

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

AUDITO RŪMAI

Vadovaudamiesi SESV sutarties 287 straipsnio 1 ir 4 dalių, 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 1081/2010, 129 ir 143 straipsniais, bei 2008 m. vasario 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 215/2008 dėl dešimtajam Europos plėtros fondui taikomo Finansinio reglamento 139 ir 156 straipsnių nuostatomis,

Europos Sąjungos Audito Rūmai 2013 m. rugsėjo 5 d. posėdyje priėmė**2012 finansinių metų****METINES ATASKAITAS.**

Ataskaitos kartu su institucijų atsakymais į Audito Rūmų pastabas buvo perduotos už biudžeto įvykdymo patvirtinimą atsakingoms ir kitoms institucijoms.

Audito Rūmų nariai:

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA (President), David BOSTOCK, Ioannis SARMAS, Igors LUDBORŽS, Jan KINŠT, Kersti KALJULAIID, Karel PINXTEN, Michel CRETIN, Harald NOACK, Henri GRETHEN, Szabolcs FAZAKAS, Louis GALEA, Ladislav BALKO, Augustyn KUBIK, Milan Martin CVIKL, Rasa BUDBERGYTĖ, Lazaros S. LAZAROU, Gijjs DE VRIES, Harald WÖGERBAUER, Hans Gustaf WESSBERG, Henrik OTBO, Pietro RUSSO, Ville ITÄLÄ, Kevin CARDIFF, Baudilio TOMÉ MUGURUZA, Iliana IVANOVA, George PUFAN, Neven MATES.

METINĖ BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITA

TURINYS

	<i>Puslapis</i>
Bendras įvadas	7
1 skyrius — Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija	9
2 skyrius — Pajamos	61
3 skyrius — Žemės ūkis. Rinkos ir tiesioginė parama	85
4 skyrius — Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata	107
5 skyrius — Regioninė politika, energetika ir transportas	133
6 skyrius — Užimtumas ir socialiniai reikalai	165
7 skyrius — Išorės santykiai, pagalba ir plėtra	185
8 skyrius — Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos	201
9 skyrius — Administracinės ir kitos išlaidos	221
10 skyrius — Siekiant ES biudžeto rezultatų	233

BENDRASIS ĮVADAS

0.1. Europos Audito Rūmai yra Sutartimi įsteigta institucija, įgaliota atlikti Europos Sąjungos (ES) finansų auditą. Kaip ES išorės auditorius jie atlieka nepriklausomo Sąjungos piliečių finansinių interesų sergėtojo vaidmenį ir padeda gerinti ES finansų valdymą. Daugiau informacijos apie Audito Rūmus galima rasti jų metinėje veiklos ataskaitoje, kuri kartu su specialiosiomis ataskaitomis dėl ES išlaidų programų ir pajamų bei nuomonėmis apie naujus teisės aktus ar jų pakeitimus, yra skelbiama Audito Rūmų interneto svetainėje:

www.eca.europa.eu

0.2. Ši ataskaita yra 36-oji Audito Rūmų parengta metinė ES biudžeto vykdymo ataskaita, apimanti 2012 finansinius metus. Atskira metinė ataskaita skirta Europos plėtros fondams.

0.3. Kiekvienais metais Taryba ir Europos Parlamentas priima spendimą dėl ES bendrojo biudžeto. Audito Rūmų metinė ataskaita, taip pat jų specialiosiomis ataskaitomis, remiamasi atliekant biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą, kai Europos Parlamentas sprendžia, ar Europos Komisija tinkamai vykde savo pareigas įgyvendinant biudžetą. Audito Rūmai siunčia savo metinę ataskaitą nacionaliniams parlamentams ir tuo pat metu Europos Parlamentui ir Tarybai.

0.4. Svarbiausia Audito Rūmų metinės ataskaitos dalis yra patikinimo pareiškimas („DAS“) dėl Europos Sąjungos metinių finansinių ataskaitų patikimumo bei jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo (ataskaitoje vadinamo „operacijų tvarkingumu“). Ataskaita pradeda pačiu patikinimo pareiškimu, tolesnė medžiaga iš esmės yra šį patikinimo pareiškimą pagrindžiančio audito darbo ataskaita.

0.5. Ataskaitos struktūra yra tokia:

— 1 skyriuje pateikiamas patikinimo pareiškimas ir Audito Rūmų atlikto finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo audito rezultatų santrauka, skirsnis apie susigrąžinimus ir finansinius pataisymus bei 2012 metų biudžeto valdymo apibendrinamoji ataskaita; Pirmojo skyriaus 1.3 priede pateikta informacija iš 2012 m. konso-

liduotų finansinių ataskaitų. Išsamesnė 2012 m. finansinė informacija yra pateikta konsoliduotose finansinėse ataskaitose ir Europos Komisijos parengtoje finansinėje ataskaitoje, kurias galima rasti šiuo adresu:

http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/2012/2012_en.cfm

— 2–9 skyriuose išsamūs audito nustatyti faktai yra pateikti ES pajamų ir išlaidų „specialiuosiuose vertinimuose“. 2 skyriuje nagrinėjama ES biudžeto pajamų dalis, 3–9 skyriuose apžvelgiamos septynios politikos sričių grupės, pagal kurias tvirtinamos ir registruojamos ES biudžeto išlaidos. Šios politikos sričių grupės iš esmės atitinka 2007–2013 metų finansinės programos išlaidų kategorijas, pagal kurias rengiami ES bendrieji daugiamečiai išlaidų planai,

— 10 skyriuje nagrinėjamas trijų Komisijos generalinių direktorių valdymo planuose ir metinėse veiklos ataskaitose pateiktas veiklos rezultatų vertinimas ir nustatomos svarbios bendros temos 2012 metais Audito Rūmų priimtose specialiosiose ataskaitose bei trumpai apžvelgiama Komisijos antroji ir trečioji vertinimo ataskaitos.

0.6. Specialieji įvertinimai visų pirma yra paremti Audito Rūmų atlikto operacijų testavimo rezultatais bei pagrindinių su pajamomis ir išlaidomis susijusių priežiūros ir kontrolės sistemų veiksmingumo įvertinimu.

0.7. Specialiuosiuose įvertinimuose buvo suderinta atspindimų operacijų apibrėžtis. Šis suderinimas visų pirma turi įtakos 7 ir 8 metinės ataskaitos skyriams (žr. 7.13–7.15 ir 8.13 dalis). Pokyčiai ir jų poveikis išsamiai aprašyti 1 skyriuje (žr. 1.6, 1.7, 1.15 dalis ir 1.1 diagramą).

0.8. Šiame dokumente yra pateikti Komisijos (ar atitinkamai kitų ES institucijų ir įstaigų) atsakymai į Audito Rūmų pastabas. Aprašydami savo nustatytus faktus ir išvadas Audito Rūmai atsižvelgia į atitinkamus audituojamo subjekto atsakymus. Tačiau Audito Rūmai, kaip išorės auditorius, privalo pranešti apie savo nustatytus faktus, pagal šiuos faktus parengti išvadas ir pateikti nepriklausomą ir nešališką finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo įvertinimą.

1 SKYRIUS

Patikinimo pareiškimas ir patvirtinamoji informacija

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Europos Parlamentui ir Tarybai teikiamas Audito Rūmų patikinimo pareiškimas. Nepriklausomo auditoriaus ataskaita	I–XII
Įvadas	1.1–1.5
Audito Rūmų taikomo imties atrankos metodo parengimas	1.6–1.7
Viešieji pirkimai	1.8
Atliekant 2012 finansinių metų auditą nustatyti faktai	1.9–1.45
Finansinių ataskaitų patikimumas	1.9–1.10
Patikinimo pareiškimą pagrindžiančių specialiųjų įvertinimų ir audito rezultatų santrauka	1.11–1.18
Atsižvelgimas į susigrąžinimus ir finansinius pataisymus	1.19–1.35
Apibendrinamoji ataskaita ir metinės veiklos ataskaitos	1.36–1.45
Biudžeto valdymas	1.46–1.59
Biudžeto asignavimai įsipareigojimams ir mokėjimams	1.47–1.50
Mokėjimų poveikis biudžetui	1.51–1.57
Ateityje išmokėtinos sumos	1.58–1.59
1.1 priedas. Audito metodas ir metodika	
1.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas dėl finansinių ataskaitų patikimumo	
1.3 priedas. Ištraukos iš 2012 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų	

EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI TEIKIAMAS AUDITO RŪMŲ PATIKINIMO PAREIŠKIMAS. NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS ATASKAITA

I. Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnį Audito Rūmai auditavo:

- a) 2012 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotas finansines ataskaitas, kurias sudaro konsoliduotos finansinės atskaitomybės ataskaitos ⁽¹⁾ ir suvestinės biudžeto vykdymo ataskaitos ⁽²⁾ ir kurias Komisija patvirtino 2013 m. liepos 26 d.;
- b) šiose finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą.

Vadovybės atsakomybė

II. Pagal SESV 310–325 straipsnius ir Finansinį reglamentą vadovybė yra atsakinga už Europos Sąjungos konsoliduotų finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą, laikantis tarptautiniu mastu pripažintų viešojo sektoriaus apskaitos standartų, bei už jose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą. Ši atsakomybė apima tinkamos vidaus kontrolės nustatymą, vykdymą ir palaikymą, siekiant parengti ir teisingai pateikti finansinės atskaitomybės ataskaitas, kuriose nėra reikšmingų dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių iškraipymų; Vadovybė taip pat privalo užtikrinti, kad finansinėse ataskaitose atspindėta veikla, finansinės operacijos ir informacija atitiktų juos reglamentuojančius teisės aktus. Galutinė atsakomybė už Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą tenka Komisijai (SESV 317 straipsnis).

Auditoriaus atsakomybė

III. Audito Rūmai, remdamiesi savo audito rezultatais, privalo pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai finansinių ataskaitų patikimumo bei jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo patikinimo pareiškimą. Audito Rūmai savo auditą atlieka vadovaudamiesi IFAC tarptautiniais audito standartais ir etikos kodeksais bei INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais. Pagal šiuos standartus reikalaujama, kad Audito Rūmai planuotų ir atliktų auditą tokiu būdu, kad būtų gautas pakankamas patikinimas dėl to, ar Europos Sąjungos konsoliduotose finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o jose atspindimos operacijos yra teisėtos ir tvarkingos.

IV. Atliekant auditą, taikomos procedūros, skirtos gauti audito įrodymus apie sumas ir kitą informaciją konsoliduotose finansinėse ataskaitose bei apie jose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą. Procedūros pasirenkamos auditoriaus nuožiūra, taip pat remiantis dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių konsoliduotų finansinių ataskaitų reikšmingų iškraipymų ar susijusių operacijų reikšmingos neatitikties Europos Sąjungos teisiniam pagrindui rizikos vertinimu. Atliekant šiuos rizikos vertinimus, nagrinėjama konsoliduotų ataskaitų rengimui ir jų teisingam pateikimui bei atspindimų operacijų teisėtumui ir tvarkingumui svarbi vidaus kontrolės sistema, siekiant pagal esamas aplinkybes nustatyti tinkamas audito procedūras, bet ne siekiant pareikšti nuomonę dėl vidaus kontrolės veiksmingumo. Atliekant auditą taip pat įvertinamas naudojamų apskaitos metodų tinkamumas ir atliktų apskaitinių vertinimų pagrįstumas bei bendras konsoliduotų finansinių ataskaitų pateikimas.

V. Pajamų srityje Audito Rūmai pridėtinės vertės mokesčiu ir bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis pagrįstą nuosavų išteklių auditą pradeda nuo to momento, kai Komisija gauna valstybių narių parengtus makroekonominis suvestinius duomenis, pagal kuriuos šios pajamos yra skaičiuojamos, ir įvertina Komisijos sistemas, skirtas šiuos duomenis apdoroti prieš tai, kai yra gaunami ir į konsoliduotas finansines ataskaitas įtraukiami valstybių narių įnašai. Audituojami tradicinius nuosavų išteklius Audito Rūmai nagrinėja muitinės institucijų finansines ataskaitas bei analizuoja muitos mokesčių srautą prieš tai, kai sumos įtraukiamos į finansines ataskaitas ir jas gauna Komisija.

⁽¹⁾ Konsoliduotą finansinę atskaitomybę sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų lentelė, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kita aiškinamoji informacija (įskaitant segmentų informaciją).

⁽²⁾ Suvestines biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro suvestinės biudžeto vykdymo ataskaitos ir aiškinamoji informacija.

VI. Išlaidų srityje Audito Rūmai nagrinėja mokėjimų operacijas, kai išlaidos buvo padarytos, užregistruotos ir patvirtintos (kai jos yra sumokėtos). Šis nagrinėjimas apima visas mokėjimų kategorijas (įskaitant mokėjimus įsigyjant turtą), išskyrus avansus jų išmokėjimo momentu. Išankstiniai mokėjimai nagrinėjami tuo metu, kai lėšų gavėjas pateikia jų tinkamo panaudojimo įrodymą ir kai institucija ar įstaiga sutinka su tuo įrodymu ir patvirtina išankstinį mokėjimą tais pačiais arba vėlesniais metais.

VII. Audito Rūmai mano, kad gauti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami jų nuomonėms pagrįsti.

Finansinių ataskaitų patikimumas

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

VIII. Audito Rūmų nuomone, 2012 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų ES konsoliduotose finansinėse ataskaitose 2012 m. gruodžio 31 d. finansinė būklė bei tą dieną pasibaigusių finansinių metų operacijų ir pinigų srautų rezultatai bei grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, laikantis Finansinio reglamento ir tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais pagrįstomis apskaitos taisyklėmis.

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

Pajamos

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

IX. Audito Rūmų nuomone, 2012 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų metinėse finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Įsipareigojimai

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų įsipareigojimų teisėtumo ir tvarkingumo

X. Audito Rūmų nuomone, 2012 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų metinėse finansinėse ataskaitose atspindimi įsipareigojimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

Mokėjimai

Neigiamos nuomonės dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo pagrindas

XI. Audito Rūmai daro išvadą, kad tikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos yra iš dalies veiksmingos užtikrinant finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumą ir tvarkingumą (VI dalis). Visos su veiklos išlaidomis susijusios politikos grupės yra reikšmingai paveiktos klaidų. Audito Rūmų įvertintas finansinėse ataskaitose atspindimų išlaidų, kai jos yra sumokėtos, labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra 4,8 % ⁽³⁾.

⁽³⁾ Remiantis praėjusiais metais naudotu imties sudarymo metodu, labiausiai tikėtinas klaidų lygis būtų buvęs 4,5 %.

Neigiama nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

XII. Audito Rūmų nuomone, dėl klausimų, aptartų neigiamos nuomonės dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo pagrinde, reikšmingumo 2012 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai yra reikšmingai paveikti klaidų.

2013 m. rugsėjo 5 d.

Pirmininkas

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA

Europos Audito Rūmai

12, rue Alcide De Gasperi, 1615 Luxembourg, LUXEMBOURG

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

1.1. Šiame metinės ataskaitos skyriuje:

- pateikiama su Audito Rūmų patikinimo pareiškimu susijusi bendroji informacija ir apibendrinami bei analizuojami audito metu nustatyti faktai ir išvados, kuriais yra pagrįstas šis pareiškimas,
- paaiškinama, kaip Audito Rūmai atlieka operacijų tvarkingumo ir finansinių ataskaitų patikimumo auditą (žr. **1.1 priedą**), ir
- pristatomi Komisijos veiksmai, vykdyti atsižvelgiant į anksčiau metinėse ataskaitose pateiktas Audito Rūmų pastabas ir rekomendacijas dėl finansinių ataskaitų patikimumo (žr. **1.2 priedą**).

1.2. Audito Rūmai teikia Europos Parlamentui ir Tarybai patikinimo pareiškimą dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir jose nurodytų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo. Šį pareiškimą Audito Rūmai papildo kiekvienos svarbios ES veiklos srities specialiaisiais įvertinimais⁽⁴⁾. Šių specialiųjų įvertinimų paskirtis nėra tokia pati kaip audito nuomonės, juose visų pirma siekiama išdėstyti svarbius politikos grupėms klausimus biudžeto įvykdymą tvirtinančioms institucijoms ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams. Kiekvieno specialiojo įvertinimo išvada padaroma remiantis bendraisiais surinktais atitinkamos politikos grupės audito įrodymais.

1.3. Darbo, tikrinant Europos Sąjungos finansinių ataskaitų patikimumą, tikslas – surinkti pakankamai tinkamų įrodymų, kad būtų galima spręsti, kaip tinkamai buvo registruotos pajamos, išlaidos, turtas ir išsipareigojimai ir ar konsoliduotosios finansinės ataskaitos (žr. ištrauką **1.3 priede**) teisingai parodo finansinę būklę 2012 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusį finansinių metų pajamas, išlaidas bei pinigų srautus (žr. 1.9 ir 1.10 dalis).

1.4. Darbo, tikrinant 2012 m. konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose nurodytų operacijų tvarkingumą, tikslas – surinkti pakankamai tinkamų įrodymų, kad būtų galima daryti išvadą, ar šios operacijos neprieštarauja galiojantiems teisės aktams arba sutarčių nuostatomis ir ar jos yra teisingai apskaičiuotos (1.11–1.35 dalyse apžvelgti rezultatai, o išsamesnė informacija pateikta 2–9 skyriuose).

⁽⁴⁾ Žr. SESV 287 straipsnį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.5. Darbo, nagrinėjant Komisijos tarnybų metines veiklos ataskaitas ir susijusias apibendrinamąsias ataskaitas, tikslas – įvertinti, kiek teisingai jose įvertinta finansinio valdymo kokybė (įskaitant likutinį klaidų lygį), ir taip padėti nustatyti ES finansinių ataskaitų patikimumą ir pajamų bei išlaidų tvarkingumą (žr. 1.36–1.45 dalis ir susijusias pastabas 2–9 skyrių skirsniuose „Sistemų veiksmingumas“).

AUDITO RŪMŲ TAIKOMO IMTIES ATRANKOS METODO PARENGIMAS

1.6. Operacijų tvarkingumo tikrinimo metodas buvo atnaujintas ir suderintas. Dabar Audito Rūmų sudaroma operacijų imtis aprėpia tik tarpinius mokėjimus, galutinius mokėjimus ir avansus (kai išlaidos yra sumokėtos). Politikos grupių „Išorės santykiai, pagalba ir plėtra“ (7 skyrius) ir „Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos“ (8 skyrius) operacijos dabar nagrinėjamos, kaip tai jau buvo daroma kitų politikos grupių atveju, tuo momentu, kai galutiniai ES lėšų gavėjai ėmė vykdyti veiklą ar patyrė išlaidas ir kai Komisija pripažino, kad pradėta vykdyti veikla ar patirtos išlaidos pateisina mokėjimą iš ES biudžeto. Tai atitinka Sutartyje Audito Rūmams nustatytą prievolę tikrinti išlaidas, kai jos buvo „patirtos“. Nepaisant šio pokyčio, visi mokėjimai, išskyrus avansus, yra audituojami tais metais, kai jie buvo atlikti. Ši prievolė taikoma ir mokėjimams, kurie atliekami įsigyjant turtą (ir todėl jie yra išleisti pinigai, o ne apskaitoje sukauptos išlaidos). Šio pakeitimo poveikis aptariamam 1.14–1.15 dalyse ir **1.1 diagramoje**.

1.7. Toks atrankos metodas atitinka kaupimo principu vykdomos apskaitos pagrindus ⁽⁵⁾. Šis pakeitimas yra naudingas ir tuo, kad visos pasidalijamojo ir ne pasidalijamojo valdymo sritys nuo šiol tikrinamos palyginamai. Be to, audito metu tiriamoji visuma bus pastovesnė iš metų į metus, nes kintantis avansų dydis nebeturės poveikio. Į avansus toliau atsižvelgiama tikrinant tiek išankstinių išmokėjimų tvarkingumą, tiek finansinių ataskaitų patikimumą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.6. Komisija pažymi, kad dėl naujo Audito Rūmų metodo reikia pakeisti tikrintinos imties apibrėžtį. Komisija pripažįsta naujo Audito Rūmų metodo privalumus, tačiau atkreipia dėmesį, kad tikrintina imtis neberibojama pagal biudžeto sąskaitas atliktų operacijų rūšimis. Dabar įtrauktos naujos operacijos iš bendrųjų sąskaitų remiantis sąvokomis, kurios reikalauja tam tikrų apskaitos srities žinių.

Komisija mano, kad šis naujas Audito Rūmų taikomas aiškinimas turės didelį poveikį (žr. atsakymus į 1.7, 1.12, 1.14 ir 1.19–1.35 dalių pastabas). Todėl labai svarbu naudoti aiškius paaiškinimus, metodus ir terminus, kad suinteresuotosios šalys suprastų padarytus pakeitimus ir galėtų įvertinti su tuo susijusį poveikį.

1.7. Komisija palankiai vertina tai, kad į audito apimtį įtraukta ankstesniais metais išmokėtų išankstinių mokėjimų tarpuskaita. Ji mano, kad tai leidžia labiau atsižvelgti į daugiamečių taisomųjų mechanizmų poveikį. Finansinio reglamento 32 straipsnyje vidaus kontrolė apibūdinama kaip „procesas, taikomas visais valdymo lygiais, kurio paskirtis – patikimai užtikrinti šių tikslų įgyvendinimą: ... d) sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos, nustatymo, ištaisymo ir tolesnių su tokiu sukčiavimu ir pažeidimais susijusių veiksmų“.

Komisija atidžiai stebi Audito Rūmų taikomos metodikos raidą, atsižvelgdama į bet kokį galimą poveikį apskaičiuotam klaidų lygiui (žr. atsakymą į 3.9 ir 4.8 dalių pastabas).

⁽⁵⁾ Komisija rengia finansines ataskaitas kaupimo principu nuo 2005 m., o Audito Rūmai vertina jų patikimumą nuo 2007 m.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

VIEŠIEJI PIRKIMAI

1.8. Taip pat Audito Rūmai, po išsamių konsultacijų su biudžeto valdymo institucijomis, suderino savo viešųjų pirkimų klaidų tvarkybos metodiką. Anksčiau rimtos klaidos buvo laikomos kiekybiškai įvertinamomis, kai jas padarydavo valstybių narių institucijos arba tarptautinės organizacijos. ES institucijų ir įstaigų padarytas klaidas Audito Rūmai registruodavo kaip „kiekybiškai neįvertinamas“ ir tokiu būdu jos nebuvo įskaičiuojamos į įvertintą klaidų lygį. Pradedant 2012 metais visos viešųjų pirkimų klaidos yra traktuojamos kaip kiekybiškai įvertinamos. Tačiau Audito Rūmai netaiko savo metodikos atgaline data viešiesiems pirkimams, kuriuos ES institucijos ir įstaigos vykdė iki 2011 m. ⁽⁶⁾

**ATLIEKANT 2012 FINANSINIŲ METŲ AUDITĄ
NUSTATYTI FAKTAI****Finansinių ataskaitų patikimumas**

1.9. Šios Audito Rūmų pastabos pateikiamos dėl 2012 finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų, kurias pagal Finansinį reglamentą ⁽⁷⁾ parengė Komisijos apskaitos pareigūnas ir patvirtino Komisija ir kurias Audito Rūmai gavo 2013 m. liepos 29 d. kartu su apskaitos pareigūno vadovybės pareiškimu. Konsoliduotąsias finansines ataskaitas sudaro:

- a) konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys, kurį sudaro balansas (kuriame pateiktas turtas ir įsipareigojimai finansinių metų pabaigoje), pelno ir nuostolio ataskaita (kurioje pateiktos finansinių metų pajamos ir išlaidos), pinigų srautų ataskaita (kurioje parodyta, kaip sąskaitų pokyčiai paveikia pinigus ir pinigų ekvivalentus) ir grynojo turto pokyčių ataskaita bei susiję aiškinamieji raštai;
- b) apibendrinamosios biudžeto vykdymo ataskaitos, kuriose parodytos finansinių metų pajamos ir išlaidos, ir susiję aiškinamieji raštai.

1.10. Atlikdami 2012 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų auditą Audito Rūmai reikšmingo neatitikimų lygio nenustatė (taip pat žr. **1.2 priedą**).

⁽⁶⁾ Buvo pastebėta keletas klaidų su veiklos išlaidomis susijusiuose 2010 metų ir ankstesniuose viešuosiuose pirkimuose, kurių mokėjimai buvo atliekami 2012 metais; tačiau jos nebuvo nei ekstrapoliuotos, nei įtrauktos į bendrą įvertintą klaidų lygį.

⁽⁷⁾ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (OL L 298, 2012 10 26, p. 1) nustatyta, kad galutinės finansinės ataskaitos turi būti išsiųstos iki atneinančių finansinių metų liepos 31 d. (žr. 148 straipsnį).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Patikinimo pareiškimą pagrindžiančių specialiųjų įvertinimų ir audito rezultatų santrauka

1.11. 2 skyriuje Audito Rūmai pateikia specialiuosius įvertinimus, susijusius su pajamomis, o 3–9 skyriuose – su išlaidomis (žr. **1.1 lentelę**).

1.1 lentelė. Operacijos, kurių auditas atliktas, pagal metinės ataskaitos 3–9 skyrius

Metinės ataskaitos skyrius		(mln. eurų)	
		2012 m. atlikti mokėjimai ⁽²⁾	Operacijos, kurių auditas atliktas 2012 m.
		(A)	(B)
3 skyrius	Žemės ūkis – rinkos ir tiesioginė parama	44 545	44 546
4 skyrius	Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata	14 778	14 994
5 skyrius	Regioninė politika, energetika ir transportas	39 853	40 735
6 skyrius	Užimtumas ir socialiniai reikalai	11 606	13 404
7 skyrius	Išorės santykiai, pagalba ir plėtra	6 109	6 616
8 skyrius	Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos	11 740	10 667
9 skyrius	Administracinės ir kitos išlaidos ⁽¹⁾ ⁽²⁾	10 052	9 985
Iš viso		138 683	140 947

„Operacijos, kurių auditas atliktas 2012 m.“ (B), susideda iš „2012 m. atliktų mokėjimų“ (A) iš šios sumos atėmus 2012 m. išmokėtus avansus (14 519 milijonų eurų) ir pridėjus 2012 m. patvirtintus avansus (16 783 milijonus eurų).

⁽¹⁾ Šiame skyriuje taip pat nagrinėjamos išlaidos, kurios bendrajame biudžete yra laikomos veiklos išlaidomis, nors daugeliu atvejų jos yra skirtos Komisijos administracijos veikimui užtikrinti, o ne politikai įgyvendinti.

⁽²⁾ Įvairių politikos grupių administracinės išlaidos yra (milijonais eurų):

- 3 skyrius: 133
- 4 skyrius: 253
- 5 skyrius: 229
- 6 skyrius: 93
- 7 skyrius: 624
- 8 skyrius: 1 627.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.12. 2012 m. audito rezultatai atskleidė, kad pajamų srityje (139 541 milijonas eurų) ir administracinių bei kitų išlaidų politikos grupės operacijose (9 985 milijonai eurų) reikšmingo klaidų lygio nebuvo ir kad patikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos buvo veiksmingos (žr. **1.2 lentelę** ir 2.40–2.42 ir 9.17 dalis). Reikšmingas klaidų lygis nustatytas visų politikos grupių veiklos išlaidose (žr. 3.35, 4.42, 5.62–5.63, 6.39–6.40, 7.25–7.26 ir 8.39–8.40 dalis). Įsipareigojimuose reikšmingo klaidų lygio nenustatyta.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.12. Komisija yra saistoma Finansinio reglamento, kurio 32 straipsnio 2 dalies e punkte numatyta, kad jos vidaus kontrolės sistema, be kita ko, turėtų užtikrinti „tinkamą rizikos, susijusios su pagrindinių operacijų teisėtumu ir tvarkingumu, valdymą atsižvelgiant į daugiamečių programų ir atitinkamų mokėjimų pobūdį“.

Komisija toliau vykdys savo priežiūros funkciją, visų pirma atlikdama finansinius pataisymus ir susigrąžindama lėšas tokiu mastu, kuris atitinka nustatytą pažeidimų ir trūkumų mastą. Dėl Sąjungos finansinių interesų apsaugos teisinės sistemos ir susijusių procedūrų sudėtingumo neišvengiama, kad daugelyje sričių klaidos ištaisomos praėjus keleriems metams po jų padarymo. Todėl Komisija mano, kad Audito Rūmų metinį reprezentatyvų klaidų lygį reikėtų vertinti į tai atsižvelgiant. Būtent dėl to Komisija paprastai naudoja likutinį klaidų lygį, kuriame atsižvelgiama į finansinius pataisymus ir susigrąžintas lėšas per daugiamečių įgyvendinimo laikotarpį, kartais apimant ir keletą būsimų metų. Be to, vertindama 2012 m. apskaičiuotą klaidų lygį, Komisija atsižvelgia į per metus atliktų vienodo dydžio pataisymų, į kuriuos Audito Rūmai neatsižvelgia apskaičiuodami klaidų lygį, poveikį.

Komisija mano, kad likutinis klaidų lygis pakankamai gerai parodo, kokių mastu ES biudžetui daro poveikį pažeidžiant teisės aktus patirtos išlaidos po to, kai yra panaudojamos priežiūros ir kontrolės sistemos.

1.2 lentelė. 2012 m. nustatytų faktų apie operacijų tvarkingumą santrauka

Metinės ataskaitos skyrius	Operacijos, kurių auditas atliktas (mln. eurų)	Patikrintų priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimas ⁽¹⁾	Labiausiai tikėtinas klaidų lygis (MLE) (%)	Pasikliautinis intervalas (%)		Klaidų dažnis ⁽²⁾ (%)	Audito išvados	Labiausiai tikėtinas klaidų lygis (MLE) 2011 m. (%) palyginimui ⁽³⁾
				Apatinė klaidų riba (LEL)	Viršutinė klaidų riba (UEL)			
Žemės ūkis – rinkos ir tiesioginė parama	44 546	Iš dalies veiksmingos	3,8	1,7	5,9	41	Paveikė reikšmingas klaidų lygis	2,9
Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata	14 994	Iš dalies veiksmingos	7,9	4,5	11,3	63	Paveikė reikšmingas klaidų lygis	7,7
Regioninė politika, energetika ir transportas	40 735	Iš dalies veiksmingos	6,8	3,7	9,9	49	Paveikė reikšmingas klaidų lygis	6,0
Užimtumas ir socialiniai reikalai	13 404	Iš dalies veiksmingos	3,2	1,3	5,1	35	Paveikė reikšmingas klaidų lygis	2,2
Išorės santykiai, pagalba ir plėtra	6 616	Iš dalies veiksmingos	3,3 ⁽³⁾	1,4	5,2	23	Paveikė reikšmingas klaidų lygis	1,1 ⁽³⁾
Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos	10 667	Iš dalies veiksmingos	3,9 ⁽⁴⁾	1,8	6,0	49	Paveikė reikšmingas klaidų lygis	3,0 ⁽⁴⁾
Administracinės ir kitos išlaidos	9 985	Veiksmingos	0	—	—	1	Nėra reikšmingo klaidų lygio	0,1
Bendra prie išlaidų priskirtų mokėjimų suma	140 947	Iš dalies veiksmingos	4,8 ⁽⁵⁾	3,6	6,0	38	Paveikė reikšmingas klaidų lygis	3,9 ⁽⁵⁾
Pajamos	139 541 ⁽⁶⁾	Veiksmingos	0	—	—	0	Nėra reikšmingo klaidų lygio	0,8

⁽¹⁾ Sistemų klasifikavimas paaiškintas 1.1 priede. Apie patikrintų sistemų specialųjį įvertinimą skaitykite 2.40–2.42, 3.9 ir 3.35, 7.25 ir 8.39 dalyse. Audito Rūmų 2012 m. apibendrinamieji įvertinimai yra tokie patys kaip 2011 m.

⁽²⁾ Klaidų dažnis parodo imties dalį, kurią paveikė kiekybiškai įvertinamos ir neįvertinamos klaidos. Procentiniai dydžiai pateikti suapvalinti.

⁽³⁾ „Išorės santykių, pagalbos ir plėtros“ srityje įvertintas klaidų lygis yra didesnis nei 2011 m. įvertintas klaidų lygis (1,1 proc.). Šį skirtumą reikėtų aiškinti atsižvelgiant į Audito Rūmų taikomo atrankos metodo pakeitimą (žr. 1.6 ir 1.7 dalis). Šis metodo pakeitimas yra vienintelė nustatyta įvertinto klaidų lygio padidėjimo priežastis (žr. 1.15 ir 7.13–7.15 dalis).

⁽⁴⁾ „Mokslinių tyrimų ir kitų vidaus politikų“ srityje įvertintas klaidų lygis yra didesnis nei 2011 m. įvertintas klaidų lygis (3,0 proc.). Šį skirtumą reikėtų aiškinti atsižvelgiant į Audito Rūmų taikomo atrankos metodo pakeitimą (žr. 1.6 ir 1.7 dalis). Šis metodo pakeitimas yra vienintelė nustatyta įvertinto klaidų lygio padidėjimo priežastis (žr. 1.15 ir 8.13–8.15 dalis).

⁽⁵⁾ Audito Rūmų taikomo atrankos metodo pakeitimams, paaiškintiems 1.6 ir 1.7 dalyse, priskiriama daugiausia 0,3 procentinio punkto labiausiai tikėtino klaidų lygio 2012 m. (žr. 1.13 dalį ir 1.1 diagramą).

⁽⁶⁾ Atliekant auditą Komisijos lygmeniu buvo nagrinėjama susigrąžinimo pavedimų imtis, apimanti visų rūšių pajamas (žr. 2.9 dalį).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.13. Audito Rūmai daro išvadą, kad reikšmingas klaidų lygis paveikė išlaidoms priskirtų mokėjimų visumą ir kad patikrintos mokėjimų priežiūros ir kontrolės sistemos apskritai buvo tik iš dalies veiksmingos (žr. **1.2 lentelę**).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.13. Komisija pripažįsta, kad sistemos veiksmingos iš dalies, kaip matyti iš Audito Rūmų apskaičiuoto klaidų lygio galutinių paramos gavėjų lygmeniu. Naudodama savo priežiūros ir kontrolės sistemas 2012 m. Komisija atliko finansinių pataisymų ir susigrąžinimo procedūrą ir atgavo 4,419 mln. eurų; tai sudaro 3,2 %, palyginti su atliktais mokėjimais (žr. 1.1 lentelę). Duomenys pagal atskiras politikos sritis pateikiami toliau:

- 3 skyrius. Žemės ūkis. Rinka ir tiesioginė parama – po finansinių pataisymų ir susigrąžinimo procedūros atgauta 771 mln. eurų (1,7 % atliktų mokėjimų),
- 4 skyrius. Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata – po finansinių pataisymų ir susigrąžinimo procedūros atgauta 258 mln. eurų (1,7 % atliktų mokėjimų),
- 5 skyrius. Regioninė politika, energetika ir transportas – po finansinių pataisymų ir susigrąžinimo procedūros atgauta 2,719 mln. eurų (6,8 % atliktų mokėjimų),
- 6 skyrius. Užimtumas ir socialiniai reikalai – po finansinių pataisymų ir susigrąžinimo procedūros atgauta 442 mln. eurų (3,8 % atliktų mokėjimų),
- 7 skyrius. Išorės santykiai, pagalba ir plėtra – po finansinių pataisymų ir susigrąžinimo procedūros atgauta 99 mln. eurų (1,6 % atliktų mokėjimų),
- 8 skyrius. Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos – po finansinių pataisymų ir susigrąžinimo procedūros atgauta 120 mln. eurų (1 % atliktų mokėjimų), ir
- 9 skyrius. Administracinės išlaidos – po finansinių pataisymų ir susigrąžinimo procedūros atgauta 9 mln. eurų (N/A atliktų mokėjimų).

Tai nereiškia, kad visus T metais atliktus susigrąžinimus ir finansinius pataisymus galima išskaityti iš T metų klaidų. Vis dėlto tai reiškia, kad vertinant, ar bendra vidaus kontrolės sistema veiksminga saugant ES biudžetą daugiamečiu pagrindu, reikia atsižvelgti ir į klaidų lygį, ir į susigrąžintas sumas ir (arba) finansinius pataisymus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Audito rezultatų analizė

1.14. Šių metų rezultatai vėl atskleidė, kad padidėjo bendras įvertintas klaidų lygis. Bendras labiausiai tikėtinas mokėjimų klaidų lygis padidėjo nuo 3,9 % iki 4,8 %. Prie šio padidėjimo prisidėjo visos veiklos išlaidų sritys, o „Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata“ (4 skyrius) ir toliau yra labiausiai klaidų veikiamą politikos grupę.

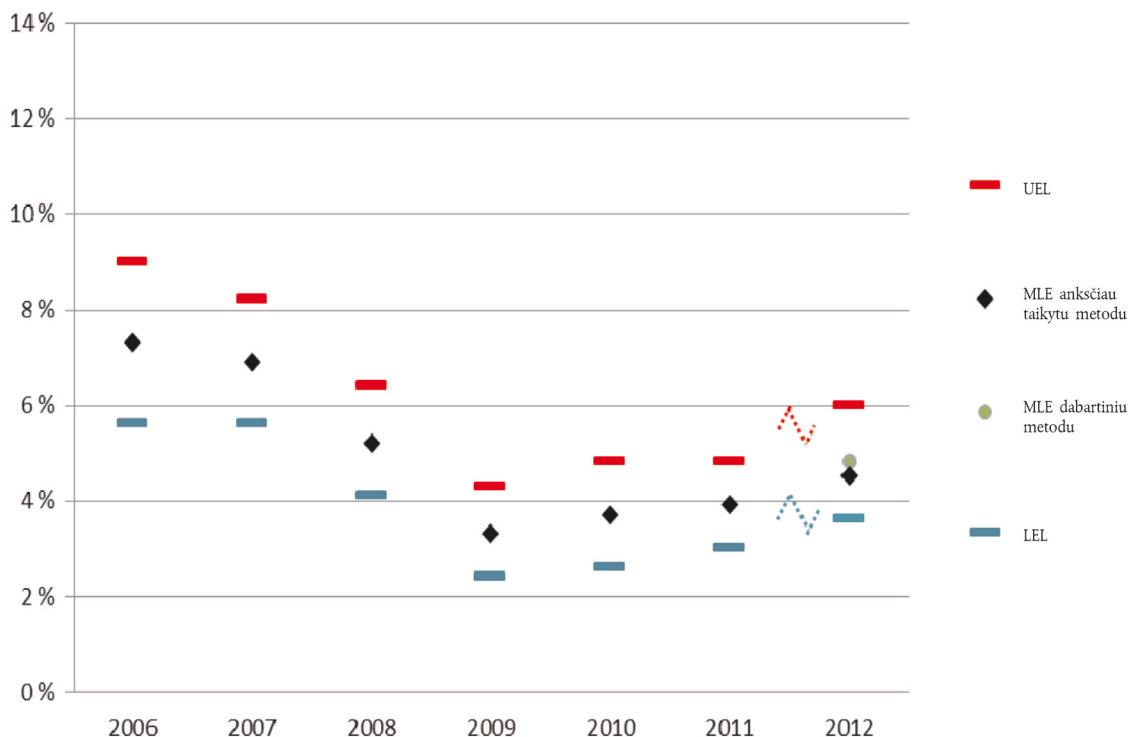
1.15. Su Audito Rūmų taikomo atrankos metodo pakeitimu (žr. 1.6 ir 1.7 dalis) siejamas labiausiai tikėtino klaidų lygio pokytis neviršija 0,3 procentinio punkto. Šis metodo pakeitimas yra svarbiausia nustatyta priežastis, kodėl padidėjo 7 skyriuje („Išorės santykiai, pagalba ir plėtra“) ir 8 skyriuje („Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos“) įvertintas klaidų lygis.

1.14. Beveik dėl visų operacijų įvairiose audito imtyse Komisijos vertinimas sutampa su Audito Rūmų išvadomis. Vis dėlto Komisija pažymi, kad apskaičiuodami klaidų lygį Audito Rūmai neatsižvelgė į per finansinius metus programos lygmeniu atliktus vienodo dydžio finansinius pataisymus (žr. 1.2 langelį ir 6.39a dalies pastabas). Žr. taip pat 5.26, 5.33 ir 5.62 dalių pastabas).

Todėl Komisija vertina, kad bendras į ES konsoliduotąsias ataskaitas įtrauktų operacijų klaidų lygis iš esmės atitinka Audito Rūmų pateiktus pastarųjų trejų metų klaidų lygius. Tai lėmė 2007–2013 m. programavimo laikotarpio sugriežtintos kontrolės nuostatos ir griežta mokėjimų nutraukimo, sustabdymo, finansinių pataisymų ir susigrąžinimo politika, taikyta nustačius trūkumų.

1.15. Žr. atsakymą į 1.6 ir 1.7 dalių pastabas.

1.1 diagrama. Audito Rūmų įvertintas labiausiai tikėtinas klaidų lygis (2006–2012 m.) ⁽¹⁾

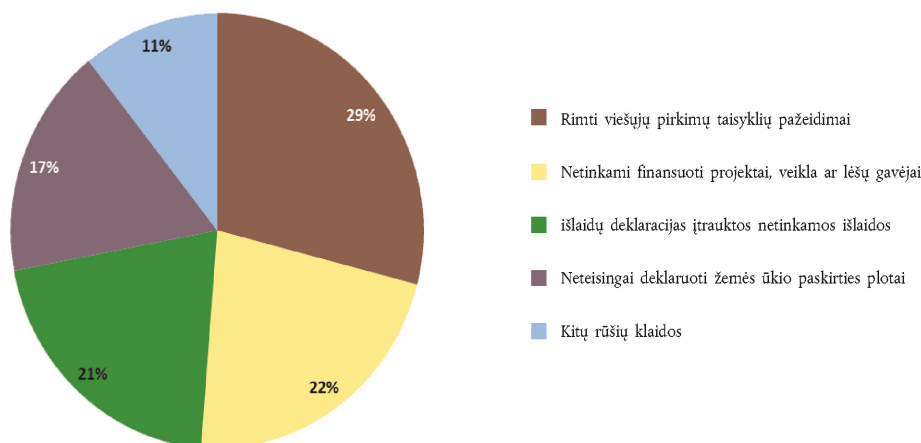
⁽¹⁾ Abu 2012 m. pažymėti taškai rodo Audito Rūmų 2012 m. įvertintą klaidų lygį (labiausiai tikėtiną klaidų lygį, angl. MLE) 4,8 %, žr. 1.2 lentelę ir įvertintą labiausiai tikėtiną klaidų lygį tuo atveju, jei tie patys faktai būtų buvę nustatyti vertinant imtį, sudarytą remiantis tuo pačiu pagrindu kaip ir ankstesniais metais 4,5 %, žr. 1.14 ir 1.15 dalis). 2012 m. viršutinė ir žemutinė klaidų lygio ribos (VKLR ir AKLR) pagrįstos 2012 m. (naująja) imties sudarymo metodika.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.16. Audito Rūmai apskaičiavo, kad įvertintas bendras pasidalijamojo valdymo išlaidų klaidų lygis 5,3 %, o visų kitų rūšių veiklos išlaidų ⁽⁸⁾ – 4,3 %.

1.17. Analizuojant įvairioms politikos grupėms būdingas klaidas išaiškėja, kad daugiau kaip du trečdaliai bendro įvertinto klaidų lygio yra tinkamumo finansuoti klaidos: rimti viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimai (1,4 procentinio punkto), visiškai netinkami finansuoti projektai / veikla ar lėšų gavėjai (1,1 procentinio punkto), į išlaidų deklaracijas įtrauktos netinkamos finansuoti išlaidos (1,0 procentinio punkto) ir neteisingos deklaracijos žemės ūkio srityje (0,8 procentinio punkto) (žr. 1.2 diagramą).

1.2 diagrama. Bendro klaidų lygio sudedamosios dalys pagal tipą

1.18. Bendrą įvertintą klaidų lygį išskaidžius pagal skyrius, nustatyta, kad 5 skyriui „Regioninė politika, energetika ir transportas“ tenka daugiau kaip du penktadaliai bendro įvertinto klaidų lygio, 3 skyriui „Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama“ – ketvirtis, o 4 skyriui „Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata“ – daugiau kaip šeštadalis (žr. 1.3 diagramą).

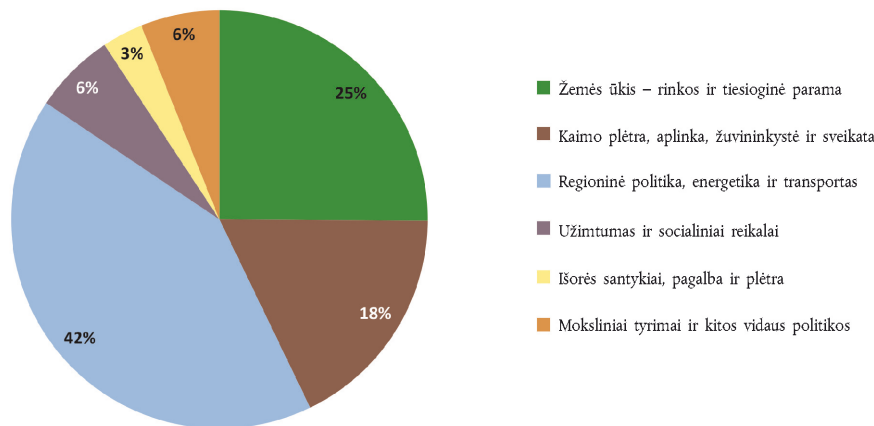
1.16. Komisija pažymi, kad Audito Rūmų apskaičiuotas klaidų lygis, susijęs su Europos institucijų tiesiogiai valdomomis administracinėmis išlaidomis (2012 m. – 10 mlrd. eurų), yra 0 % (žr. 9 skyriaus 9.8 dalį).

1.17. Pasidalijamojo valdymo srityje Komisija dėjo daug pastangų, kad būtų griežtai laikomasi tinkamumo reikalavimų ir teisingai taikomos viešųjų pirkimų taisyklės. Tai apima prevencinius veiksmus, tokius kaip griežta mokėjimų nutraukimo ir sustabdymo politika, ir taisomuosius veiksmus, tokius kaip finansiniai pataisymai (apie sanglaudos politiką žr. 5.33 dalies antrą ir trečią pastraipą).

1.18. Žr. atsakymus į 1.14 dalies pastabas.

⁽⁸⁾ Daugiausia 7 ir 8 skyriuose aprašytos išlaidos, tačiau taip pat dalis išlaidų 4 ir 5 skyriuose. Pasidalijamojo valdymo išlaidų ekstrapoliuotasis klaidų lygis pagrįstas 685 operacijų (paimtų iš 110,8 milijardų eurų vertės populiacijos) nagrinėjimu, kitų rūšių veiklos išlaidų ekstrapoliacija pagrįsta 356 operacijų (paimtų iš 20,1 milijardo eurų vertės populiacijos) nagrinėjimu.

1.3 diagramą. Atsižvelgimas į susigrąžinimus ir finansinius pataisymus

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Atsižvelgimas į susigrąžinimus ir finansinius pataisymus

1.19. Finansinių pataisymų, kurie užregistruoti kaip įvykdyti ⁽⁹⁾ 2012 m., suma 3,7 milijardo eurų yra daugiau kaip tris kartus didesnė nei atitinkama 2011 m. suma (1,1 milijardo eurų). Susigrąžinimai iš esmės nesikeitė: 2012 m. suma buvo 678 milijonai eurų, 2011 m. – 733 milijonai eurų ⁽¹⁰⁾. Dauguma pataisymų 2012 m. yra susiję su 2000–2006 m. programavimo laikotarpiu. Šioje metinės ataskaitos dalyje aprašomi taikomi finansinių pataisymų ir susigrąžinimų mechanizmai ir Audito Rūmų dėmesys susigrąžinimų bei finansinių pataisymų poveikiui. Audito Rūmai nuolat tikrina finansinių pataisymų poveikį ⁽¹¹⁾. 2012 m. taikytas metodas atitinka metodą, kuris buvo nustatytas 2009 m.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.19–1.35. Komisija palankiai vertina tai, kad į naują audito atrankos metodą įtraukta ankstesniais metais išmokėtų išankstinių mokėjimų tarpuskaita. Ji mano, kad tai leidžia labiau atsižvelgti į Finansinio reglamento 59 ir 80 straipsniuose nurodytų daugiamečių taisyomųjų mechanizmų poveikį (žr. atsakymus į 1.22 ir 1.24 dalių pastabas).

Komisija toliau vykdys savo priežiūros funkciją, visų pirma atlikdama finansinius pataisymus ir susigrąžindama sumas tokiu mastu, kuris atitinka nustatytų pažeidimų ir trūkumų mastą. Dėl Sąjungos finansinių interesų apsaugos teisinės sistemos ir susijusių procedūrų sudėtingumo neišvengiama, kad daugelyje sričių klaidos ištaisomos praėjus keleriems metams po jų padarymo. Todėl Komisija mano, kad Audito Rūmų metinį reprezentatyvų klaidų lygį reikėtų vertinti į tai atsižvelgiant.

⁽⁹⁾ Įvykdyti galutiniame finansinio pataisymo proceso etape. Taip pat žr. Audito Rūmų 2009 m. metinės ataskaitos 1.42 dalį.

⁽¹⁰⁾ Kaip atitinkamai parodyta 2012 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų 6.4.2.2 aiškinamajame rašte ir 2011 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų 6.2 aiškinamajame rašte.

⁽¹¹⁾ Žr. 2009 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 1.32–1.50 dalis.

Taikomi sudėtingi finansinių pataisymų ir susigrąžinimų mechanizmai

1.20. Komisija ir valstybės narės geba sumažinti klaidų lygį dar prieš tai, kai Komisija patvirtina lėšų gavėjų deklaruotas išlaidas, taikydamos kelis mechanizmus, kurie yra: kontrolės sistemų patvirtinimas; mokėjimo prašymų administracinės patikros; apsilankymai vietoje (pavyzdžiui, tikrinimai ūkiuose); nepriklausomos įstaigos atliekamas tinkamų išlaidų patvirtinimas; išmokų valstybėms narėms pertraukimas ar sustabdymas.

1.21. Atlikus mokėjimus ir pritarus lėšų naudojimui, tiek Komisija, tiek valstybės narės gali atlikti kontrolės sistemų veikimo ir deklaruotų išlaidų baigiamuosius patikrinimus. Šių patikrinimų finansiniai padariniai gali būti dvejopi: lėšų susigrąžinimai iš gavėjų arba finansiniai pataisymai, taikomi valstybių narių institucijoms.

Kas yra lėšų susigrąžinimas?

1.22. Priemonių lėšoms susigrąžinti imasi tiek valstybių narių institucijos (kai tai susiję su pasidalijamojo valdymo išlaidomis), tiek Komisija (ypač tose srityse, kuriose ji vienintelė atsako už išlaidų valdymą, kaip antai mokslinių tyrimų srityje, tai taip pat taikoma didelei išorės veiksmų išlaidų daliai). Susigrąžinimas reiškia, kad lėšų gavėjas grąžina visas ar dalį gautų lėšų institucijai, kuri šias lėšas iš pradžių jam išmokėjo. Daugelyje biudžeto sričių šias lėšas galima išmokėti kitiems naudos gavėjams ⁽¹²⁾.

1.21. *Finansiniai pataisymai neatleidžia valstybių narių nuo įpareigojimo susigrąžinti iš paramos gavėjų nepagrįstai išmokėtas sumas, jei tai įmanoma ir ekonomiškai efektyvu.*

Be Audito Rūmų paminėtų finansinių pasekmių valstybės narės kai kuriose politikos srityse gali atlikti pataisymą iš paskesnio mokėjimo prašymo atšaukdamas finansuoti netinkamas išlaidas ir panaudodamos tokiu būdu atsiradusias lėšas kitiems tinkamiems finansuoti projektams. Tokiais atvejais pataisytų sumų susigrąžinimas iš paramos gavėjų tampa nacionaliniu klausimu, nes ES biudžetas yra apsaugotas ir neteisėtai išmokėtos sumos jam nebeaktualios.

1.22. *Pagal Finansinį reglamentą ir ypač pasidalijamojo valdymo atveju atsakomybė už susigrąžinimą tenka valstybėms narėms:*

- 59 straipsnio 2 dalis: „...Siekdamos apsaugoti Sąjungos finansinius interesus valstybės narės, laikydamosi proporcingumo principo ir vadovaudamosi šiuo straipsniu bei konkrečioms sektoriams taikomomis taisyklėmis, vykdo ex ante ir ex post kontrolę, taip pat prirėikus tipinių ir (arba) su rizika susijusių operacijų patikras vietoje. Jie taip pat susigrąžina netinkamai išmokėtas lėšas ir prirėikus iškelia bylas.“,
- 80 straipsnio 3 dalis: „Valstybės narės visų pirma atsakingos už kontrolės ir audito vykdymą ir už netinkamai panaudotų sumų susigrąžinimą, kaip numatyta konkrečioms sektoriams taikomose taisyklėse. Jei valstybės narės aptinka pažeidimus ir juos ištaiso savo sąskaita, joms netaikomas Komisijos finansinių klaidų ištaisymas, susijęs su tais pažeidimais.“

⁽¹²⁾ Gerai žinoma išimtis yra Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) išlaidos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Kas yra finansiniai pataisymai ir kaip jie veikia?

1.23. Pasidalijamojo valdymo išlaidų srityje Komisija gali atlikti finansinius pataisymus, kai yra reikšmingų trūkumų arba kai valstybė narė tinkamai neatlieka savo pareigų nustatyti ir ištaisyti su netvarkingomis išlaidomis susijusias klaidas.

1.24. Sprendžiamos problemos dažnai būna susijusios su kontrolės sistemų trūkumais arba ES taisyklių nesilaikymu valdant programą, turinčią įrodytą finansinį poveikį (t. y. kai gali būti patirta netinkamų išlaidų). Finansinio pataisymo sumą galima apskaičiuoti konkrečiu nagrinėjamu atveju ar ekstrapoliuojant testavimo rezultatus arba, kai šių dviejų metodų taikyti neįmanoma, atliekant vienodo dydžio pataisymą.

Koks yra finansinių pataisymų poveikis valstybei narei?

1.25. Finansinių pataisymų poveikis valstybėms narėms priklauso ⁽¹³⁾ nuo taikomų norminių nuostatų:

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.25. Komisija pažymi, kad Audito Rūmai neklausia, koks yra finansinių pataisymų poveikis ES biudžetui.

Finansinio reglamento 80 straipsnio 4 dalyje teigiama:

„Komisija ištaiso valstybių narių finansines klaidas, kad iš Sąjungos lėšų nebūtų dengiamos išlaidos, atsirandančios pažeidžiant taikomus teisės aktus. Komisija savo finansiniais pataisymais pagrindžia netinkamai išleistų sumų nustatymu ir finansiniu poveikiu biudžetui. Jei tokios sumos negali būti tiksliai nustatytos, Komisija gali taikyti ekstrapoliuoto ar nustatyto dydžio pataisą pagal konkrečioms sektoriams taikomas taisykles.

Komisija, nustatydamą finansinės pataisos sumą, atsižvelgia į taikomų teisės aktų pažeidimo pobūdį ir sunkumą ir finansines pasekmes biudžetui, apimant valdymo ir kontrolės sistemų trūkumų atvejus...“

Finansinių pataisymų tikslas yra ne nubausti valstybes nares, o užtikrinti, kad biudžetas būtų apsaugotas (t. y., kad visos į ES biudžetą įtrauktos išlaidos būtų tinkamos) nedengiant pažeidžiant teisės aktus patirtų išlaidų.

⁽¹³⁾ Žr. 2009 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 1.34 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- a) žemės ūkio srityje priimant sprendimus dėl atitikties atliekami finansiniai pataisymai (4.26 dalies b punktas), kurie atliekami sumažinant atitinkamos valstybės narės finansavimą⁽¹⁴⁾;
- b) sanglaudos politikos srityje finansinių pataisymų poveikis priklauso nuo to, ar valstybė narė pritaria, ar nepitaria Komisijos siūlomam pataisymui⁽¹⁵⁾:
- i) kai valstybė narė pataisymui pritaria, ji atsisako deklaruotų išlaidų, susijusių su projektu grupe, kurioje aptikta klaidų, konkrečia deklaruotų išlaidų dalimi, ekstrapoliuojant testavimo rezultatus apskaičiuota suma arba vienodo dydžio pataisymo suma. Šiuo atveju tokios lėšos gali būti pakartotinai panaudotos kitiems tinkamiems veiksams finansuoti;
- ii) kai valstybė narė siūlomam finansiniam pataisymui nepitaria, Komisija gali savarankiškai priimti oficialų sprendimą atlikti finansinį pataisymą. Kai finansinis pataisymas atliekamas Komisijos sprendimu, sumažinamas grynasis ES finansavimas atitinkamai programai ir valstybei narei. Su tokiais Komisijos sprendimais yra susiję apie 1 %, t. y. 32 milijonų eurų vertės 2012 m. atliktų finansinių pataisymų.

- b) Komisija pažymi, kad finansinių pataisymų poveikis valstybių narių lygmeniu visada neigiamas.
- i) Kai finansiniam pataisymui pritaria pati valstybė narė, kad neprarastų ES finansavimo, ji turi pakeisti netinkamas finansuoti išlaidas tinkamomis finansuoti operacijomis.
- ii) Kai finansinį pataisymą pritaiko Komisija, pataisymas yra galutinis ir netenkama finansinio ES įnašo.

Abiem atvejais (1.25 dalies b punkto i ir ii papunkčiai) valstybės narės nacionalinis biudžetas patiria finansines pasekmes, susijusias su ES bendro finansavimo padengiant išlaidas, kurios laikomos netinkamomis finansuoti, praradimu, nebent ji turi galimybę susigrąžinti sumas iš atskirų paramos gavėjų.

⁽¹⁴⁾ Finansiniai pataisymai žemės ūkio srityje priskiriami asignuotosioms pajamoms, todėl atitinkamos lėšos lieka priskirtos biudžeto antraštinėi daliai „Žemės ūkis ir kaimo plėtra“.

⁽¹⁵⁾ Žr. apskaitos pareigūno ketvirtinių ataskaitų dėl 2012 m. sanglaudos politikos finansinių pataisymų preliminarių dydžių 2012 m. (atitinkamai 2012 m. kovo 31 d., birželio 30 d. ir rugsėjo 30 d.) 2 skirsnį; šios ataskaitos pridėtos prie 2011 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo dokumentų, parengtų Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto, antraštinėje dalyje „Finansiniai pataisymai. Sanglaudos politika“ (<http://www.europarl.europa.eu/committees/lt/cont/publications.html?id=CONT00004>).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Koks yra finansinių pataisymų poveikis naudos gavėjui?

1.26. Žemės ūkio srityje valstybės narės privalo susigrąžinti netvarkingas išlaidas⁽¹⁶⁾; tačiau kai finansinius pataisymus nustato Komisija, ūkininkai ir kiti lėšų gavėjai retai teprivalo grąžinti gautas lėšas⁽¹⁷⁾.

1.27. Sanglaudos politikos srityje valstybių narių institucijos, nustačiusios netvarkingus projektus, privalo atlikti finansinius pataisymus⁽¹⁸⁾. Kaip rašoma toliau, iš gavėjų susigrąžinamos labai nevienodo dydžio lėšų sumos (žr. 1.2 ir 1.3 intarpus).

1.28. Jau atsižvelgta į visus iki šio Audito Rūmų audito atliktus valstybių narių susigrąžinimus, todėl atitinkamos sumos neįtrauktos skaičiuojant klaidų lygį.

1.26. Komisija pažymi, kad net jei valstybė narė nesusigrąžina lėšų iš galutinio paramos gavėjo, finansinis pataisymas valstybės narės lygmeniu reiškia, kad ES biudžetas yra apsaugotas. Išlaidos daugiau nedengiamos iš ES biudžeto, o iš nacionalinio biudžeto.

1.27. Pagal reguliavimo sistemą valstybės narės gali pasirinkti iškart išskaityti netinkamomis finansuoti laikomas sumas iš kito mokėjimo prašymo, net prieš jų susigrąžinimą nacionaliniu lygmeniu (apie 83 % bendros sumos), arba laukti, kol ji bus faktiškai susigrąžinta iš paramos gavėjų, kad galėtų išskaityti šią sumą iš paskesnio mokėjimo prašymo (apie 17 % bendros sumos).

⁽¹⁶⁾ Tarybos reglamento (EB) Nr. 1290/2005 (OL L 209, 2005 8 11, p. 1) 9 straipsnio 1 dalies a punktas: „Valstybės narės: a) ... iii) susigrąžinti sumas, kurios buvo prarastos dėl pažeidimų ar aplaidumo“.

⁽¹⁷⁾ EŽŪGF susigrąžintos sumos (2012 m. – 162 milijonai eurų, žr. 2012 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų 6.4.2.1 aiškinamąjį raštą) apima sumas, susigrąžintas iš ūkininkų ir kitų lėšų gavėjų remiantis mokėjimo agentūrų veiksmais, kai lėšos susigrąžinamos tiek pagal Komisijos sprendimus dėl atitikties, tiek dėl pačių mokėjimo agentūrų darbo. Be to, registruojami ir susigrąžinimai taikant vadinamąją „50-50 taisyklę“, kai nuostolį dėl nesusigrąžintų lėšų kartu padengia ES iš savo biudžeto ir atitinkama valstybė narė. Visi registruoti susigrąžinimai sudaro tik apie trečdalį visų registruotų finansinių pataisymų.

⁽¹⁸⁾ Sanglaudos politikos srityje valstybės narės privalo prirėkus susigrąžinti nepagrįstai išmokėtas sumas iš jų gavėjų ir pranešti Komisijai apie iš gavėjų susigrąžintas ir iš išlaidų deklaracijų išbrauktas sumas. (2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančio Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999 (OL L 210, 2006 7 31, p. 25), 70 straipsnis). Komisija neprivalo teikti informacijos apie valstybių narių institucijų susigrąžintas lėšas ir nerenka šių duomenų. 2012 m. [laikinių] konsoliduotųjų finansinių ataskaitų 6.4.2.1 aiškinamajame rašte neteikiama informacijos apie sumas, valstybių narių susigrąžintas po ES audito. Komisija šių duomenų nerenka, nes jai pakanka to, kad valstybės narės nepagrįstai išmokėtas sumas išbraukia iš išlaidų deklaracijų. 6.7 aiškinamajame rašte išbrauktoms ir susigrąžintoms 2007–2013 m. programavimo laikotarpio sumoms iki 2012 m. pabaigos priskirta iš viso 938 milijonus eurų lėšų, remiantis valstybių narių duomenimis, pateiktais po jų pačių atlikto audito (t. y., tai apskritai nėra finansinių pataisymų rezultatas): nėra atskirai parodyti išbraukimai ir susigrąžinimai dėl finansinių pataisymų.

2012 m. finansiniai pataisymai

1.29. Dauguma finansinių pataisymų atliekami praėjus keleriems metams nuo pradinio lėšų išmokėjimo (žr. specialiąsias Audito Rūmų ataskaitas Nr. 7/2010 dėl žemės ūkio⁽¹⁹⁾ ir Nr. 3/2012 dėl struktūrinių fondų⁽²⁰⁾). Tačiau 2012 m. turima svarbių pavyzdžių, kai Komisijai pavyko finansinius pataisymus atlikti daug greičiau. Kiti, toliau parodyti pavyzdžiai leidžia pamatyti kai kurias susijusias problemas (žr. 1.1–1.3 langelius).

1.29. Komisija ėmėsi visų reikiamų priemonių pagal Sutartį ir numatytų reglamentuose, kad apsaugotų ES biudžetą. Komisija tai daro, kai tai įmanoma, per finansinius metus, kuriais pažeidimai padaryti arba nustatyti, nesvarbu, ar juos nustatė Audito Rūmai, valstybės narės ar pati Komisija. Tačiau dėl Sąjungos finansinių interesų apsaugos teisinės sistemos ir susijusių procedūrų sudėtingumo neišvengiama, kad daugelyje sričių pažeidimai ir (arba) klaidos ištaisomos praėjus keleriems metams po jų padarymo.

Rengdamasi įgyvendinti BŽŪP reformą Komisija toliau dės pastangas, kad patobulintų ir paspartintų procesą atsižvelgdama į tai, kad būtina išlaikyti kokybės standartus ir valstybės narės teisę pateikti atsakymus.

Struktūrinių fondų atveju, dėl dviejų trečiųjų bendros finansinių pataisymų sumos už 2000–2012 m. laikotarpį buvo nuspręsta priėmus Komisijos 2008 m. veiksmų planą. Tai rodo, kad procedūros atliekamos greičiau, kaip Komisija ir įsipareigojo.

⁽¹⁹⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 7/2010 „Sąskaitų patvirtinimo procedūros auditas“ 68–73 dalys ir 3 diagrama Audito Rūmų svetainėje <http://eca.europa.eu>.

⁽²⁰⁾ Žr. 4 skyrių (4.31 dalį) ir Specialiąją ataskaitą Nr. 3/2012 dėl struktūrinių fondų „Ar Komisija sėkmingai pašalino nustatytus valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemų trūkumus?“ Audito Rūmų svetainėje <http://eca.europa.eu>.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.1 langelis. Per ilgai trunkančios finansinio pataisymo procedūros pavyzdys

Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) – Ispanija

2012 m. finansinėse ataskaitose nustatytas 1,8 milijardo eurų dydžio finansinis pataisymas, susijęs su 2000–2006 m. laikotarpio sanglaudos politikos lėšų naudojimu Ispanijoje. Tai didžiausias iš 2012 m. nustatytų pavienių pataisymų (49 % visos lėšų sumos). Komisija pasiūlė atlikti šį pataisymą 2008 m. siekdama, kad būtų pašalinti valdymo trūkumai ir viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimai.

Valstybės narės institucijos pritarė šiam pataisymui užbaigus programą 2011 ir 2012 m. Kad būtų galima atlikti šį pataisymą, už programų valdymą atsakingi Ispanijos regionai deklaravo daugiau išlaidų.

Tokiu būdu Ispanijos institucijos įgijo teisę į papildomą 1 390 milijonų eurų finansavimą. 2012 m. Komisija sumokėjo tik 211 milijonų eurų iš šios sumos, nes nebuvo atitinkamų mokėjimo asignavimų (žr. 1.46–1.59 dalis). Atlikus šį mokėjimą finansinis pataisymas buvo pripažintas konsoliduotose finansinėse ataskaitose. Likusią 1 179 milijonų eurų sumą Komisija sumokės Ispanijai 2013 m. Taip Ispanija gaus 27 864 milijonus eurų iš 28 019 milijonų eurų sumos (viską, išskyrus 155 milijonų eurų likutį), jai skirtos 2000–2006 m. programavimo laikotarpiu.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.1 langelis. Per ilgai trunkančios finansinio pataisymo procedūros pavyzdys

Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) – Ispanija

Komisija mano, kad šis sudėtingas klaidų ištaisymo procesas, per kurį daugiau nei 2 mlrd. eurų buvo pakeista naujomis tinkamomis finansuoti išlaidomis, yra sėkmingo ES biudžeto saugojimo pavyzdys.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.2 langelis. Vienodo dydžio finansinių pataisymų pavyzdžiai – poveikis valstybių narių lygmeniu

Europos socialinis fondas (ESF) – Rumunija

Komisija 2012 m. balandžio–gegužės mėn. nustatė didelių trūkumų Rumunijos ESF veiksmų programoje. Didžiausios nustatytos problemos: atrankos procedūrų trūkumai, valdymo patikrinimų trūkumai, nepakankamai tikrinami viešieji pirkimai ir pavieniais atvejais netinkamos išlaidos.

Komisija ir Rumunijos valdžios institucijos po derybų susitarė nustatyti vienodo (25 %) dydžio pataisymą, todėl Rumunija papildomai deklaravo ESF išlaidas (viršijančias 25 % visos iki tol deklaruotų išlaidų sumos), o Komisija tuo remdamasi 2012 m. gruodžio mėn. išmokėjo Rumunijai nedidelę sumą (7 602 eurus). Pataisymai (kurių ES įnašo dalis iki 2012 m. gruodžio 31 d. sudarė 81 milijoną eurų) nebuvo atlikti projekto lygmeniu; šio finansinio pataisymo poveikis prilygsta bendro šios veiksmų programos finansavimo procentinio dydžio sumažinimui.

ERPF – Čekija

2011 m. Komisija, Audito Rūmai ir atitinkamos valstybės narės institucijos nustatė didelių valdymo ir kontrolės sistemų veikimo trūkumų pagal dvi veiksmų programas (Aplinkos veiksmų programą, kurios ES įnašo dydis – 65 milijonai eurų, ir Transporto veiksmų programą, kurios ES įnašo dydis – 194 milijonai eurų). Remdamasi savo tikrinimais ir įvertinta rizika fondui Komisija su Čekijos valdžios institucijomis susitarė nustatyti vienodo dydžio pataisymą (5 % Aplinkos veiksmų programai ir 10 % Transporto veiksmų programai) visoms vadovaujančiosios institucijos išmokoms lėšų gavėjams iki 2012 m. rugsėjo 1 d. Todėl Čekijos valdžios institucijos sutiko išskaičiuoti sutartą pataisymo sumą vėlesnėse išlaidų deklaracijose Komisijai, taigi Komisijos išmokos šiems lėšų gavėjams buvo sumažintos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.2 langelis. Vienodo dydžio finansinių pataisymų pavyzdžiai – poveikis valstybėms narėms

Europos socialinis fondas (ESF) – Rumunija

Komisija pažymi, kad nepaisant to, jog ji padarė viską, kas leidžiama pagal jos įgaliojimus, ir veikė visiškai laikydamasi galiojančių taisyklių, Audito Rūmai nesumažino 2012 m. apskaičiuoto klaidų lygio remdamiesi vienodo dydžio pataisymu, kurį Audito Rūmai taiko užimtumo ir socialinių reikalų politikos sričiai. Vertindama 2012 m. apskaičiuotą klaidų lygį, Komisija atsižvelgia ir į per metus atliktų vienodo dydžio pataisymų, į kuriuos Audito Rūmai neatsižvelgia apskaičiuodami klaidų lygį, poveikį. Tuo remdamasi Komisija mano, kad klaidų lygis iš esmės atitinka klaidų lygį, kuris buvo anksčiau paskaičiuotas šiai politikos sričiai (žr. atsakymą į 6.14 ir 6.39 dalių pastabas).

Finansinių pataisymų poveikis ne tik lygiavertis bendro finansavimo normos sumažinimui susijusioms veiksmų programoms, svarbiau yra tai, kad išlaidos, patirtos pažeidžiant teisės aktus, nedengiamos Sąjungos lėšomis.

ERPF – Čekijos Respublika

2012 m. Komisija atliko kaupiamuoju principu grindžiamus vienodo dydžio pataisymus, susijusius su visomis atitinkamose Čekijos programose nurodytomis išlaidomis. Komisija pažymi, kad nepaisant to, jog ji padarė viską, kas leidžiama pagal jos įgaliojimus, ir veikė visiškai laikydamasi galiojančių taisyklių, siekdama apsaugoti ES biudžetą tais pačiais finansiniais metais, kurių auditą atliko Audito Rūmai, pirmiau minėtas vienodo dydžio pataisymas neturėjo poveikio Audito Rūmų apskaičiuotam 2012 m. klaidų lygiui (žr. atsakymą į 5.26, 5.33 ir 5.62 dalių pastabas).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.3 langelis. Finansinių pataisymų pavyzdžiai – poveikis lėšų gavėjams

ERPF – Rumunija

Pagal vieną Rumunijos ERPF veiksmų programą Komisija 2010–2012 m. nustatė didelių trūkumų, apskritai susijusių su valdymo ir kontrolės sistemomis, ir viešųjų pirkimų trūkumų.

Nutraukus mokėjimus Komisija su Rumunijos valdžios institucijomis susitarė, kad pavieniai pataisymai bus atliekami projekto lygmeniu. Šį požiūrį atitiko Komisijos Rumunijai 2012 m. gruodžio mėn. sumokėta kompensacija.

ERPF – Slovakija

Komisija ir Slovakijos audito institucija nustatė didelių viešųjų pirkimų procedūrų trūkumų. Nacionalinės institucijos patikrino reprezentatyvią sutarčių imtį. Remdamasi šiuo darbu Slovakija pritarė 7,3 % pataisymui (kurio suma sudarė 32 milijonus eurų iš ES įnašo iki 2012 m. pabaigos) remiantis testavimo rezultatų ekstrapoliavimu pagal kiekvieną iš 1 919 pavienių sutarčių, pasirašytų iki 2012 m. spalio 30 d.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.3 langelis. Finansinių pataisymų pavyzdžiai – poveikis lėšų gavėjams

ERPF – Rumunija

Komisija atkreipia dėmesį į prevencines taisyklingas priemones, kurių ji ėmėsi sustabdydama mokėjimus ir atlikdama esmines finansines pataisas, susijusias su 4 iš 5 pagrindinių ERPF programų Rumunijoje, kur per auditą ji nustatė didelių trūkumų. Programos pataisytos taikant vienodo dydžio (nuo 10 iki 25 %, priklausomai nuo kiekvienos prioritetinės krypties konkrečios padėties) pataisymus.

ERPF – Slovakija

2012 m. Komisija atliko kaupiamuoju principu grindžiamus vienodo dydžio pataisymus, susijusius su visomis atitinkamoje Slovakijos programoje nurodytomis išlaidomis. Komisija pažymi, kad nepaisant to, jog ji padarė viską, kas leidžiama pagal jos įgaliojimus, ir veikė visiškai laikydamasi galiojančių taisyklių, siekdama apsaugoti ES biudžetą tais pačiais finansiniais metais, kurių auditą atliko Audito Rūmai, pirmiau minėtas vienodo dydžio pataisymas neturėjo poveikio Audito Rūmų apskaičiuotam 2012 m. klaidų lygiui (žr. atsakymą į 5.26, 5.33 ir 5.62 dalių pastabas).

Komisija pažymi, kad Audito Rūmai laikėsi nuomonės, jog vienodo dydžio pataisymai atskiriems Slovakijos vykdomiems projektams turėjo poveikį tik jeigu tikrinant 77 sutarčių reprezentatyvią imtį, kurios pagrindu atliekama ekstrapoliacija ir todėl jiems taikomos išsamios, konkrečios taisyklingos priemonės, buvo atlikti atskiri auditai. Kito projekto, kuriam buvo pritaikytas vienodo dydžio pataisymas, tačiau kuris nebuvo valstybės narės tikrintos reprezentatyviosios imties dalis, atveju Audito Rūmai laikėsi nuomonės, kad jų nustatyta klaida ištaisyta nebuvo, nepaisant vienodo dydžio pataisymo, todėl jie įtraukė ją apskaičiuodami klaidų lygį. Jei būtų vykdomi ir individualių projektų valdymo patikrinimai ir auditas, iš Komisijos ir valstybių narių tai pareikalautų didelių sąnaudų, todėl pagal teisingą sistemą taikomi vienodo dydžio pataisymai.

Poveikis patikinimo pareiškimui

1.30. Audito Rūmai pritaria Komisijos spartesniai darbui nustatant finansinius pataisymus Rumunijai, Čekijai ir Slovakijai. Jie atkreipia dėmesį į pažangą, padarytą atliekant seniai likusį finansinį pataisymą Ispanijai. Nuo finansinių pataisymų atlikimo laiko ir pobūdžio priklauso jų poveikis biudžetui, valstybėms narėms, lėšų gavėjams ir Audito Rūmų darbui.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.31. Audito Rūmai įvertino šių pataisymų poveikį savo audito išvadoms:

- a) Ispanijai taikomu finansiniu pataisymu (žr. 1.1 langelį) sprendžiamos iki 2008 m. nustatytos problemos. Tačiau mokėjimai ir toliau bus daromi 2013 m. (ir galbūt tolesniais biudžetinėmis metais) ir juos galbūt Audito Rūmai nagrinės savo normalaus audito darbų ciklo metu;
- b) Rumunijos ESF ir Čekijos ERPF pataisymai buvo vienodo dydžio pataisymai. Atlikti pataisymai neapima susigrąžinimų (žr. 1.2 langelį) iš lėšų gavėjų ar išsamių pataisymų projekto lygmeniu. Todėl Audito Rūmų nustatytos klaidos tebėra priskiriamos išlaidoms⁽²¹⁾, kurias valstybės narės deklaravo siekdamas pateisinti susigrąžinimą;
- c) Rumunijos ERPF pataisymas ir Slovakijos ERPF pataisymo dalis (žr. 1.3 langelį) buvo atlikti per 2012 m. ir apėmė išsamius pataisymus projekto lygmeniu. Audito Rūmai į tai atsižvelgė tikrindami projektus, kuriuos paveikė atitinkamas pataisymas: su šiais projektais susijusių klaidų Audito Rūmai kiekybiškai neįvertino, todėl jos neįtrauktos skaičiuojant klaidų lygį⁽²²⁾.

1.31.

- a) Remiantis (daliniiais) galutiniais mokėjimais, 2012 m. Ispanijos atžvilgiu atliktas finansinis pataisymas. Todėl šiuo pataisymu padedama užtikrinti, kad Komisijos 2012 m. atliktais mokėjimais nedengiamos išlaidos, patirtos pažeidžiant teisės aktus.

Be to, Komisija pažymi, kad mokėjimai, klaidos ir pataisymai pagal sanglaudos politiką turi būti vertinami atsižvelgiant į tai, kad programos yra daugiamečės. Ataskaitoje, kurią Komisijos paprašė pateikti biudžeto įvykdymą tvirtinanti institucija, matyti, kad 2000–2006 m. programų atžvilgiu Komisijos atlikti finansiniai pataisymai, atsižvelgiant ir į papildomą valstybių narių atliktą ištaisymą ir įskaitant šią Ispanijai skirtą finansinį pataisymą, siekia ne mažiau kaip 5,6 % (2013 m. kovo 31 d. – 6,2 %).

- b) Nors Komisijos mokėjimai buvo skirti projektams, kuriuose galbūt buvo pažeidimų, Komisija mano, kad dėl vienodo dydžio pataisymų neteisingai deklaruotos galutinių paramos gavėjų išlaidos neturi būti kompensuojamos iš ES biudžeto (žr. 5 skyrių (5.26, 5.33 ir 5.62 dalis) ir 6 skyrių (6.14, 6.15, 6.37 ir 6.40 dalis).
- c) Žr. Komisijos atsakymą, t. y. 1.3 langelio pastabas. Tai buvo taikoma keletui Slovakijos vykdomų projektų, kurie buvo įtraukti į Audito Rūmų imtį, kurios pagrindu beveik 2 000 projektų buvo pritaikytas 7,3 % vienodo dydžio pataisymas. Kitas Slovakijos vykdomas projektas, kurio valstybė narė atskirai netikrino prieš Audito Rūmų auditą, buvo įtrauktas į Audito Rūmų apskaičiuotą klaidų lygį. Toks nevienodas projektų, kuriems taikoma toks pats vienodo dydžio pataisymas, vertinimas prieštarauja kontrolės ekonominio efektyvumo principui ir Finansiniame reglamente numatytų vienodo dydžio pataisymų naudojimo pagrindimui.

⁽²¹⁾ Žr. 2009 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 1.40 dalį.

⁽²²⁾ Žr. 2009 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 1.39 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.32. Komisijos sprendimai dėl atitikties, susiję su žemės ūkio srities išlaidomis, yra skirti valstybėms narėms ir daugeliu atvejų nereiškia lėšų susigrąžinimo iš gavėjų (žr. 1.26 dalį) bei yra susiję su anksčiau patirtomis išlaidomis (žr. 4 skyriaus 4.28 dalį). Todėl šių finansinių pataisymų poveikis patiriamas per vėlai, kad paveiktų Audito Rūmų atliekamą klaidų lygio vertinimą einamaisiais ataskaitiniais metais.

1.33. Komisijos atlikti finansiniai pataisymai, dėl kurių buvo išsamiai pataisytos projekto išlaidos ar kompensacijos per metus, sumažino įvertintą 2012 m. klaidų lygį. Vienodo dydžio finansiniai pataisymai, kurie nepašalina netvarkingų išlaidų iš deklaracijos ir neištaiso netvarkingų išlaidų projekto lygmeniu, nedaro poveikio Audito Rūmų nustatytam klaidų lygiui.

1.34. Komisija labai stengiasi nustatyti ir pagerinti neveiksmingas priežiūros ir kontrolės sistemas, kaip yra privaloma pagal ES teisės aktus. Tačiau Komisija negali daryti nieko daugiau, t. y. negali priversti valstybių narių susigrąžinti lėšas iš jų gavėjų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.32. Komisija laikosi nuomonės, kad finansiniais pataisymais pakankamai padengiama ES biudžetui kylanti rizika, susijusi su pasidalijamojo valdymo išlaidomis. Tai neatleidžia valstybių narių nuo įpareigojimo susigrąžinti iš paramos gavėjų nepagrįstai išmokėtas sumas, jei tai įmanoma ir ekonomiškai efektyvu. Kalbant apie finansinių pataisymų laiką, Komisija ir toliau dės pastangas, kad patobulintų ir paspartintų procesą, visų pirma rengdamasi įgyvendinti BŽŪP reformą ir atsižvelgdama į tai, kad būtina išlaikyti kokybės standartus ir valstybės narės teisę pateikti atsakymus. Štai todėl Komisija mano, kad reikėtų atsižvelgti į taikant ES taisykles ex post atliktus finansinius pataisymus ir susigrąžinimus tam, kad būtų parodytas mastas, kuriuo ilginiui išlaidoms turi poveikį pažeidžiant teisės aktus atliktos operacijos po to, kai yra panaudojamos priežiūros ir kontrolės sistemos.

1.33. Komisija pabrėžia, kad vienodo dydžio pataisymais saugomas ES biudžetas, nes Sąjungos lėšomis nedengiamos išlaidos, patirtos pažeidžiant teisės aktus.

Žr. atsakymus į 1.29–1.31 dalių pastabas.

1.34. Kartu su atliekamais finansiniais pataisymais visos nustatytos sisteminės problemos sprendžiamos atitinkamai valstybei narei įgyvendinant veiksmų planus, kuriuose numatyti valdymo ir kontrolės sistemų pakeitimai.

2013 m. liepos mėn. priimtoje Europos Parlamento rezoliucijoje dėl integruotos vidaus kontrolės sistemos prašoma griežtai taikyti Finansinio reglamento 32 straipsnio 5 dalį, kurioje teigiama: „Jei įgyvendinimo laikotarpiu klaidų lygis nuolat išlieka didelis, Komisija nustato kontrolės sistemos trūkumus, išnagrinėja galimų taisomųjų priemonių sąnaudas ir naudą ir imasi arba siūlo atitinkamus veiksmus, pvz., supaprastina taikomas nuostatas, patobulina kontrolės sistemą ir pertvarko programą arba...“

Visų pirma dėl numatomo žmoniškųjų išteklių sumažinimo ir teisėkūros procedūros sunkumų 2014–2020 m. laikotarpiu siekama užtikrinti siūlomą supaprastinimą ir ekonomiškai efektyvią kontrolę, Komisija mano, kad šio naujo reikalavimo vykdymas (ypač pasidalijamojo valdymo srityje) negali apsiriboti veiksmais, kurie yra skirti užtikrinti poveikį metiniam klaidų lygiui tik galutinių paramos gavėjų lygmeniu. Valstybių narių lygmeniu per visą daugiamečių programų įgyvendinimo laikotarpį atliekami finansiniai pataisymai ir susigrąžinimai visuomet bus svarbus veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti; ne mažiau svarbios yra pastangos paprastinti taisykles, iš naujo kurti ir stiprinti sistemas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.35. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui Komisija pasiūlė, kad nustačius pažeidimus po to, kai nacionalinės institucijos pateikia metinę finansinę ataskaitą, turėtų būti savaimė sumažintas grynas ES finansavimas, taip labiau skatinant valstybes nares atlikti veiksmingus tikrinimus⁽²³⁾. Jei šis pasiūlymas bus priimtas, Audito Rūmai nagrinės, ar jis daro poveikį jų metodikai.

Apibendrinamoji ataskaita ir metinės veiklos ataskaitos

Metinės veiklos ataskaitos

1.36. Kasdienį biudžeto valdymą Komisija patiki savo generalinių direktoratų generaliniams direktoriams ir Europos išorės veiksmų tarnybos generaliniam administracijos direktoriui (toliau – generaliniai direktoriai⁽²⁴⁾). Komisija šiuos generalinius direktorius įpareigoja teikti patikinimo pareiškimus dėl metinėse veiklos ataskaitose nurodytų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo⁽²⁵⁾. Komisijos nurodymuose, kaip rengti patikinimo pareiškimus, nustatyta, kad generaliniai direktoriai turėtų juos patvirtinti: a) įvykus įvykiui, kuris kelia didelę grėsmę Komisijos reputacijai, arba b) kai įvertintų klaidų lygių poveikis, nepaisant jau atliktų finansinių pataisymų ir susigrąžinimų, tebėra reikšmingas.

1.35. Komisija pažymi, kad vadovaujantis dabartiniu Audito Rūmų taikomu metodu, ES lėšų grynas sumažinimas nedaro poveikio klaidų lygiui, jei valstybės narės nesusigrąžina sumų iš galutinių paramos gavėjų arba jei jos susijusios su ankstesniais metais.

⁽²³⁾ Žr. 2011 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 5.73 dalyje pateiktą 1 rekomendaciją: „Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai sustiprinti sankcijų sistemų veiksmingumą padidinant finansinių pataisymų poveikį ir sumažinant galimybę netinkamas išlaidas pakeisti kitomis išlaidomis, kaip pasiūlė Komisija sanglaudos srityje ateinančiame programavimo laikotarpyje.“

⁽²⁴⁾ Šiame dokumente generaliniais direktoriais vadinami visi deklaracijas pasirašantys asmenys. Deklaracijas pasirašė Komisijos generalinis sekretorius, 36 generaliniai direktoriai, septyni direktoriai bei keturi tarnybų vadovai ir Europos išorės veiksmų tarnybos generalinis administracijos direktorius.

⁽²⁵⁾ Komisijos tarnybų metinės veiklos ataskaitos skelbiamos Komisijos svetainėje http://ec.europa.eu/atwork/synthesis/aar/index_en.htm.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.37. 2012 m. visi generaliniai direktoriai pareiškė galintys pateikti „pagrįstą patikinimą, kad tarnybos veiklai skirti ištekliai buvo panaudoti pagal paskirtį ir laikantis patikimo finansų valdymo principų ir kad esamos kontrolės procedūros teikia reikiamas garantijas, užtikrinančias susijusių operacijų teisėtumą ir tvarkingumą“. Tačiau 14 generalinių direktorių pateikė iš viso 23 kiekybiškai įvertintas išlygas dėl išlaidų (žr. **1.3 lentelę**). Be to, kaip ir praėjusiais metais, Biudžeto GD generalinis direktorius patvirtino savo pareiškimą dėl pajamų.

1.38. Vidaus audito tarnyba atliko trijų generalinių direktoratų⁽²⁶⁾ „ribotą peržiūrą“. Atsižvelgdamas į jos rezultatus Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD reiškia didesnės apimties išlygas, nei praityje. Vystymosi ir bendradarbiavimo GD – *EuropeAid* bei Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD taip pat reiškia didesnės apimties išlygas, nors jos ir nėra susijusios su Vidaus audito tarnybos ribotos peržiūros išvadomis. Ne visos rekomendacijos dėl metinių veiklos ataskaitų buvo įgyvendintos 2012 m. metinėse veiklos ataskaitose, o Vidaus audito tarnyba tikrina ir kitų generalinių direktoratų 2013 m. metines veiklos ataskaitas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.38. *Komisijos tarnybos įsipareigojo įgyvendinti visas Vidaus audito tarnybos rekomendacijas 2013 m. MVA laikotarpiu.*

⁽²⁶⁾ Žemės ūkio ir kaimo plėtros GD (žr. 3 skyriaus 3.31–3.36 dalis ir 4 skyriaus 4.38–4.40 dalis), Vystymosi ir bendradarbiavimo GD – *EuropeAid* (žr. 7 skyriaus 7.24 dalį ir 7.2 intarpą) ir Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD (žr. 8 skyriaus 8.24 dalį).

1.3 lentelė. Kiekybiškai išreikštos išlygos Komisijos metinėse veiklos ataskaitose

(mln. eurų)

Sklyrius	GD / tarnyba ⁽¹⁾	Išlygos priežastis ⁽²⁾	Visi mokėjimai, dėl kurių daromos išlygos atitinkamose ABB veiklos srityse ⁽³⁾	Kiekybiškai įvertintos išlygos ⁽²⁾	Su rizika susijusi suma ⁽⁴⁾
3	AGRI	Dideli valstybių narių kontrolės sistemų trūkumai, susiję su tiesioginės paramos išmokomis Bulgarijoje, Prancūzijoje ir Portugalijoje	40 880,00	407,30	932,10
4	AGRI	Valstybių narių nustatytos klaidos, susijusios su kaimo plėtros išlaidomis	13 257,80	202,70	202,70
	MARE	Valdymo ir kontrolės sistemos, skirtos Vokietijoje vykdomoms 1 tikslo ŽOPF veiklos programoms	2,40	0,00	0,00
		EŽF valdymo ir kontrolės sistemos Belgijoje, Čekijoje, Estijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Rumunijoje, Švedijoje ir Jungtinėje Karalystėje	477,60	21,10	21,10
SANCO	Klaidos valstybių narių išlaidų deklaracijose pagal gyvūnų ligų likvidavimo ir stebėjimo programas maisto ir pašarų politikos srityje	256,00	8,80	8,80	
5	REGIO	ERPF / Sanglaudos fondo / PNPP valdymo ir kontrolės sistemos 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu 16 valstybių narių ir pagal 12 Europos teritorinio bendradarbiavimo programų	35 474,50	309,50	min. 769,5 maks. 1 716,9
		ERPF / Sanglaudos fondo valdymo ir kontrolės sistemos 2000–2006 m. programavimo laikotarpiu 5 valstybėse narėse	2 612,70	10,90	10,90
6	EMPL	ESF valdymo ir kontrolės sistemų trūkumai Belgijoje, Čekijoje, Vokietijoje, Airijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Slovakijoje ir Jungtinėje Karalystėje 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu	10 719,00	68,00	250,20
		PNPP valdymo ir kontrolės sistemų trūkumai dviejose šalyse kandidatėse	58,50	0,90	0,90
7	DEVCO	Su rizika siejamų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas (bendra generalinio direktorato suma)	3 853,30	138,70	259,50
	FPI	Galimos teisėtumo ir (arba) tvarkingumo problemos ir rizika dėl rinkimų stebėjimo misijų (EOM)	25,90	2,20	2,20
8	RTD	Klaidos išlaidų deklaracijose skiriant dotacijas pagal 6-ąją bendrąją programą (6BP)	323,40	8,20	8,20
	ENER		17,00	1,10	1,10
	MOVE		7,00	0,70	0,70
	ENTR		2,80	0,10	0,10
	RTD	Klaidos išlaidų deklaracijose skiriant dotacijas pagal 7-ąją bendrąją programą (7BP)	3 456,40	103,10	103,10
	CNECT		1 160,80	15,90	15,90
	ENTR		329,30	2,40	2,40
	ENER		135,10	3,10	3,10
	MOVE		56,00	0,50	0,50
	REA	Klaidos išlaidų deklaracijose skiriant 7BP dotacijas kosminei erdvei ir saugumui	239,40	4,20	4,20
		Klaidos išlaidų deklaracijose skiriant 7BP dotacijas mažosioms ir vidutinėms įmonėms	194,60	7,70	7,70
	EACEA	Klaidos dotacijų išmokose iš 2011–2012 m. mokymosi visą gyvenimą programos biudžeto (2007–2013 m.)	120,00	4,20	4,20
	Iš viso			113 659,5	1 321,3

-
- (¹) Išsamus Komisijos generalinių direktoratų ir tarnybų sąrašas pateiktas <http://publications.europa.eu/code/lt/lt-390600.htm>.
- (²) Šaltinis: generalinių direktoratų, tarnybų ir vykdomųjų įstaigų metinės veiklos ataskaitos; „išlygos priežastis“ pateikiama remiantis 3.2 dalimi (antraštinės dalys) ar 4 dalimi, „išlygų kiekybinis įvertinimas“ 3.1 ir 3.2 dalimis.
DG MARE atveju taip pat žr. metinės veiklos ataskaitos p. 67, tačiau nurodyta suma yra 0,0 euro, nes 2012 m. nebuvo atlikta jokių mokėjimų; DG REGIO atveju įtraukta 1,5 milijono eurų suma pagal 2007–2013 m. PNPP; DG DEVCO atveju apskaičiuota išskyrus EPF ($3\,853,2 \times 3,6\%$); vykdomosios įstaigos EACEA kiekybinė išraiška metinėje veiklos ataskaitoje pateikiama dviem metams, šioje lentelėje pateikta 50 % 8,4 milijono eurų dydžio sumos.
- (³) Šaltinis: 2012 m. konsoliduotosios finansinės ataskaitos, 2012 m. atlikti mokėjimai pagal veikla grindžiamo biudžeto sudarymo (ABB) punktus.
- (⁴) Šiame stulpelyje pateikiamos Komisijos kiekybiškai įvertintos „su rizika susijusios sumos“ apibendrinamojoje ataskaitoje, remiantis kiekybiškai įvertintomis išlygomis metinėse veiklos ataskaitose kartu su pasidalijamojo valdymo mokėjimų veiksmų programoms, kurioms netaikomos išlygos, apskaičiuota bendra rizika. DG DEVCO atveju į šį skaičių įtrauktos apskaičiuotos EPF išlaidos (šaltinis: metinės veiklos ataskaitos, 3.1 ir 3.2 dalys). „Su rizika susijusių sumų“ kiekybinio vertinimo metodika, taikoma apibendrinamojoje ataskaitoje, yra kitokia negu ankstesniais metais.
Sumos yra nustatytos remiantis informacija, pateikta metinėse veiklos ataskaitose: DG AGRI 3.2 lentelė p. 54 (16,7 + 915,4 milijono eurų), DG REGIO p. 67 ir 68 (žr. 5 skyriaus 5.54 dalį), dėl DG EMPL žr. lentelę p. 71.
-

Apibendrinamoji ataskaita

1.39. Komisijos 2012 m. valdymo rezultatų apibendrinamąją ataskaitą (toliau – apibendrinamoji ataskaita) ⁽²⁷⁾ Komisija priėmė 2013 m. birželio 5 d. Apibendrinamoji ataskaita yra:

- a) Komisijos generalinių direktoratų biudžeto naudojimo vidaus atskaitomybės priemonė ir
- b) išorės atskaitomybės (pasak Komisijos, „politinės atsakomybės“) priemonė.

1.40. Į apibendrinamąją ataskaitą nebūtina įtraukti aiškų pareiškimą, kad lėšos buvo panaudotos laikantis nuostatų, kurių pagal ES teisės aktus dabar privalo laikytis už ES lėšų valdymą atsakingos nacionalinės institucijos ⁽²⁸⁾.

1.41. Apibendrinamojoje ataskaitoje kartu pateiktos ⁽²⁹⁾ „su rizika susijusios sumos“, nurodytos kiekvienoje metinėje veiklos ataskaitoje (žr. **1.3 lentelę**). „Su rizika susijusių sumų“ sąvoka apibendrinamojoje ataskaitoje nėra apibrėžta ir įvairūs generaliniai direktoratai šių sumų nuosekliai neskaiciuoja ⁽³⁰⁾. Komisijos skaičiavimu, bendra „su rizika susijusi suma“ yra nuo 1,9 % (2,6 milijardo eurų) iki 2,6 % (3,5 milijardo eurų) visų išmokų per metus. Todėl Komisija pripažįsta, kad išlaidų klaidų lygis tikriausiai yra reikšmingas. Neįmanoma tiesiogiai palyginti Komisijos apskaičiuotų „su rizika susijusių sumų“ su Audito Rūmų įvertintu klaidų lygiu. Tačiau pačioje apibendrinamojoje ataskaitoje teigiama, kad „su rizika susijusios sumos kai kuriose srityse, ypač kaimo plėtros srityje, gali būti nepakankamai įvertintos dėl patikimumo problemų, kurias nustatė VAS“. Dėl šios priežasties, Komisija į savo apibendrinamąją ataskaitą įtraukė instrukciją savo centrinėms tarnyboms, kaip peržiūrėti įvairius metodus, taikytus nustatant sumas, kurios buvo vertinamos kaip susijusios su rizika (žr. 30 išnašą).

1.39. Apibendrinamoji ataskaita – Kolegijos remiantis metinėmis veiklos ataskaitomis priimtas dokumentas ir bendra vidaus auditoriaus nuomonė, kurioje atsižvelgiama į Audito Rūmų metinę ataskaitą ir į Europos Parlamento biudžeto įvykdymo patvirtinimo rezoliuciją, pagal kurią Komisija prisiima visą politinę atsakomybę už ES biudžeto valdymą, kaip numatyta pagal SESV 317 straipsnį.

1.40. Generalinių direktorių metinėse veiklos ataskaitose aiškiai deklaruojama, kad lėšos išleistos pagal taisykles. Pagal Europos Komisijos valdymo struktūrą ši atsakomybė tenka generaliniams direktoriams, o politinė atsakomybė – Kolegijai. Tai patvirtinta Finansiniame reglamente (66 straipsnio 9 dalis).

1.41. Kalbant apie Komisijos požiūrį į kiekybinį likutinio klaidų lygio nustatymą vykdant daugiamečią kontrolę ir kartu į susijusį poveikį (su rizika susijusių sumą) žr. Komisijos atsakymą į 1.12 dalies pastabą.

Kaip atskleista apibendrinamojoje ataskaitoje, Komisija žino apie Audito Rūmų iškeltus klausimus ir imasi priemonių, kad suderintų metodikas, naudojamas apskaičiuojant su rizika susijusių sumą.

Svarbu atsižvelgti į tai, kad esamos problemos daugiausia kilo dėl to, kad klaidų lygis, apie kurį pranešė valstybės narės, yra nepatikimas. Komisija skiria daug pastangų pagerinti jo patikimumą, visų pirma prirėkus jį padidinant (žr. atsakymus į 3.31–3.36, 4.38–4.39 ir 6.35–6.39 dalių pastabas).

⁽²⁷⁾ Apibendrinamoji ataskaita skelbiama Komisijos svetainėje http://ec.europa.eu/atwork/pdf/synthesis_report_2012_en.pdf kartu su priedu

http://ec.europa.eu/atwork/pdf/synthesis_report_2012_annex_en.pdf.

⁽²⁸⁾ Žr. Finansinio reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 59 straipsnio 5 dalies a punktą.

⁽²⁹⁾ Komisijos 2012 m. rezultatų valdymo srityje apibendrinamosios ataskaitos 4 skirsnio p. 8.

⁽³⁰⁾ Apibendrinamosios ataskaitos 1 intarpas (p. 8): „Siekdama užtikrinti nuoseklumą ir palyginamumą Komisija nurodo centrinėms tarnyboms tikrinti įvairius metodus, kuriais įvertinamos su rizika susijusios sumos.“

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.42. Apibendrinamojoje ataskaitoje lyginamos bendros „su rizika susijusios sumos“ su vidutiniu finansinių pataisymų dydžiu per praėjusius ketverius metus ir pažymi, kad vidutinis ketverių pastarųjų metų finansinių pataisymų ir susigrąžinimų dydis yra artimas 2012 m. su rizika susijusiai sumai. Šį sugretinimą reikia nagrinėti šiame kontekste:

- Audito Rūmai aptarė finansinių pataisymų atlikimo laiką ir jų poveikį valstybėms narėms bei lėšų gavėjams 1.19–1.35 dalyse,
- apibendrinamojoje ataskaitoje prižįstama, kad apskaičiuotos „su rizika susijusios sumos“, tikėtina, yra mažesnės nei faktinės sumos dėl metodų, taikomų, pavyzdžiui, sanglaudos politikai (žr. 5 skyriaus 5.57 ir 5.58 dalis) ir kaimo plėtrai (žr. 4 skyriaus 4.38 dalį) ir dėl informacijos, kurią Komisijai teikia kitos ES lėšas valdančios įstaigos, nepakankamumo,
- finansinio pataisymo rezultatas paprastai yra atitinkamos valstybės narės nauja išlaidų deklaracija, kurioje taip pat galėjo būti padaryta klaidų.

1.43. Apibendrinamojoje ataskaitoje aptariama ne tik teisėtumas ir tvarkingumas. Kiti svarbūs apibendrinamojoje ataskaitoje svarstomi klausimai yra, be kita ko, nurodymai Komisijos tarnyboms tobulinti veiklos rezultatų vertinimo pagrindą, kad būtų galima sukurti „į veiklos rezultatus orientuotą kultūrą visoje organizacijoje“⁽³¹⁾. Be to, Komisija išreiškia susirūpinimą, kad nepaisoma kelių jos pasiūlymų dėl sektorių teisės aktų naujam programavimo laikotarpiui, kuriais siekiama užtikrinti paprastesnę teisinę sistemą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.42. Kaip aprašyta apibendrinamojoje ataskaitoje ir remiantis pastarųjų ketverių metų patirtimi (2009–2012 m.), finansiniai pataisymai ir susigrąžinimai yra svarbesni už sumas, kurios laikomos susijusiomis su rizika. Šį metodą, pagal kurį naudojamas finansinių pataisymų ir susigrąžinimų vidurkis, galima laikyti netgi konservatyviu, nes tokiu atveju, kai vienais metais nustatomas didesnis klaidų lygis, ateityje greičiausiai bus taikomi didesnio lygio finansiniai pataisymai ir susigrąžinimai. Reaguojant į 1.12 dalies pastabą Komisijos sukurtas metodas sustiprina šį požiūrį. Todėl, atsižvelgiant į 2 % reikšmingumo ribą, Komisija laikosi nuomonės, kad biudžetas yra apsaugotas nepaisant to, kad gali būti nustatytos pernelyg mažos kai kurios su rizika susijusios sumos. Žr. atsakymus į 1.19–1.35 dalių pastabas.

- Finansiniame reglamente ir kituose atskiriems sektoriams skirtuose reglamentuose sukurti daugiamečiai taisomieji mechanizmai dideliu mastu lemia jų taikymo laiką ir poveikį valstybėms narėms ir paramos gavėjams. Ši daugiametė teisinė sistema nebūtinai suderinama su metiniu metodu. Akivaizdu, kad Komisijos apibendrinamojoje ataskaitoje atsižvelgiama į esamą teisinę sistemą, susijusią su daugiamečių priežiūros ir kontrolės sistemų pajėgumu ištaisyti klaidas.
- Komisija įdėjo daug pastangų, kad pagerintų valstybių narių statistinių duomenų apie klaidas patikimumą. Nors Komisija pripažįsta, kad problemų dar yra, jos veiksmais užtikrinta, kad iš metinėse veiklos ataskaitose ir apibendrinamojoje ataskaitoje atskleistos rizikos būtų galima susidaryti iš esmės patikimą vaizdą apie likutinį klaidų lygį.
- Netinkamų finansuoti išlaidų pakeitimas naujomis tinkamomis finansuoti išlaidomis visiškai atitinka teisinę sistemą. Teisėkūros institucijos tikslas buvo užtikrinti, kad lėšos būtų efektyviai naudojamos tinkamiems finansuoti projektams valstybėse narėse.

Komisijos pasiūlyme dėl Bendrų nuostatų reglamento, kuris taikomas struktūriniams fondams 2014–2020 m. laikotarpiu, numatyti finansiniai pataisymai pagal kuriuos konkrečiai valstybei narei sumažinami biudžeto asignavimai, t. y. tai turi grynojo sumažinimo poveikį, jei valstybė narė nenustatė silpnybės ar trūkumo. Šiuo pasiūlymu valstybėms narėms bus suteikta daugiau paskatų naudoti efektyvią priežiūros ir kontrolės sistemą.

⁽³¹⁾ Audito Rūmų atliktas trijų pasirinktų generalinių direktoratų veiklos ataskaitų vertinimas pateiktas 10 skyriuje.

Bendras vertinimas

1.44. Apibendrinamojoje ataskaitoje lėšų, išleistų pažeidžiant reglamentą, dydis palyginamas su finansinių pataisymų poveikiu. Audito Rūmai mano, kad į šiuos skaičius būtina atsižvelgti. Pačioje apibendrinamojoje ataskaitoje pažymima, kad teikiami skaičiai ko gero parodo mažesnę už faktinį bendrą rizikos lygį. Audito Rūmai nustatė, kad finansiniai pataisymai, kaip klaidų taisymo priemonė, turi būdingas ribas (žr. 1.19–1.35 dalis). Finansiniai pataisymai gali vaidinti svarbų vaidmenį skatinant gerinti lėšų panaudojimo kokybę, tačiau svarbu nepervertinti jų poveikio užtikrinant išlaidų tvarkingumą.

1.44. Komisija nevertina finansinių pataisymų ir susigrąžinimų poveikio taisant klaidas galutinio paramos gavėjo lygmeniu; vietoj to, remdamasi Finansinio reglamento 59 ir 80 straipsniuose apibrėžta teisine sistema, ji analizuoja ar jos tinkamai apsaugo ES biudžetą, kad iš Sąjungos lėšų nebūtų dengiamos išlaidos, atsirandančios pažeidžiant taikomus teisės aktus.

Nustatydamas susijusias sumas Komisija laikėsi rizikos ribojimo principo. Į savo analizę Komisija įtraukė tik tuos finansinius pataisymus (2012 m. apie 3,7 mlrd. eurų) ir susigrąžinimus (2012 m. apie 0,7 mlrd. eurų), kuriuos atliko ji pati ir kuriais tiesiogiai ištaisomos klaidos ar klaidų rizika, kurias lėmė valstybių narių priežiūros ir kontrolės sistemų trūkumai (2012 m. iš viso 4,4 mlrd. eurų).

Vadovaudamasi šiuo principu Komisija neįtraukė:

- išankstinių mokėjimų, kurie nebuvo panaudoti, nes nebuvo patirta tiek išlaidų, susigrąžinimo (2012 m. – apie 0,6 mlrd. eurų). Tačiau sumų, kurios turi būti grąžintos į Sąjungos biudžetą, apskaičiavimas turi būti grindžiamas išlaidų tinkamumo finansuoti analize ir patvirtinimu, kuriais remiantis atliekama susijusio išankstinio mokėjimo tarpuskaita ir neįtraukiamos pažeidžiant teisės aktus patirtos išlaidos, ir
- valstybių narių atliktų lėšų susigrąžinimu ir atšaukimu (nuo 2007 iki 2012 m., 2007–2013 programavimo laikotarpiu dėl jų pačių pastangų (apie 1,6 mlrd. eurų), kuriais ištaisomos klaidos, susijusios su galutinių paramos gavėjų gautomis neteisėtai išmokėtomis sumomis.

Komisija mano, kad į pirmiau aprašytas sumas reikėtų atsižvelgti analizuojant ilgalaikį poveikį galutinių paramos gavėjų deklaruotų išlaidų teisėtumui ir tvarkingumui. Siekdama pateikti išsamesnės informacijos Komisija jas įtrauks į savo būsimus komunikatus dėl ES biudžeto apsaugos.

Remdamasi Finansinio reglamento 59 ir 80 straipsniuose apibrėžta teisine sistema ir turimais duomenimis, Komisija teigia, kad ji tinkamai apsaugo ES biudžetą, kad iš Sąjungos lėšų nebūtų dengiamos išlaidos, atsirandančios pažeidžiant taikomus teisės aktus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.45. Svarstyta, ar apibendrinamoji ataskaita ir toliau yra tinkama siekiant atskaitomybės vidaus ir išorės tikslų. Apibendrinamąją ataskaitą baigiama rengti laiku, kaip nustatyta Finansiniame reglamente, tačiau per vėlavai, kad ji galėtų reikšmingai prisidėti prie Audito Rūmų darbo. Ji neskelbiama kartu su konsoliduotosiomis finansinėmis ataskaitomis. Į apibendrinamąją ataskaitą neprivaloma įtraukti ir nėra įtraukiamas aiškus pareiškimas, koks yra įtraukiamas kitose srityse⁽³²⁾.

BIUDŽETO VALDYMAS

1.46. 2012 m. Komisija nepajėgė patenkinti visų mokėjimo prašymų iš turimo biudžeto. Vienas iš veiksnių, turėjusių įtakos tokiai padėčiai, buvo padidėjęs atotrūkis tarp išpareigojimų bei mokėjimų asignavimų ir sukaupti neįvykdyti ankstesnių metų išpareigojimai⁽³³⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.45. Komisija laikosi nuomonės, kad apibendrinamojoje ataskaitoje pateikiama daugiau negu reikalaujama pagal Finansinį reglamentą, kurio 66 straipsnyje teigiama, kad: „Ne vėliau kaip kiekvienų metų birželio 15 d. Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai siunčia praėjusių metų metinių veiklos ataskaitų suvestinę.“ Apibendrinamoji ataskaita tai dokumentas, kuriuo Kolegija prisiima politinę atsakomybę pagal SESV 317 straipsnį. Joje analizuojamos išlygos ir jų priežastys, taip pat pateikiami nurodymai tarnyboms, kaip pašalinti likusius trūkumus.

Komisija mano, kad metinės veiklos atskaitos ir apibendrinamoji ataskaita leidžia pasiekti Audito Rūmų nustatytą tikslą užtikrinti vidaus ir išorės atskaitomybę. Metinės veiklos atskaitos užbaigiamos laiku, kad Audito Rūmai galėtų į jas atsižvelgti, ir jose pateikiama išsami deklaracija, kurią galima palyginti su kitomis sritimis. Apibendrinamoji ataskaita – metinių veiklos ataskaitų santrauka ir dokumentas, kuriuo Kolegija prisiima politinę atsakomybę pagal SESV 317 straipsnį.

Metinės veiklos atskaitos ir apibendrinamoji ataskaita yra vieši dokumentai, su kuriais gali susipažinti visos suinteresuotosios šalys. Komisija atsižvelgs į Audito Rūmų pasiūlymą konsoliduotosiose atskaitose sukurti nuorodą į interneto puslapius, kuriuose paskelbtos apibendrinamoji ataskaita ir metinės veiklos atskaitos.

1.46. Biudžetą patvirtino biudžeto valdymo institucija. Kadangi 2012 m. Komisijos biudžeto pasiūlymą biudžeto valdymo institucija sumažino, Komisija turėjo pateikti prašymą dėl taisomojo biudžeto, kad būtų patenkinti valstybių narių mokėjimo prašymai, susiję su regionine politika ir kaimo plėtra. Tačiau ir jį biudžeto valdymo institucija sumažino ir dėl to metų gale susikauptė daug neįvykdytų mokėjimo prašymų (12,1 mlrd. eurų) regioninės politikos srityje. Kaimo plėtros srityje pagal 2012 m. biudžetą trūko palyginti nedaug mokėjimų asignavimų (101,4 mln. eurų).

⁽³²⁾ Pavyzdžiui, valdymo ataskaita, kurią privalo pateikti valstybių narių institucijos (Finansinio reglamento 59 straipsnio 5 dalies a punktas), ir valdymo pareiškimai, privalomi pagal 1978 m. liepos 25 d. Ketvirtosios Tarybos direktyvos 78/660/EEB, grindžiamos Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties 54 straipsnio 3 dalies g punktu, dėl tam tikrų tipų bendrovių metinių atskaitomybių (OL L 222, 1978 8 14, p. 11), 46 straipsnio a punktą.

⁽³³⁾ Žr. 2011 m. Audito Rūmų metinės atskaitos 1.36–1.38 dalis.

Komisija pasinaudojo visomis turimomis priemonėmis, kad kuo labiau pagerintų biudžeto vykdymą, pvz., Finansiniame reglamente įvesta nuostata dėl perkėlimo metų gale. Tai leido surinkti nepanaudotus asignavimus pagal visas išlaidų kategorijas ir gruodžio mėn. pabaigoje atlikti 211 mln. eurų vertės mokėjimus pagal regioninę politiką.

Biudžeto asignavimai įsipareigojimams ir mokėjimams

1.47. Galutiniame ES biudžete institucijos įgalios prisiimti įsipareigojimus, kurių suma sudarė 148,7⁽³⁴⁾ milijardo eurų, ir atlikti mokėjimus, kurių suma sudarė 136,8⁽³⁵⁾ milijardo eurų.

1.48. Šie asignavimai buvo visiškai panaudoti; prisiimti įsipareigojimai sudarė 99,6 % visos patvirtintos sumos (2011 m. – 99,3 %), o atlikti mokėjimai – 99,1 % viso skirto biudžeto (2011 m. – 98,6 %).

⁽³⁴⁾ Įsipareigojimams 2012 ir vėlesniais metais numatytos skirti sumos. Visi įsipareigojimai sudaro 0,3 milijardo eurų sumą, perkeltą iš 2011 finansinių metų, ir šešių taisyklių biudžetų sumą – iš viso 1,2 milijardo eurų. Be to, įsipareigojimams buvo galima priskirti 6,3 milijardo eurų asignuotąsias pajamas, neįskaičiuotas į 148,7 milijardo eurų sumą. Asignuotosios pajamos naudojamos konkrečioms išlaidų eilutėms finansuoti (žr. Finansinio reglamento 18 straipsnį – Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 (OL L 248, 2002 9 16, p. 1)). Jas, be kita ko, sudaro lėšos, atsiradusios susigrąžinus klaidingai sumokėtas sumas, kurios perskirstomos į jų pradinę biudžeto eilutę; ELPA narių įnašai, kuriais padidinamos biudžeto eilutės; ir iš trečiųjų šalių gautos pajamos, jei buvo sudarytos sutartys, kuriomis numatoma skirti finansinį įnašą ES veiklai.

⁽³⁵⁾ Mokėjimams finansiniais metais numatytos skirti sumos. Visi mokėjimai apima 1,1 milijardo eurų sumą, perkeltą iš 2011 finansinių metų, ir tų pačių šešių taisyklių biudžetų sumą – iš viso 6,7 milijardo eurų. Be to, mokėjimams buvo galima skirti asignuotąsias pajamas – 6,8 milijardo eurų, neįskaičiuotas į 136,8 milijardo eurų sumą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

1.49. Įsipareigojimų asignavimai, kuriems taikoma finansinėje programoje nustatyta įsipareigojimų riba, buvo 0,8 milijardo eurų mažesni už nustatytą ribą. Kitų įsipareigojimų iš lėšų, kurioms finansinėje programoje nustatyta riba netaikoma, suma buvo 1,2 milijardo eurų⁽³⁶⁾. Mokėjimų asignavimų išlaidos, įskaitant visas lėšas, buvo 5,6 milijardo eurų mažesnės už nustatytą ribą.

Biudžeto rezultatas

1.50. 2012 m. pajamos viršijo mokėjimus⁽³⁷⁾ 1,0 milijardu eurų⁽³⁸⁾ suma (2011 m. – 1,5 milijardo eurų). Šis perteklius⁽³⁹⁾ bus panaudotas daliai nuosavų išteklių, kurie turės būti surinkti iš valstybių narių 2013 m., kompensuoti.

⁽³⁶⁾ Pagal Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinį susitarimą dėl biudžetinės drausmės ir patikimo finansų valdymo (OL C 139, 2006 6 14, p. 1) tam tikri įsipareigojimų asignavimai biudžete, kaip antai neatidėliotinos pagalbos rezervui, Europos Sąjungos solidarumo fondui, lankstumo priemonei ir Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondui, gali viršyti nustatytas ribas. 2012 m. įsipareigojimų sumos buvo: neatidėliotinos pagalbos rezervui – 224 milijonai eurų, Europos Sąjungos solidarumo fondui – 688 milijonai eurų, lankstumo priemonei – 200 milijonų eurų ir Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondui – 74 milijonai eurų, iš viso 1 186 milijonai eurų.

⁽³⁷⁾ Be grynųjų pinigų operacijų, įtraukiami tam tikri nustatyti mokėjimų asignavimai. Kaip nurodyta 2000 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1150/2000, įgyvendinančio Sprendimą 2007/436/EB, Euratomas dėl Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 130, 2000 5 31, p. 1), 15 straipsnyje, skaičiuojant šį perteklių atsižvelgiama į iš praėjusių metų perkeltus mokėjimų asignavimus, praėjusiais metais nepanaudotų mokėjimų asignavimų panaikinimus ir valiutų keitimo skirtumus.

⁽³⁸⁾ Žr. 1.1 aiškinamąjį raštą dėl ES biudžeto rezultato, pateiktą ES 2012 m. konsoliduotųjų metinių finansinių ataskaitų.

⁽³⁹⁾ Biudžeto rezultatas (biudžeto vykdymo rezultatas) nėra rezervas ir negali būti sukauptas ir panaudotas vėlesnių metų išlaidoms finansuoti.

Mokėjimų poveikis biudžetui

1.51. Kaip Audito Rūmai pažymėjo 2011 m. metinėje ataskaitoje⁽⁴⁰⁾, Komisijai yra vis sunkiau patenkinti visus per metus pateiktus mokėjimo prašymus iš mokėjimų asignavimų biudžete. 2012 m. Komisija siekė skirti papildomų mokėjimų asignavimų ketvirtąjį metų ketvirtį. Ji paprašė skirti 9 milijardų eurų sumą mokėjimų asignavimams taisomajame biudžete Nr. 6, pateiktame 2012 m. spalio 23 d.; biudžeto valdymo institucija patvirtino 6 milijardus eurų iš šios sumos 2012 m. gruodžio 12 d. Poveikį mokėjimams taip pat rodo padidėjusi neįvykdytų įsipareigojimų suma (žr. 1.54 ir 1.55 dalis).

1.52. Vienas svarbus veiksnys yra tai, kad įsipareigojimų asignavimai beveik siekia ribą, nustatytą 2007–2013 m. finansinėje programoje, o mokėjimų asignavimai nesiekia ribos kiekiu vienu laikotarpiu (žr. **1.4 lentelę**). Todėl bendra sukaupta įsipareigojimų asignavimų suma 2007–2013 m. laikotarpiu 114 milijardų eurų viršijo sukaupią bendrą mokėjimų asignavimų sumą tuo pačiu laikotarpiu. Tai yra 64 milijardais eurų daugiau negu 50 milijardų eurų skirtumas tarp abiejų bendrų sumų, numatytas finansinėje programoje.

1.53. Kiti veiksniai, darantys poveikį mokėjimams iš biudžeto 2012 m., yra valstybių narių mokėjimo prašymų padaugėjimas priešpaskutiniams programavimo laikotarpio metams⁽⁴¹⁾ ir atsakas į lėtą sanglaudos lėšų naudojimo proceso pradžią dabartiniu programavimo laikotarpiu. Dėl to buvo iš dalies pakeisti biudžetai, kuriuose mokėjimų (tačiau ne įsipareigojimų) asignavimai perkelti į kitas biudžeto išlaidų kategorijas, ir panaikinti kai kurie mokėjimų asignavimai.

1.51. Žr. atsakymą į 1.46 dalies pastabas.

1.53. Komisija sutinka, kad mokėjimo prašymų pagausėjimas programavimo laikotarpio pabaigoje yra įprastas dalykas daugiamečio programavimo atveju. Kadangi Komisija žino apie šią tendenciją, 2012 m. ji pasiūlė taisomąjį biudžetą, kad užbėgtų už akių asignavimų trūkumui (žr. taip pat atsakymą į 1.46 dalies pastabą).

Į taisomąjį biudžetą įtraukti tik mokėjimų asignavimai: nereikia jokių papildomų įsipareigojimų asignavimų, nes jie numatyti daugiamečio finansinėje programoje.

⁽⁴⁰⁾ Žr. 2011 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 1.34 ir 1.38 dalis.

⁽⁴¹⁾ Žr. 2012 finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaitą.

1.4 lentelė. 2007–2013 m. finansinės programos palyginimas su metiniais biudžeto asignavimais

(mln. eurų)

	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m. (1)	Iš viso
<i>Nustatyta programoje</i>								
(A) Įsipareigojimų asignavimai	124 457	132 797	134 722	140 978	142 272	148 049	152 502	975 777
(B) Mokėjimų asignavimai	122 190	129 681	120 445	134 289	133 700	141 360	143 911	925 576
(C) Programoje nustatytas skirtumas (A) – (B)	2 267	3 116	14 277	6 689	8 572	6 689	8 591	50 201
<i>Patvirtinti biudžetai (2)</i>								
(D) Patvirtinti mokėjimų asignavimai metiniuose biudžetuose	113 844	115 772	113 410	122 956	126 727	135 758	132 837	861 304
(E) Atsiradęs papildomas skirtumas (B) – (D)	8 346	13 909	7 035	11 333	6 973	5 602	11 074	64 272
(F) Bendras skirtumas (C) + (E)	10 613	17 025	21 312	18 022	15 545	12 291	19 665	114 473

(1) 2013 m. (D) skaičius parodo iki taisomųjų biudžetų buvusią sumą.

(2) Patvirtinti mokėjimų asignavimai yra artimi programoje nustatyti sumai ir čia nepateikti.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai

1.54. Komisijos neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai⁽⁴²⁾, kurie dar nebuvo apmokėti ir (arba) panaikinti, padidėjo 10 milijardų eurų suma (5,0 %) iki 217 milijardų eurų ir sudarė 2 metų ir 3 mėnesių diferencijuotiems įsipareigojimams⁽⁴³⁾ arba 2 metų ir 7 mėnesių diferencijuotiems mokėjimams pagal 2012 m. biudžeto įvykdymo lygį tolygią sumą.

⁽⁴²⁾ Papildoma 0,6 milijardo eurų suma iš neįvykdytų biudžetinių įsipareigojimų skirta kitoms institucijoms. Su šia suma visi neįvykdyti biudžetiniai ES įsipareigojimai sudaro 218 milijardų eurų.

⁽⁴³⁾ Biudžete skiriami dviejų rūšių asignavimai – nediferencijuoti ir diferencijuoti (sudaryti iš diferencijuotų įsipareigojimų ir diferencijuotų mokėjimų). Nediferencijuoti asignavimai naudojami metinio pobūdžio operacijoms, pavyzdžiui, administracinėms išlaidoms, finansuoti. Diferencijuoti asignavimai nustatyti siekiant valdyti daugiametes operacijas; susiję mokėjimai gali būti atlikti per metus, kuriais prisiimtas įsipareigojimas, ir vėlesniais metais. Diferencijuoti asignavimai daugiausia naudojami struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo srityje.

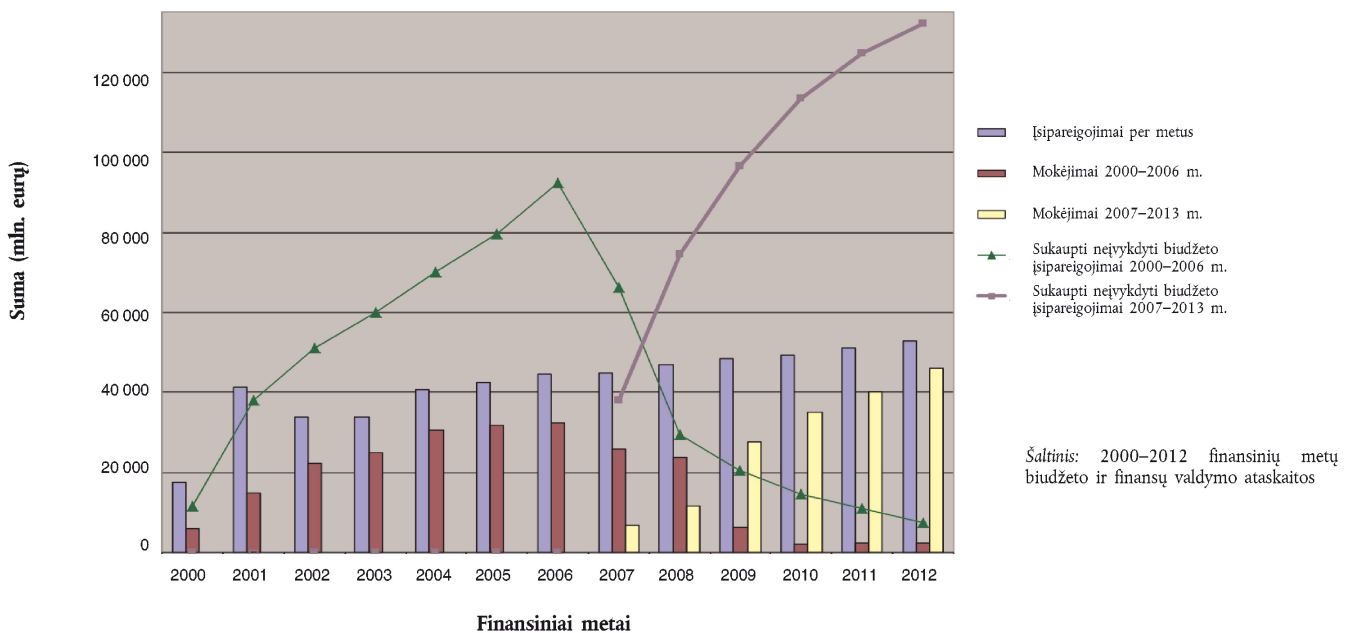
AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

1.55. Dauguma neįvykdytų išpareigojimų priklauso 1b biudžeto išlaidų kategorijai (sanglauda augimui ir užimtumui skatinti) (žr. **1.4 diagramą**). Šioje srityje neįvykdytų išpareigojimų suma sudarė 140 milijardų eurų ⁽⁴⁴⁾ (64,1 % visos neįvykdytų biudžetinių išpareigojimų sumos) ir buvo lygi 2 metų ir 8 mėnesių išpareigojimų arba 11 mėnesių mokėjimų (2011 m. – 3 metų ir 2 mėnesių) vertei šioje srityje pagal 2012 m. biudžeto įvykdymo lygį. Tačiau neįvykdytų išpareigojimų dalis metiniuose biudžetuose yra panaši į kitų sričių, kurioms skiriami diferencijuoti asignavimai. Mokėjimų vertės, išreikštos metais, sumažėjimas, palyginti su 2011 m., daugiausia įvyko dėl 4,4 milijardo eurų dydžio mokėjimų asignavimų, skirtų sanglaudai iš taisomojo biudžeto Nr. 6. Nepaisant šio mokėjimų asignavimų padidėjimo, 16,2 milijardo eurų iš sumos, skirtos mokėjimo prašymams, buvo likę nesumokėti ⁽⁴⁵⁾ 2012 m. pabaigoje (2011 m. pabaigoje buvo likę 10,7 milijardo eurų, 2010 m. pabaigoje – 6,4 milijardo eurų). Taigi suma, kurią būsimuose biudžetuose reikės skirti mokėjimams, per pastaruosius trejus metus labai padidėjo.

1.55. Be paraiškų, kurios negalėjo būti padengtos metų gale dėl asignavimų trūkumo (žr. atsakymą į 1.46 dalies pastabą), visuomet bus vėluojama pateikti mokėjimo prašymus, kurie metų gale bus neapmokėti dėl termino gruodžio 31 d., kai taikomos taisyklės $N + 2 / N + 3$.

1.4 diagrama. Sukaupytų neįvykdytų išpareigojimų, susijusių su 2000–2006 m. struktūriniais fondais bei Sanglaudos fondu ir 2007–2012 m. sanglaudos sritimi, pokytis

⁽⁴⁴⁾ Dvi eilutės **1.4 diagramoje** sudaro 140 milijardų eurų sumą: tai 2000–2006 m. sukaupytų neįvykdytų biudžetinių išpareigojimų (8 milijardai eurų) eilutė ir 2007–2013 m. sukaupytų neįvykdytų biudžetinių išpareigojimų (132 milijardai eurų) eilutė. Daugiau apie sanglaudos sritį skaitykite 2012 finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaitos p. 25 ir 39–42.

⁽⁴⁵⁾ Į šią sumą įtraukti tiek patenkinti mokėjimo prašymai, tiek gauti mokėjimo prašymai, kurie dar nebuvo patikrinti ar patvirtinti. Žr. 2012 finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaitos p. 39.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Likusios išankstinio finansavimo sumos

1.56. Įsipareigojimo panaikinimu (atliekant mokėjimą) nebūtinai baigiamas išlaidų registravimo procesas. Komisija galutinę išlaidų sumą registruoja tik tada, kai veikla buvo pradėta, apie ją pranešta ir ji patvirtinta. **1.5 lentelėje** parodytas išankstinio finansavimo išmokų, kurioms Komisija dar nepritarė ir nepatvirtino jų galutinio naudojimo lėšų gavėjų reikėms, dydis. Bendra išankstinio finansavimo suma 2012 m. pabaigoje buvo 80,1 milijardo eurų ⁽⁴⁶⁾.

1.57. Ilgiausias vidutinis laikotarpis nuo įsipareigojimo iki išlaidų patvirtinimo yra 4 biudžeto išlaidų kategorijoje (ES kaip pasaulinio masto veikėja), kurioje vykdamas būdingą operaciją praeina 3 metai ir 11 mėnesių ⁽⁴⁷⁾ nuo įsipareigojimo prisiėmimo iki tada, kai Komisija užrašo galutinę susijusių išlaidų sumą. Nepagrįstai ilgi išankstinio finansavimo laikotarpiai gali padidinti klaidų ar nuostolio riziką (žr. 7 skyrių. 7.1 langelį).

1.56. Pagal Finansinio reglamento 90 straipsnio 4 dalį turi būti reguliariai ir atsižvelgiant į atitinkamo projekto ekonominį pobūdį ir vykdymo terminą atliekama išankstinio finansavimo mokėjimų tarpusakaita. Pagal kasmet vykdomą finansinių metų atskyrimo procedūrą atitinkamos išlaidos priskiriamos atitinkamam laikotarpiui, net jei dar nepranešta apie (galutinį) prašymą kompensuoti išlaidas arba jei jis dar nebuvo priimtas.

1.57. Komisija atkreipia dėmesį, kad atsižvelgiant į išorės veiksmų ypatumus, pagal atnaujinto Finansinio reglamento (taikomo nuo 2013 m. sausio 1 d.) 184 straipsnio 4 dalį išorės veiksmams taikoma išimtis, kad veiksmo laikotarpiu daugiausiai du išankstinio finansavimo mokėjimai gali likti nepatvirtinti.

⁽⁴⁶⁾ Grynoji 57,7 milijardo eurų suma, pateikta balanse, parodo, koks yra likutis po Komisijos vertinimo, kiek naudos gavėjai patenkino paramos sąlygas. Kai kurie generaliniai direktoratai galutinės išlaidų sumos neregistruoja, net kai turi duomenų, rodančių, kad padaryta tikra pažanga (2010 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 1.29 dalis ir 2009 m. Audito Rūmų metinės ataskaitos 1.12 dalis).

⁽⁴⁷⁾ Šis laikotarpis – iš viso 3 metai ir 11 mėnesių **1.5 lentelėje**, jį sudaro vidutiniškai 2 metai ir 5 mėnesiai neįvykdytiems biudžetiniams įsipareigojimams ir vidutiniškai 18 mėnesių išankstiniams finansavimui.

1.5 lentelė. Komisijos neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai ir išankstinis finansavimas pagal finansinės programos išlaidų kategoriją ir įsipareigojimų (mokėjimų) trukmę (metus)

(mln. eurų)

Neįvykdyti biudžetiniai įsipareigojimai										
Išlaidų kategorija		Iki 2007 m.	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	Iš viso	Įsipareigojimų trukmė (metai) ⁽¹⁾
1	Tvarus augimas ⁽⁴⁾	7 986	499	2 978	11 444	30 896	50 154	62 314	166 271	2,5
2	Gamtos išteklių	806	66	144	286	1 893	8 987	14 703	26 886	1,7
3	Pilietybė, laisvė, saugumas ir teisingumas	19	28	86	241	314	562	1 065	2 316	0,8
4	ES kaip pasaulinio masto veikėja	1 322	710	1 291	2 199	3 464	4 884	7 558	21 429	2,4
5	Administravimas	—	—	0	0	0	3	317	320	0,0
	Iš viso	10 133	1 304	4 498	14 171	36 568	64 591	85 958	217 222	2,3

Išankstinis finansavimas

Išlaidų kategorija		Iki 2007 m. ⁽²⁾	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	Iš viso	Mokėjimų trukmė (metai) ⁽³⁾
1	Tvarus augimas ⁽⁴⁾	4 532	7 149	12 758	13 633	5 367	6 083	8 322	57 844	1,0
2	Gamtos išteklių	1 454	3 934	2 728	172	116	164	290	8 857	0,2
3	Pilietybė, laisvė, saugumas ir teisingumas	4	10	110	357	400	872	1 955	3 708	1,7
4	ES kaip pasaulinio masto veikėja	311	210	433	990	1 536	2 632	3 866	9 979	1,5
5	Administravimas	1	0	—	0	0	0	6	8	0,0
	Iš viso (bendra išankstinio finansavimo suma)	6 302	11 303	16 030	15 152	7 419	9 751	14 438	80 395	0,6

⁽¹⁾ Šaltinis: 2012 finansinių metų biudžeto ir finansų valdymo ataskaitos A.6.3 skirsnis.

⁽²⁾ Išankstinio finansavimo iki 2007 m. išmokų dalis buvo priskirta atitinkamai finansinės programos išlaidų kategorijai pagal atsakingą generalinį direktorą, nes Komisijos informacinėje sistemoje dar nebuvo informacijos apie atitinkamą biudžeto eilutę.

⁽³⁾ Išankstinio finansavimo išmokos iki 2012 m. gruodžio 31 d., padalytos iš tų metų mokėjimų asignavimų.

⁽⁴⁾ 1 išlaidų kategorija „Tvarus augimas“ susideda iš 1a išlaidų kategorijos „Konkurencingumas augimui ir užimtumui skatinti“ ir 1b išlaidų kategorijos „Sanglauda augimui ir užimtumui skatinti“.

Ateityje išmokėtinos sumos

1.58. Svarbiausi veiksniai, nuo kurių priklauso spaudimas biudžetui atlikti mokėjimus 2012 m., yra dideli disbalanso skirtumai, kaip pažymima 1.52 dalyje, ir poreikis įvykdyti dar neįvykdytų įsipareigojimų likutį. Dėl spaudimo biudžetui atlikti mokėjimus yra nepaprastai svarbu, kad Komisija planuotų mokėjimo poreikius vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu. Reikės ne tik patenkinti pinigų srautų poreikius, atsiradusius dėl neįvykdytų biudžetinių įsipareigojimų, bet ir iš būsimų biudžetų reikės finansuoti mokėjimus tenkinant Sąjungos balanse įrašytus įsipareigojimus⁽⁴⁸⁾. Visa tai kartu reiškia, kad ateityje reikės atlikti mokėjimus, kurie 2012 m. gruodžio 31 d. sudarys apie 313 milijardų eurų sumą.

1.59. Audito Rūmų nuomone, Komisija turėtų parengti ir paskelbti ilgalaikę pinigų srautų prognozę, kurioje būtų numatyti būsimi mokėjimo poreikiai ir kuri padėtų nustatyti būsimus poreikius, suplanuoti biudžeto prioritetus ir užtikrinti, kad reikiamus mokėjimus būtų galima atlikti iš patvirtintų metinių biudžetų. Šioje analizėje reikėtų apsvarstyti, koku mastu ES reikės atlikti išankstinio finansavimo mokėjimus ir išmokėti ateityje išmokėtinas sumas, susidariusias dėl įsipareigojimų, kurie jau įrašyti Sąjungos balanse.

1.58. Komisija išsamiai analizuoja neįvykdytus įsipareigojimus. Naujų Komisijos pateiktų teisės aktų pasiūlymais, susijusiais su 2014–2020 m. laikotarpiu, siekiama stiprinti finansinę drausmę ir įvedama automatinio įsipareigojimų panaikinimo po 2 metų metinių įsipareigojimų taisyklė. Be to, Komisija pasiūlė nebetaikyti išimčių dideliems projektams. Vis dėlto po tarpinstitucinės procedūros matyti, kad teisėkūros institucijos sutinka pratęsti automatinio įsipareigojimų panaikinimo taisyklės galiojimą iki 3 metų. Pagal daugiamečę finansinę programą Komisija dar siūlo daugiau lankstumo valdant biudžetą, kad kiekvienos išlaidų kategorijos nepanaudotą maržą būtų galima perkelti į kitus metus.

1.59. Komisija jau dabar labai atsargiai planuoja į priekį. Tačiau vienintelis būdas išspręsti neįvykdytų įsipareigojimų problemą yra juos panaikinti arba sumokėti. Panaikinimas yra griežtai apibrėžtas finansinėmis taisyklėmis ir daugeliu atvejų netaikytinas. Todėl Komisija įsipareigojusi išmokėti nesumokėtas sumas.

Komisija išanalizuos, kaip būtų geriausia parengti ir atskleisti ilgalaikę grynųjų pinigų srautų prognozę, į kurią būtų įtraukti į Sąjungos balansą jau įrašyti įsipareigojimai.

⁽⁴⁸⁾ Išskyrus svarbią išimtį – suteiktas paskolas, dauguma įsipareigojimų balanse galiausiai virs reikalavimais mokėti iš biudžeto. Iš 137 milijardų eurų įsipareigojimų, kurie nereiškia skolinimosi, tik 42 milijardai eurų jau yra įtraukti į įsipareigojimų asignavimus.

1.1 PRIEDAS

AUDITO METODAS IR METODIKA

1. Audito Rūmų audito metodas yra nustatytas Finansinio ir atitikties audito vadove (FAAV). Šis vadovas paskelbtas Audito Rūmų svetainėje. Planuodami audito darbą ir nustatydami pagrindinių testų apimtį Audito Rūmai taiko **audito patikrinimo modelį**. Jį taikant įvertinama klaidų atsiradimo operacijose rizika (būdinga rizika) ir rizika, kad priežiūros ir kontrolės sistemos neužkirs kelio klaidoms ar jų neaptiks ir neištaisys (kontrolės rizika).

1 DALIS. Audito metodas ir metodika, susiję su finansinių ataskaitų patikimumu (finansinis auditas)

2. Vertinant, ar konsoliduotosios finansinės ataskaitos (konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys ir suvestinės biudžeto vykdymo ataskaitos) visais svarbiais atžvilgiais teisingai parodo Europos Sąjungos finansinę būklę ir pajamas, išlaidas bei pinigų srautus finansinių metų pabaigoje, auditas susideda iš šių svarbiausių dalių:

- a) apskaitos kontrolės aplinkos įvertinimas;
- b) pagrindinių apskaitos procedūrų ir metų pabaigos užbaigimo procedūrų veikimo patikrinimas;
- c) svarbiausių apskaitos duomenų analitinės (nuoseklumo ir pagrįstumo) patikros;
- d) sąskaitų ir (arba) likučių analizės ir suderinimai; ir
- e) įsipareigojimų, mokėjimų ir konkrečių balanso straipsnių pagrindiniai testai, pagrįsti reprezentatyviosiomis imtimis.

2 DALIS. Audito metodas ir metodika, susiję su operacijų tvarkingumu (atitikties auditas)

3. Audito Rūmų pasirinktą finansinėse ataskaitose parodytų operacijų tvarkingumo audito metodą sudaro:

— tiesioginis operacijų testavimas kiekvienoje pajamų ir kiekvienoje išlaidų srityje (žr. **1.1** ir **1.2 lenteles**) siekiant nustatyti, kiek jos yra tvarkingos; ir

— išrinktų priežiūros ir kontrolės sistemų veiksmingumo užtikrinant operacijų tvarkingumą įvertinimas. Be to, naudojami iš kitų auditorių darbų gauti duomenys (jei jų yra) ir Komisijos informacijos bei patikinimų analizė.

Kaip Audito Rūmai testuoja operacijas

4. Tiesioginis operacijų testavimas per kiekvieną specialųjį įvertinimą (2–9 skyriai) yra pagrįstas įplaukų (pajamų atveju) ir operacijų atitinkamoje politikos grupėje **reprezentatyviaja imtimi** ⁽¹⁾. Taip testuojant įvertinama, kiek tai tiriamajai visumai priklausančios operacijos yra netvarkingos.

5. Testuojant operacijas yra **patikrinama** kiekviena atrinkta operacija siekiant nustatyti, ar prašymas buvo pateiktas arba mokėjimas buvo atliktas biudžete nustatytais ir teisėtais tikslais, teisingai apskaičiuotas ir ar jis atitinka galiojančias taisykles ir teisės aktus. Tai atliekant, be kita ko, operacija atsekama nuo biudžeto sąskaitų iki galutinio gavėjo lygmens (pavyzdžiui, ūkininko, mokymo kursų organizatoriaus arba paramos vystymuisi projekto rengėjo) bei kiekvienu lygmeniu testuojama atitiktis. Kai operacija (bet kuriuo lygmeniu) yra apskaičiuota neteisingai arba neatitinka teisės aktų ar sutarčių nuostatų, laikoma, kad joje yra **klaida**.

⁽¹⁾ Be to, atrenkama horizontali reprezentatyvioji įsipareigojimų imtis, kuriai taikomi atitikties galiojančioms taisyklėms ir teisės aktams testai.

6. Išlaidų srityje Audito Rūmai tikrina tarpinius ir galutinius mokėjimus ir avansų mokėjimus (prie išlaidų priskirti mokėjimai). Kitaip tariant, jie tikrina operacijas tame etape, kai galutiniai ES lėšų gavėjai (pavyzdžiui, ūkininkas, mokslinių tyrimų institutas, darbus ar paslaugas viešosioms įstaigoms teikianti įmonė) vykdo veiklą arba patiria išlaidų ir kai Komisija pripažįsta, kad vykdytai veiklai arba patirtoms išlaidoms galima pagrįstai skirti išmokas iš ES biudžeto. Todėl Audito Rūmai vertina ES konsoliduotųjų finansinių ataskaitų operacijų tikrąją ekonominę reikšmę.

7. Audito Rūmų audito imtis sudaroma taip, kad būtų galima įvertinti klaidų lygį visoje audito tiriamojoje visuomenėje. Audito Rūmai netikrina operacijų kiekvienoje valstybėje narėje, lėšų gavėjoje valstybėje ir (arba) regione kiekvienais metais. Metinėje ataskaitoje pateikti pavyzdžiai yra skirti tik susipažinti, juose parodytos būdingiausios aptinkamos klaidos. Tai, kad juose minimos konkrečios valstybės narės, lėšų gavėjos valstybės ir (arba) regionai, nereiškia, kad pateikti pavyzdžiai negalėtų būti aptikti kitur. Šioje ataskaitoje pateiktais susipažinti pavyzdžiais negalima remtis darant išvadas dėl atitinkamų valstybių narių, lėšų gavėjų valstybių ir (arba) regionų (?).

Kaip Audito Rūmai vertina ir pateikia operacijų testavimo rezultatus

8. **Klaidų** operacijose atsiranda dėl įvairių priežasčių ir jos būna įvairių formų, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir nuo to, kokia konkreti taisyklė ar sutartinis įsipareigojimas buvo pažeisti. Pavienės operacijos gali būti visos ar iš dalies paveiktos klaidų. Klaidos, nustatytos ir ištaisytos prieš Audito Rūmų patikras ir nepriklausomai nuo jų, neįtraukiamos skaičiuojant ir nustatant klaidų dažnį, nes jos rodo, kad priežiūros ir kontrolės sistemos yra veiksmingos. Audito Rūmai nustato, ar pavienės klaidos yra kiekybiškai įvertinamos, ar ne, **pagal tai**, ar įmanoma įvertinti, kokią į auditą įtrauktos sumos dalį paveikė klaida. Be to, Audito Rūmai analizuoja nustatytų klaidų pobūdį, ypač skirdami tinkamumą (kai mokėjimas neatitinka tinkamumo taisyklių), tikrumą (kai kompensuojamos išlaidos neįrodžius, kad jos buvo padarytos) arba tikslumą (kai neteisingai apskaičiuojamas mokėjimas).

9. Daug klaidų padaroma taikant viešųjų pirkimų teisės aktus. Kad būtų laikomasi pagrindinių Sutartyje nustatytų konkurencijos principų, sutartys turi būti skelbiamos; pasiūlymai turi būti vertinami pagal nustatytus kriterijus; sutartys negali būti dirbtinai suskaidomos į mažesnes dalis, siekiant išvengti nustatytų ribų, ir kt.

10. Atlikdami auditą Audito Rūmai viešųjų pirkimų teisės procedūrinių reikalavimų pažeidimus skirsto pagal kategorijas:

- a) „rimtomis“ jie laiko klaidas, kurios kliudo pasiekti viešųjų pirkimų taisyklių tikslus: sąžiningą konkurenciją ir sutarties sudarymą su geriausiai įvertinto pasiūlymo teikėju (?);
- b) jie vertina, kad „rimtas“ viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas paveikia visą mokėjimo, susijusio su atitinkama sutartimi, vertę ir todėl yra 100 % kiekybiškai įvertinama klaida (*);
- c) jie kiekybiškai neįvertina ir neekstrapoluoja mažiau rimtų klaidų, kurios nepaveikia konkurso rezultato (kiekybiškai neįvertinamos klaidos (?)).

11. Priimant sprendimą dėl to, kokių priemonių reikėtų imtis viešųjų pirkimų taisyklių netinkamo taikymo atveju, Audito Rūmų kiekybinis įvertinimas gali skirtis nuo Komisijos ar valstybių narių atliekamo įvertinimo.

(?) Audito tikslas yra padaryti pagrįstą išvadą dėl ES išlaidų ir pajamų apskritai. Kad būtų galima atlikti pagrįstą, statistiškai reikšmingą palyginimą, tarpusavyje lyginant valstybes nares, lėšų gavėjas valstybes ir (arba) regionus, kiekviename iš jų reikėtų sudaryti kur kas didesnę operacijų imtį negu yra pagrįstai įmanoma.

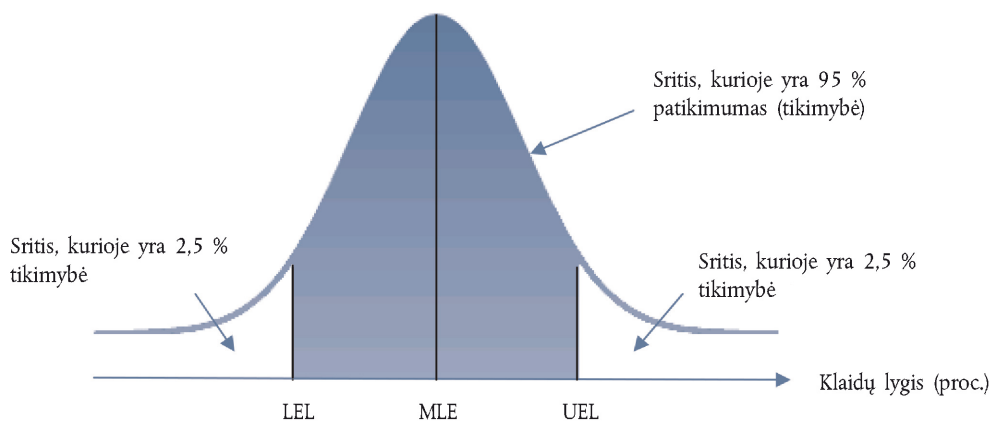
(*) Iš esmės yra dvi sutarčių sudarymo sistemos, pagal kurias sutartys sudaromos su mažiausios kainos pasiūlymo arba ekonomiškai naudingiausio pasiūlymo teikėju.

(*) Kiekybiškai įvertinamos klaidos pavyzdžiai: nėra konkurencijos ar ribota konkurencija (išskyrus teisės aktuose nustatytas išimtis) sudarant pagrindinę ar papildomą sutartį; netinkamas pasiūlymų vertinimas, kuris padarė poveikį konkurso rezultatui; reikšmingas sutarties apimties pasikeitimas; dirbtinis sutarties suskaidymas siekiant, kad projektai nesiektų ribos, nuo kurios taikomos viešųjų pirkimų taisyklės.

(?) Kiekybiškai neįvertinamos klaidos pavyzdžiai: netinkamas pasiūlymų įvertinimas, neturintis poveikio konkurso rezultatui; formalūs konkurso procedūros arba konkurso specifikacijos trūkumai; nesilaikyta formalių skaidrumo reikalavimų aspektų.

Įvertintas klaidų lygis (labiausiai tikėtinas klaidų lygis)

12. Atsižvelgdami į klaidas, kurias kiekybiškai įvertino, Audito Rūmai įvertina kiekvieno specialiojo įvertinimo ir visų biudžeto išlaidų **labiausiai tikėtiną klaidų lygį** (MLE) ⁽⁶⁾. MLE yra tikėtino klaidų procento (t. y. taikytinų teisės aktų, taisyklių, sutarčių ir dotacijų skyrimo sąlygų kiekybiškai įvertinamų pažeidimų) tiriamojame visumoje statistinis įvertis. Audito Rūmai taip pat įvertina apatinę klaidų ribą (LEL) ir viršutinę klaidų ribą (UEL) (žr. tolesnį pav.).

13. Po kreivės esančios tamsesnės srities ploto procentinė dalis parodo tikimybę, kad tikrasis tiriamosios visumos klaidų lygis yra tarp LEL ir UEL.

14. Planuodami savo audito darbą Audito Rūmai numato taikyti tokias procedūras, kad galėtų palyginti įvertintą klaidų lygį tiriamojame visumoje su planavimo **reikšmingumo lygiu** – 2 % Vertindami audito rezultatus Audito Rūmai vadovaujasi šiuo reikšmingumo lygiu ir rengdami savo audito nuomonę atsižvelgia į klaidų pobūdį, mastą ir kontekstą.

Klaidų dažnis

15. Klaidų atsiradimo dažnį Audito Rūmai išreiškia parodydami kiekybiškai įvertinamų ir neįvertinamų klaidų paveiktą imties dalį.

Kaip Audito Rūmai vertina sistemas ir praneša rezultatus

16. Komisija ir valstybės narės, lėšų gavėjos valstybės ir (arba) regionai įdiegia **priežiūros ir kontrolės sistemas**, kad galėtų valdyti biudžetui, įskaitant operacijų tvarkingumą, gresiančią riziką. Todėl sistemų veiksmingumo užtikrinant operacijų tvarkingumą įvertinimas yra pagrindinė audito procedūra, ypač naudinga rengiant rekomendacijas, ką reikėtų patobulinti.

17. Kiekviena politikos grupė ir pajamų sritis priklauso nuo daugelio pavienių sistemų, todėl Audito Rūmai paprastai kasmet įvertina sistemų imtį. **Sistemų vertinimų** rezultatai pateikiami 2–9 skyrių X.2 prieduose pateiktoje lentelėje „Sistemų patikrinimo rezultatai“. Sistemos klasifikuojamos kaip **veiksmingos** mažinant klaidų operacijose riziką, **iš dalies veiksmingos** (kai yra tam tikrų trūkumų, mažinančių sistemos veiksmingumą) ar **neveiksmingos** (kai trūkumai yra tiek paplitę, kad visiškai sutrikdo sistemos veikimą).

Kaip Audito Rūmai rengia savo patikinimo pareiškimę teikiamą nuomonę

18. Audito Rūmai savo patikinimo pareiškimę teikiamą nuomonę dėl Europos Sąjungos konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose perteiktų operacijų tvarkingumo parengia remdamiesi visu savo audito darbu, aptartu šios ataskaitos 2–9 skyriuose, įskaitant klaidų paplitimo įvertinimą. Remdamiesi atliktu darbu Audito Rūmai gali įvertinti patikinimą, kad klaidos tiriamojame visumoje viršija reikšmingumo ribas ar jų neviršija. Audito Rūmų 2012 m. bendrųjų išlaidų geriausias klaidų lygio įvertis sudaro 4,8 % Audito Rūmai yra daugiau kaip 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis audito tiriamojame visumoje yra reikšmingas. Įvairiose politikos srityse nustatyti klaidų lygiai skiriasi, kaip aprašyta 3–9 skyriuose. Audito Rūmai įvertino, kad klaidos yra paplitusios ir apima daugumą išlaidų sričių. Remdamiesi horizontalia papildoma imtimi Audito Rūmai pateikia bendrą nuomonę dėl išpareigojimų tvarkingumo.

⁽⁶⁾ $MLE = \frac{1}{\sum ASI} * \sum_i \left(ASI_i * \frac{\text{klaidusuma}}{\text{auditosuma}} \right)$, kur ASI – vidutinis atrankos intervalas, i – operacijų numeracija imtyje.

Pažeidimai arba sukčiavimas

19. Dauguma klaidų atsiranda dėl neteisingo dažnai sudėtingų ES išlaidų schemų taisyklių taikymo ar klaidingo jų supratimo. Jei Audito Rūmai gali pagrįstai įtarti sukčiavimą, jie apie tai praneša Sąjungos kovos su sukčiavimu tarnybai OLAF, kuri atsako už bet kokių susijusių tyrimų atlikimą. Audito Rūmai per metus OLAF praneša apie kelis tokius atvejus.

3 DALIS. Ryšys tarp audito nuomonių dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir operacijų tvarkingumo

20. Pagal SESV 287 straipsnio nuostatas Audito Rūmai priėmė:

- a) audito nuomonę dėl pasibaigusių finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotųjų finansinių ataskaitų; ir
- b) audito nuomonės dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų, mokėjimų, kai išlaidos yra sumokėtos, ir įsipareigojimų tvarkingumo.

21. Šios audito nuomonės parengiamos ir susiję auditai atliekami vadovaujantis IFAC tarptautiniais audito standartais bei etikos kodeksais ir INTOSAI tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais.

22. Šiuose standartuose taip pat numatyta tokia situacija, kai auditoriai pateikia audito nuomonės dėl finansinių ataskaitų patikimumo ir jose perteiktų operacijų tvarkingumo, pareikšdami, kad pakeista nuomonė dėl operacijų tvarkingumo savaime nereiškia, kad turi būti keičiama nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo. Finansinėse ataskaitose, dėl kurių Audito Rūmai teikia nuomonę, ir ypač 6 aiškinamajame rašte pripažinta, kad yra reikšminga problema, susijusi su išlaidas iš ES biudžeto reglamentuojančių taisyklių pažeidimais. Todėl Audito Rūmai nusprendė, jog vien tai, kad yra nustatytas reikšmingas tvarkingumą paveikiantis klaidų lygis, savaime nėra priežastis keisti atskirą Audito Rūmų nuomonę dėl finansinių ataskaitų patikimumo.

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNIŲ METŲ PASTABAS DĖL FINANSINIŲ ATASKAITŲ PATIKIMUMO

Ankstesniais metais pareikštos pastabos	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė	Komisijos atsakymai
1. Išankstinis finansavimas, mokėtinos sumos ir finansinių metų atskyrimo procedūros	1. Išankstinis finansavimas, mokėtinos sumos ir finansinių metų atskyrimo procedūros	1. Išankstinis finansavimas, mokėtinos sumos ir finansinių metų atskyrimo procedūros
<p>Dėl išankstinio finansavimo, mokėtinų sumų ir susijusio finansinių metų atskyrimo nuo 2007 finansinių metų Audito Rūmai nustatė apskaitos klaidų, kurių bendras finansinis poveikis yra nereikšmingas, tačiau dažnis didelis. Tai patvirtina, kad reikia toliau gerinti padėtį kai kurių generalinių direktoratų lygmeniu.</p> <p>Vykdam išankstinio finansavimo sumų apskaitą Audito Rūmai taip pat nustatė šiuos trūkumus:</p> <ul style="list-style-type: none"> — išankstinio finansavimo likučio patvirtinimas ne visada atliekamas tinkamai. Keli patvirtinimai nebuvo atlikti visiškai arba juose buvo nurodytos klaidingos sumos; — kai kurie generaliniai direktoratai nustatydami finansinių metų atskyrimą turimos informacijos apie padarytą pažangą ir susijusias patirtas išlaidas nenagrinėja ir atitinkamas išankstinio finansavimo sumas tvirtina ne atsižvelgdami į šią pažangą, o atlikdami apytikrius skaičiavimus; — 2010 m. metinėje ataskaitoje pirmą kartą pažymima, jog daugėja atvejų, kai Komisija mokėjimų (visų pirma finansų inžinerijos priemonių ir avansų pagal kitas pagalbos schemas) tinkamai neapskaito kaip atsiradusio turto. 	<p>Audito Rūmai nustatė, kad keli generaliniai direktoratai finansinėse ataskaitose toliau užrašo įverčius net ir tuomet, kai turi tinkamą pagrindą išankstinio finansavimo mokėjimams patvirtinti. Kai kuriais atvejais vėlavimai patirtas išlaidas įtraukti į apskaitą siejami su audito sekos praradimu. Audito Rūmai mano, kad kai kuriems generaliniams direktoratomis reikia labai tobulinti savo atliekamas procedūras.</p> <p>Komisija įtraukė finansų inžinerijos priemones į 2010 m. finansines ataskaitas, o avansus pagal kitas pagalbos schemas – į 2011 m. finansines ataskaitas. Nesumokėti likučiai abiem atvejais vertinami darant prielaidą, kad lėšos tolygiai naudojamos visu veiklos laikotarpiu. Komisija turėtų nuolat persvarstyti šią prielaidą.</p>	<p><i>Komisija supranta, koks svarbus šis klausimas ir nuolat tobulina savo procedūras. Į peržiūrėtą Finansinį reglamentą įtrauktas konkretus straipsnis, kuriuo skatinama reguliariau atlikti išankstinio finansavimo patvirtinimą. Šias nuostatas papildo aiškinamosios rekomendacijos, kurios pateiktos visiems Komisijos generaliniams direktoratomis.</i></p> <p><i>Audito Rūmų apibūdintas metodas taikomas nuo tada, kai nustatytos šios tam tikros išlaidos. Komisija mano, kad mažai tikėtina, jog per kelis mėnesius, likusius iki dabartinio programavimo laikotarpio pabaigos, būtų galima sukurti kitą, patikimesnę ir kartu ekonomiškai efektyvią metodiką.</i></p>

Ankstesniais metais pareikštos pastabos	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė	Komisijos atsakymai
<p>2. Informacijos apie susigrąžinimus ir finansinius pataisymus atskleidimas</p> <p>Reikėtų persvarstyti finansinių ataskaitų teikimo gaires, kuriose nurodoma, kokia informacija turi būti įtraukta ir kaip ji turėtų būti tvarkoma. Reikia toliau stengtis gerinti teikiamų duomenų kokybę.</p> <p>2010 ir 2011 m. pabaigoje sanglaudos srities biudžete dar buvo likusi įvykdyti bendra 2,5 milijardo eurų suma (t. y. gauta pinigine forma Komisijai gavus grąžinamąjį mokėjimą arba mokėjimą pagal mokėjimo prašymą, iš kurio valstybė narė išskaičiavo netinkamas išlaidas). Nepakankamo biudžeto įvykdymo lygio, kuris sudarė 71 % 2010 m. ir 72 % 2011 m., priežastys buvo aiškinamos tebevykstančiu 2000–2006 m. programavimo laikotarpio užbaigimo procesu. 2010 m. pabaigoje gauti mokėjimo prašymai dar nebuvo patvirtinti, todėl į 2010 m. biudžeto įvykdymo duomenis dar nebuvo galima įtraukti susijusių finansinių pataisymų.</p>	<p>2. Informacijos apie susigrąžinimus ir finansinius pataisymus atskleidimas</p> <p>Apskaitos pareigūnas pagerino informacijos apie lėšų susigrąžinimus ir finansinius pataisymus teikimą 6 aiškinamajame rašte. Šis aiškinamasis raštas dabar yra dalykiškesnis ir glaudesnis. 6 aiškinamajame rašte taip pat pateikiama nefinansinė informacija, kurią galima geriau pateikti ataskaitoje dėl ES biudžeto apsaugos pagal Finansinio reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 150 straipsnio 4 dalį, kuri teikiama biudžeto valdymo institucijoms kiekvienų metų rugsėjo mėn.</p> <p>2012 m. pabaigoje likusi įvykdyti biudžeto suma buvo 1,1 milijardo eurų (90 % įvykdymo lygis. Bendra 2012 m. suma apėmė 2000–2006 m. programų užbaigimo finansinių pataisymų sumas (žr. 1.1 langelį).</p>	<p>2. Informacijos apie susigrąžinimus ir finansinius pataisymus atskleidimas</p> <p>Komisija toliau dės pastangas, kad dar labiau pagerintų šios informacijos pateikimą, ir pažymi, kad išsamesnė informacija bus pateikta Komisijos komunikate dėl ES biudžeto apsaugos.</p> <p>Tikimasi, kad 2013 m. šis skaičius išaugs dėl 2000–2006 m. ERPF programų užbaigimo. Tačiau Sanglaudos fondo atveju reguliavimo nuostatos kitokios ir dauguma Sanglaudos fondo projektų bus užbaigti kitais metais.</p>
<p>3. „Galileo“ turto perdavimas</p> <p>Komisija turėtų užtikrinti, kad siekiant veiksmingai apsaugoti turtą perdavimo metu būtų galima pasinaudoti visa reikiama apskaitos ir technine informacija.</p> <p>Savo 2010 m. metinėje ataskaitoje ir vėlesnėse metinėse ataskaitose Audito Rūmai atkreipė dėmesį į metinėje veiklos ataskaitoje atsakingo generalinio direktoriaus pateiktą išlygą dėl Europos kosmoso agentūros finansinės atskaitomybės patikimumo.</p>	<p>3. „Galileo“ turto perdavimas</p> <p>Komisija bendradarbiauja su Europos kosmoso agentūra siekdama užtikrinti, kad perdavimo metu būtų galima pasinaudoti visa reikalinga apskaitos ir technine informacija.</p> <p>Atsakingas generalinis direktorius savo 2012 m. metinėje veiklos ataskaitoje paliko išlygą dėl Europos kosmoso agentūros finansinės atskaitomybės patikimumo.</p>	<p>3. „Galileo“ turto perdavimas</p> <p>Komisija atliko išsamius patikrinimus ir yra pakankamai užtikrinta, kad programos „Galileo“ balanse pripažintos sumos yra patikimos. Nuosekliai vykdomas pasirengimas perduoti turtą.</p> <p>Komisija toliau tikrins Europos kosmoso agentūros pateiktas finansines ataskaitas ir prireikus taisyks klaidas. Ji skatins ir padės Europos kosmoso agentūrai gerinti pateikiamų finansinių ataskaitų kokybę.</p>

1.3 PRIEDAS

IŠTRAUKOS IŠ 2012 M. KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ ⁽¹⁾

1 lentelė. Balansas (*)

(milijonais eurų)

	2012 12 31	2011 12 31
Ilgalaikis turtas		
Nematerialusis turtas	188	149
Nekilnojamas turtas, įranga ir įrenginiai	5 978	5 071
Investicijos, apskaitomos pagal nuosavo kapitalo metodą	392	374
Finansinis turtas	62 311	43 672
Gautinos ir susigrąžintinos sumos	564	289
išankstinio finansavimo sumos	44 505	44 723
	113 938	94 278
Trumpalaikis turtas		
Atsargos	138	94
Finansinis turtas	1 981	3 721
Gautinos ir susigrąžintinos sumos	14 039	9 477
Išankstinio finansavimo sumos	13 238	11 007
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	10 674	18 935
	40 070	43 234
Iš viso turto	154 008	137 512
Ilgalaikiai įsipareigojimai		
Pensijos ir kiti atlygiai darbuotojams	(42 503)	(34 835)
Atidėjiniai	(1 258)	(1 495)
Finansiniai įsipareigojimai	(57 232)	(41 179)
Kiti įsipareigojimai	(2 527)	(2 059)
	(103 520)	(79 568)
Trumpalaikiai įsipareigojimai		
Atidėjiniai	(806)	(270)
Finansiniai įsipareigojimai	(15)	(51)
Mokėtinos sumos	(90 083)	(91 473)
	(90 904)	(91 794)
Iš viso įsipareigojimų	(194 424)	(171 362)
Grynasis turtas	(40 416)	(33 850)
Rezervai	4 061	3 608
Iš valstybių narių pareikalautinos sumos (**)	(44 477)	(37 458)
Grynasis turtas	(40 416)	(33 850)

(*) Balanso struktūra yra tokia pati kaip konsoliduotose Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose.

(**) Europos Parlamentas 2012 m. gruodžio 13 d. priėmė biudžetą, kuriame numatyta įvykdyti trumpalaikius Sąjungos įsipareigojimus mokėjimais iš nuosavų išteklių, kurie bus surinkti ar pareikalautini iš valstybių narių 2013 m. Be to, pagal Tarybos nuostatų (Tarybos reglamentas (EEB, Euratomas, EAPB) Nr. 259/68, su pakeitimais) 83 straipsnį valstybės narės kartu užtikrina įsipareigojimą mokėti pensijas.

(1) Skaitytui rekomenduojama peržiūrėti visą 2012 finansinių metų Europos Sąjungos konsoliduotų finansinių ataskaitų tekstą, įskaitant konsoliduotą finansinę atskaitomybę su aiškinamaisiais raštais ir suvestines biudžeto įvykdymo ataskaitas su aiškinamaisiais raštais.

2 lentelė. Pelno ir nuostolio ataskaita (*)

	(milijonais eurų)	
	2012 m.	2011 m.
Veiklos pajamos		
Pajamos iš nuosavų išteklių ir įnašų	130 919	124 677
Kitos veiklos pajamos	6 826	5 376
	137 745	130 053
Veiklos išlaidos		
Administracinės išlaidos	(9 320)	(8 976)
Veiklos išlaidos	(124 633)	(123 778)
	(133 953)	(132 754)
Perviršis / (deficitas) iš pagrindinės veiklos	3 792	(2 701)
Finansinės pajamos	2 157	1 491
Finansinės išlaidos	(1 942)	(1 355)
Įsipareigojimų, susijusių su pensijomis ir kitais atlygiais darbuotojams, pokyčiai	(8 846)	1 212
Bendrosioms ir asocijuotosioms įmonėms tenkanti grynojo deficito dalis	(490)	(436)
Metų ekonominis rezultatas	(5 329)	(1 789)

(*) Pelno ir nuostolio ataskaitos struktūra yra tokia pati kaip konsoliduotose Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose.

3 lentelė. Pinigų srautų ataskaita (*)

	(milijonais eurų)	
	2012 m.	2011 m.
Metų ekonominis rezultatas	(5 329)	(1 789)
Pagrindinė veikla		
Amortizacija	39	33
Nusidėvėjimas	405	361
Paskolų (padidėjimas) / sumažėjimas	(16 062)	(27 692)
Gautinų ir susigrąžintinų sumų (padidėjimas) / sumažėjimas	(4 837)	1 605
Išankstinio finansavimo (padidėjimas) / sumažėjimas	(2 013)	(1 534)
Atsargų (padidėjimas) / sumažėjimas	(44)	(3)
Atidėjinių padidėjimas / (sumažėjimas)	299	234
Finansinių įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)	16 017	27 781
Kitų įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)	468	(45)
Mokėtinų sumų padidėjimas / (sumažėjimas)	(1 390)	6 944
Ankstesnių metų biudžeto perteklius, įtrauktas kaip nepiniginės pajamos	(1 497)	(4 539)
Kiti nepiniginiai pokyčiai	260	(75)
Įsipareigojimų, susijusių su pensijomis ir atlygiais darbuotojams, padidėjimas / (sumažėjimas)	7 668	(2 337)
Investicinė veikla		
Nematerialiojo turto ir nekilnojamojo turto, įrangos ir įrenginių (padidėjimas) / sumažėjimas	(1 390)	(693)
Investicijų, apskaitomų pagal nuosavo kapitalo metodą, (padidėjimas) / sumažėjimas	(18)	118
Finansinio turto, kurį galima parduoti, (padidėjimas) / sumažėjimas	(837)	(1 497)
Grynieji pinigų srautai	(8 261)	(3 128)
Grynasis pinigų ir pinigų ekvivalentų padidėjimas / (sumažėjimas)	(8 261)	(3 128)
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pradžioje	18 935	22 063
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pabaigoje	10 674	18 935

(*) Pinigų srautų ataskaitos struktūra yra tokia pati kaip konsoliduotose Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose.

4 lentelė. Grynojo turto pokyčių ataskaita (*)

(milijonais eurų)

	Rezervai (A)		Iš valstybių narių pareikalautos sumos (B)		Grynasis turtas = (A) + (B)
	Tikrosios vertės rezervas	Kiti rezervai	Sukauptas perteklius (deficitas)	Finansinių metų ekonominis rezultatas	
Likutis 2010 m. gruodžio 31 d.	(61)	3 545	(48 163)	17 232	(27 447)
Garantijų fondo rezervo pokytis		165	(165)		0
Tikrosios vertės pokyčiai	(47)				(47)
Kita		2	(30)		(28)
2010 m. ekonominio rezultato paskirstymas		4	17 228	(17 232)	0
2010 m. biudžeto rezultatas, pervedtas valstybėms narėms			(4 539)		(4 539)
Finansinių metų ekonominis rezultatas				(1 789)	(1 789)
Likutis 2011 m. gruodžio 31 d.	(108)	3 716	(35 669)	(1 789)	(33 850)
Garantijų fondo rezervo pokytis		168	(168)		0
Tikrosios vertės pokyčiai	258				258
Kita		21	(19)		2
2011 m. ekonominio rezultato paskirstymas		6	(1 795)	1 789	0
2011 m. biudžeto rezultatas, pervedtas valstybėms narėms			(1 497)		(1 497)
Finansinių metų ekonominis rezultatas				(5 329)	(5 329)
Likutis 2012 m. gruodžio 31 d.	150	3 911	(39 148)	(5 329)	(40 416)

(*) Grynojo turto pokyčių ataskaitos struktūra yra tokia pati kaip konsoliduotose Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose.

5 lentelė. ES biudžeto rezultatas (*)

(milijonais eurų)

Europos Sąjunga	2012 m.	2011 m.
Finansinių metų pajamos	1 39 541	130 000
Mokėjimai pagal einamųjų metų asignavimus	(137 738)	(128 043)
Mokėjimų asignavimai, perkelti į N + 1 metus	(936)	(1 019)
Atšaukti nepanaudoti mokėjimų asignavimai, perkelti iš N - 1 metų	92	457
Valiutų keitimo kursų pokyčiai per metus	60	97
Biudžeto rezultatas (**)	1 019	1 492

(*) ES biudžeto rezultatų lentelės struktūra yra tokia pati kaip konsoliduotose Europos Sąjungos finansinėse ataskaitose.

(**) Iš kurio ELPA rezultatas yra (4) milijonai eurų 2012 m. ir (5) milijonai eurų 2011 m.

2 SKYRIUS

Pajamos

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	2.1–2.17
Pajamų grupės ypatumai	2.2–2.8
Audito apimtis ir metodas	2.9–2.17
BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai	2.10–2.12
Tradiciniai nuosavi ištekliai	2.13–2.15
PVM pagrįsti nuosavi ištekliai	2.16–2.17
Operacijų tvarkingumas	2.18–2.22
BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai	2.19
Tradiciniai nuosavi ištekliai	2.20
PVM pagrįsti nuosavi ištekliai	2.21
Kitos pajamos	2.22
Sistemų veiksmingumas	2.23–2.39
BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai	2.24–2.30
Išlygų valdymas	2.24–2.27
Komisijos BNPj duomenų patikrinimo įvertinimas	2.28–2.30
Tradiciniai nuosavi ištekliai	2.31–2.33
PVM pagrįsti nuosavi ištekliai	2.34–2.37
Metinės veiklos ataskaitos	2.38–2.39
Išvados ir rekomendacijos	2.40–2.44
Išvados dėl 2012 m. pajamų	2.40–2.42
Rekomendacijos	2.43–2.44

2.1 priedas. Su pajamomis susijusių operacijų testavimo rezultatai

2.2 priedas. Su pajamomis susijusių sistemų tikrinimo rezultatai

2.3 priedas. Atsižvelgimas į anksčiau pateiktas su pajamomis susijusias rekomendacijas

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

2.1. Šiame skyriuje pateikiamas specialusis pajamų, kurios apima nuosavus išteklius ir kitas pajamas, įvertinimas. **2.1 lentelėje** pateikta pagrindinė informacija, susijusi su 2012 m. pajamomis.

2.1 lentelė. Pajamos. Pagrindinė 2012 m. informacija

Pajamų tipas	Aprašymas	Pajamos 2012 m.	
		(milijonais eurų)	%
BNP pagrįsti nuosavi ištekliai	BNP (Bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis) pagrįsti ištekliai einamaisiais finansiniais metais	97 856	70,1
Tradiciniai nuosavi ištekliai (TNI)	Muitai ir cukraus mokesčiai	16 454	11,8
PVM pagrįsti nuosavi ištekliai	PVM (pridėtinės vertės mokesčiu) pagrįsti ištekliai einamaisiais finansiniais metais	14 648	10,5
Biudžeto disbalansų korekcija	JK korekcija	- 74	- 0,1
BNP pagrįsto įnašo sumažinimas	Suteiktas Nyderlandams ir Švedijai	2	0,0
	IŠ VISO NUOSAVŲ IŠTEKLIŲ	128 886	92,4
Palūkanos už pavėluotus mokėjimus ir baudos		3 807	2,7
Įnašai ir gražinamos išmokos, susiję su Sąjungos / Bendrijos susitarimais ir programomis		2 928	2,1
Perviršiai, likučiai ir korekcijos		2 041	1,5
Pajamos iš asmenų, dirbančių su institucijomis ir kitomis Sąjungos įstaigomis		1 236	0,9
Pajamos, susijusios su institucijų administracinėmis operacijomis		612	0,4
Įvairios pajamos		31	0,0
Skolinimosi ir skolinimo operacijos		0	0,0
	IŠ VISO KITŲ PAJAMŲ	10 655	7,6
	IŠ VISO PAJAMŲ PER METUS	139 541	100,0

Šaltinis: Europos Sąjungos 2012 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Pajamų grupės ypatumai

2.2. Nuosavi išteklių yra pats svarbiausias biudžeto išlaidų finansavimo šaltinis (92,4 %). Nuosavi išteklių yra trijų kategorijų⁽¹⁾: nuosavi išteklių, pagrįsti valstybių narių bendromis nacionalinėmis pajamomis (BNPj), tradiciniai nuosavi išteklių (surinkti importo muitai ir cukraus gamybos mokestis – TNI) ir nuosavi išteklių, apskaičiuoti pagal valstybių narių surinktą pridėtinės vertės mokestį (PVM).

2.3. BNPj pagrįsti nuosavi išteklių – tai lėšos, kurios yra gaunamos taikant vienodus tarifus valstybių narių BNPj. Valstybių narių įnašo šiais finansiniais metais apskaičiavimas (97 856 milijonai eurų, 70,1 % pajamų) yra pagrįstas BNPj duomenų prognoze⁽²⁾. Duomenys gali būti peržiūrėti ketverių metų, po kurių įsigalioja senatis⁽³⁾. Į peržiūrą atsižvelgiama apskaičiuojant ankstesnių metų valstybių narių BNPj likučius ir korekcijas⁽⁴⁾, o tai taip pat turi poveikį metiniam pajamų biudžetui. Pagrindinė rizika tvarkingumui yra tai, kad susiję statistiniai duomenys nebus parengti pagal ES taisykles, arba tai, kad jie nebus apdoroti pagal šias taisykles.

2.4. Įvertinus bendrą TNI, PVM pagrįstų nuosavų išteklių ir kitų pajamų sumą, BNPj pagrįsti nuosavi išteklių yra panaudojami ES biudžetui subalansuoti. Bet koks konkrečios valstybės narės tikrųjų BNPj sumažinimas (arba padidinimas) – nors jis ir nepaveikia visos BNPj pagrįstos nuosavų išteklių sumos – reiškia, kad iki tol, kol BNPj duomenų klaida yra ištaisoma, padidėja (arba sumažėja) kitų valstybių narių įmokos.

⁽¹⁾ 2007 m. birželio 7 d. Tarybos sprendimas 2007/436/EB, Euratomas dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 163, 2007 6 23, p. 17) ir 2000 m. gegužės 22 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 1150/2000, įgyvendinantis Sprendimą 2007/436/EB, Euratomas dėl Europos Bendrijų nuosavų išteklių sistemos (OL L 130, 2000 5 31, p. 1), su paskutiniais pakeitimais Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 105/2009 (OL L 36, 2009 2 5, p. 1).

⁽²⁾ Dėl šių duomenų Komisija ir valstybės narės susitaria Nuosavų išteklių patariamąjį komitetą posėdyje.

⁽³⁾ Nebent yra nustatoma išlyga (žr. 2.24 dalį).

⁽⁴⁾ Kiekvienoje valstybėje narėje jos gali būti teigiamos arba neigiamos. 2012 m. gryniesi BNPj likučiai ir korekcijos sudarė 284 milijonus eurų, 0,2 % pajamų (teigiamos korekcijos sudarė 952 milijonus eurų, 0,7 % pajamų, o neigiamos korekcijos sudarė 668 milijonus eurų, 0,5 % pajamų).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.5. Tradicinius nuosavus išteklius nustato ir surenka valstybės narės. Trys ketvirtadaliai šių sumų sumokami į ES biudžetą (16 454 milijonai eurų, 11,8 % pajamų), o likęs ketvirtadalis paliekamas surinkimo išlaidoms padengti. Kiekviena valstybė narė siunčia Komisijai nustatytų maito mokesčių mėnesio išrašą („A“ sąskaitos išrašą) ir tų nustatytų mokesčių, kurie nėra į jį įtraukti, ketvirčio išrašą („B“ sąskaitos išrašą) ⁽⁵⁾. Pagrindinės su TNI susijusios rizikos rūšys yra Sąjungai pateikiamų maito mokesčių išsamumas, tikslumas ir savalaikiškumas.

2.6. PVM pagrįsti nuosavi ištekliai – tai lėšos, kurios yra gaunamos taikant vienodus tarifus valstybių narių abstrakčiai suderintoms PVM apskaičiavimo bazėms (14 648 milijonai eurų, 10,5 % pajamų). Pagrindinės rizikos rūšys yra susijusios su valstybių narių pateiktų suderintų PVM apskaičiavimo bazių išsamumu ir tikslumu bei valstybių narių įnašų tikslumu ir savalaikiškumu.

2.7. Jungtinei Karalystei yra taikoma su biudžeto disbalansu susijusi korekcija („JK korekcija“), kuri apskaičiuojama sumažinant jos BNPj pagrįstas nuosavų išteklių įmokas ⁽⁶⁾. Be to, Vokietija, Nyderlandai, Austrija ir Švedija naudojami sumažintu PVM pareikalavimo tarifu, o 2007–2013 m. laikotarpiu Nyderlandams ir Švedijai yra sumažintas jų metinis BNPj įnašas ⁽⁷⁾. Pagrindinė rizika yra ta, kad atlikdama šiuos apskaičiavimus Komisija padarys klaidą, visų pirma sudėtingų JK korekcijos apskaičiavimų atžvilgiu.

2.8. Kitas audituotas pajamas iš esmės sudaro ankstesnių metų biudžeto perviršis, su Sąjungos / Bendrijos įnašais susiję susitarimai (įskaitant ELPA), palūkanos už pavėluotus mokėjimus ir baudos. Pagrindinės su kitomis pajamomis susijusios rizikos rūšys yra Komisijos baudų valdymas ir klaidos, apskaičiuojant su Sąjungos / Bendrijos susitarimais susijusius įnašus.

⁽⁵⁾ Tais atvejais, kai maitai ar mokesčiai yra nesumokėti ir kai nepateikiama jokių garantijų, arba kai garantijos yra pateiktos, tačiau užginčytos, valstybės narės gali suspenduoti šių išteklių prieinamumą ir įrašyti juos į šią atskirą sąskaitą.

⁽⁶⁾ Sprendimo 2007/436/EB, Euratomas 4 straipsnis. 2012 m. šis sumažinimas sudarė apie 4 milijardus eurų. **2.1 lentelėje** nurodyta 74 milijonų eurų suma atspindi valiutos kursų skirtumo poveikį.

⁽⁷⁾ Sprendimo 2007/436/EB, Euratomas 2 straipsnio 4 ir 5 dalys. **2.1 lentelėje** nurodyti 2 milijonai eurų BNPj pagrįsto įnašo atspindi valiutos kursų skirtumo poveikį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Audito apimtis ir metodas

2.9. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Dėl pajamų audito dėmesį visų pirma reikia atkreipti į šiuos dalykus:

- a) Audito metu Komisijos lygmeniu buvo tikrinama 55 susigrąžinimo pavedimų ⁽⁸⁾ imtis. Ši imtis yra sudaryta taip, kad būtų reprezentatyvi visiems pajamų grupę sudarantiems susigrąžinimo pavedimams;
- b) Sistemų įvertinimo metu buvo tikrinama:
 - i) BNPj pagrįstų nuosavų išteklių ⁽⁹⁾ ir PVM pagrįstų nuosavų išteklių sistemos Komisijos lygmeniu ir TNI sistemos Komisijos ir valstybių narių lygmeniu;
 - ii) Komisijos sistemos, kuriomis remiantis yra apskaičiuojama JK korekcija (įskaitant galutinės 2008 m. sumos apskaičiavimo patikrinimą);
 - iii) Komisijos baudų ir netesybų valdymas;
 - iv) Komisijos vidaus kontrolės procedūros, skirtos EEE priklausančių ELPA valstybių metinių įnašų nustatymui („ELPA įnašai“);
 - v) Komisijos vadovybės pareiškimai, visų pirma Biudžeto generalinio direktorato (DG Budget) ir Eurostato 2012 m. metinės veiklos ataskaitos (2012 m. MVA).

BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai

2.10. Įvertinimo ataskaitos taškas buvo 2012 m. suderinti prognozuojami BNPj duomenys. Tuomet buvo įvertintos Komisijos sistemos, skirtos apdoroti duomenis, naudojamus nustatant sumas, kurios turi būti įtrauktos į galutinės biudžeto sąskaitas. Taigi Audito Rūmai nagrinėjo ES biudžeto sudarymą bei valstybių narių įnašų teisingumą, remiantis šiomis prognozėmis.

⁽⁸⁾ Susigrąžinimo pavedimas yra procedūra, pagal kurią leidimus duodantis pareigūnas užregistruoja Komisijos teisę į išmoką, siekiant atgauti priklausančią sumą.

⁽⁹⁾ BNPj duomenų patikrinimo įvertinimas apėmė vizitus į penkias valstybes nares, kurių įnašas į BNPj pagrįstus nuosavus išteklius buvo didžiausias: Vokietiją, Ispaniją, Prancūziją, Italiją ir Jungtinę Karalystę.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.11. Audito Rūmai įvertino Komisijos priežiūros ir kontrolės sistemas, skirtas suteikti pakankamą patikinimą, kad BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai yra apskaičiuoti ir surinkti teisingai. Auditas taip pat apėmė 2012 m. Komisijos vykdytą BNPj išlygų valdymą. Audito Rūmai negali pateikti duomenų, dėl kurių susitarė Komisija ir valstybės narės, kokybės įvertinimo.

2.12. Tačiau Audito Rūmai taip pat įvertino Komisijos atliktą 2002–2010 m. BNPj duomenų⁽¹⁰⁾ tikrinimo, kuris buvo baigtas 2012 m. sausio mėn., veiksmingumą. Peržiūros metu daugiausia dėmesio buvo skirta 2002–2007 m. laikotarpiui, kurio BNPj duomenys, kartu su 2008 m. duomenimis, 2012 m. tapo galutiniais ir jų daugiau nebuvo galima keisti norint atlikti BNPj pagrįstų nuosavų išteklių korekciją, išskyrus specialiomis išlygomis nustatytus atskirus elementus (žr. 2.25 dalį). Į šį darbą taip pat atsižvelgta įvertinant Komisijos priežiūros ir kontrolės sistemas.

Tradiciniai nuosavi ištekliai

2.13. Audito Rūmai įvertino priežiūros ir kontrolės sistemas atrinktose valstybėse narėse (Belgijoje, Lenkijoje ir Suomijoje), kurių įnašai iš viso sudaro apie 13 % visų TNI. Jie peržiūrėjo jų apskaitos sistemas („A“ ir „B“ sąskaitas) ir patikrino TNI srautą nuo jų nustatymo iki deklaravimo Komisijai, siekdami gauti pakankamą patikinimą, kad užregistruotos sumos buvo teisingos ir išsamios. Audito metu aplankytose valstybėse narėse buvo testuojamos pagrindinės kontrolės priemonės, susijusios su importo deklaracijų duomenų (preferencinių kodų ir kilmės šalių) patikimumu, išleidus prekes atliekamais audитаis ir rizikos analize bei atleidimo nuo pranešimo prievolės importo etape suteikimu.

2.14. Be to, Audito Rūmai įvertino priežiūros ir kontrolės sistemas Komisijoje, įskaitant jos inspektavimus valstybėse narėse, neatgaunamų sumų nurašymo procedūrą ir atsižvelgimo į jos bei Audito Rūmų ankstesnius nustatytus faktus procedūrą.

2.15. Audito Rūmų atliekamas finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų auditas negali apimti nedeklaruoto importo arba importo, išvengusio muitinės priežiūros.

⁽¹⁰⁾ Tikrintos valstybės narės BNPj pagrįstų nuosavų išteklių įnašų mažėjimo tvarka buvo Vokietija, Prancūzija, Jungtinė Karalystė, Italija, Ispanija, Nyderlandai, Belgija, Švedija, Lenkija ir Austrija.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

PVM pagrįsti nuosavi ištekliai

2.16. PVM pagrįsti nuosavi ištekliai nustatomi remiantis valstybių narių tikruoju gautu PVM, kuris koreguojamas atsižvelgiant į makroekonominius statistinius duomenis ir įverčius („suderinta PVM apskaičiavimo bazė“). Audito atskaitos taškas buvo valstybių narių parengta suderinta PVM bazė. Audito metu buvo įvertintos Komisijos sistemos, skirtos apdoroti duomenis, naudojamus nustatant sumas, kurios turi būti įtrauktos į galutinės biudžeto sąskaitas. Taigi Audito Rūmai nagrinėjo ES biudžeto sudarymą bei valstybių narių įnašų teisingumą.

2.17. Audito Rūmai įvertinto Komisijos priežiūros ir kontrolės sistemas, skirtas suteikti pakankamą patikinimą, kad PVM pagrįsti nuosavi ištekliai yra apskaičiuoti ir surinkti teisingai. Audito Rūmai įvertino valstybėse narėse Komisijos atliktą darbą, susijusį su suderintos PVM apskaičiavimo bazės tikrinimu, ir jos išlygų valdymą. Audito metu nebuvo tiesiogiai atliekami valstybių narių pateiktos statistikos ir duomenų testai.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

2.18. **2.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų santrauka. Iš 55 Audito Rūmų audituotų operacijų nė viena nebuvo paveikta klaidų.

PVM pagrįsti nuosavi ištekliai

2.19. Audito Rūmai audito metu nenustatė jokių klaidų Komisijai apskaičiuojant valstybių narių įnašus ir atliekant jų mokėjimus – daugelis jų buvo pagrįsti 2012 m. prognozuojamais BNPj duomenimis. Tačiau Audito Rūmų atlikto vertinimo metu buvo nustatyta Komisijos metodo ir tikrinimo proceso trūkumų (žr. 2.28–2.30 dalis). Šie trūkumai neturėjo reikšmingo poveikio užregistruotiems BNPj pagrįstiems nuosaviems ištekliams (žr. 2.30 dalį).

Tradiciniai nuosavi ištekliai

2.20. Audito Rūmai nustatė, kad Komisijos pateikti susigrąžinimo pavedimai iš esmės atitinka valstybių narių siunčiamus „A“ sąskaitos išrašus.

PVM pagrįsti nuosavi ištekliai

2.21. Audito Rūmai audito metu nenustatė jokių klaidų apskaičiuojant valstybių narių įnašus ir atliekant jų mokėjimus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Kitos pajamos

2.22. Audito Rūmai audito metu nenustatė klaidų atliekant kitų pajamų operacijų skaičiavimus arba mokėjimus. Tačiau Audito Rūmai nustatė administracinių trūkumų, susijusių su Komisijos procedūromis, skirtomis apskaičiuoti dalį vienos ELPA valstybės įnašo ⁽¹¹⁾.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

2.23. Audito Rūmų atlikto priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **2.2 priede**.

BNPj pagrįsti nuosavi ištekliai*Išlygų valdymas*

2.24. Išlyga ⁽¹²⁾ yra priemonė, kuri leidžia pasibaigus teisės aktuose nustatytam ketverių metų terminui palikti galimybę ištaisyti abejones keliančius valstybės narės pateiktų BNPj duomenų elementus. Taigi išlygų taikymas yra vidaus kontrolės proceso dalis. Komisija ir valstybės narės turėtų stengtis abejotinus elementus išnagrinėti kiek įmanoma greičiau ⁽¹³⁾.

2.25. Komisija pakeitė visas buvusias ES 25 valstybių narių bendrąsias išlygas 103 specialiosiomis išlygomis ⁽¹⁴⁾. ES 15 valstybių narių specialiosios išlygos apima 2002–2010 m., o ES 10 valstybių narių 2004–2010 m. Be to, ES 25 valstybės narės buvo nustatytos šešios daugiasritės specialiosios išlygos ⁽¹⁵⁾, nors ir Komisijos procedūrose tokios nėra numatytos. Audito Rūmai nustatė Komisijos atliekamo BNPj duomenų patikrinimo trūkumų, kurie taip pat daro poveikį išlygų valdymui (žr. 2.28 dalies b punkto antrą ir trečią įtrauką ir 2.29 dalį).

2.22. Komisijos tarnybos peržiūrės administracinę procedūrą, kad pašalintų Audito Rūmų nustatytą trūkumą, ypač atsižvelgdamos į EEE (ELPA) valstybių dalies apskaičiavimą atgaline data, kuriam prireikus bus parengti išsamesni nurodymai.

2.23. Komisija nepitaria Audito Rūmams, kad jos BNP patikros valstybėse narėse veiksmingos tik iš dalies, nes jose nesimato reikšmingų pokyčių valstybių narių BNP AR įnašuose.

2.24. Komisijai ir valstybėms narėms išlygų panaikinimas yra svarbus prioritetas. BNP komitetas kiekviename posėdyje svarsto su išlygomis susijusių padėčių siekdamas kuo skubiau panaikinti visas esamas išlygas.

2.25. Daugiasritės išlygos nustatomos, kai kyla problemų dėl BNP skaičiavimo ir kai joms išspręsti reikia atlikti valstybių narių priimtų sprendimų išsamią lyginamąją analizę, o tam dėl koncepcinių dalykų gali reikėti BNP komiteto pritarimo. Remiantis tokios lyginamosios analizės rezultatais galima nustatyti poreikį keisti BNP skaičiavimą, kad būtų tinkamai nustatomi BNPj pagrįstų nuosavų išteklių įnašai.

⁽¹¹⁾ Audito Rūmai negalėjo patvirtinti 8 milijonų eurų iš 240 milijonų eurų įnašo teisingumo.

⁽¹²⁾ Išlygos gali būti bendrosios ir specialiosios. Bendrosios išlygos apima visus BNPj duomenų kompiliacijos elementus. Specialiosios išlygos apima atskirus BNPj elementus (iki 2001 m. BNP, vėliau – BNPj).

⁽¹³⁾ Tas pats taikytina PVM pagrįstiems nuosaviems ištekliais.

⁽¹⁴⁾ Bulgarijos ir Rumunijos atveju 2012 m. galiojo bendrosios išlygos dėl 2007 ir 2008 m. 2013 m. sausio mėn. jos buvo panaikintos ir pakeistos 2007–2010 m. laikotarpį apimančiomis aštuoniomis specialiosiomis išlygomis Bulgarijai ir 11 specialiųjų išlygų Rumunijai.

⁽¹⁵⁾ Šias išlygas Komisija apibrėžia kaip klausimus, apie kuriuos yra panešama visoms valstybėms narėms, siekiant suteikti galimybę Eurostatui palyginti sukompiliuotus pagrindžiančius duomenis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.26. 2012 m. nebuvo panaikinta nė viena specialioji BNPj išlyga. Be to, 2012 m. pabaigoje vis dar galiojo dvi specialiosios BNPj išlygos ⁽¹⁶⁾, susijusios su 1995–2001 m. laikotarpiu. **2.2 lentelėje** parodyta padėtis pagal valstybes nares. Komisija neįvertina galimo išlygų poveikio.

2.27. Komisija nustatė bendrąją išlygą dėl 2008 m. Graikijos BNPj duomenų, kadangi ši valstybė narė nesilaikė 2012 m. rugsėjo 22 d. duomenų pateikimo Eurostatui termino. Kitu atveju 2008 m. būtų tapę galutiniais ir negalėtų būti taisomi.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.26. Komisija toliau bendradarbiauja su dviem šalimis (be kita ko, vykdydama misijas į jas), kuriose vis dar yra BNPj išlygų 1995–2001 m., kad šios išlygos būtų panaikintos.

Kadangi nacionalinės finansinės ataskaitos yra sudėtinga kontrolės ir pusiausvyros užtikrinimo sistema, atskirų komponentų poveikio negalima vertinti atskirai. Taigi neįmanoma tiksliai kiekybiškai įvertinti galimo išlygų poveikio (dažnai nelengva nustatyti, ar jis bus teigiamas, ar neigiamas).

⁽¹⁶⁾ Viena išlyga yra susijusi su Graikija, o kita su Jungtine Karalyste.

2.2 lentelė. Valstybių narių specialiosios BNP / BNP išlygos 2012 m. gruodžio 31 d. ⁽¹⁾

Valstybė narė	Galiojančių išlygų skaičius 2012 m. gruodžio 31 d.	Seniausi metai, kuriems taikomos išlygos
Belgija	3	2002
Bulgarija	0	n. d.
Čekija	2	2004
Danija	1	2002
Vokietija	2	2002
Estija	2	2004
Airija	1	2002
Graikija	9	1995
Ispanija	3	2002
Prancūzija	2	2002
Italija	3	2002
Kipras	5	2004
Latvija	10	2004
Lietuva	2	2004
Liuksemburgas	2	2002
Vengrija	10	2004
Malta	8	2004
Nyderlandai	4	2002
Austrija	1	2002
Lenkija	11	2002
Portugalija	3	2002
Rumunija	0	n. d.
Slovėnija	3	2004
Slovakija	2	2004
Suomija	1	2002
Švedija	4	2002
Jungtinė Karalystė	11	1995
IŠ VISO	105	

(¹) Daugiasritės specialiosios išlygos lentelėje nėra pateiktos.

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisijos BNPj duomenų patikrinimo įvertinimas

2.28. Audito Rūmai, įvertinę Komisijos atlikto BNPj duomenų, susijusių su užbaigtais 2002–2007 m. metais, kurie buvo galutinai patvirtinti 2012 m., tikrinimo veiksmingumą, nustatė:

- a) Eurostatas tinkamai neplanavo savo darbo ir nenustatė savo prioritetų, kadangi nebuvo tinkamai vertinama su valstybių narių BNPj duomenų kompiliacija susijusi rizika ir renkantis tikrintinas sritis nebuvo tinkamai taikomas sąnaudų ir naudos principas ⁽¹⁷⁾;
- b) Eurostatas neįrodė, kad taikė nuoseklų tikrinimo metodą, kadangi:
- buvo nustatyta trūkumų atliekant tiesioginį tikrinimą; tikrintinas sritis Eurostatas atrinkdavo remdamasis skirtingais kriterijais, kurie ne visada buvo dokumentuojami, ir nebuvo įrodymų, kad Eurostatas visada patikrindavo nacionalinių statistikos institutų atliktas įvesties duomenų, naudojamų įvertinant atrinktus komponentus, patikras,
 - nebuvo pateikta įrodymų dėl kriterijų, pagal kuriuos nustatomos konkrečioms šalims taikomos specialiosios išlygos taikant sąnaudų ir naudos principą,
 - kai kurios daugiasritės specialiosios išlygos buvo nustatytos netinkamai. Pavyzdžiui, išlyga dėl kooperatinių namų traktavimo, kai 14 valstybių narių deklaravo, kad tokių operacijų jose nebuvo, ir dėl fizinės formos neturinčių arba nežymią fizinę formą turinčių subjektų, kurių įvertintas poveikis BNPj yra ribotas, traktavimo.

2.28.

- a) Komisijos nuomone, tai nusistovėjusi rizika pagrįsta darbo planavimo ir prioritetų nustatymo tvarka. Kalbant apie neseniai baigtą patikrinimų ciklą, BNP komitetas pateikė ir patvirtino planus. BNP reglamente daugiausia numatyta informacija, kuria remiantis galima kokybiškai įvertinti (sąnaudų ir naudos) poveikį galimam konkrečių veiksnių ar operacijų mastui ir svarbai. Tai atitinka Komisijos pasirinktą patikrinimų metodą.
- b)
- Eurostatas pasirinko komponentus (sritis), kuriuos reikėtų patikrinti tiesiogiai remiantis BNP komitete patvirtintais bendraisiais kriterijais (ex ante buvo aiškiai nustatyta, kad pasirinkti komponentai įvairiose šalyse gali skirtis). Tiesioginį tikrinimą numatoma pradėti, kai duomenys gaunami nacionalinių finansinių ataskaitų departamente. Be to, valstybės narės turėjo pateikti dokumentus dėl nacionalinių finansinių ataskaitų departamento atliktų įvesties duomenų patikrų. Komisija apsvarstys galimybes patobulinti dokumentaciją.
 - Kaip ir ankstesniuose patikrinimų cikluose, išlygos buvo nustatytos atliekant kiekybinį ir kokybinį kiekvieno svarstomo klausimo vertinimą ir atsižvelgiant į biudžetinio atsargumo principą. BNP komitetui priėmus šalių vertinimo ataskaitų projektus, Komisija, kaip nustatyta Nuosavų išteklių reglamente, įgaliota nustatyti išlygas be atitinkamos šalies ar BNP komiteto pritarimo. Kalbant apie sąnaudų ir naudos principą, žr. pirmiau pateiktą atsakymą į 2.28 a) dalies pastabas. Komisijos nuomone, šis metodas yra veiksmingas siekiant apsaugoti ES finansinius interesus BNPj pagrįstų nuosavų išteklių srityje.
 - Dėl daugiasričių klausimų reikėjo atlikti valstybių narių priimtų sprendimų išsamią lyginamąją analizę. 2012 m. pabaigoje valstybių narių deklaracijos dar buvo nepatikrintos. Dabar vykstant šiam procesui, Komisija, kai tinkama, panaikins išlygas valstybėse narėse.

⁽¹⁷⁾ Žr. 2003 m. liepos 15 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1287/2003 dėl bendrųjų nacionalinių pajamų rinkos kainomis suderinimo 5 straipsnio 2 dalies b punktą (BNP Reglamentas) (OL L 181, 2003 7 19, p. 1).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.29. Audito Rūmai taip pat aptiko trūkumų kompiliuojant nacionalinių finansinių ataskaitų įverčius, kurių nebuvo nustatęs Eurostatas. Dėl kai kurių iš šių trūkumų ⁽¹⁸⁾ Komisija turėjo nustatyti papildomų konkrečioms šalims taikomų specialiųjų išlygų, o kitų trūkumų atveju ⁽¹⁹⁾ paaiškėjo, kad išlygos skirtingose valstybėse narėse buvo nustatomos nenuosekliai.

2.30. Nors tai nebūtų paveikę BNPj pagrįstų nuosavų išteklių apskaičiavimo 2012 finansiniais metais, atskiri valstybių narių įnašai 2002–2007 m. būtų buvę skirtingi ⁽²⁰⁾.

Tradicioniai nuosavi ištekliai

2.31. Aplankytose valstybėse narėse Audito Rūmų auditas (žr. 2.13 dalį) atskleidė nacionalinės muitinių priežiūros trūkumų, susijusių su išleidus prekes atliekamais auditais ir rizikos analize. Kai nacionalinė muitinių priežiūra yra tik iš dalies veiksminga, yra rizika, kad surinktų TNI sumos yra netikslios.

2.32. 2010 ir 2011 m. metinėse ataskaitose nurodytus sistemų trūkumus Belgijoje šiuo metu nagrinėja Komisija kartu su valstybe nare. 2012 m. DG Budget MVA yra pateikta išlyga dėl šios valstybės narės apskaitos duomenų patikimumo.

2.33. Be to, kitose dviejose aplankytose valstybėse narėse (Lenkijoje ir Suomijoje) Audito Rūmai nustatė kitų nedidelių sistemų trūkumų, susijusių su „A“ ir „B“ sąskaitomis.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.29. Komisija nagrinėja Audito Rūmų nustatytus faktus ir parengs atitinkamas išvadas dėl jų.

2.30. Žr. atsakymą į 2.29 dalies pastabas.

2.31. Atsižvelgdama į Audito Rūmų aplankytų trijų valstybių narių atsakymus ir argumentus, Komisija atliks tolesnius veiksmus, susijusius su tose valstybėse narėse nustatytais trūkumais, ir, kai tinkama, prašys jų imtis būtinų taisomųjų priemonių. Ji toliau tirs nacionalinę muitinių priežiūrą vykdydama patikrinimus ir nustatčius trūkumų prašys valstybių narių imtis priemonių šiems trūkumams pašalinti.

2.32. 2008–2010 m. išorės finansinis auditas atliktas 2013 m. Išsamiai išnagrinėjusi audito išvadas ir atliktus auditų testavimus, Komisija patvirtino audito nuomonę, kad finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų klaidų.

2.33. Pasitvirtinus šių valstybių narių finansinių ataskaitų valdymo trūkumams, jų bus paprašyta imtis priemonių tokiems trūkumams pašalinti.

⁽¹⁸⁾ Pavyzdžiui, klasifikuojant ir įvertinant namų ūkius aptarnaujančias ne pelno institucijas Vokietijoje, Ispanijoje ir Prancūzijoje; įvertinant šešėlinę ekonomiką Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje ir Italijoje, paskirstymo pelno maržas Vokietijoje ir nuomos paslaugas Prancūzijoje ir Italijoje.

⁽¹⁹⁾ Pavyzdžiui, registruojant ES dotacijas ir žemės nuomos operacijas.

⁽²⁰⁾ Kiekybiškai įvertinamų pastabų galimo poveikio mastas metiniam aplankytų valstybių narių BNPj įnašui sudarė nuo +0,4 % iki –1,1 %, tačiau šie skaičiai pagrįsti prielaida, kad nereikia keisti kitų BNPj komponentų penkiose susijusiose valstybėse narėse arba BNPj įverčių kitose 22 valstybėse narėse. Trūkumai, dėl kurių turi teikiamos kiekybiškai neįvertinamos pastabos, taip pat gali daryti poveikį valstybių narių įnašų apskaičiavimui. Apskritai, nustatyti skirtumai nėra reikšmingi nei 2002–2007 m., nei 2012 m. BNPj.

PVM pagrįsti nuosavi ištekliai

2.34. 2012 m. Komisija patvirtino 54 ir panaikino 57 išlygas. Komisija nurodo, kad grynasis kontrolės veiklos poveikis valstybėse narėse, kuriose buvo panaikintos išlygos, buvo PVM pagrįstų nuosavų išteklių sumažėjimas apytiksliai 4 milijonais eurų ⁽²¹⁾. Metų pabaigoje iš viso galiojo 153 išlygos (žr. **2.3 lentelę**). 44 Komisijos patvirtintos išlygos yra susijusios su PVM teisės aktų pažeidimais. Jos gali būti panaikintos tik po to, kai užbaigiama pažeidimo procedūra ir nustatomas pažeidimo poveikis susijusių metų PVM bazei. 17 išlygų patvirtino pačios valstybės narės.

2.35. Audito Rūmai nuo seno likusias išlygas apibrėžia kaip išlygas, susijusias su prieš 10 ir daugiau metų buvusiais laikotarpiais, t. y. 2012 m. pabaigoje vis dar galiojančios su 2003 ir ankstesniais metais susijusios išlygos. Bendra padėtis yra panaši kaip ir ankstesniais metais. Metų pabaigoje buvo 16 nuo seno likusių išlygų, kurių keletas buvo susijusios su 1995 m., palyginti su 15 išlygų 2011 m. pabaigoje. Iš nuo seno likusių išlygų penkios buvo susijusios su pažeidimais, o tris nustatė valstybės narės.

2.35. Bendrieji skaičiai gali būti panašūs, bet per bet kokį laikotarpį nuo seno likusios išlygos bus panaikintos, nors nuo seno likusiomis išlygomis galima laikyti ir kai kurias naujesnes išlygas. Visa tai buvo 2012 m. Audito Rūmų minėti penki pažeidimai tapo nuo seno likusiomis išlygomis tik 2012 m. Jos yra tarp daugelio su tuo pačiu pažeidimu susijusių išlygų. Komisija negalės panaikinti šių išlygų, kol nėra Europos Teisingumo Teismo sprendimo. Komisija taip pat negali panaikinti trijų valstybių narių nustatytų išlygų. Iš 2012 m. pabaigoje buvusių likusių išlygų penkios jau panaikintos, įskaitant ir vieną iš dviejų Komisijos nustatytų išlygų dėl 1995 m.

⁽²¹⁾ Padidėjimo 31 milijonu eurų ir sumažėjimo 35 milijonais eurų likutis.

2.3 lentelė. PVM išlygos 2012 m. gruodžio 31 d.

Valstybė narė	Galiojančios išlygos 2011 m. gruodžio 31 d.	2012 m. patvirtintos išlygos	2012 m. panaikintos išlygos	Galiojančios išlygos 2012 m. gruodžio 31 d.	Seniausi metai, kuriems taikomos išlygos
Belgija	1	5	0	6	2007
Bulgarija	6	2	1	7	2007
Čekija	13	2	7	8	2004
Danija	8	1	3	6	2005
Vokietija	6	2	1	7	2003
Estija	10	0	0	10	2004
Airija	5	0	1	4	2006
Graikija	7	0	2	5	1999
Ispanija	3	0	0	3	2003
Prancūzija	7	11	6	12	2005
Italija	7	5	0	12	1995
Kipras	4	0	4	0	n. d.
Latvija	5	0	0	5	2004
Lietuva	2	5	5	2	2008
Liuksemburgas	0	2	0	2	2008
Vengrija	4	3	3	4	2004
Malta	10	2	8	4	2005
Nyderlandai	9	2	0	11	2004
Austrija	6	4	5	5	2004
Lenkija	5	7	2	10	2004
Portugalija	5	0	0	5	2003
Rumunija	4	0	0	4	2007
Slovėnija	0	0	0	0	n. d.
Slovakija	0	1	1	0	n. d.
Suomija	10	0	2	8	1995
Švedija	11	0	6	5	1995
Jungtinė Karalystė	8	0	0	8	1998
IŠ VISO	156	54	57	153	

Šaltinis: Europos Audito Rūmai.

Baudos ir netesybos

2.36. 2012 m. pabaigoje dėl apytiksliai 98 % neapmokėtų baudų⁽²²⁾ nebuvo sumokėta laikina įmoka arba pateikta garantija. Finansinio reglamento įgyvendinimo taisyklėse⁽²³⁾ nustatyta, kad Komisija turėtų visomis turimomis priemonėmis užtikrinti gautinų sumų susigrąžinimą, kai skolininkai iki nustatyto termino nėra sumokėję nei laikinos įmokos, nei pateikę garantijų, padengiančių visą negrąžintą skolą.

2.37. Audito Rūmai išnagrino 30 baudų, dėl kurių nebuvo sumokėta laikina įmoka arba pateikta garantija, imtį ir nustatė, kad 12 atvejų Komisija nepasinaudojo visomis turimomis priemonėmis, kad įvykdytų susigrąžinimą. Audito Rūmai pastabą šiuo klausimu pateikė savo 2011 m. metinėje ataskaitoje⁽²⁴⁾.

Metinės veiklos ataskaitos

2.38. DG Budget savo 2012 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodo, kad jis gavo pakankamą patikinimą dėl nuosavų išteklių nustatymo tikslais naudotų BNPj duomenų tikslumo ir išsamumo, atsižvelgiant į BNPj komiteto pateiktą nuomonę ir Eurostato vykdyto tikrinimo veiklos rezultatus. Audito Rūmai mano, kad BNPj komiteto nuomonės taikymo sritis yra ribota⁽²⁵⁾ ir kad Eurostato MVA pateikiamas tik dalinis nuosaviems ištekliams skirtų BNPj duomenų patikrų įvertinimas. DG Budget MVA turėjo būti nurodyti šie apribojimai.

2.36. Komisijos tikslas nėra užtikrinti susigrąžinimą bet kokia kaina, nes tai galėtų sukelti nepataisomų padarinių įmonėms, kurioms pritaikyta bauda. Dauguma neapmokėtų baudų yra laikino pobūdžio, nes dėl jų pateikta apeliacija ir jos gali būti panaikintos ar sumažintos. Todėl Komisija siekia jas padengti pasitelkdama suderintą mokėjimų planą su finansine garantija arba išskirtinėmis aplinkybėmis pagal naujas taikymo taisykles – be finansinės garantijos.

2.37. Šios baudos yra susijusios su atvejais, kai taikytos laikinos priemonės ar neįmanoma apmokėti prašymų, ir (arba) su atvejais, kai dėl susigrąžinimo nubaustos įmonės tuoj pat taptų nemokios, o Komisija nesusigrąžintų baudos, nes pagal galiojančias taisykles ji nėra pirmenybės teisę turinti kreditorė.

2.38. Nesant nuomonės dėl Rumunijos ir Bulgarijos BNPj duomenų, duomenis vis tiek buvo galima naudoti nuosavų išteklių tikslais, turint omenyje, kad yra įdiegti taisomieji mechanizmai, leidžiantys ateityje atlikti visus būtinus pakeitimus.

⁽²²⁾ Apie 10,8 milijardo iš 11 milijardų eurų.

⁽²³⁾ 2002 m. gruodžio 23 d. Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (OL L 357, 2002 12 31, p. 1), įgyvendinimo taisykles, su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 478/2007 (OL L 111, 2007 4 28, p. 13), 84, 85 ir 85a straipsniai.

⁽²⁴⁾ Žr. 2011 m. metinės ataskaitos 2.29–2.31 dalis.

⁽²⁵⁾ Dėl 2012 m. BNPj komitetas nurodė, kad jis dar negali suformuoti nuomonės dėl Bulgarijos ir Rumunijos BNPj duomenų, kadangi tikrinimas dar yra vykdomas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

2.39. Po Europos Teisingumo Teismo sprendimo ⁽²⁶⁾, kuriame jis pripažino Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1193/2009 negaliojančiu ⁽²⁷⁾, Komisija apskaičiavo, kad cukraus gamintojams turi būti sumokėta 285,5 milijono eurų ⁽²⁸⁾, iš kurių 214 milijonų eurų Komisija sumokėtų valstybėms narėms. Audito Rūmai mano, kad šis svarbus įvykis turėjo būti paminėtas DG Budget metinėje veiklos ataskaitoje.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2.39. Komisija nemano, kad reikia tai minėti MVA, nes į riziką biudžetui tinkamai atsižvelgta. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1193/2009, kuriuo nustatomos 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais cukraus sektoriuje taikomos gamybos mokesčių sumos, yra žemės ūkio rinkų valdymo priemonė. Tačiau kadangi cukraus mokesčiai yra tradiciniai nuosavi ištekliai, pripažinus reglamentą negaliojančiu kilo nuosavų išteklių biudžeto neįvykdymo rizika, tinkamai padengta numatant atidėjimą 2012 m. preliminariuose metinėse ataskaitose. 214 mln. eurų atidėjimu padengiama cukraus mokesčių suma, kurią valstybės narės, kaip tikėtina, atgaus remiantis peržiūretame reglamento projekte nustatytais mažesniais mokesčiais.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados dėl 2012 m. pajamų

2.40. Remdamiesi savo audito rezultatais, Audito Rūmai daro išvadą, kad 2012 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais metais:

- atlikus operacijų testus paaiškėjo, kad labiausiai tikėtinas klaidų lygis populiacijoje yra nulinis,
- tikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos yra iš esmės veiksmingos BNPj pagrįstų nuosavų išteklių ir TNI atžvilgiu (žr. 2.2 priedą),
- tikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos yra veiksmingos PVM pagrįstų nuosavų išteklių, JK korekcijos apskaičiavimo ir kitų pajamų atžvilgiu (žr. 2.2 priedą).

Bendri audito įrodymai rodo, kad pajamos nėra paveiktos reikšmingo klaidų lygio.

2.41. BNPj pagrįstiems nuosaviems ištekliams taikomos priežiūros ir kontrolės sistemos buvo įvertintos kaip iš esmės veiksmingos užtikrinant, kad su pajamomis susijusios operacijos yra teisėtos ir tvarkingos, išskyrus Komisijos BNPj duomenų tikrinimą, kuris buvo pripažintas iš dalies veiksmingu, nes:

2.41.

⁽²⁶⁾ 2012 m. rugsėjo 27 d. sprendimas dėl sujungtų bylų C-113/10, C-147/10 ir C-234/10.

⁽²⁷⁾ 2009 m. lapkričio 3 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1193/2009, kuriuo ištaisomi reglamentai (EB) Nr. 1762/2003, (EB) Nr. 1775/2004, (EB) Nr. 1686/2005 ir (EB) Nr. 164/2007 ir nustatomos 2002–2003, 2003–2004, 2004–2005 ir 2005–2006 prekybos metais cukraus sektoriuje taikomos gamybos mokesčių sumos (OL L 321, 2009 12 8, p. 1).

⁽²⁸⁾ 2002–2003 ir 2005–2006 prekybos metai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- Eurostatas tinkamai neplanuoja savo darbo bei nenustato jo prioritetų ir skirtingose valstybėse narėse netaiko nuoseklaus tikrinimo metodo (2.28 dalis),
- taip pat buvo trūkumų kompiliuojant nacionalinių finansinių ataskaitų įverčius. Jų nebuvo nustatęs Eurostatas (2.29–2.30 dalys).

2.42. Audito Rūmai taip pat atkreipia dėmesį į toliau išvardytus dalykus:

- a) yra trūkumų, susijusių su Komisijos atliekamu išlygų dėl BNPj pagrįstų nuosavų išteklių valdymu. Turėjo būti nustatyta papildomų konkrečioms šalims taikomų specialiųjų išlygų ir kai kurios išlygos skirtingose valstybėse narėse buvo nustatytos nenuosekliai (2.25 dalis). Be to, Komisija vis dar nebuvo panaikinusi likusių dviejų specialiųjų BNP išlygų už 1995–2001 m. laikotarpį (2.26 dalis);
- b) dar yra nuo seno likusių išlygų, susijusių su PVM pagrįstais nuosavais ištekliais (2.35 dalis);
- c) Audito Rūmų auditas atskleidė nacionalinės muitinių priežiūros trūkumų (2.31–2.33 dalys). Audito Rūmai daro išvadą, kad audituotų valstybių narių priežiūros ir kontrolės sistemos yra tik iš dalies veiksmingos užtikrinant, kad užregistruoti TNI būtų išsamūs ir teisingi.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- Komisija taiko nusistovėjusių darbų planavimo ir prioritetų nustatymo tvarką, kurią pagal BNP reglamentą yra patvirtinęs BNP komitetas. Žr. atsakymą į 2.28 dalies pastabas.
- Komisijos nuomone, jos procedūros yra ekonomiškai naudingiausias metodas, turint omenyje BNPj pagrįstų nuosavų išteklių pobūdį. Tačiau Komisija atsižvelgs į Audito Rūmų nustatytus faktus rengdama kito 2015 m. prasidėsiančio patikrinimų ciklo standartus.

Žr. atsakymą į 2.29 ir 2.30 dalių pastabas.

2.42.

- a) Valstybės narės, kurioms nustatytos BNP išlygos, iki 2014 m. rugsėjo 22 d. turi pranešti Komisijai apie poreikį keisti BNP įverčius (su paaiškinimais apie atliktus pakeitimus) dėl klausimų, apie kuriuos yra pranešama, arba pateikti papildomą metodinę informaciją, iš kurios būtų aiškiai matyti, kad klausimai, apie kuriuos yra pranešama, nebėra aktualūs.
- b) Dėl išlygų nustatymo nuoseklumo žr. atsakymus į 2.29 dalies pastabas.

Taip pat žr. atsakymą į 2.25 ir 2.26 dalių pastabas.

Be penkių nuo seno likusių išlygų, komentuotų atsakyme į 2.35 dalies pastabas, paskesnio panaikinimo, toliau bendradarbiaujama su atitinkamomis valstybėmis narėmis, kad būtų panaikinta daugiau išlygų. Dar dviem išlygoms pasirinktos sprendimo strategijos, kurios šiuo metu yra įgyvendinamos.

Rekomendacijos

2.43. **2.3 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama pažanga, padaryta įgyvendinant ankstesnėse metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, rezultatai. 2009 ir 2010 m. metinėse ataskaitose Audito Rūmai pateikė šešias rekomendacijas. Iš šių rekomendacijų Komisija visapusiškai įgyvendino dvi rekomendacijas, vieną rekomendaciją įgyvendino dauguma atžvilgių, dvi įgyvendino kai kuriais atžvilgiais, o vienos neįgyvendino.

2.44. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2012 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

- **1 rekomendacija:** peržiūrėti savo kontrolės sistemą, skirtą tikrinti BNPj duomenis, įskaitant struktūrizuotas ir formalizuotas sąnaudų ir naudos analizės atlikimą, reikšmingų ir didelės rizikos BNPj komponentų išsamų tikrinimą, bendrųjų išlygų taikymo ribojimą ir reikšmingumo kriterijų, tvirtinant išlygas nustatymą;

2.43. *Priežiūros ir kontrolės sistemos (PKS) yra organizacinio pobūdžio, ir jose neįmanoma tiksliai įvertinti finansinių ataskaitų patikimumo, kuris visų pirma priklauso nuo naudojamų statistikos šaltinių ir metodų, nors PKS gali padėti sumažinti klaidų riziką nacionalinėse finansinėse ataskaitose. Komisija ir toliau dės pastangas rengdama PKS gaires dėl valstybių narių nacionalinių finansinių ataskaitų kompiliavimo atsižvelgdama į Audito Rūmų pateiktas pastabas (dėl 2010–2009 m., 2.3 priedo 2 punktas).*

Kaip patvirtinama reguliariais Komisijos patikrinimais, „B“ sąskaita yra kompiuterizuota daugumoje valstybių narių, o netinkamai deklaruotos sumos „B“ sąskaitoje mažėja. Dauguma Komisijos atliktų „B“ sąskaitos patikrinimų metu nustatytų faktų yra susiję su valstybių narių finansine atsakomybe, susijusia su netinkamomis susigrąžinimo procedūromis ar administracinėmis klaidomis, ir nėra tiesiogiai susiję su pačios sąskaitos valdymu (dėl 2010–2009 m., 2.3 priedo 3 punktas).

Apibendrinama beveik visose valstybėse narėse atliktų patikrinimų rezultatus, 2012 m. Komisija pateikė teminę ataskaitą apie vietos tarpuskaitos procedūras Nuosavų išteklių patariamajam komitetui ir Muitų politikos grupei nurodydama svarbiausias sritis, kuriose reikia imtis tolesnių veiksmų. Ji ir toliau nagrinės valstybių narių įgyvendinamus taisomuosius veiksmus, kol bus panaikinti visi trūkumai (dėl 2010–2009 m., 2.3 priedo 4 punktas).

Ir Komisija, ir valstybės narės ėmėsi veiksmų siekdamas įgyvendinti rekomendaciją. Iš 20 nuo seno likusių išlygų, su kuriomis buvo susijusi Audito Rūmų 2009 m. rekomendacija, 17 išspręsta ir panaikinta. Dėl likusių trijų išlygų reikia Audito Rūmų veiksmų, kad vieną iš jų būtų galima panaikinti, o dėl kitų dviejų – pasirinkti sprendimo strategiją (dėl 2009 m., 2.3 priedas).

2.44.

Rengdamasi kitam 2015 m. prasidėsiančiam patikrinimų ciklui, Komisija peržiūrės savo kontrolės sistemą. Atlikdama šią užduotį, Komisija atsižvelgs į Audito Rūmų iškeltus klausimus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- **2 rekomendacija:** raginti valstybes nares sustiprinti muitinės priežiūrą, kad būtų surenkama maksimali TNI suma;
- **3 rekomendacija:** raginti valstybes nares teisingai naudoti „A“ ir „B“ sąskaitas ir užtikrinti, kad jos būtų įrodomai išsamios ir teisingos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Atlikdama eilinius TNI patikrinimus, Komisija ir toliau tikrins, kad valstybėse narėse būtų įdiegtos tinkamos kontrolės sistemos siekiant apsaugoti ES finansinius interesus tradicinių nuosavų išteklių srityje.

Vykdydama patikrinimus, Komisija ir toliau tirs „A“ ir „B“ sąskaitų naudojimą ir prašys valstybių narių užtikrinti, kad jos būtų išsamios ir tinkamos.

2.1 PRIEDAS

SU PAJAMOMIS SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2012				2011	2010	2009
	TNI	PVM/BNPj, 1 biudžeto antraštinės dalies korekcijos	Kitos pajamos	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA							
Visos operacijos:	5	47	3	55	55	55	62
Susigrąžinimo pavedimai	5	47	3	55	55	55	62
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾							
Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius, kad jos yra:							
Be klaidų	100 % (5)	100 % (47)	100 % (3)	100 % (55)	98 %	100 %	95 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	2 %	0 %	5 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS							
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis				0 %			

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus. Testavimo rezultatai rodo kiekvieno segmento santykinę dalį politikos grupėje.

⁽²⁾ Skliaustuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

2.2 PRIEDAS

SU PAJAMOMIS SUSIJUSIŲ SISTEMŲ TIKRINIMO REZULTATAI

Tikrintų sistemų įvertinimas

Susijusios sistemos	Komisijos patikros valstybėse narėse	Komisijos skaičiavimas / dokumentų patikros ir pajamų valdymas	Komisijos išlygų valdymas	Pagrindinės vidaus kontrolės priemonės applan-kytose valstybėse narėse	Bendras įvertinimas
BNPj	Iš dalies veiksmingos (*)	Veiksmingos	Veiksmingos	n. d.	Veiksmingos
PVM	Veiksmingos	Veiksmingos	Veiksmingos	n. d.	Veiksmingos
TNI	Veiksmingos	Veiksmingos	n. d.	Iš dalies veiksmingos (**)	Veiksmingos
JK korekcija	n. d.	Veiksmingos	n. d.	n. d.	Veiksmingos
Baudos ir netesybos	n. d.	Veiksmingos	n. d.	n. d.	Veiksmingos

(*) Žr. 2.28–2.30 dalis

(**) Žr. 2.31–2.33 dalis

2.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSČIAU PATEIKTAS SU PAJAMOMIS SUSIJUSIAS PASTABAS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					Komisijos atsakymas	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Nebetai- koma		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2010	Audito Rūmai savo 2010 ir 2009 m. metinėse ataskaitose rekomendavo, kad Komisija turėtų:							
	Pateikti BNPj komitetui valstybių narių BNPj duomenų įvertinimo ataskaitas, kad 2012 m. būtų galima visas galiojančias bendrąsias išlygas, susijusias su 2002 ir vėlesniais metais, pakeisti specialiosiomis išlygomis.	Komisija jau pateikė BNPj komitetui vertinimo ataskaitų projektą ir bendrąsias išlygas pakeitė specialiosiomis išlygomis (ES 25 valstybių narių vertinimo ataskaitų projektai buvo pateikti 2011 m., Bulgarijos ir Rumunijos – 2012 m., o bendrosios išlygos buvo pakeistos specialiosiomis atitinkamai 2012 m. sausio mėn. ir 2013 m. sausio mėn.).						

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Nebetai- koma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2010 ir 2009 m.	Aiškliai nurodyti teikiamos nuomonės taikymo sritį savo valstybių narių BNPj duomenų vertinimo ataskaitose.	Komisijos BNPj komitetui 2012 m. pateiktose dviejose ataskaitose (dėl Bulgarijos ir Rumunijos) Komisija įvertino BNPj duomenų kokybę ir jų atitiktį ESS 95, paaiškindama tikslus ir nuroydama atliktus patikrinimus, kuriais buvo paremta bendra išvada.						
	Atsižvelgti į nacionalinių statistikos institucijų (NSI) priežiūros ir kontrolės sistemų, susijusių su nacionalinių finansinių ataskaitų parengimu, įvertinimą.				2012 m. Eurostatas nebuvo priėmęs gairių, kuriose būtų nustatyta priežiūros ir kontrolės sistemų, susijusių su nacionalinių finansinių ataskaitų parengimu, geriausia praktika.			Žr. atsakymą į 2.43 dalies pastabas.
	Toliau dėti pastangas užtikrinti, kad valstybės narės teisingai naudotų „B“ sąskaitas.		Nors Komisija kiekvienais metais atlieka „B“ sąskaitų naudojimo priežiūrą, problema išlieka.					Žr. atsakymą į 2.43 dalies pastabas.
	Toliau dėti pastangas užtikrinti, kad būtų toliau stiprinama nacionalinė muitinių priežiūra (pavyzdžiui, ypatingo supaprastinimo suteikimas asmens pageidaujamoje vietoje įforminamos muitinės procedūros naudotojams).			2012 m. gruodžio mėn. Komisija pateikė ataskaitą dėl asmens pageidaujamoje vietoje įforminamos muitinės procedūros tolesnės priežiūros valstybėse narėse. Ataskaitos išvadose nurodoma, kad nacionalinę muitinių priežiūrą būtina toliau gerinti.				Žr. atsakymą į 2.43 dalies pastabas.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					Komisijos atsakymas	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Nebetai- koma		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2009	Toliau daryti spaudimą valstybėms narėms, kad jos greitai pateiktų tinkamą informaciją, kuri leistų kiek įmanoma greičiau panaikinti nuo seno likusias išlygas.			2012 m. pabaigoje buvo 16 nuo seno likusių išlygų palyginti su 20 2009 m.			Žr. atsakymą į 2.43 dalies pastabas.	

3 SKYRIUS

Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	3.1–3.9
Politikos grupės ypatumai	3.2–3.8
Audito apimtis ir metodas	3.9
Operacijų tvarkingumas	3.10–3.16
Sistemų veiksmingumas	3.17–3.34
Valstybių narių sistemos, susijusios su operacijų tvarkingumu	3.17–3.29
Integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS)	3.18–3.27
ES pagalbos maistu labiausiai nepasiturintiems asmenims schemai taikomos kontrolės sistemos	3.28–3.29
Komisijos įvertinti likutiniai klaidų lygiai	3.30–3.34
Išvados ir rekomendacijos	3.35–3.37
Išvada dėl 2012 m.	3.35
Rekomendacijos	3.36–3.37
3.1 priedas. Grupės „Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama“ operacijų testavimo rezultatai	
3.2 priedas. Grupės „Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama“ sistemų tikrinimo rezultatai	
3.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas dėl grupės „Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama“	

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

3.1. Šiame skyriuje pateikiamas rinkos ir tiesioginės paramos žemės ūkiui, kuri yra politikos srities „Žemės ūkis ir kaimo plėtra“ dalis, specialusis vertinimas. Pagrindinė informacija apie nagrinėjamas veiklos sritis ir 2012 m. išlaidas pateikta **3.1 lentelėje**.

3.1 lentelė. Žemės ūkis: rinkos ir tiesioginė parama. Pagrindinė 2012 m. informacija

(milijonais eurų)

Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
EŽŪGF finansuojamos žemės ūkio išlaidos	Tiesioginė pagalba	40 880	Pasidalijamasis
	Intervencijos žemės ūkio rinkose	3 516	Pasidalijamasis ⁽¹⁾
	Administracinės išlaidos ⁽²⁾	133	Tiesioginis centralizuotas
	Kitos	149	Tiesioginis centralizuotas / Pasidalijamasis
		44 678	
	Iš viso mokėjimų per metus	44 678	
	– iš viso administracinių išlaidų ⁽³⁾	133	
	Iš viso veiklos išlaidų	44 545	
	– avansai ⁽⁴⁾	17	
	+ patvirtinti avansai ⁽⁴⁾	18	
	Audituota populiacija, iš viso	44 546	
	Iš viso įsipareigojimų per metus	44 685	

⁽¹⁾ Šis skaičius apima 0,7 milijono eurų, valdomų pagal centralizuotą valdymą.

⁽²⁾ Ši suma apima visas žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos sričiai skirtas administracines išlaidas.

⁽³⁾ Administracinių išlaidų audito ataskaita pateikiama 9 skyriuje.

⁽⁴⁾ Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamesnė informacija pateikta 1 skyriaus 1.6 ir 1.7 dalyse).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2012 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Politikos grupės ypatumai

3.2. Sutartyje nustatyti šie bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) tikslai ⁽¹⁾: padidinti žemės ūkio našumą, užtikrinant deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, stabilizuoti rinkas, garantuoti pakankamą tiekimą ir užtikrinti vartotojams priimtinas teikiamos produkcijos kainas.

3.3. ES biudžeto BŽŪP išlaidos iš esmės finansuojamos iš dviejų fondų ⁽²⁾: Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), kuris finansuoja visą ES tiesioginę pagalbą ir rinkos priemones ⁽³⁾, ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), kuris kartu su valstybėmis narėmis bendrai finansuoja kaimo plėtros programas. Šiame skyriuje nagrinėjamos EŽŪGF išlaidos, tuo tarpu EŽŪFKP išlaidos pateiktos 4 skyriuje.

3.4. Pagrindinės EŽŪGF finansuojamos priemonės yra šios:

- Tiesioginė „Bendrosios išmokos schemas“ (BIS) pagalba, kurios išmokos yra pagrįstos „teisėmis į išmokas“ ⁽⁴⁾, kurių kiekviena yra aktyvuojama susiejant ją su vienu hektaru tinkamos finansuoti žemės. 2012 m. BIS išlaidos sudarė 31 081 milijoną eurų.
- Tiesioginė „Bendrosios išmokos už plotą schemas“ (BIPS) pagalba, kuri yra supaprastinta pajamų rėmimo schema, skirta dešimčiai valstybių narių ⁽⁵⁾, kurios įstojo į ES 2004 ir 2007 m., ūkininkams ir pagal kurią teikiamos vienodo dydžio išmokos vienam hektarui tinkamos finansuoti žemės ūkio paskirties žemės. 2012 m. BIPS išlaidos sudarė 5 916 milijoną eurų.
- Kitos tiesioginės pagalbos schemas, kurios daugiausia teikia susietąsias išmokas ⁽⁶⁾. 2012 m. šių schemų išlaidos sudarė 3 883 milijonus eurų.
- Intervencijos į žemės ūkio rinkas, pavyzdžiui, intervencinės atsargos, eksporto grąžinamosios išmokos, pagalbos maistu programos ir specialioji pagalba vaisių / daržovių ir vyno sektoriams, (jos 2012 m. iš viso sudarė 3 516 milijonų eurų).

⁽¹⁾ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 39 straipsnis.

⁽²⁾ 2005 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1290/2005 dėl bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo (OL L 209, 2005 8 11, p. 1).

⁽³⁾ Išskyrus kai kurias bendrai finansuojamas priemones, kaip antai skatinimo priemones ir vaisių vartojimo skatinimo mokyklose schemą.

⁽⁴⁾ Kiekvieno ūkininko teisių į išmokas skaičių ir vertę nacionalinės institucijos apskaičiavo pagal vieną iš ES teisės aktuose numatytų modelių.

⁽⁵⁾ Bulgarijoje, Čekijos Respublikoje, Estijoje, Kipre, Latvijoje, Lietuvoje, Vengrijoje, Lenkijoje, Rumunijoje ir Slovakijoje.

⁽⁶⁾ Susietosios pagalbos išmokos yra išmokos, kurios yra apskaičiuojamos remiantis gyvulių skaičiumi ir (arba) dirbamų hektarų, kuriuose auginamas tam tikras pasėlis, skaičiumi (pavyzdžiui, karvės žindinės, medvilnė, ryžiai ir kt.).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.5. Pagal visas EŽŪGF tiesioginės pagalbos schemas ES paramos gavėjai yra teisiškai įpareigoti (7) laikytis kompleksinės paramos reikalavimų. Šie reikalavimai susiję su aplinkos apsauga, visuomenės sveikata, gyvūnų ir augalų sveikata, gyvūnų gerove (teisės aktuose nustatyti valdymo reikalavimai (TANVR) ir su žemės ūkio paskirties žemės geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės (GAAB) išlaikymu (8)). Ūkininkams šių įsipareigojimų nesilaikant, jiems teikiama pagalba sumažinama (9).

3.6. BŽŪP išlaidos įgyvendinamos taikant pasidalijamąjį valdymą. Nežiūrint į tai, kad pirminė atsakomybė už išlaidų teisėtumą ir tvarkingumą tenka valstybėms narėms (10), Komisija prisiima galutinę atsakomybę už teisingą biudžeto vykdymą. Išlaidos paskirstomos per 81 mokėjimo agentūrą, atsakingą už mokėjimų paramos gavėjams vykdymą. Prieš atlikdamos mokėjimus jos privalo tiesiogiai arba per įgaliotas įstaigas įsitikinti, kad paraiškos paramai gauti atitinka reikalavimus. Integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS) yra pagrindinė EŽŪGF tiesioginės pagalbos mokėjimų tvarkingumą užtikrinanti valdymo ir kontrolės sistema. Mokėjimo agentūrų finansines ataskaitas ir mokėjimo išrašus tikrina nepriklausomos audito įstaigos (sertifikavimo įstaigos), kurios teikia metinius sertifikatus ir atsiskaito Komisijai.

3.7. Komisija turi gauti patikinimą, kad valstybės narės įdiegė ES reikalavimus atitinkančias valdymo ir kontrolės sistemas ir kad jos veikia veiksmingai.

3.8. Pagrindinė rizika tiesioginių mokėjimų tvarkingumui yra tai, kad parama už plotą bus išmokama už finansuoti netinkamą žemę, netinkamiems finansuoti paramos gavėjams, daugiau nei vienam paramos gavėjui už tą patį žemės sklypą, taip pat tai, kad teisės į išmokas bus apskaičiuotos neteisingai, arba tai, kad priemokos už gyvulius bus išmokamos už netinkamus finansuoti gyvulius. Pagrindinė su intervencijomis į žemės ūkio rinkas susijusi rizika tvarkingumui yra tai, kad pagalba bus skiriama už deklaruotas netinkamas finansuoti arba per dideles išlaidas.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.5. Kompleksinės paramos reikalavimų laikymasis nėra kriterijus, pagal kurį vertinama teisė gauti BŽŪP išmokas, todėl šių reikalavimų kontrolė nesusijusi su operacijų teisėtumu ir tvarkingumu. Kompleksinė parama – tai mechanizmas, pagal kurį ūkininkai baudžiami, kai nesilaiko taisyklių, kurios apskritai yra ne BŽŪP, o kitose politikos srityse nustatytos taisyklės, ir taikomos ES piliečiams nepaisant BŽŪP. Todėl Komisija laikosi nuomonės, kad apskaičiuojant BŽŪP srities klaidų lygius neturėtų būti atsižvelgiama į baudas, nustatytas už kompleksinės paramos reikalavimų nesilaikymą.

3.6 ir 3.7 Pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 885/2006 5 straipsnį sertifikavimo įstaigos kasmet tikrina ne tik mokėjimo agentūrų metines ataskaitas, bet ir jų vidaus kontrolės tvarką.

3.8. Komisija sutinka su Audito Rūmais dėl pagrindinės rizikos, susijusios su pirmu BŽŪP ramsčiu.

Kalbant apie tiesiogines išmokas, visa IAKS suplanuota taip, kad ši rizika būtų kuo mažesnė. Komisija stengiasi sumažinti šią riziką savo auditų metu.

(7) Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009 4–6 straipsniai (OL L 30, 2009 1 31, p. 16).

(8) Reglamento (EB) Nr. 73/2009 III priede nurodyti GAAB standartai taikomi visose valstybėse narėse, tuo tarpu to paties reglamento II priede nurodyti TANVR privalomi tik ES-15 šalyse. ES-10 šalyse TANVR įvedami laipsniškai per 2009–2013 m. laikotarpį, o ES-2 šalyse – per 2012–2016 m. laikotarpį.

(9) Pagal Komisijos reglamento (EB) Nr. 1122/2009 (OL L 316, 2009 12 2, p. 65) 70 ir 71 straipsnius sumažinimo lygis už TANVR ar GAAB reikalavimų nesilaikymą dėl aplaidumo gali svyruoti nuo 1 % iki 5 %, o tyčinio nesilaikymo atveju gali būti atšaukta visa pagalba.

(10) Reglamento (EB) Nr. 1290/2005 3 ir 9 straipsniai.

Audito apimtis ir metodas

3.9. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Pažymėtini šie konkretūs rinkos ir tiesioginės paramos žemės ūkiui audito dalykai:

- audito metu buvo tikrinama 180 operacijų imtis⁽¹¹⁾, kaip nustatyta **1.1 priedo 6 dalyje**. Ši imtis yra reprezentatyvi visų šioje politikos grupėje atliktų operacijų imtis. 2012 m. imtis buvo sudaryta iš operacijų 16 valstybių narių⁽¹²⁾;
- auditas apėmė kompleksinės paramos reikalavimus (pasirinktus GAAB reikalavimus⁽¹³⁾ ir 4 TANVR⁽¹⁴⁾). Atvejai, kai nebuvo laikomasi kompleksinės paramos reikalavimų, buvo laikomi klaidomis⁽¹⁵⁾, su sąlyga, kad galima įrodyti, jog tais metais, kai ūkininkas teikė paraišką paramai gauti, klaida jau egzistavo⁽¹⁶⁾. Be to, Audito Rūmai išnagrinėjo valstybių narių kompleksinės paramos standartų ir kontrolės priemonių įgyvendinimą savo EŽŪFKP sistemų auditų kontekste. Šio darbo rezultatai pateikti 4 skyriuje (4.24 dalyje), tačiau taip pat taikytini ir šiam skyriui;

3.9. Žr. atsakymus į 1.11 ir 1.12 dalių pastabas dėl susigrąžinimų ir finansinių pataisų poveikio ES finansinių interesų apsaugai.

- Komisija atidžiai stebi Audito Rūmų DAS metodikos pokyčius dėl galimo poveikio klaidų lygiui.
- Žr. atsakymą į 3.5 dalies pastabas.

⁽¹¹⁾ Siekiant nuodugniau išnagrinėti su ne IAKS komponentu susijusią populiaciją, imtis buvo padalyta į sluoksnius, apimančius 140 IAKS ir 40 ne IAKS operacijų.

⁽¹²⁾ Čekijos Respublikoje, Danijoje, Vokietijoje, Airijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Latvijoje, Liuksemburge, Vengrijoje, Austrijoje, Lenkijoje, Portugalijoje, Rumunijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

⁽¹³⁾ Nepageidaujamos augalijos skverbimosi išvengimas, terasų sutvirtinimas, alyvmedžių giraičių išsaugojimas ir nustatyto minimalaus gyvulių tankio ar prievolės šienauti laikymasis.

⁽¹⁴⁾ 4 TANVR, susijęs su 1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos reglamentu 91/676/EEB dėl vandens apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių (OL L 375, 1991 12 31, p. 1).

⁽¹⁵⁾ Kompleksinio susiejimo prievolės yra esminiai teisiniai reikalavimai, kurių privalo laikytis visi ES tiesioginės paramos gavėjai. Jie yra pagrindinės, o daugeliu atvejų vienintelės sąlygos, kurių reikia laikytis, kad būtų pateisintas visos tiesioginės pagalbos sumos mokėjimas – būtent dėl to Audito Rūmai nusprendė kompleksinio susiejimo pažeidimus traktuoti kaip klaidas.

⁽¹⁶⁾ Kiekvieno pažeidimo atveju klaidos dydžiui nustatyti buvo taikoma nacionalinė mokėjimų sumažinimo sistema. Taip pat žr. 9 išnašą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- pagalbos sumažinimai arba atmetimai (taikomi tuomet, kai ES pagalbos gavėjai deklaruoja didesnę nei tikrasis plotą ar gyvulių skaičių⁽¹⁷⁾) nėra įskaičiuojami į Audito Rūmų apskaičiuojamą klaidų lygį⁽¹⁸⁾;
- atliekant sistemų vertinimą buvo patikrintos trijų mokėjimo agentūrų⁽¹⁹⁾ IAKS dviuose BIS taikančiose valstybėse narėse – Liuksemburge ir Jungtinėje Karalystėje (Šiaurės Airijoje ir Anglijoje) – ir ES pagalbos maistu labiausiai nepasiturintiems asmenims schemai⁽²⁰⁾ taikomas priešžiūros ir kontrolės sistemas Ispanijoje ir Italijoje;
- auditas apėmė Komisijos žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato (DG AGRI) metinėje veiklos ataskaitoje aptariamų su EŽŪGF susijusių klausimų peržiūrą;
- Audito Rūmai peržiūrėjo DG AGRI sąskaitų patvirtinimo audito darbą ir lankėsi Liuksemburgo ir Jungtinės Karalystės (Šiaurės Airijos) sertifikavimo įstaigose. Šio darbo rezultatai, kurie taip pat susiję su šiuo skyriumi, pateikti **4 skyriuje** (žr. 4.26–4.36 dalis).

⁽¹⁷⁾ Reglamente (EB) Nr. 1122/2009 nustatyta, kad tais atvejais, kai nustatoma, jog deklaruotas plotas viršija faktinį daugiau kaip 3 % ar dviem hektarais, pagalbos suma apskaičiuojama pagal nustatytą plotą atėmus iš jo iš dviejų padaugintą neteisėtai deklaruotą plotą. Jei skirtumas didesnis nei 20 %, atitinkamai pasėlių grupei pagalba neskiriama. Panašios nuostatos taikomos ir priemokoms už gyvulius.

⁽¹⁸⁾ Išskyrus tuos atvejus, kai valstybės narės jau buvo nustačiusios pažeidimą, bet netaikė sumažinimų ir (arba) atmetimų.

⁽¹⁹⁾ Mokėjimo agentūros ir pagrindinės kontrolės priemonės buvo pasirinktos remiantis rizikos analize.

⁽²⁰⁾ 2007 m. spalio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1234/2007, nustatančio bendrą žemės ūkio rinkų organizavimą ir konkrečias tam tikriems žemės ūkio produktams taikomas nuostatas („Bendras bendro žemės ūkio rinkų organizavimo reglamentas“) (OL L 299, 2007 11 16, p. 1) 43 straipsnis.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

3.10. **3.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų santauka. Iš 180 Audito Rūmų audituotų operacijų 74 (41 %) buvo paveiktos klaidų. Labiausiai tikėtinas klaidų lygis, kurių Audito Rūmai apskaičiavo, remdamiesi savo kiekybiškai įvertintomis klaidomis, yra 3,8 % ⁽²¹⁾.

3.11. Dėl reikšmingos klaidų paveiktų operacijų dalies Audito Rūmai mano, kad nacionalinės institucijos turėjo pakankamai informacijos nustatyti ir ištaisyti atitinkamas klaidas.

3.12. Iš 74 klaidų paveiktų operacijų 60 buvo paveiktos kiekybiškai įvertinamų klaidų, susijusių su tikslumu arba paramos mokėjimų tinkamumu. Dažniausiai pasitaikančios tikslumo klaidos yra susijusios su per didelio žemės ploto deklaracijomis ir administracinėmis klaidomis, kurių dauguma atskirai paėmus neviršija 5 %. Per didelio ploto deklaravimo atvejų buvo nustatyta 11 iš 16 aplankytų valstybių narių. Dauguma administracinių klaidų yra susijusios su neteisinga teisių į išmokas suma (žr. 3.1 langelį).

3.13. Didesnės tikslumo klaidos yra daugiausia susijusios su per didelėmis išmokomis už daugiametės ganyklas, kurių ploto deklaracijas sutikrinant su žemės sklypų identifikavimo sistema (ŽSIS) per didelis deklaravimas nebuvo aptiktas, kadangi netinkama finansuoti žemė ŽSIS buvo užregistruota kaip tinkama daugiametė ganykla (žr. 3.1 langelį).

3.10. Nors tai yra Audito Rūmų apskaičiuotas klaidų lygis, jis nebūtinai atitinka faktinę riziką ES biudžetui. Pavyzdžiui, atkreipiamas dėmesys į tai, kad viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas dar nereiškia, kad visos išlaidos yra netinkamai panaudotos lėšos.

Komisija atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmų apskaičiuota apatinė klaidų riba nesiekia reikšmingumo ribos.

3.11. Komisija taip pat mano, kad BŽŪP reglamentuojančiuose teisės aktuose valstybėms narėms numatytos teisinės ir techninės priemonės išlaidoms valdyti ir kontroliuoti (būtent integruotos administravimo ir kontrolės sistemos) suteikia valstybėms narėms galimybę nustatyti ir ištaisyti daugelį klaidų.

Tačiau, kaip aiškiai išdėstyta DG AGRI 2012 m. MVA, iš šio generalinio direktorato atliktų auditų matyti, kad daugelio valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemos turi didelių trūkumų. Šie auditų metu nustatomi faktai yra atitikties patvirtinimo procedūrų pagrindas siekiant tinkamai apsaugoti ES biudžetą nuo neteisėto paramos išmokėjimo rizikos, nes kasmet į biudžetą susigrąžinama vidutiniškai apie 600 mln. EUR per EŽŪGF gautų išmokų.

3.12. Komisija atkreipia dėmesį, kad daugelis kiekybiškai įvertinamų klaidų finansiniu požiūriu yra gana nedidelės ir daugiausia susijusios su nedideliais skirtumais, nustatytais Audito Rūmams atliekant pakartotinius sklypų matavimus; iš tiesų 36 iš Audito Rūmų nustatytų klaidų yra mažesnės nei 5 %, iš jų 23 – mažesnės nei 2 %.

Jeigu dėl klaidų, susijusių su neteisingomis teisėmis į išmokas sumomis, kyla rizika fondui, jos taisomos taikant atitikties patvirtinimo procedūrą. Kalbant apie 3.1 langelyje nurodytas Prancūzijoje neteisingai apskaičiuotas teises į išmokas, ir 2011, ir 2012 finansinius metus apimančios patvirtinimo procedūros dar neužbaigtos.

3.13. Komisija informuota apie šią problemą ir šiuo klausimu jau ėmėsi tolesnių veiksmų vadovaudamasi sąskaitų patvirtinimo procedūra ir, esant būtinybei, veiksmų planu.

⁽²¹⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 1,7 % iki 5,9 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.1 langelis. Tikslumo klaidų pavyzdžiai**Per didelis deklaravimas – prašymai suteikti paramą už netinkamą finansuoti žemę**

Ispanijoje, Austrijoje ir Portugalijoje kai kurie referenciniai sklypai, kurie buvo deklaruoti kaip daugiametės ganyklos ir kuriems buvo atliktas mokėjimas, iš tikrųjų buvo visiškai arba iš dalies dengiami uolų, tankaus miško arba krūmynų, todėl ES parama neturėjo būti skirta ⁽²²⁾. Prašymai suteikti paramą už šiuos sklypus buvo patvirtinti, nes ŽSIS nebuvo nurodyta tikroji būseną. Kai kuriais atvejais buvo nustatyta, kad sklypai galėjo būti naudojami žemės ūkio veiklai praeityje, bet daugelį metų buvo apleisti.

Neteisingai apskaičiuotos teisės į išmokas, registruojamos teisių į išmokas duomenų bazėje

Prancūzijoje audituoti BIS paramos mokėjimai buvo neteisingi, nes neatitiko ES teisės aktuose nustatytų teisių į išmokas paskirstymui taikomų nacionalinių viršutinių ribų ⁽²³⁾.

Neteisingai apskaičiuotų teisių į išmokas taip pat buvo aptikta Liuksemburge (žr. 3.23 dalį).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.1 langelis. Tikslumo klaidų pavyzdžiai**Per didelis deklaravimas – prašymai suteikti paramą už netinkamą finansuoti žemę**

Šiuo metu vykdomos atitikties patvirtinimo procedūros apims riziką, susijusią su visomis trimis Audito Rūmų nurodytomis valstybėmis narėmis.

Dėl ganyklų plotų Ispanijoje tinkamumo finansuoti, nacionalinių institucijų buvo paprašyta imtis priemonių šiuo klausimu, ir 2010 m. lapkričio mėn. jos pristatė ŽSIS gerinimo planą. Šiame gerinimo plane visų pirma nustatytos priemonės, kuriomis numatoma įgyvendinti tinkamumo finansuoti koeficiento taikymą ganyklų sklypams ir užtikrinti sistemingą ŽSIS atnaujinimą, ją papildant patikrų vietoje rezultatais. Komisija stebi šio plano įgyvendinimą vykdydama atitikties patvirtinimo procedūrą, kuri apims susijusią riziką fondui.

Kalbant apie Portugaliją, šis trūkumas susijęs su veiksmy planu, kuris buvo įgyvendintas 2013 m. Dėl susijusių metų fondui keliamos rizikos atžvilgiu taikytina atitikties patvirtinimo procedūra.

Neteisingai apskaičiuotos teisės į išmokas, registruojamos teisių į išmokas duomenų bazėje

Šiuo metu vykdomos 2011 ir 2012 finansinius metus apimančios atitikties patvirtinimo procedūros, susijusios su Prancūzijoje neteisingai apskaičiuotomis teisėmis į išmokas. Prancūzijos paprašyta be reikalo nedelsiant pataisyti teisių į išmokas sumas. Komisija pabrėžia, kad atitikties procedūra dėl Prancūzijoje neteisingai apskaičiuotų teisių į išmokas pradėta po 2011 m. DAS procedūros ir kad ši klaida akivaizdžiai būdinga tik Prancūzijai. Tiksliai neteisėtų išmokų visoje populiacijoje suma bus nustatyta ir visiškai susigrąžinta taikant atitikties procedūrą. Komisijos skaičiavimais, ši viršutinę ribą viršijusi dalis sudaro 0,2 procentinio punkto Audito Rūmų nustatyto bendro klaidų lygio.

Tolesnių veiksmy dėl su Liuksemburgu susijusios pastabos bus imtasi taikant atitikties patvirtinimo procedūrą.

⁽²²⁾ ES teisės aktuose daugiametės ganyklos apibrėžtos kaip žemė, naudojama auginti žolę arba kitus žolinius pašarus, kurie paprastai auga natūraliose ganyklose.

⁽²³⁾ Šį klausimą Audito Rūmai kėlė jau 2011 m. metinėje atskaitoje (3.2 langelyje).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.14. Apie nustatytus sisteminius trūkumus, susijusius su daugiamečių ganyklų tinkamumo įvertinimo teisingumu, jau buvo skelbta ankstesnėse metinėse ataskaitose ⁽²⁴⁾. Šių trūkumų taip pat buvo nustatyta Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje ir Šiaurės Airijoje) atliktų sistemų auditų kontekste.

3.15. Dėl tinkamumo klaidų Audito Rūmai nustatė atvejų, kai deklaruotos išlaidos buvo netinkamos (žr. 3.2 langelį).

3.2 langelis. Tinkamumo klaidų pavyzdys – netinkamos finansuoti personalo išlaidos

Portugalijoje regioninės institucijos šių institucijų darbuotojų, atsakingų už patikrų vietoje atlikimą, atlyginimus deklaravo kaip techninę pagalbą, o tai prieštarauja ES teisės aktams ⁽²⁵⁾.

3.16. Nagrinėdami atrinktus kompleksinės paramos įsipareigojimus (žr. 3.9 dalies antrą įtrauką), Audito Rūmai 24 ⁽²⁶⁾ iš 146 su šiais įsipareigojimais susijusių mokėjimų nustatė pažeidimų ⁽²⁷⁾. Dažniausiai nustatyti kompleksinės paramos pažeidimai yra susiję su žeme, kuri nebuvo išlaikoma GAAB, ir netinkamais arba nepakankamo dydžio gyvūninės kilmės nitratų saugojimo įrenginiais.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.14. Komisija informuota apie problemas, susijusias su šioje valstybėje narėje esančių ganyklų plotų tinkamumu finansuoti, ir šis klausimas yra sprendžiamas taikant atitikties patvirtinimo procedūrą.

3.2 langelis. Tinkamumo klaidų pavyzdys – netinkamos finansuoti personalo išlaidos

Tolesnių veiksmų šiuo klausimu bus imtasi vykdant atitikties patvirtinimo procedūrą.

3.16. Kalbant apie Audito Rūmų nustatytus dažniausius pažeidimus, atlikdama kompleksinės paramos auditus, Komisija ypatingą dėmesį skiria GAAB standartų nustatymui ir įgyvendinimui bei teisės aktų nustatytam reikalavimui Nr. 4 (gyvūninės kilmės nitratų saugojimo įrenginiai). Visi nustatyti trūkumai šalinami taikant atitikties patvirtinimo procedūrą.

⁽²⁴⁾ 2007 m. metinės ataskaitos 5.1.2 priedo lentelė dėl Portugalijos; 2008 m. metinės ataskaitos 5.36 dalis dėl Ispanijos; 2009 m. metinės ataskaitos 3.38 dalis dėl Ispanijos ir Italijos; 2010 m. metinės ataskaitos 3.2.1 lentelė dėl Ispanijos; 2011 m. metinės ataskaitos 3.20 dalis ir 3.2 lentelė dėl Ispanijos, Italijos ir Austrijos.

⁽²⁵⁾ Reglamento (EB) Nr. 1290/2005 13 straipsnis.

⁽²⁶⁾ 13 iš 24 atvejų buvo paveiktas audituotasis mokėjimas, likusiais 11 atvejais yra paveikti tik būsimi mokėjimai.

⁽²⁷⁾ Šie nustatyti pažeidimai sudaro 0,2 procentinio punkto Audito Rūmų 3.10 dalyje pateikto klaidų lygio.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

Valstybių narių sistemos, susijusios su operacijų tvarkingumu

3.17. Audito Rūmų atlikto priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **3.2 priede** ⁽²⁸⁾.

3.17. Pagal pasidalijamojo valdymo sistemą už trūkumų nustatymą atsakinga mokėjimo agentūrų vidaus kontrolės sistema. Tai reiškia, kad jeigu administracinės ir kontrolės procedūros nėra veiksmingos, visų pirma tai turėtų nustatyti veikianti mokėjimo agentūros stebėjimo sistema ir vidaus auditas. Sąskaitų patvirtinimo tikslais sertifikavimo įstaigų atliekamas kasmetinis sertifikavimas apima atitikties akreditavimo kriterijams peržiūrą. Labai dažnai mokėjimo agentūra žino apie trūkumus ir imasi veiksmų, siekdama juos pašalinti, o tai užima laiko. Atitikties patvirtinimo procedūra taikoma siekiant užtikrinti, kad finansines pataisas būtų galima panaudoti prieš valstybes nares už finansines klaidas, padarytas dėl nepakankamai veiksmingos kontrolės arba svarbiausių kontrolės priemonių netaikymo.

Integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS)

3.18. IAKS apima pagrindines EŽŪGF finansuojamas schemas, t. y. BIS ir BIPS bei visas su plotu susijusios susietosios pagalbos schemas bei priemokų už gyvulius schemas. Šią sistemą sudaro ūkio valdų ir paraiškų paramai gauti duomenų bazės, žemės sklypų identifikavimo sistema (ŽSIS), gyvulių duomenų bazės, o BIS įgyvendinančiose valstybėse narėse – teisių į išmokas duomenų bazė. Sistema leidžia atlikti keletą tinkamumo finansuoti patikrų, tarp jų – kryžmines duomenų bazių patikras ir patikras vietoje.

3.19. Audito Rūmų IAKS įvertinimas apėmė atitinkamų teisės aktų nuostatų laikymąsi ir sistemų veiksmingumo užtikrinant mokėjimų teisėtumą ir tvarkingumą vertinimą, būtent:

- a) administracines ir kontrolės procedūras ir duomenų bazių kokybę;
- b) fizinėmis patikromis vietoje pagrįstas kontrolės sistemas;
- c) procedūras, skirtas užtikrinti neteisėtų išmokų susigrąžinimą.

⁽²⁸⁾ Su IAKS susiję nustatyti faktai, išskyrus tuos, kurie susiję su teisėmis į išmokas, taip pat tinka su plotu ir su gyvuliais susijusioms kaimo plėtros priemonėms.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.20. Audito Rūmų auditas rodo, kad IAKS veiksmingumą neįgiamai veikia trūkumai, ypač susiję su kryžminėse patikrose naudojamomis netiksliais duomenų bazėmis.

Administracinės ir kontrolės procedūros ir duomenų bazių kokybė

3.21. Kur tai yra įmanoma ir tikslinga, mokėjimo agentūrų taikomos administracinės ir kontrolės procedūros⁽²⁹⁾ turi apimti kryžmines patikras, be kita ko atliekant sutikrinimą su visomis IAKS duomenų bazėmis. Audito Rūmai tikrino, ar duomenų bazėse yra išsamai ir patikima informacija, ar atliekant kryžmines patikras buvo nustatyta anomalijų ir ar prireikus buvo imamas taisomųjų veiksmų.

3.22. ŽSIS yra duomenų bazė, kurioje registruojamas visas valstybės narės žemės ūkio paskirties plotas (referenciniai sklypai) ir atitinkami kiekvieno referencinio sklypo tinkami finansuoti plotai. ŽSIS yra pagrįsta geografinė informacinė sistema (GIS), apimančia elektronines ir georeferencines sklypų ribas, teikiant pirmenybę erdvinėms ortografinėms nuotraukoms⁽³⁰⁾. Referencinių sklypų tinkami finansuoti plotai turi būti vertinami remiantis naujausiomis ortografinėmis nuotraukomis. Audito Rūmai nustatė reikšmingų audituotos ŽSIS trūkumų (žr. 3.3 langelį).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.20. Komisijos tarnybos skiria ypatingą dėmesį duomenų bazėse esančios informacijos tikslumui, nes tai yra svarbiausias elementas siekiant užtikrinti tinkamą valdymą ir kontrolę. Nustačius trūkumų, valstybių narių prašoma juos pašalinti. Be to, vadovaujantis atitikties patvirtinimo procedūra, vertinama fondui keliama rizika.

Net ir pripažindamos, kad visada neišvengiamai bus tam tikrų trūkumų ir netobulumų, Komisijos tarnybos laikosi nuomonės, jog apskritai IAKS tebėra patikima BŽŪP išlaidų valdymo sistema.

⁽²⁹⁾ Reglamento (EB) Nr. 1122/2009 28 ir 29 straipsniai.

⁽³⁰⁾ Ortografinės nuotraukos yra iš viršaus padarytos nuotraukos, naudojamos vertinant ŽSIS registruotų žemės sklypų tinkamumą finansuoti.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.3 langelis. Neteisingų duomenų ŽSIS / GIS pavyzdžiai

Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje) mokėjimo agentūra nevertina bendros nuosavybės žemės (329 000 ha) tinkamumo ir vertindama kitų deklaruotų sklypų tinkamumą tik iš dalies naudoja ortografines nuotraukas. Audito Rūmai peržiūrėjo rizika pagrįstą miško sklypų imtį ir nustatė, kad pažeidžiant ES teisės aktus už kai kuriuos jų buvo skirta ES pagalba.

Jungtinėje Karalystėje (Šiaurės Airijoje) netinkami finansuoti elementai GIS neatvaizduojami kaip netinkama finansuoti žemė. 2011 m. buvo atliktas ŽSIS atnaujinimas, siekiant pašalinti trūkumus, kurie buvo nustatyti atliekant pagal ES teisės aktus privalomą kokybės vertinimą⁽³¹⁾. Audito Rūmai peržiūrėjo nedidelę imtį rizika pagrįstų referencinių sklypų, kurie, remiantis ortografinėmis nuotraukomis, buvo miškai, ir nustatė, kad keletas šių sklypų buvo užregistruoti kaip daugiametės ganyklos. Kai kurių šių sklypų atveju nustatyta, kad ŽSIS užregistruotas tinkamas finansuoti plotas buvo didesnis nei viso sklypo plotas.

3.23. Visose trijose mokėjimo agentūrose Audito Rūmai nustatė su mokėjimų tikslumu susijusių trūkumų. Liuksemburge pažeidžiant ES teisės aktus⁽³²⁾ visų paskirtų teisių į išmokas vertė buvo padidinta panaudojant nacionaliniame rezerve esančias lėšas. Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje ir Šiaurės Airijoje) Audito Rūmai nustatė keletą atvejų, kai paramos suma buvo apskaičiuota remiantis plotais, kurie buvo didesni nei nacionalinių inspektorių patikrų vietoje metu nustatyti tikrieji plotai.

Fizinėmis patikromis vietoje pagrįstos kontrolės sistemos

3.24. Nustatant teisingas pagalbos sumas, ypatingai svarbi vietoje atliekamų matavimų kokybė. Audito Rūmai pakartotinai atliko keletą trijų audituotų mokėjimo agentūrų atliktų matavimų. Visais trimis atvejais Audito Rūmų matavimai nuo mokėjimo agentūrų inspektorių pateiktų rezultatų skyrėsi daugiau nei taikomos toleruotinos ribos⁽³³⁾(Liuksemburge 5 iš 61, Jungtinėje Karalystėje (Šiaurės Airijoje) 6 iš 42, o Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje) 8 iš 21 matavimo atveju).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.3 langelis. Neteisingų duomenų ŽSIS / GIS pavyzdžiai

Šiuo metu teisės aktuose nenumatyta jokios prievolės naudoti ortografines nuotraukas. Tačiau Komisija pasiūlė horizontaliuose teisės aktuose, susijusiuose su BŽŪP kontrole, finansavimu ir stebėjimu, nustatyti reikalavimą, kad valstybės narės privalėtų naudoti tokias nuotraukas.

Jeigu auditas parodo, kad sistemoje esanti informacija neteisinga ir dėl to kyla rizika, vadovaujantis atitikties patvirtinimo procedūra šiuo klausimu imamasi tolesnių veiksmų.

Kalbant apie padėtį Šiaurės Airijoje, 2011 m. valdžios institucijų vykdyta informacijos atnaujinimo veikla buvo pradėta dėl 2006–2009 m. Komisijos tarnybų atliktų auditų. Dėl to buvo ištaisytos iki 2009 m. padarytos finansinės klaidos. Vėlesnių metų atitikties patvirtinimo procedūros dar neužbaigtos.

3.23. Tolesnių veiksmų dėl padėties, susijusios su Liuksemburgu, bus imtasi taikant atitikties patvirtinimo procedūrą.

Tolesnių veiksmų dėl padėties, susijusios su Jungtine Karalyste (Anglija ir Šiaurės Airija), jau yra ir bus imtasi vykdant daugelį atitikties patvirtinimo procedūrų.

3.24. Komisijos tarnybos pritaria Audito Rūmams, kad patikrų vietoje kokybė yra svarbi. Komisijos tarnybų atliktų auditų metu nustatyta panašių patikrų vietoje kokybės trūkumų, ir jie šalinami taikant atitikties patvirtinimo procedūras, kuriomis užtikrinama, kad būtų tinkamai atsižvelgta į riziką ES biudžetui.

Komisijos auditų metu taip pat nustatyta IAKS trūkumų Anglijoje ir Šiaurės Airijoje. Šios mokėjimo agentūros jau taisė su tuo susijusias finansines klaidas, o tolesnės atitikties patvirtinimo procedūros tebevyksta.

⁽³¹⁾ Reglamento (EB) Nr. 1122/2009 6 straipsnio 2 dalyje nustatyta valstybės narės pareiga atlikti jų ŽSIS metinę kokybės patikrą.

⁽³²⁾ Reglamento (EB) Nr. 73/2009 41 straipsnis.

⁽³³⁾ Reglamento (EB) Nr. 1122/2009 34 straipsnio 1 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.25. ES teisės aktuose pievos apibrėžtos kaip žemė, kurioje auga žolinė augmenija. Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje ir Šiaurės Airijoje) BIS parama teikiama už ganomą miškingą žemę. Tačiau Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje) pakartotinai atlikę patikras vietoje, Audito Rūmai nustatė, kad keliuose šių sklypų nebuvo žolės ir dėl to jie neatitiko ganomos miškingos žemės apibrėžties. Nacionaliniai inspektoriai nurodė, kad šie plotai visiškai atitiko ES pagalbos reikalavimus.

Neteisėtų išmokų susigrąžinimą užtikrinančios procedūros

3.26. Trijose mokėjimo agentūrose, atrinktose atlikti IAKS sistemų auditą, Audito Rūmai išnagrinėjo apskaitos dokumentus, siekdami nustatyti, ar susigrąžintinos sumos yra tinkamai įrašomos į apskaitą ir ar šios sumos teisingai pateikiamos Komisijai. Liuksemburge ir Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje) buvo nustatyta, kad šios procedūros veikė patenkinamai.

3.27. Jungtinėje Karalystėje (Šiaurės Airijoje) Audito Rūmai nustatė, kad ne visada buvo galima palyginti skolininkų knygoje užregistruotas sumas ir jas pagrindžiančius konkrečius dokumentus, ir kad neteisėtų išmokų lentelėje nebuvo nurodytos sukauptos palūkanos.

ES pagalbos maistu labiausiai nepasiturintiems asmenims schemai taikomos kontrolės sistemos

3.28. Audito Rūmai patikrino ES pagalbos maistu labiausiai nepasiturintiems asmenims schemai taikomas kontrolės sistemas Ispanijoje ir Italijoje. Pagal šią schemą konkursą laimėjęs pasiūlymo teikėjas išsipareigoja pateikti tam tikrą kiekį maisto labdaros organizacijoms, kurios jį paskirsto labiausiai nepasiturintiems asmenims⁽³⁴⁾ Europos Sąjungoje. Daugeliu atvejų pasiūlymo teikėjui atlyginama iš intervencinių atsargų pristatomų prekių forma. Labai dažnai šios prekės yra atgabenamos iš intervencinio saugojimo sandėlių, kurie yra ne toje valstybėje narėje, kurioje maistas yra paskirstomas. Šiais atvejais įgyvendinant pagalbos maistu schemą reikalingas glaudus susijusių valstybių narių administracinis bendradarbiavimas.

3.29. Abiejų tikrintų mokėjimo agentūrų atveju maisto paskirstymui taikomas sistemas Audito Rūmai įvertino kaip veiksmingas. Tačiau Audito Rūmai nustatė, kad susijusių valstybių narių administracinį bendradarbiavimą paveikė kai kurie trūkumai (žr. 3.2 **priedą**)

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.25. Komisijos tarnybos žino apie Audito Rūmų nustatytas problemas ir, siekdamas jas išspręsti, jau ėmėsi tolesnių veiksmų (žr. 3.3 langelį).

Komisijos tarnybos laikosi nuomonės, kad, pvz., siekdamas išsaugoti žemės ūkį tam tikrose vietovėse, valstybės narės gali nustatyti tvarką, kuria būtų užtikrinama, kad šiuose sklypuose esančiam finansuoti tinkamam plotui būtų galima skirti išmokas taip, kad apskritai tą sklypą vis dar būtų galima laikyti žemės ūkio paskirties sklypu. Gairės su pavyzdžiais, kaip nustatyti plotą, į kurį reikia atsižvelgti, per pastaruosius kelerius metus buvo aptartos su valstybėmis narėmis ir jose išplatintos.

3.27. Komisija informuota apie susiklosčiusią padėtį ir šiuo klausimu jau ėmėsi tolesnių veiksmų taikydama sąskaitų patvirtinimo procedūrą.

3.29. Komisija atsižvelgia į Audito Rūmų iš esmės teigiamą vertinimą.

⁽³⁴⁾ Terminas „labiausiai nepasiturintys asmenys“ apibrėžtas 2010 m. rugsėjo 14 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 807/2010 nustatančio išsamias maisto iš intervencinių atsargų tiekimo labiausiai nepasiturintiems asmenims Sąjungoje taisykles 1 straipsnio 3 dalyje (OL L 242, 2010 9 15, p. 9).

Komisijos įvertinti likutiniai klaidų lygiai

3.30. DG AGRI įvertina likutinių klaidų lygį (LKL), t. y. kokių mastu operacijas toliau veikia klaidos po to, kai yra panaudojamos priežiūros ir kontrolės sistemos. Iki 2012 m. MVA pagrindiniai šio vertinimo elementai buvo valstybių narių subendrinta patikrų vietoje statistika. DG AGRI likutinio klaidų lygio apskaičiavimą grindė statistikos ataskaitose pateiktais atsitiktinai atrinktų patikrų rezultatais. Siekdamas kompensuoti galimus šios statistikos trūkumus ar neišsamumą DG AGRI taikė statistikos ataskaitose pateikto klaidų lygio padidinimą 25 %.

3.31. Savo 2012 m. MVA ir po to, kai buvo atliktas taikomų procedūrų patikimumo vertinimas, DG AGRI iš esmės peržiūrėjo savo likutinio klaidų lygio skaičiavimo metodą. Dabar jis atsižvelgia į tai, kad patikrų statistikai gali daryti poveikį trūkumai, kurie mažina jos patikimumą, ir kad ji neapima visų likutinio klaidų lygio komponentų. Todėl DG AGRI atliko kiekvienos mokėjimo agentūros individualų vertinimą ir padidino nurodytus klaidų lygius, jei manė, kad tai yra reikalinga. 2 arba 5 procentinių punktų padidiniai, priklausomai nuo trūkumų rimtumo, buvo atlikti 37-ioms iš 81 mokėjimo agentūros.

3.32. Atsižvelgiant į tai, Komisijos apskaičiuotas 2012 m. atsietosios pagalbos už plotą likutinis klaidų lygis sudaro 2,4 %, t. y. 4,5 karto daugiau nei pagal valstybių narių pateiktą statistiką apskaičiuotas 0,54 %⁽³⁵⁾ klaidų lygis.

3.33. Šio metodo pakeitimas rodo, kad buvo pripažinti Audito Rūmų ankstesnėse metinėse ataskaitose nurodyti⁽³⁶⁾ ir Komisijos vidaus audito tarnybos patvirtinti trūkumai⁽³⁷⁾. Tačiau Audito Rūmai mano, kad Komisija taip pat turėtų imtis taisomųjų veiksmų dėl likusių EŽŪGF sričių.

3.30. Kaip DG AGRI nustatė šio direktorato 2012 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodytą likutinių klaidų lygį, aprašyta 3.31 dalyje. 3.30 dalyje pateiktas aprašymas, kaip tai daryta ankstesniais metais, nepatenka į šios ataskaitos audito apimtį.

3.31. Ankstesniais metais Audito Rūmai kritikavo DG AGRI už tai, kad jo nustatytas likutinis klaidų lygis buvo pagrįstas tik tais duomenimis, kuriuos valstybės narės pateikė apie pačių atliktas patikras, taikant 25 % patikimumo ribą. Analizuodamas 2012 m. duomenis, DG AGRI sukūrė ir atsietiesiems tiesioginiams mokėjimams (vienkartinės išmokos už plotus schemai ir bendrosios išmokos schemai) taikė naują kompleksinį metodą, taikomą mokėjimo agentūrų lygmeniu, kuris nors ir tebėra pagrįstas iš valstybių narių gauta patikrų statistika, apima ir kitus turimus audito duomenis, kaip antai sertifikavimo įstaigų nuomonę, Komisijos atliktų auditų rezultatus ir Audito Rūmų atliktą kontrolės sistemos veiksmingumo vertinimą. Turima Audito Rūmų atliktų auditų, sertifikavimo įstaigų išvadų ir pačios Komisijos atliktų auditų informacija sujungiama į bendrą padėties mokėjimo agentūrų lygmeniu vertinimą, ir į ją atsižvelgiama sujungiant duomenis valstybių narių ir ES-27 lygmenimis.

3.32. Kaip nurodyta DG AGRI 2012 m. MVA, dėl 17 valstybių narių, kurias paveikė didesnis, kaip 2 % klaidų lygis, atitikties patvirtinimo procedūros tebevyksta. Riziką keliančios sumos bus sistemingai susigrąžintos.

3.33. Naujasis kompleksinis metodas, taikytas 2012 m. atsietajai tiesioginei pagalbai, bus toliau plėtojamas ir kuo labiau išplėstas kitoms 2013 m. BŽŪP priemonėms.

⁽³⁵⁾ ES-27 likutinių klaidų lygių, susijusių su valstybių narių pateikta atsietosios pagalbos už plotą patikrų statistika, svertinis vidurkis.

⁽³⁶⁾ Pastarąjį kartą tai padaryta 2011 m. metinės ataskaitos 3.41 dalyje.

⁽³⁷⁾ DG AGRI 2012 m. MVA 3.1.5 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

3.34. Naujo metodo rezultatai patvirtina, kad remiantis valstybių narių patikrų statistika, mokėjimo agentūrų direktorių pareiškimais ir sertifikavimo įstaigų atliktu darbu galima gauti tik ribotą patikinimą. Pažymėtina, kad visose 37 mokėjimo agentūrose, kurioms Komisija nusprendė padidinti kontrolės statistikos ataskaitose nurodytus atsietosios pagalbos už plotą patikrų likutinius klaidų lygius, direktoriai buvo pateikę besąlyginę nuomonę, o 32 atvejais tai taip pat padarė sertifikavimo įstaigos.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvada dėl 2012 m.

3.35. Šioje politikos grupėje:

- operacijų testavimas rodo, kad labiausiai tikėtinas klaidų lygis populiacijoje yra 3,8 %;
- iš trijų tikrintų IAKS priežiūros ir kontrolės sistemų ⁽³⁸⁾ dvi buvo įvertintos kaip neveiksmingos (Jungtinės Karalystės (Anglijos ir Šiaurės Airijos) ir viena kaip iš dalies veiksminga (Liuksemburgas);
- dvi tikrintos maisto paskirstymui labiausiai nepasiturintiems asmenims taikomos priežiūros ir kontrolės sistemos buvo įvertintos kaip veiksmingos.

Bendri audito įrodymai rodo, kad patvirtintos išlaidos yra veikiamos reikšmingo klaidų lygio.

⁽³⁸⁾ Visos tikrintos IAKS sistemos buvo atrinktos remiantis rizikos analize.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

3.34. Žr. atsakymą į 3.32 dalies pastabas.

Sertifikavimo įstaigų veiklos sritis labai išsiplės įgyvendinant BŽŪP reformą – jos turės pakartotinai atlikti mokėjimo agentūros atliktas reprezentatyvios imties administracines patikras ir patikras vietoje, kad galėtų pateikti savo nuomonę apie išlaidų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą ir taip patikrinti bei patvirtinti patikrų statistiką.

3.35. Žr. atsakymus į 1.12 ir 1.13 dalių pastabas dėl susigrąžinimų ir finansinių pataisų poveikio ES finansinių interesų apsaugai.

- Komisijos tarnybų atliktų auditų metu nustatyti faktai panašūs į Audito Rūmų nustatytuosius. Tolesnių veiksmų dėl šių auditų metu nustatytų faktų imamasi taikant atitikties patvirtinimo procedūrą. Audito Rūmams nustačius daugiau riziką keliančių klausimų, kuriuos būtina išspręsti, bus svarstoma galimybė pradėti atitinkamas procedūras.

Komisija pabrėžia, kad taikant atitikties patvirtinimo procedūrą atliekamomis finansinėmis pataisomis ji apsaugo finansinius ES biudžeto interesus. Be to, esant būtinybei, įgyvendinant tikslingus ir visapusiškus veiksmų planus, šalinami valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemų trūkumai. Komisija taip pat atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmų apskaičiuota apatinė klaidų riba nesiekia reikšmingumo ribos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Rekomendacijos

3.36. **3.3 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama pažanga, padaryta įgyvendinant ankstesnėse metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, rezultatai. 2009 ir 2010 m. metinėse ataskaitose Audito Rūmai pateikė septynias rekomendacijas. Iš šių rekomendacijų dvi buvo įgyvendintos dauguma atžvilgių, keturios buvo įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais ir viena nebuvo įgyvendinta.

3.37. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į nustatytus 2012 m. faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai ir valstybėms narėms veikti sparčiau ir dėti didesnes pastangas siekiant užtikrinti, kad:

- **1 rekomendacija:** žemės, visų pirma daugiamečių ganyklų, tinkamumas būtų tinkamai registruojamas ŽSIS, ypač tais atvejais, kai plotai yra visiškai arba iš dalies dengiami uolų, krūmokšnių arba tankaus miško ar krūmynų, arba kai žemė daugelį metų buvo apleista (žr. 3.13, 3.25 dalis ir 3.3 langelį);

3.36. Komisijos nuomonė dėl ankstesnėse metinėse ataskaitose pateiktų rekomendacijų įgyvendinimo padėties yra kitokia:

- dėl įgyvendinimo „dauguma atžvilgių“ – Komisija mano, kad šių aspektų įgyvendinimas (privalomas ortografinių nuotraukų naudojimas, ŽSIS atnaujinimas naujomis ortografinėmis nuotraukomis bei kontrolės sistemų ir IAKS duomenų bazių trūkumų šalinimas) yra nenutrūkstamas procesas, kuris niekada nebus užbaigtas;
- dėl įgyvendinimo „kai kuriais atžvilgiais“ – pakankamos patikrų vietoje kokybės užtikrinimas ir užtikrinimas, kad sertifikavimo įstaigos tai patikrintų, yra nenutrūkstamas procesas;
- dėl tinkamumo finansuoti taisyklių paaiškinimo – Komisija pateikė pasiūlymus atsižvelgdama į BŽŪP reformą, o gairės dėl darbų, kuriuos turės atlikti sertifikavimo įstaigos, buvo išsamiai peržiūrėtos ir pateiktos valstybėms narėms ir sertifikavimo įstaigoms;
- dėl minimaliųjų pievų priežiūros reikalavimų nustatymo ES lygmeniu – pasiūlymuose dėl BŽŪP reformos numatyta, kad tai turėtų padaryti valstybės narės.

3.37.

Siekdamos išsaugoti žemės ūkį tam tikrose vietovėse, valstybės narės gali nustatyti tvarką, kuria būtų užtikrinama, kad šiuose sklypuose esančiam finansuoti tinkamam plotui būtų galima skirti išmokas taip, kad apskritai tą sklypą vis dar būtų galima laikyti žemės ūkio paskirties sklypu. Gairės su pavyzdžiais, kaip nustatyti plotą, į kurį reikia atsižvelgti, per pastaruosius kelerius metus buvo aptartos su valstybėmis narėmis ir jose išplatintos.

Nustačius, kad valstybė narė netinkamai registruoja finansuoti tinkamą plotą, taikoma patvirtinimo procedūra.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- **2 rekomendacija:** būtų imtasi taisomųjų veiksmų tai atvejais, kai yra nustatoma, kad administracinės ir kontrolės sistemos ir (arba) IAKS duomenų bazės turi trūkumų arba yra pasenusios (žr. 3.13, 3.22 ir 3.23 dalis);

- **3 rekomendacija:** mokėjimai būtų pagrįsti patikrų rezultatais (žr. 3.23 dalį) ir patikros vietoje būtų pakankamos kokybės, kad būtų galima patikimai nustatyti finansuoti tinkamą plotą (žr. 3.24 ir 3.25 dalis);

- **4 rekomendacija:** mokėjimo agentūrų ir sertifikavimo įstaigų direktorių atlikto darbo, skirto pagrįsti jų atitinkamus pareiškimus ir tvirtinimus, koncepcija ir kokybė suteiktų patikimą pagrindą įvertinti atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą (žr. 3.30–3.34 dalis).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisijos tarnybos, nustatčiusios tokių problemų savo pačių atliekamų auditų metu, reikalauja, kad valstybė narė imtųsi taisomųjų veiksmų. Jeigu tai yra itin aktuali problema, reikalaujama, kad valstybė narė įgyvendintų taisomųjų priemonių planą ir tarnybos atidžiai stebėtų šį procesą. Lig šiol tokie planai buvo labai veiksmingi. Komisija taip pat užtikrina, kad tokių trūkumų ES biudžetui keliama finansinė rizika būtų sumažinta taikant atitikties patvirtinimo procedūrą atliekamomis finansinėmis pataisomis.

Šiuo klausimu Komisija pritaria Audito Rūmams ir, kaip ir anksčiau, atlikdama auditus daugiausia dėmesio skirs tam, kad netinkama finansuoti žemė būtų pastebėta dar iki atliekant mokėjimus. Esant būtinybei, siekiant apsaugoti ES finansinius interesus, bus atliekamos finansinės pataisos.

Komisija toliau tikrina sertifikavimo įstaigų darbą, analizuodama dokumentus, susijusius su finansiniu sąskaitų patvirtinimu, taip pat audito vizitų į sertifikavimo įstaigas metu. Be to, 2012 m. buvo surengti specialūs audito vizitai į 14 sertifikavimo įstaigų, siekiant patikrinti jų darbą, susijusį su patikromis vietoje ir patikrų statistika, nes Komisija nustatė, kad šios sritys kelia itin didelę riziką. 2012 m. rugsėjo mėn. surengtas sertifikavimo įstaigų ekspertų grupės posėdis. Be to, 2013 m., rengiantis naujam programavimo laikotarpiui ir atsižvelgiant į padidėjusią sertifikavimo įstaigų atsakomybę, kuri dabar apima ir išlaidų teisėtumą bei tvarkingumą, rengiami posėdžiai su sertifikavimo įstaigų atstovais.

3.1 PRIEDAS

GRUPĖS „ŽEMĖS ŪKIS: RINKOS IR TIESIOGINĖ PARAMA“ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

2012			2011	2010	2009
IAKS	Ne IAKS	Iš viso			

IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA

Iš viso operacijų:	140	40	180	180	146	148
--------------------	-----	----	-----	-----	-----	-----

TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾**Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius, kad jos yra:**

Be klaidų	60 % (84)	55 % (22)	59 % (106)	61 %	73 %	76 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	40 % (56)	45 % (18)	41 % (74)	39 %	27 %	24 %

Klaidų paveiktų operacijų analizė**Analizė pagal klaidų tipą**

Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	14 % (8)	33 % (6)	19 % (14)	14 %	26 %	31 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	86 % (48)	67 % (12)	81 % (60)	86 %	74 %	69 %
Tinkamumo	12 % (6)	67 % (8)	23 % (14)	23 %	3 %	13 %
Tikrumo	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	2 %	0 %	0 %
Tikslumo	88 % (42)	33 % (4)	77 % (46)	75 %	97 %	87 %

APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS

Labiausiai tikėtinas klaidų lygis	3,8 %
Viršutinė klaidų riba (VKR)	5,9 %
Apatinė klaidų riba (AKR)	1,7 %

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinių operacijų skaičių.

3.2 PRIEDAS

GRUPĖS „ŽEMĖS ŪKIS: RINKOS IR TIESIOGINĖ PARAMA“ SISTEMŲ TIKRINIMO REZULTATAI

Atrinktų priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimas – EŽŪGF

Valstybė narė (Mokėjimo agentūra)	Schema	Su IAKS susijusios išlaidos (nacionalinės viršutinės ribos, Reglamento (EB) Nr. 73/2009 VIII priedas) (1 000 eurų)	Teisingas išmokas ir duomenų bazių kokybę tikrinančios administracinės ir kontrolės procedūros	Tikrinimo vietoje metodika, atranka, vykdymas, kokybės kontrolė ir ataskaitų apie konkrečius rezultatus teikimas	Neteisėtų išmokų susigrąžinimą užtikri- nančios procedūros	Bendras įvertinimas (*)
JK (Anglija)	BIS	3 988 042	Neveiksmingos 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9	Iš dalies veiks- mingos a	Iš dalies veiks- mingos A	Neveiksmingos
JK (Šiaurės Airija)	BIS	3 988 042	Neveiksmingos 1, 3, 5, 6, 9, 10	Iš dalies veiks- mingos a	Iš dalies veiks- mingos A, B	Neveiksmingos
Liuksemburgas	BIS	37 679	Iš dalies veiks- mingos 2, 4	Veiksmingos	Veiksmingos	Iš dalies veiksmingos

(*) Bendras įvertinimas negali būti geresnis nei bet kuris administracinių ir kontrolės procedūrų įvertinimas

- 1 Neišsami arba neteisinga informacija, susijusi su žemės sklypo dydžiu ir tinkamumu, ŽSIS duomenų bazėje.
- 2 Paraiškų registracijos procedūra neturi įdiegtų pakankamų kontrolės priemonių, kurios užtikrintų, kad paraiškos nebūtų teikiamos atgaline data.
- 3 Paraiškų klaidos buvo ištaisytos kaip akivaizdžios klaidos netaikant nuobaudų, kai jos turėjo būti taikomos.
- 4 Teisių į išmokas vertės buvo padidintos pažeidžiant ES teisės aktus.
- 5 Pagalba buvo išmokėta naudos gavėjams, kurie neatitinka ūkininko apibrėžties.
- 6 Pagalbos mokėjimai atlikti netinkamoms finansuoti sritims.
- 7 Neatitinkamai teisių į išmokas duomenų bazėje.
- 8 Sankcijų netaikymas paraiškoms, kuriose sklypai deklaruojami bendros nuosavybės žemėje.
- 9 IAKS duomenų bazėse neteisingai tvarkomi inspektavimo rezultatai.
- 10 Administracinių kryžminių patikrų trūkumai ir pagalbos mokėjimai atlikti neišnagrinėjus anomalijų.

a Nepakankama ploto matavimo kokybė patikrų vietoje metu.

A Netikslumai skolininkų sąskaitose.

B Vėlavimai registruojant skolas ir pranešant ūkininkams apie išmokų sugrąžinimo prievoles.

Valstybė narė (Mokėjimo agentūra)	Schema	Išlaidos (*) (1 000 eurų)	Viešųjų pirkimų procedūros	Bendradarbia- vimas su kitomis valstybėmis narėmis	Plano įgyvendi- nimas	Priežiūra ir kontrolė	Bendras įvertinimas
Ispanija (FEGA)	2011 m. pagalba maistu	74 731	Veiksmingos	Iš dalies veiks- mingos 1	Veiksmingos	Veiksmingos	Veiksmingos
Italija (AGEA)	2012 m. pagalba maistu	22 103	Veiksmingos	Iš dalies veiks- mingos 2	Veiksmingos	Veiksmingos	Veiksmingos

(*) neapima intervencinių atsargų vertės

- 1 Ispanijai buvo skirta grūdų ir nugriebto pieno miltelių, kurie buvo atitinkamai laikomi intervencinio saugojimo sandėliuose Prancūzijoje ir Airijoje. Abiejų produktų atveju konkursą laimėję pasiūlymo teikėjai gavo transportavimo į Ispaniją išlaidų kompensaciją. ES teisės aktuose nustatyta, kad tokiais atvejais transportavimas į paskirties šalį turi būti tikrinamas taikant specialią procedūrą (T5 forma), bet Prancūzijos ir Airijos institucijos atsisakė ją pradėti. Todėl Ispanijos institucijos naudojo alternatyvią procedūrą, kuri, Audito Rūmų nuomone, yra mažiau veiksminga.
- 2 Italija organizavo bendrą konkurso procedūrą, skirtą pristatyti makaronų gaminius į Italiją ir į Maltą iš dalies mainais į intervencinio saugojimo sandėliuose saugomus grūdus. Taikant šią procedūrą Malta turėjo gauti 224 tonas makaronų už tokį pat kiekį grūdų. Tačiau dėl administracinės klaidos Italija Maltai pristatė tik 180 tonų makaronų.

3.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSČIAU PATEIKTAS SU ŽEMĖS ŪKIU SUSIJUSIAS PASTABAS: „ŽEMĖS ŪKIS: RINKOS IR TIESIOGINĖ PARAMA“

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					Komisijos atsakymas	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Daugiau netaikoma		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2010	3.58. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2010 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai imtis veiksmų, skirtų užtikrinti, kad: a) ortofotografinių nuotraukų naudojimas būtų privalomas ir kad ŽSIS būtų reguliariai atnaujinama remiantis naujomis ortofotografinėmis nuotraukomis (žr. 3.31 dalį) ⁽¹⁾ ;		X					
	b) mokėjimo agentūros panaikintų aptiktus trūkumus tais atvejais, kai nustatoma, kad kontrolės sistemos ir IAKS duomenų bazės yra ydingos (žr. 3.23–3.25 dalis) ⁽¹⁾ ;		X					
	c) patikros vietoje turėtų būti pakankamos kokybės, kad būtų galima patikimai nustatyti tinkamą finansuoti plotą (žr. 3.38 ir 3.39 dalis);			X				
	d) sertifikavimo įstaigos turėtų tinkamai tikrinti patikrų vietoje kokybę ir apie ją pranešti (žr. 3.46 ir 3.47 dalis).			X				
2009	3.73. Audito Rūmai rekomenduoja, kad būtų ištaisyti sistemų trūkumai. Šiuo atžvilgiu su BIS ir BIPS susiję svarbiausi trūkumai yra šie: c) toliau siekti aiškesnių taisyklių ir užtikrinti jų vykdymą, siekiant, kad ES tiesioginė pagalba nebūtų išmokama paraiškų teikėjams, kurie žemės nenaudojo ūkininkavimui ir neišlaikė jos GAAB;			X				
	d) ES lygmeniu nustatyti minimalius metinės priežiūros reikalavimus ganykloms, kurioms gali būti teikiama ES tiesioginė pagalba.				X			

⁽¹⁾ Panašios rekomendacijos buvo suformuluotos 2009 m. metinės ataskaitos 3.73 dalies a ir b punktuose.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					Komisijos atsakymas	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Daugiau netaikoma		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2009	3.75. Be to, Audito Rūmai mano, kad turi būti peržiūrėtos Komisijos gairės, susijusios su darbo, kurį turi atlikti sertifikavimo įstaigos, pobūdžiu, apimtimi ir ataskaitų teikimo išipareigojimais, ypač kalbant apie darbą, susijusį su valstybių narių kontrolės ir inspektavimo statistinių duomenų patvirtinimu.			X				

4 SKYRIUS

Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	4.1–4.8
Politikos grupės ypatumai	4.2–4.7
Audito apimtis ir metodas	4.8
Operacijų tvarkingumas	4.9–4.19
Kaimo plėtra	4.10–4.18
Aplinka, žuvininkystė ir sveikata	4.19
Sistemų veiksmingumas	4.20–4.41
Kaimo plėtra	4.20–4.39
Valstybių narių sistemos, susijusios su operacijų tvarkingumu	4.20–4.25
Komisijos sistemos, susijusios su operacijų tvarkingumu	4.26–4.39
Aplinka, žuvininkystė ir sveikata	4.40–4.41
Išvados ir rekomendacijos	4.42–4.45
Išvada dėl 2012 m.	4.42
Rekomendacijos	4.43–4.45
4.1 priedas. Kaimo plėtros, aplinkos, žuvininkystės ir sveikatos politikos grupės operacijų testavimo rezultatai	
4.2 priedas. Kaimo plėtros politikos grupės sistemų nagrinėjimo rezultatai	
4.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas dėl kaimo plėtros, aplinkos, žuvininkystės ir sveikatos politikos grupės	

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

4.1. Šiame skyriuje pateikiamas Audito Rūmų atliktas kaimo plėtros, aplinkos, žuvininkystės ir sveikatos specialusis įvertinimas, apimantis „Žemės ūkio ir kaimo plėtros“ politikos srities kaimo plėtros dalį ir šias politikos sritis: „Jūrų reikalai ir žuvininkystė“, „Sveikata ir vartotojų apsauga“ ir „Aplinka ir klimato politika“. Pagrindinė informacija apie nagrinėjamas veiklos sritis ir 2012 m. išlaidas pateikta **4.1 lentelėje**.

4.1 lentelė. Kaimo plėtra, aplinka, žuvininkystė ir sveikata. 2012 m. pagrindinė informacija

(milijonais eurų)

Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
Kaimo plėtra	Kaimo plėtra	13 258	Pasidalijamasis
	Pasirengimo stojimui priemonės	7	Decentralizuotas
	Tarptautiniai žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos srities aspektai	4	Tiesioginis centralizuotas
		13 269	
Jūrų reikalai ir žuvininkystė	Veiklos išlaidos	705	Centralizuotas / pasidalijamasis
	Administracinės išlaidos	40	Tiesioginis centralizuotas
		745	
Sveikata ir vartotojų apsauga	Veiklos išlaidos	518	Tiesioginis centralizuotas / netiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	117	Tiesioginis centralizuotas
		635	
Aplinka ir klimato politika	Veiklos išlaidos	286	Tiesioginis centralizuotas / netiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	96	Tiesioginis centralizuotas
		382	
Iš viso mokėjimų per metus		15 031	
– visos administracinės išlaidos ⁽¹⁾		253	
Iš viso veiklos išlaidų		14 778	
– avansai ⁽²⁾		500	
+ patvirtinti avansai ⁽²⁾		716	
Audituota populiacija, iš viso		14 994	
Iš viso įsipareigojimų per metus		16 972	

(¹) Administracinių išlaidų audito ataskaita pateikiama 9 skyriuje.

(²) Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamesnė informacija pateikta 1.1 priedo 6 dalyje).

Šaltinis. Europos Sąjungos 2012 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Politikos grupės ypatumai

4.2. Kaimo plėtra yra bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP), kurios bendrieji tikslai ir finansavimo šaltiniai pateikti 3 skyriuje (3.2 ir 3.3 dalys), dalis. 3 skyriuje taip pat aprašytas BŽŪP išlaidų valdymas ir kontrolė (3.6 ir 3.7 dalys).

4.3. Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP) įvairiomis dalimis bendrai finansuoja kaimo plėtros išlaidas pagal valstybių narių kaimo plėtros programas (2012 m. išlaidos – 13 269 milijonai eurų) ⁽¹⁾. Išlaidos yra susijusios su 45 priemonėmis, kurios apima su plotu susietas priemones (pavyzdžiui, agrarinės aplinkosaugos išmokos ir kompensacijos ūkininkams gamtinių kliūčių turinčiose vietovėse) ir su plotu nesusietas priemones (pavyzdžiui, žemės ūkio valdų modernizavimas ir pagrindinių paslaugų ekonomikai ir kaimo gyvenotojams įdiegimas).

4.4. Sąjungos aplinkos politikos paskirtis – prisidėti saugant ir gerinant aplinkos kokybę, jos piliečių gyvenimą, taip pat racionaliai naudojant gamtinius išteklius, įskaitant tarptautiniu lygmeniu. Aplinkos finansinė priemonė (LIFE) ⁽²⁾ yra didžiausią finansavimą gaunanti programa (jos išlaidos 2012 m. sudarė 212 milijonų eurų), skirta valstybėse narėse bendrai finansuoti projektus, susijusius su gamta ir biologine įvairove, aplinkos politika ir valdymu bei informacija ir komunikacija.

4.5. Bendros žuvininkystės politikos „Jūrų reikalų ir žuvininkystės“ politikos srityje bendrieji tikslai yra panašūs į bendros žemės ūkio politikos tikslus (žr. 3 skyriaus 3.2 dalį). Europos žuvininkystės fondas ⁽³⁾ (EŽF) yra pagrindinė priemonė (jo išlaidos 2012 m. sudarė 478 milijonus eurų).

⁽¹⁾ Į šią sumą įeina su ankstesnio laikotarpio (2000-2006 m.) programų įgyvendinimu (135 milijonai eurų) ir su kitomis priemonėmis (genetiniais ištekliais) (1,2 milijono eurų) susiję mokėjimai.

⁽²⁾ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 614/2007 (OL L 149, 2007 6 9, p. 1).

⁽³⁾ Tarybos Reglamentas (EB) Nr. 1198/2006 (OL L 223, 2006 8 15, p. 1).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.6. Sveikatos ir vartotojų apsaugos srityje ES prisideda prie žmonių, gyvūnų ir augalų sveikatos apsaugos bei vartotojų gerovės. Daugiausia mokėjimų yra atliekama gyvūnų ligų likvidavimo programoms ir Europos agentūroms⁽⁴⁾ (2012 m. atitinkamai skirta 215 milijonų eurų ir 167 milijonai eurų).

4.7. Pagrindinė visos politikos grupės išlaidų tvarkingumo rizika – tai rizika, kad išlaidos bus netinkamos dėl neatitikties dažnai sudėtingoms taisyklėms ir tinkamumo sąlygoms. Kaimo plėtros srityje ši rizika yra dar didesnė kai kurių programų, kurių įgyvendinimo lygis yra žemas, atveju, kuomet gali būti deklaruotos netinkamos išlaidos, kad valstybės narės neprarastų ES finansavimo.

Audito apimtis ir metodas

4.8. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo**. Atliekant auditą kaimo plėtros, aplinkos, žuvininkystės ir sveikatos politikos srityje visų pirma reikėtų atsižvelgti į šiuos dalykus:

— audito metu buvo tikrinama 177 operacijų imtis, kaip nustatyta **1.1 priedo** 6 dalyje. Ši imtis yra reprezentatyvi visų šioje politikos grupėje atliktų operacijų imtis. 2012 m. imtį sudarė 160 su kaimo plėtra⁽⁵⁾ susijusių operacijų ir 17 operacijų, susijusių su aplinka, žuvininkyste ir sveikata⁽⁶⁾,

⁽⁴⁾ Europos ligų prevencijos ir kontrolės centras, Europos maisto saugos tarnyba, Europos vaistų agentūra.

⁽⁵⁾ Čekija, Vokietija (Brandenburgas ir Berlynas, Šlėzvigas-Holšteinas), Graikija, Ispanija (Andalūzija), Prancūzija, Italija (Bazilikata, Bolcanas, Sardinija), Lietuva, Austrija, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovėnija, Suomija ir Jungtinė Karalystė (Anglija, Škotija).

⁽⁶⁾ Imtį sudarė 11 operacijų, atliktų taikant tiesioginį valdymą ir šešios operacijos, atliktos taikant pasidalijamąjį valdymą Čekijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Lenkijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.7. Komisija atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmų nurodytas sudėtingas taisyklės ir tinkamumo sąlygas iš dalies lemia kaimo plėtros politikos plataus užmojo tikslai.

Be to, Komisija norėtų atkreipti dėmesį, kad atlikdami auditus, kuriais pagrįstos jų pastabos šiame skyriuje, Audito Rūmai nustatė tik kelis atvejus, pagrindžiančius jų teiginį, kad kaimo plėtros srities išlaidų tvarkingumo rizika toliau didėja, nes valstybės narės, nenorėdamos prarasti ES finansavimo, deklaruoja netinkamas finansuoti išlaidas.

Pati Komisija pastebėjo, kad kai kurios valstybės narės noriai naudojasi išankstinėmis išmokomis ir finansų inžinerijos priemonėmis, kuriomis rizika prarasti lėšas pagal N + 2 taisyklės gali būti sumažinta arba panaikinta. Kad sušvelnintų šią riziką, Komisijos tarnybos sprendė šiuos klausimus kartu su atitinkamomis valstybėmis narėmis.

4.8. Žr. išsamias pastabas 1 skyriuje.

— Komisija atidžiai stebi Audito Rūmų metodikos, įskaitant dviejų pakopų atranką, plėtotę, kad nustatytų galimą poveikį apskaičiuotam klaidų lygiui.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- kompleksinio paramos susiejimo srityje, atlikdami testus, Audito Rūmai daugiausiai dėmesio skyrė GAAB (geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės) įsipareigojimų ir pasirinktų TANVR (teisės aktuose nustatytų valdymo reikalavimų) ⁽⁷⁾, kurių įrodymus buvo galima gauti ir išvadas padaryti audito vizitų metu, laikymuisi,
- sumažinimai ir atmetimai (valstybių narių taikomi tais atvejais, kai ES paramos gavėjai deklaruoja didesnę plotą, didesnę gyvulių skaičių arba didesnes tinkamas finansuoti išlaidas nei yra iš tikrųjų ⁽⁸⁾) nėra įtraukti į Audito Rūmų apskaičiuotą klaidų lygį ⁽⁹⁾,
- atliekant kaimo plėtros sistemų vertinimą patikrintos septynios mokėjimo agentūros ⁽¹⁰⁾ kiekvienoje iš šešių valstybių narių: Bulgarijoje, Vokietijoje (Brandenburge ir Berlyne), Prancūzijoje, Lenkijoje, Rumunijoje (dvi mokėjimo agentūros) ir Švedijoje. Sveikatos ir vartotojų apsaugos srityje Audito Rūmai testavo DG SANCO ⁽¹¹⁾ vidaus kontrolės sistemą,
- buvo peržiūrėtos Komisijos DG AGRI ⁽¹²⁾ (dėl kaimo plėtros) ir DG MARE ⁽¹³⁾ metinės veiklos ataskaitos,
- be to, norėdami įvertinti Komisijos patvirtinimo sprendimų pagrindą, Audito Rūmai peržiūrėjo DG AGRI sąskaitų patvirtinimo audito darbą (susijusį su EŽŪGF ir EŽŪFKP) ir aplankė Bulgarijos, Liuksemburgo, Rumunijos ir Jungtinės Karalystės (Šiaurės Airija) sertifikavimo įstaigas.

- *Kompleksinės paramos įsipareigojimų laikymasis nėra tinkamumo kriterijus, kurio pagrindu skiriamos BŽŪP išmokos, taigi šių reikalavimų laikymosi kontrolės priemonės neapima pagrindinių operacijų teisėtumo ir tvarkingumo patikros. Kompleksinė parama yra priemonė bausti ūkininkus, nesilaikančius daugelio taisyklių, taikomų ES piliečiams ne pagal BŽŪP, o pagal kitas politikos kryptis, neatsižvelgiant į BŽŪP. Todėl Komisija mano, kad apskaičiuojant BŽŪP klaidų lygius neturėtų būti atsižvelgiama į dėl kompleksinės paramos reikalavimų nesilaikymo taikytinas sankcijas.*

⁽⁷⁾ Visi 6-8 TANVR reikalavimai (susiję su gyvūnų identifikavimu ir registravimu) ir akivaizdus 1 TANVR (paukščių direktyva), 2 TANVR (požeminio vandens direktyva), 4 TANVR (nitrato direktyva) bei 16 ir 18 TANVR (gyvūnų gerovė) nesilaikymas.

⁽⁸⁾ 2011 m. sausio 27 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 65/2011, kuriuo nustatomos išsamios Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 kontrolės procedūrų įgyvendinimo ir kompleksinio paramos susiejimo įgyvendinimo taisyklės, susijusios su paramos kaimo plėtrai priemonėmis, 16, 17 ir 30 straipsniai (OL L 25, 2011 I 28, p. 8).

⁽⁹⁾ Išskyrus tuos atvejus, kai valstybės narės jau buvo nustačiusios pažeidimą, bet netaikė sumažinimų ir (arba) atmetimų.

⁽¹⁰⁾ Mokėjimo agentūros ir pagrindinės kontrolės priemonės buvo pasirinktos remiantis rizikos analize.

⁽¹¹⁾ Komisijos sveikatos ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas (DG SANCO).

⁽¹²⁾ Komisijos žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktoratas (DG AGRI).

⁽¹³⁾ Komisijos jūrų reikalų ir žuvininkystės generalinis direktoratas (DG MARE).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

4.9. **4.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų santrauka. Iš 177 Audito Rūmų audito metu tikrintų operacijų 111 (63 %) buvo paveiktos klaidų. Labiausiai tikėtinas klaidų lygis, kurį Audito Rūmai apskaičiavo, remdamiesi savo atliktu kiekybiniu klaidų įvertinimu, yra 7,9 % ⁽¹⁴⁾.

Kaimo plėtra

4.10. Kaimo plėtros išlaidų srityje iš 160 į imtį įtrauktų operacijų 101 (63 %) buvo paveiktos klaidų, iš kurių 59 (58 %) buvo kiekybiškai įvertinamos klaidos.

4.11. Dėl didžiosios klaidų paveiktų operacijų dalies Audito Rūmai mano, kad nacionalinės institucijos turėjo pakankamai informacijos nustatyti ir ištaisyti atitinkamas klaidas.

4.12. Atliekant operacijų testavimą buvo išnagrinėtos operacijos, susijusios su 27 skirtingomis priemonėmis. Iš 160 operacijų 80 buvo susijusios su plotu ir 80 nesusijusios su plotu. Klaidų buvo nustatyta visose į imtį įtrauktose valstybėse narėse ir beveik visose priemonėse. Kaip ir 2011 m. didžioji 4.9 dalyje nurodyta labiausiai tikėtino klaidų lygio dalis (65 %) buvo susijusi su priemonėmis, nesusietomis su plotu.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.9. Komisija atsižvelgia į Audito Rūmų apskaičiuotą labiausiai tikėtiną klaidų lygį. Ji nepritaria Audito Rūmų pateiktam vienos operacijos teisėtumo ir tvarkingumo vertinimui. Todėl Komisijos apskaičiuotas netinkamai paskirtų išmokų lygis yra žemesnis.

Suprasdama, kad 2012 m. parengtas veiksmų planas staigaus poveikio nepadarys, Komisija pažymi, kad Audito Rūmų apskaičiuotas klaidų lygis išlieka pastovus. Taip pat žr. atsakymus į 1.12 ir 1.13 dalių pastabas dėl susigrąžinimų ir finansinių pataisymų poveikio ES finansinių interesų apsaugai.

4.10. Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato (DG AGRI) generalinis direktorius savo 2012 m. patikinimo deklaracijoje numatė toliau taikyti išlygą dėl kaimo plėtros išlaidų.

Kartu su šia išlyga taikomi įvairūs taisomieji veiksmai, kuriuos Komisija, kad išspręstų šį klausimą, nustatė kartu su 27 valstybėmis narėmis.

Klaidų lygis kaimo plėtros srityje turėtų būti vertinamas atsižvelgiant ir į kaimo plėtros politikos plataus užmojo tikslus.

4.11. Komisija pritaria, kad daugelį Audito Rūmų aptiktų klaidų nacionalinės valdžios institucijos veikiausiai galėjo nustatyti pačios: BŽŪP taisyklėmis valstybėms narėms suteikiamos visos priemonės, skirtos daugumai klaidų rizikos veiksmų sušvelninti. Pritaikius 2011 ir 2012 m. DG AGRI generalinio direktoriaus numatytas išlygas, bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis įgyvendinami išsamūs veiksmų planai – taip siekiama nustatyti pagrindines klaidų priežastis ir tinkamus taisomuosius veiksmus.

4.12. Kai kuriose valstybėse narėse atlikdamos savo auditus Komisijos tarnybos nustatė panašių trūkumų kaip Audito Rūmai.

Kaip teigiama Komisijai pateiktoje metinėje ataskaitoje, Audito Rūmų aptiktų klaidų ir klaidų, kurias aptiko valstybės narės taikydamos kontrolės priemonės, neatitiktys yra labiau pastebimos su plotu nesusietų priemonių, kurioms netaikoma integruota administravimo ir kontrolės sistema (IAKS), atveju. Tai patvirtina, kad gerai įgyvendinama IAKS yra veiksminga sistema, padedanti tinkamai sušvelninti klaidų riziką.

⁽¹⁴⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 4,5 % iki 11,3 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.13. Daugelio kiekybiškai įvertinamų klaidų priežastis buvo ta, kad naudos gavėjai nesilaikė finansavimo tinkamumo reikalavimų visų pirma susijusių su:

- a) agrarinės aplinkosaugos reikalavimais;
- b) specialiais reikalavimais investicinių projektų srityje;
- c) viešųjų pirkimų taisyklėmis.

Visų šių reikalavimų analizė pateikta tolesnėse dalyse.

4.14. Į 160 operacijų imtį buvo įtrauktos 43 su agrarine aplinkosauga susijusios operacijos. Audito Rūmai nustatė, kad 11 atvejų (26 %) ūkininkai nesilaikė prisiimtų agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų. Tokios Audito Rūmų nustatytos klaidos pavyzdys pateiktas 4.1 langelyje.

4.1 langelis. Tinkamumo klaidos pavyzdys: agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų nesilaikymas

Vienas naudos gavėjas Lenkijoje įsipareigojo devyniuose sklypuose (141,59 hektaro) laikytis specialių reikalavimų, susijusių su ekstensyviųjų daugiamečių ganyklų priežiūra bei nykstančių paukščių rūšių ir jų buveinių apsauga. Pagrindinis įsipareigojimas buvo kasmet skirtingo dydžio plote palikti 5–10 % nenupjautos pievos, už kurią naudos gavėjas gautų 270 eurų už hektarą. Audito Rūmai nustatė, kad keliuose sklypuose reikalavimų nebuvo laikomasi: vienas sklypas buvo visiškai nupjautas, tačiau kituose nenupjautas plotas buvo toks pats kaip ir ankstesniais metais arba kitoje vietoje, nei buvo nurodęs ornitologijos ekspertas. Tikrai dviejuose iš devynių deklaruotų sklypų (21,02 hektaro) buvo laikomasi visų reikalavimų.

Panašių agrarinės aplinkosaugos reikalavimų nesilaikymo atvejų buvo nustatyta Čekijoje, Vokietijoje (Šlėzvinge-Holšteine), Graikijoje, Prancūzijoje ir Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje).

4.11 dalyje minėtais veiksmy planais, visų pirma tais, kurie įgyvendinami remiantis 2012 m. MVA, sprendžiami būtent su plotu nesusietų priemonių klausimai.

Kai kuriais atvejais nurodyta klaida nelemia tokio paties lygio, kaip Audito Rūmų nurodytos klaidos, finansinio poveikio.

Dėl 4.1–4.4 ir 4.6 langeliuose Audito Rūmų pateiktų pavyzdžių Komisijos tarnybos imsis tolesnių veiksmy kartu su nacionalinėmis valdžios institucijomis, o prireikus bus taikoma atitikties patvirtinimo procedūra.

4.14. 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu Komisija visose valstybėse narėse atliko agrarinės aplinkosaugos įgyvendinimo priemonių auditą. Nepaisant likusių trūkumų, per minėtą laikotarpį bendra įgyvendinimo kokybė pagerėjo.

Dėl 4.1 langelyje pateikto pavyzdžio Komisija kartu su Lenkijos valdžios institucijomis imsis tolesnių veiksmy. Nepaisant šios klaidos, Komisija mano, kad iš esmės Lenkijos sistema tobulėja.

4.1 langelis. Tinkamumo klaidos pavyzdys: agrarinės aplinkosaugos įsipareigojimų nesilaikymas

Savo agrarinės aplinkosaugos priemonių įgyvendinimo audituose Komisija apibrėžė tobulintą kontrolės sistemos sritį, kad būtų galima tiksliau įvertinti, kaip ūkininkai laikosi prisiimtų įsipareigojimų.

Audito Rūmų nurodytose valstybėse narėse – Lenkijoje, Čekijoje, Prancūzijoje ir Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje) – taikomos atitikties patvirtinimo procedūros, o prireikus bus atliekami atitinkami finansiniai pataisymai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.15. Tinkamumo kriterijai ir atrankos procedūros padeda pagalbą teikti tiksliau tam tikroms naudos gavėjų kategorijoms, tokiu būdu siekiant pagerinti kaimo plėtros išlaidų veiksmingumą. Tačiau iš 80 į audito metu tikrintą imtį įtrauktų operacijų, susijusių su investiciniais projektais, 21 (26 %) atveju nebuvo laikomasi tinkamumo reikalavimų. Vienas šios klaidos tipo pavyzdys pateiktas 4.2 langelyje.

4.2 langelis. Tinkamumo klaidos pavyzdys: tinkamumo reikalavimų nesilaikymas viename investiciniame projekte

Ispanijoje (Andalūzijoje) vienas naudos gavėjas gavo 1,4 milijono eurų dotaciją modernizuoti drėkinimo infrastruktūrą su dviem sąlygomis: projektas turėtų būti ekonomiškai gyvybingas ir vandens suvartojimo lygis turėtų būti išlaikytas arba sumažintas, palyginti su 3 000 m³ hektarui per metus, kuriuos naudos gavėjas vartojo paraiškų dotacijoms gauti teikimo metu. Audito Rūmai nustatė, kad nebuvo laikytasi nė vienos sąlygos. Projektas paraiškų dotacijoms gauti teikimo metu nebuvo ekonomiškai gyvybingas ir turėjo būti atmestas; kad būtų vykdoma ši sąlyga, vandens būtų reikėję suvartoti daugiau nei 6 000 m³ hektarui per metus, – dvigubai daugiau, nei naudos gavėjas turėjo teisę jo vartoti tuo metu. Vandens suvartojimo lygis nebuvo išlaikytas ar sumažintas, kaip buvo reikalaujama, – priešingai, projekto įgyvendinimo metu jis padidėjo iki 8 000 m³ hektarui per metus. Tai reiškia, kad mokėjimas neturėjo būti atliktas. Dėl dviejų tinkamumo sąlygų nesilaikymo išlaidos yra netinkamos.

Tinkamumo reikalavimų nesilaikymas investiciniuose projektuose taip pat buvo nustatytas Vokietijoje (Šlėzvinge-Holšteine), Graikijoje, Prancūzijoje, Italijoje (Bolcane, Sardinijoje), Lietuvoje, Lenkijoje, Portugalijoje, Rumunijoje ir Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje).

4.16. Iš 160 audito metu tikrintų operacijų 26 atvejais naudos gavėjas privalėjo laikytis viešųjų pirkimų taisyklių. Audito Rūmai nustatė, kad 17 atvejų (65 %) nebuvo laikomasi vienos ar daugiau šių taisyklių, 5 atvejai buvo laikomi rimtais pažeidimais. Toks pavyzdys pateiktas 4.3 langelyje.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.15. *Atlikdama auditus kai kuriose valstybėse narėse Komisija taip pat nustatė atrankos kriterijų įgyvendinimo trūkumų ir pritaikė atitinkamus finansinius pataisymus. Klaidų lygiui kaimo plėtros srityje mažinti skirtuose veiksmų planuose atrankos kriterijai yra vienas iš gvildenamų klausimų.*

Dėl 4.2 langelyje pateikto pavyzdžio Komisija ėmėsi tolesnių veiksmų – taikoma atitikties patvirtinimo procedūra.

4.16. *Viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas dar nereiškia, kad 100 % susijusių išlaidų buvo panaudota netinkamai, nes vis dėlto įgyvendinamo projekto tikslas gali būti pasiektas ir gali būti gauta pridėtinės vertės. Taip pat žr. 4.25 dalį.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.3 langelis. Tinkamumo klaidos pavyzdys: viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas

Rumunijoje naudos gavėjas (kaimo savivaldybė) pateikė paraišką dėl paramos įgyvendinant investicinį projektą, kuris apėmė vandens tiekimo tinklą, nuotekų sistemą, vietinių kelių pagerinimą ir bendruomenės pastatą. Septyni konkurso dalyviai pateikė pasiūlymus, iš kurių naudos gavėjas penkis atmetė, kadangi jie neatitiko reikalavimų. Audito Rūmai nustatė, kad konkursą laimėjęs dalyvis nesilaikė dviejų konkurso reikalavimų ir kad kiti pasiūlymai buvo atmesti, kadangi nebuvo laikytasi būtent šių reikalavimų. Kadangi nebuvo laikomasi konkurso dokumentų reikalavimų ir vienodo požiūrio principo, kurie turėjo įtakos konkurso rezultatams, susijusios išlaidos yra netinkamos finansuoti.

Audito Rūmai taip pat nustatė viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo atvejų Ispanijoje (Andalūzijoje), Prancūzijoje, Lietuvoje, Lenkijoje ir Slovėnijoje.

4.17. Audito Rūmai nustatė, kad 35 % visų klaidų paveikė ne tik audito metu tikrintą, bet ir daugiau mokėjimų. Tai atspindi 4.4 langelyje pateiktas pavyzdys.

4.4 langelis. Dažnai pasitaikančios tinkamumo klaidos pavyzdys: įtrauktas netinkamas PVM

Prancūzijoje naudos gavėjas įgyvendinant priemonę „kaimo paveldo išsaugojimas ir puoselėjimas“ buvo viešoji įstaiga. Ji deklaravo išlaidas su PVM, kurias mokėjimo agentūra patvirtino ir jos buvo bendrai finansuotos iš ES biudžeto. Tačiau pagal taikomą teisinį pagrindą PVM yra netinkamas finansuoti pagal viešuosius įstatymus valdomų įstaigų veiklai ar operacijoms, kurias jos atlieka kaip viešosios įstaigos. Audito Rūmai nustatė, kad mokėjimo agentūra pripažino netinkamą PVM kelis kartus kitų mokėjimų atveju.

Pasikartojančios klaidos su finansiniu poveikiu taip pat buvo nustatytos Ispanijoje (Andalūzijoje), Italijoje (Bolcane), Lenkijoje, Portugalijoje ir Rumunijoje.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.3 langelis. Tinkamumo klaidos pavyzdys: viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas

Rumunijoje atlikdama auditus Komisija taip pat nustatė reikšmingų trūkumų, todėl taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra. Siekdamas ginti ES finansinį interesą ir susigrąžinti visas netinkamai paskirtas išmokas, dėl Audito Rūmų nustatytų faktų Komisijos tarnybos imsis tolesnių veiksmų nacionalinių valdžios institucijų atžvilgiu.

4.4 langelis. Dažnai pasitaikančios tinkamumo klaidos pavyzdys: įtrauktas netinkamas PVM

Siekdamas ginti ES finansinį interesą ir susigrąžinti visas netinkamai paskirtas išmokas, dėl Audito Rūmų nustatytų faktų Komisijos tarnybos imsis tolesnių veiksmų nacionalinių valdžios institucijų atžvilgiu – taikys atitikties patvirtinimo procedūrą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.18. Pagal kai kurias EŽŪFKP⁽¹⁵⁾ pagalbos schemas ES paramos gavėjai yra teisiškai įpareigoti laikytis „kompleksinio paramos susiejimo“ sąlygų, kaip nurodyta 3 skyriuje (3.5 dalis). Audito Rūmai nustatė vieną ar daugiau kompleksinio paramos susiejimo pažeidimų 25 (33 %) (16) iš 75 su kompleksiniu paramos susiejimu susijusių mokėjimų. Visų pirma Audito Rūmai nustatė reikšmingų trūkumų, susijusių su kompleksinio paramos susiejimo reikalavimų dėl gyvūnų identifikavimo ir registravimo laikymusi.

Aplinka, žuvininkystė ir sveikata

4.19. Aplinkos, žuvininkystės ir sveikatos politikos srityje iš 17 į imtį įtrauktų operacijų 10 (59 %) buvo paveiktos klaidų, iš kurių keturios (40 %) buvo kiekybiškai įvertinamos klaidos. Pagrindinė kiekybiškai įvertinamų klaidų priežastis buvo ta, kad naudos gavėjai nesilaikė tinkamumo reikalavimų. Pavyzdys pateiktas 4.5 langelyje.

4.5 langelis. Tinkamumo klaidos pavyzdys: papildomumo principo nesilaikymas

LIFE programa nefinansuoja priemonių, kurios yra remiamos pasitelkiant kitus ES finansinius instrumentus. Šis „papildomumo“ principas reiškia, kad naudos gavėjai privalo užtikrinti, jog nėra naudojamas joks kitas tiesioginis ar netiesioginis ES finansavimas bendrai finansuoti jų LIFE projektą. LIFE projekto, kurį įgyvendinant buvo siekiama atkurti pelkėtą buveinę, naudos gavėjas Vengrijoje taip pat gavo kitą ES pagalbą (pavyzdžiui, NATURA 2000 buveinės ir parama mažiau palankioms ūkininkauti vietovėms) tam pačiam su LIFE projektu susijusiam sklypui. Komisija, kuri leido skirti paramą, šiai situacijai pritarė. Kadangi nebuvo laikomasi papildomumo principo, atitinkamos išlaidos iš dalies yra netinkamos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.18. Kompleksinės paramos įsipareigojimų laikymasis nėra tinkamumo kriterijus, kurio pagrindu skiriamos BŽŪP išmokos, taigi šių reikalavimų laikymosi kontrolės priemonės neapima pagrindinių operacijų teisėtumo ir tvarkingumo patikros. Kompleksinė parama yra priemonė bausti ūkininkus, nesilaikančius daugelio taisyklių, taikomų ES piliečiams ne pagal BŽŪP, o pagal kitas politikos kryptis, neatsižvelgiant į BŽŪP. Todėl Komisija mano, kad apskaičiuojant BŽŪP klaidų lygius neturėtų būti atsižvelgiama į dėl kompleksinės paramos reikalavimų nesilaikymo taikytinas sankcijas.

Dėl Audito Rūmų nustatytų reikšmingų trūkumų, susijusių su gyvūnų identifikavimo ir registravimo reikalavimų laikymusi, DG AGRI pritaria Audito Rūmų pastaboms ir atlikdamas kompleksinės paramos auditus šiems reikalavimams skiria ypač daug dėmesio.

4.5 langelis. Tinkamumo klaidos pavyzdys: papildomumo principo nesilaikymas

Audito Rūmų nurodytos paramos priemonės nėra tiesiogiai ar netiesiogiai susijusios su LIFE projektu arba su konkrečiu pagal tą projektą vykdomu veiksmu, tačiau apima pagal specialias kaimo plėtros programos nuostatas numatytas kompensacijas žemės savininkams. Tokios kompensacijos nesietinos su jokiais konkrečiais į projektą įtrauktais veiksmais. Jų apimtis ir paskirtis nesietinos su LIFE projektu. Komisija mano, kad šios sumos negali būti vertinamos kaip tiesioginis arba netiesioginis projekto finansavimas.

⁽¹⁵⁾ Kaip nustatyta Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 50a straipsnyje (OL L 277, 2005 10 21, p. 1).

⁽¹⁶⁾ Nustatyti pažeidimai sudaro 0,4 procentinio punkto Audito Rūmų 4.9 dalyje nurodyto klaidų lygio.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

Kaimo plėtra

Valstybių narių sistemos, susijusios su operacijų tvarkingumu

4.20. Audito Rūmų atlikto valstybių narių priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **4.2 priede** ⁽¹⁷⁾.

4.21. Todėl valstybių narių institucijoms tenka atsakomybė įdiegiant ir taikant, visų pirma:

- a) tinkamas administracines ir kontrolės procedūras, kad būtų užtikrintas pareiškėjo pateiktų deklaracijų tikslumas ir skiriamas paramą taikomų tinkamumo reikalavimų laikymasis;
- b) patikras vietoje, kurios, priklausomai nuo pagalbos schemos, turėtų apimti ne mažiau kaip 5 % visų naudos gavėjų arba išlaidų ⁽¹⁸⁾. Turėtų būti taikomos tinkamos procedūros, skirtos atrinkti naudos gavėjus, įvertinti patikrų kokybę, teikti ataskaitas apie jas bei įvertinti atliktų pataisymų tinkamumą;
- c) sistema, užtikrinančią veiksmingą kompleksinio paramos susiejimo reikalavimų laikymosi kontrolę.

⁽¹⁷⁾ Su plotu susietų kaimo plėtros priemonių, tokių kaip agrarinė aplinkosauga, kai kurie pagrindiniai elementai, kaip antai tinkamas finansuoti plotas, tikrinami taikant integruotą administravimo ir kontrolės sistemą (IAKS), kuri yra aprašyta 3 skyriuje (3.18 dalyje). Kiti tinkamumo reikalavimai tikrinami taikant specialias kontrolės priemones. Kaip aprašyta 3 skyriuje (**3.2 priede**), Audito Rūmai nustatė, kad IAKS sistemos buvo iš dalies veiksmingos vienoje mokėjimo agentūroje ir neveiksmingos kitose dviejose.

⁽¹⁸⁾ Reglamento (ES) Nr. 65/2011 12 ir 25 straipsniai.

4.20. Bendras atsakymas į 4.20 ir 4.21 dalių pastabas:

Žinoma, valstybių narių valdžios institucijos atsako už tai, kad veikianti administracinė ir kontrolės sistema atitiktų teisinius reikalavimus ir užtikrintų, kad EŽŪGF ir EŽŪFKP fondams nekiltų finansinė rizika.

EŽŪGF ir EŽŪFKP fondų pasidalijamojo valdymo sistema veikia taip, kad jei nustatoma fondams finansinę riziką keliančių trūkumų, susijusių valstybėms narėms Komisija taiko grynuosius finansinius pataisymus.

Komisija žino, kad valstybių narių EŽŪFKP kontrolės sistemoje esama trūkumų, visų pirma susijusių su priemonėmis, kurioms netaikoma IAKS. Apie tokius trūkumus sertifikavimo įstaigos (SĮ) praneša savo metinėse sertifikavimo ataskaitose. SĮ teikia rekomendacijas, kaip patobulinti kontrolės sistemas ir imtis tolesnių veiksmų atsižvelgiant į tas rekomendacijas. Kai taikoma atitikties patvirtinimo procedūra, Komisija, atlikdama rizikos analizę ir rengdama savo audito programą, atsižvelgia į SĮ pateiktus faktus, taip pat į kitą informaciją.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.22. Prancūzijos atveju 2010 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai nurodė, kad sistemos buvo neveiksmingos ⁽¹⁹⁾. Rengiant 2012 m. DAS buvo atliktas priežiūros vizitas, kurio metu buvo siekiama patikrinti, ar buvo atsižvelgta į 2010 m. nurodytus trūkumus. Audito Rūmai nustatė, kad keturi ⁽²⁰⁾ iš septynių nurodytų trūkumų aplankytame regione (Pietūs-Pirėnai) vis dar nebuvo ištaisyti ar nebuvo ištaisyti iki galo. Be to, operacijų testavimo rezultatai trijuose kituose Prancūzijos regionuose parodė, kad juose vis dar buvo penktas ⁽²¹⁾ trūkumas.

4.23. Kitose penkiose valstybėse narėse Audito Rūmų auditas apėmė atitinkamų teisės aktų nuostatų laikymąsi ir sistemų veiksmingumo užtikrinant operacijų tvarkingumą įvertinimą. Daugiausia buvo nagrinėjami 4.21 dalyje nurodyti trys elementai.

4.24. Šiose penkiose valstybėse narėse Audito Rūmai nustatė šiuos pagrindinius trūkumus:

- administracinių patikrų trūkumus, susijusius su tinkamumo sąlygomis ir įsipareigojimais visose penkiose valstybėse narėse, pavyzdžiui, netinkamo PVM nenustatymu ar dvigubu finansavimu,
- nepakankamą sąnaudų pagrįstumo vertinimą (Vokietijoje (Brandenburge ir Berlyne), Lenkijoje, Rumunijoje ir Švedijoje),
- trūkumus taikant sumažinimus ar susigrąžinimus visose penkiose valstybėse narėse,

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.22. Pastaruosius dvejus metus iš eilės sertifikavimo įstaiga pranešė, kad Prancūzijos EŽŪFKP kontrolės sistemoje esama reikšmingų trūkumų; dėl abiejų metų pradėtos taikyti finansinių pataisymų procedūros.

Prancūzijos valdžios institucijų buvo paprašyta pašalinti aptiktus trūkumus; šiuo klausimu tolesnių veiksmų bus imamasi taikant esamas procedūras.

Atlikdamos auditus Prancūzijoje Komisijos tarnybos aptiko ir pasikartojančių trūkumų, panašių į tuos, kuriuos nustatė Audito Rūmai. Be to, Komisijos tarnybos ėmėsi tolesnių veiksmų dėl Audito Rūmų pateiktų faktų ir aptiko tris Audito Rūmų aptiktus trūkumus (vyresnieji darbuotojai netinkamai atlieka darbo tikrinimą, neveiksminga rizikos analizė ir nepakankama atsitiktinė imtis). Taikoma sąskaitų patvirtinimo procedūra.

4.24. Jei atlikdama auditus Komisija nustato administracinių patikrų trūkumų, ji imasi taikyti atitikties patvirtinimo procedūrą, kad apgintų ES finansinius interesus.

- Komisija pritaria, kad sąnaudų pagrįstumo administracinės patikros yra labai svarbios siekiant užtikrinti kontrolės sistemos veiksmingumą. Atlikdama atitikties auditus Komisija taip pat aptiko sąnaudų pagrįstumo vertinimo trūkumų, todėl, kad apgintų ES finansinį interesą, ėmėsi taikyti finansinius pataisymus jiems pašalinti.
- Audito Rūmų nurodytus klausimus Komisija taip pat sistemiškai nagrinėja per audito vizitus. Jei nustatoma trūkumų, pagal sąskaitų atitikties patvirtinimo procedūrą valstybėms narėms taikomi finansiniai pataisymai, taip pat pateikiamos rekomendacijos, kaip tobulinti kontrolės sistemas.

⁽¹⁹⁾ 2010 metų metinė ataskaita, 3.2.2 priedas.

⁽²⁰⁾ Administracinių patikrų sistemingos peržiūros stygius; vietoje tikrinamų naudos gavėjų atrankos procedūros trūkumai; netikrinamas sąnaudų pagrįstumas; nepakankamos deklaruotų išlaidų patikros.

⁽²¹⁾ Tinkamumo sąlygos, susijusios su priemonės kompensacinėmis išmokomis, mokamomis ūkininkams gamtinių kliūčių turinčiose vietovėse, patikrų stygius.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- nepakankamą patikrų vietoje kokybę visose penkiose valstybėse narėse, pavyzdžiui, šios patikros neapėmė visų įsipareigojimų ir prievolių ir (arba) nebuvo nustatyti visi neatitikimai,
- kompleksinio paramos susiejimo patikrų kontrolės sistemos koncepcijos ir įgyvendinimo trūkumus visose penkiose valstybėse narėse, pavyzdžiui, nepakankamus nacionalinius GAAB standartus ar neteisingą nitratų direktyvos įgyvendinimą nacionaliniu lygmeniu.

Šie trūkumai buvo labai panašūs į šešiose skirtingose valstybėse narėse, kurių auditas buvo atliktas praėjusiais metais ⁽²²⁾, nustatytus ir nurodytus trūkumus.

4.25. Pats svarbiausias Audito Rūmų nustatytas akivaizdus trūkumas buvo susijęs su neveiksmingomis viešųjų pirkimų taisyklių patikromis visose penkiose valstybėse narėse. Pavyzdžiui, Audito Rūmai šiose penkiose valstybėse narėse atliko 40 viešųjų pirkimų procedūrų auditą, kurio metu buvo nustatyta, kad 16 (40 %) jų buvo paveiktos klaidų. Šešiuose iš 40 atvejų buvo nustatytos netinkamos išlaidos. Audito metu buvo nustatyta daugiau nei 9 milijonų eurų vertės netinkamų išlaidų, susijusių su viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymu. Netinkamų išlaidų atvejais pateiktas 4.6 langelyje.

⁽²²⁾ 2011 m. metinė ataskaita, 4 skyrius, 4.24–4.32 dalys.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- Komisija atliko kompleksinės paramos auditus penkiose valstybėse narėse, kuriose auditus atliko Audito Rūmai (nors Vokietijoje auditai buvo atliekami ne tuose pačiuose regionuose), ir taip pat pastebėjo GAAB standartų ir TANVR nustatymo ir kontrolės trūkumų. Kai rizika fondams buvo aiškiai nustatyta, Komisija tais klausimais ėmėsi taikyti finansinį pataisymą arba yra įpusėjusi sąskaitų patvirtinimo procedūrą dėl klausimų, susijusių su šiomis penkiomis valstybėmis narėmis (RO, BG, PL, SE ir DE).

Audito Rūmų paminėtiems trūkumams pašalinti parengti išsamūs veiksmų planai, įgyvendinami bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, atsižvelgiant į išlygas dėl kaimo plėtros išlaidų 2011 ir 2012 m., kaip nurodyta 2011 ir 2012 m. DG AGRI metinėse veiklos ataskaitose; tikimasi, kad ateityje tokie veiksmai duos gerų rezultatų.

4.25. Komisija taip pat aptiko reikšmingų viešųjų pirkimų taisyklių laikymosi trūkumų, todėl, siekiant pašalinti EŽŪFKP fondui keliamą finansinę riziką, bus taikomi finansiniai pataisymai.

Viešieji pirkimai taip pat yra viena svarbiausių temų 4.11 dalyje minėtuose veiksmų planuose.

Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį, jog viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymas dar nereiškia, kad 100 % susijusių išlaidų yra netinkamos finansuoti, nes vis dėlto įgyvendinamo projekto tikslas gali būti pasiektas ir gali būti gauta pridėtinės vertės.

Komisijos tarnybos dirba, siekdamos parengti bendras visiems ES fondams skirtas gaires, kurios padėtų nustatyti finansinių pataisymų lygį tais atvejais, kai nesilaikoma viešųjų pirkimų taisyklių; taip pat žr. 4.16 dalį.

Atlikdama auditus Rumunijoje Komisija taip pat aptiko reikšmingų trūkumų, todėl vykdoma sąskaitų patvirtinimo procedūra. Siekdamos ginti ES finansinį interesą ir susigrąžinti visas netinkamai paskirtas išmokas, dėl Audito Rūmų nustatytų faktų Komisijos tarnybos imsis tolesnių veiksmų nacionalinių valdžios institucijų atžvilgiu.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.6 langelis. Vienos valstybės narės nepakankamos administracinių patikrų kokybės pavyzdys

Vienu tikrintu viešųjų pirkimų atveju Vokietijoje (Brandenburge ir Berlyne) pati mokėjimo agentūra buvo daugiau nei 2,2 milijono eurų EŽŪFKP paramos gavėja. Ši parama buvo susijusi su priemone „techninė pagalba“ mokėjimo agentūros 2008–2012 m. trečiosioms šalims patikėtai IT sistemai.

Audito Rūmai nustatė, kad IT sistemos ir tolesnės IT priežiūros sutartis buvo pasirašyta su viena įmone pagal derybų procedūrą be išankstinio skelbimo apie pirkimą, o ne pagal privalomą atvirą ar ribotą procedūrą. Kadangi nesilaikoma privalomų procedūrų, išlaidos yra netinkamos gauti ES finansavimą. Tokia pati situacija, susijusi su sutarčių dėl IT sistemų sudarymu pasikartojo 11 kitų Vokietijos regionų.

Komisijos sistemos, susijusios su operacijų tvarkingumu

Komisijos sąskaitų patvirtinimo procedūros

4.26. Didžiosios žemės ūkio išlaidų dalies valdymą dalijasi valstybės narės ir Komisija. Paramos lėšas sumoka valstybės narės, kurios vėliau gauna kompensaciją iš Komisijos (kas mėnesį EŽŪGF ir kas tris mėnesius EŽŪFKP atveju). Kad Komisija užtikrintų galutinę atsakomybę įgyvendinant biudžetą, ji taiko dvi sąskaitų patvirtinimo procedūras ⁽²³⁾:

- a) *metinę finansinę patvirtinimo procedūrą*, susijusią su kiekvienos akredituotos mokėjimo agentūros metinėmis finansinėmis ataskaitomis ir vidaus kontrolės sistema. Atitinkamas sprendimas pagrįstas nepriklausomų sertifikavimo įstaigų valstybėse narėse atliktais auditais, kurie pateikiami Komisijai;
- b) *daugiametę atitikties patvirtinimo procedūrą*, pagal kurią atitinkama valstybė narė gali atlikti finansinius pataisymus, jei vienais ar keleriais finansiniais metais įgyvendinant išlaidas nebuvo laikomasi ES taisyklių. Atitinkamas sprendimas pagrįstas Komisijos atliktais auditais.

⁽²³⁾ Atsižvelgiant į finansinį reglamentą ir Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento įgyvendinimo taisykles.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.27. Komisijos atitikties audito darbo organizavimo srityje Audito Rūmai nustatė, kad didžioji pagrindinių elementų dalis buvo įdiegta ir atitiko pagrindinius reglamentavimo reikalavimus. Atitikties auditų aprėpiamų išlaidų suma, išreikšta kaip visų išlaidų procentinė dalis, 2008 m. sudarė 47 %, o 2012 m. – 42 %. 2013 m. metinėje audito programoje ši planuojama aprėptis yra tik 19 %. Atlikto atitikties audito darbo srityje Audito Rūmai nustatė trūkumų, susijusių su kokybės kontrole, audito dokumentais, įrodymų vertinimo ir išvadų rengimo būdu ⁽²⁴⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.27 4.27–4.33 dalyse nagrinėjamas atitikties patvirtinimo procedūros įgyvendinimas. Dėl 2012 m.:

- 4.33 dalyje Audito Rūmai teisingai pažymėjo, kad nustatyto dydžio pataisymų suma, kaip visos finansinių pataisymų sumos dalis, sumažėjo nuo 68 % 2011 m. iki 12 % 2012 m.; taigi vis daugiau finansinių pataisymų grindžiama tiksliau apskaičiuota ES kylančia finansine rizika,
- 4.29 dalyje Audito Rūmai taip pat teisingai pažymėjo, kad pastaraisiais metais bendra finansinių pataisymų suma padidėjo.

Kaip nurodė Audito Rūmai, 2013 m. audito aprėptis sumažėjo, o tai atspindi DG AGRI valdymo sprendimą, priimtą dėl būtinybės panaudoti savo ribotus išteklius, kad būtų sparčiau išnagrinėti nebaigti tirti atvejai, – juos nagrinėti pasidarė dar sudėtingiau ir brangiau dėl to, kad vietoj nustatyto dydžio pataisymų imta taikyti apskaičiuotus finansinius pataisymus, – taip pat tam, kad, valstybėse narėse įvykdžius esamus veiksmų planus, būtų imamasi tolesnių veiksmų. Tačiau pažymima, kad tikroji aprėptis yra gerokai didesnė, nes atitikties auditai apima bent išlaidas, patirtas per pastaruosius 24 mėnesius (24 mėnesių taisyklė); 2013 m. skaičius, kuris šioje ataskaitoje nesvarbus, nebus žinomas iki 2014 m. pavasario, kai bus gautos metinės išlaidų deklaracijos. Pabrėžiama, kad 2013 m. audito planuose audito aprėptis yra orientacinė ir negali būti lyginama su tikrąja ankstesnių metų aprėptimi. Be to, aprėpiamos išlaidos yra tokios, dėl kurių kyla didžiausia rizika.

Pažymima, kad su EŽŪFKP susijusių audito vizitų skaičius padidėjo nuo 23 2012 m. iki 35 2013 m.

Šie trys pagrindiniai kriterijai rodo atitikties patvirtinimo procedūros įgyvendinimo veiksmingumą švelninant klaidų riziką. Vis dėlto, ypač atsižvelgdama į tai, kad rengiamasi BŽŪP reformai, Komisija svarsto, kaip dar būtų galima pagerinti padėtį.

Komisijos atliekamo audito darbo kokybę užtikrinama laikantis keturių akių principo, o visi audito planai ir ataskaitos yra peržiūrėti auditorių vadovybės ir su ja aptariami. Audito darbas dokumentuojamas kontroliniais sąrašais ir ataskaitomis; audito dokumentacija tvarkoma ir derinama atsižvelgiant į Audito Rūmų 2011 m. metinėje ataskaitoje pateiktas pastabas.

⁽²⁴⁾ Į kokybės kontrolės ir audito dokumentų stygių dėmesys jau buvo atkreiptas 2011 m. metinėje ataskaitoje (4 skyrius, 4.41 dalis).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.28. Komisijos auditai yra pagrįsti sistemų vertinimu, jų tikslas nėra tikrinti atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą. Imtys yra atrenkamos remiantis profesine nuovoka arba atsitiktiniu būdu ir apima su keletu biudžetinių metų susijusias išlaidas. Taigi Komisijos audito darbas nėra skirtas apskaičiuoti metinį klaidų lygį.

4.29. 2012 m. Komisija priėmė tris sprendimus dėl atitikties, kuriais remiantis buvo padaryti 651 milijono eurų vertės finansiniai pataisymai (503 milijonai eurų susiję su EŽŪGF ir 148 milijonai eurų susiję su EŽŪFKP). Vidutinė finansinių pataisymų suma pastaruosius penkerius metus (2008–2013 m.) buvo 30 % didesnė nei anksčiau (2003–2007 m.), atsižvelgiant į biudžeto padidėjimą tarp šių dviejų laikotarpių.

4.30. Atliekant nustatyto dydžio pataisymus nepakankamai atsižvelgiama į pažeidimo pobūdį ir rimtumą⁽²⁵⁾, kadangi taikomas tas pats 5 % nustatyto dydžio pataisymas, neatsižvelgiant į tai, ar nustatyti trūkumai buvo susiję su viena pagrindine kontrolės priemone ar su daugeliu šių kontrolės priemonių. Tačiau, nors nustatyto dydžio pataisymai praityje buvo taikomi labai dažnai, 2012 m. jų taikymas žymiai sumažėjo. Vis dėlto, 2012 m. šešiais iš 54 atvejų Komisija iš pradžių pasiūlytą 5 % nustatyto dydžio pataisymą po taikinimo procedūros sumažino iki 2 %.

4.31. Sprendimų dėl atitikties atveju išlikusi problema yra ilgai trunkanti procedūra. Audito Rūmai šią problemą jau buvo nurodę savo 2010 m. specialiojoje ataskaitoje⁽²⁶⁾, tačiau nustatė, kad situacija nepagerėjo. Pagal atitikties procedūrų imtį buvo nustatyta, kad 2012 m. faktinis laikas (daugiau nei ketveri metai) buvo du kartus ilgesnis, nei nustatyti Komisijos vidaus terminai. Dėl to atsirado dideli vėlavimai.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.28. Komisijos auditai grindžiami pagrindine rizikos analize, kuria nustatomos rizikingos sritys – jose audito veikla ir ištekliai telkiami siekiant geriau apginti ES finansinius interesus.

4.29. Komisijos nuomone, 30 % padidėjusi finansinių pataisymų suma rodo, kad atitikties patvirtinimo procedūros veiksmingumas nemažėja.

4.30. Komisija nori atkreipti dėmesį į toliau vardinamus su šiuo klausimu susijusius elementus. 2012 m. tik 12 % finansinių pataisymų buvo nustatyto dydžio. Nuo 1997 m. galiojanti finansinių pataisymų apskaičiavimo metodika yra visiškai suderinama su Tarybos reglamento (EB) Nr. 1290/2005 31 straipsnio 2 dalimi ir visiškai ją atitinka. Ją palaiko Teisingumo Teismas, įskaitant bylas, tiriamas įsigaliojus Reglamentui (EB) Nr. 1290/2005. Komisija pažymi, kad Audito Rūmai kritikuoja tai, kad nustatyto dydžio pataisymai nėra akumuliuojami.

Audito Rūmai teisingai nurodo, kad po taikinimo procedūros Komisija sumažino pataisymų dydį. Šešiais aptariamais atvejais (o padėtis tokiais atvejais visada yra tokia), prieš priimdama gerai apsvartytą sprendimą sumažinti iš pradžių siūlytą nustatyto dydžio pataisymą, kad tikroji rizika ES biudžetui būtų geriausiai atspindima, Komisija atidžiai išnagrinėjo per šią procedūrą valstybių narių pateiktus paaiškinimus ir visą naują informaciją. Pabrėžtina, kad prieštaravimo procedūra yra tokio pobūdžio procedūra, kurią taikant Komisija turi galimybę tiksliau apskaičiuoti riziką biudžetui.

4.31. Visų pirma dėl to, kad rengiamasi įgyvendinti BŽŪP reformą, Komisija ir toliau stengsis pagerinti ir paspartinti procesą, nepamiršdama būtinybės laikytis kokybės standartų ir valstybių narių teisės atsakyti.

⁽²⁵⁾ 2005 m. birželio 21 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1290/2005 dėl bendrosios žemės ūkio politikos finansavimo (OL L 209, 2005 8 11, p. 1) 31 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „Komisija įvertina sumas, kurios nebus finansuojamos, atsižvelgdama į nustatytą neatitikimo svarbą. Komisija atsižvelgia į pažeidimo pobūdį ir lygį bei į Bendrijai padarytą finansinę žalą.“

⁽²⁶⁾ Specialioji ataskaita Nr. 7/2010 „Sąskaitų patvirtinimo procedūros auditas“, 68–73 ir 98 dalys.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.32. Audito Rūmai nustatė, kad priimant finansinio patvirtinimo sprendimą nebuvo tinkamai atsižvelgta į atitikties auditų rezultatus. Vadinas, sumažėja finansinio patvirtinimo sprendimo patikimumas.

4.33. Nors pastaraisiais metais Komisija padidino bendrą finansinių pataisymų sumą ir 2012 m. žymiai sumažino nustatyto dydžio pataisymų dalį⁽²⁷⁾, reikia papildomų veiksmų, siekiant užtikrinti, kad atitikties patvirtinimo sprendimai būtų priimti tinkamai ir laiku.

Patikinimo procedūros sustiprinimas

4.34. 2010 m. Komisija parengė neprivalomą naują kontrolės teisinį pagrindą, pavadintą „Patikinimo dėl operacijų teisėtumo ir tvarkingumo galutinių naudos gavėjų lygmeniu stiprinimas, remiantis sertifikavimo įstaigų darbu“. Į siūlomą BŽŪP teisinį pagrindą po 2013 m. įtrauktos nuostatos, pagal kurias ši procedūra yra privaloma visoms valstybėms narėms.

4.35. Patikinimo procedūros sustiprinimas reiškia, kad sertifikavimo įstaigos iš naujo patikrina operacijų reprezentatyvią imtį, kurią mokėjimo agentūra tikrino vietoje. Jei Komisija mano, kad valstybės narės šią procedūrą taiko teisingai, atliekant finansinius pataisymus sąskaitų tvirtinimo metu gali būti atsižvelgiama tik į klaidų lygį, apskaičiuotą pagal sertifikuotus statistinius patikrinimų duomenis. Iki šiol Komisija šia galimybe nepasinaudojo, kadangi nebuvo vykdomos šio ribojimo sąlygos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.32. Reglamento (EB) Nr. 1290/2005 30 straipsnyje aiškiai nurodyta, kad sprendimas dėl finansinio patvirtinimo priimamas atsižvelgiant į mokėjimo agentūros pateiktų metinių sąskaitų užbaigtumą, tikslumą ir teisingumą. Šis sprendimas nepažeidžia vėliau pagal atitikties patvirtinimo procedūras priimamų sprendimų. Taigi minėtos dvi procedūros yra skirtingos ir nepriklausomos, nors akivaizdu, kad jos viena kitą papildo. Antroji (atitikties patvirtinimo procedūra) gali būti pradėta pasibaigus ankstesniajai, o sprendimas dėl finansinio patvirtinimo neturėtų būti grindžiamas nei atliekant atitikties auditus nustatytais faktais, nei Audito Rūmų nustatytais faktais, susijusiais su išlaidų tvarkingumu, dėl akivaizdžios priešasties – įvairių užduočių atlikimo laiko, pobūdžio ir aprėpties skirtumų.

4.33. Kaip pažymėjo Audito Rūmai, pastaraisiais metais padidėjo bendra finansinių pataisymų suma ir 2012 m. gerokai sumažėjo nustatyto dydžio pataisymų dalis, o tai aiškiai rodo, kad sistema yra veiksminga. Vis dėlto Komisija svarsto, kaip būtų galima pagerinti padėtį, vertindama tai visų pirma kaip vieną iš BŽŪP reformos įgyvendinimo uždavinių ir siekdama procedūrą vykdyti geriau – tiksliau apskaičiuoti ES finansinę riziką ir tinkamiau planuoti laiką.

4.34. Patikinimo procedūros tobulinimas suprantamas kaip pirmasis proceso plėtotės gerinant patikinimo lygį etapas atsižvelgiant į valstybių narių atliktą kontrolės darbą. Šiuo parengiamuoju etapu paaikškėjo, kad tai yra naudinga bendra mokomoji veikla, kurioje dalyvaujama savanoriškai, siekiant tobulinti ir geriau derinti procedūras ir gaires, skirtas teisėtumo ir tvarkingumo užtikrinimo darbui, reikalaujamam pagal naujuosius BŽŪP reformos teisės aktus.

4.35. Toks tam tikromis sąlygomis galimas minėto klaidų lygio finansinių pataisymų viršutinės ribos nustatymas yra susijęs su sąskaitų atitikties patvirtinimo procedūromis. Žinoma, jei valstybė narė įgyvendina pirmiau išdėstytą pasiūlymą ir jei sertifikavimo įstaiga patvirtina konkrečios populiacijos kontrolės statistinių duomenų patikimumą, visi finansiniai pataisymai dėl atitinkamos valstybės narės pagalbos schemos valdymo ir kontrolės trūkumų toje populiacijoje negalėtų viršyti klaidų lygio, nustatyto pagal atitinkamus kontrolės statistinius duomenis.

Jei sertifikavimo įstaiga nepatvirtina klaidų lygio, nustatyto pagal mokėjimo agentūros kontrolės statistinius duomenis, finansinių pataisymų viršutinės ribos nustatymo pagal klaidų lygį sąlygos laikomos netenkinamomis.

⁽²⁷⁾ Nustatyto dydžio pataisymų suma, kaip visos finansinių pataisymų sumos dalis, sumažėjo nuo 68 % 2011 m. iki 12 % 2012 m.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.36. 2012 m. Audito Rūmai patikrino keturias iš penkių valstybių narių, kurios taikė šią procedūrą: dvi EŽŪFKP (Bulgariją ir Rumuniją) ir dvi EŽŪGF (Liuksemburgą ir Jungtinę Karalystę (Šiaurės Airiją) atveju. Audito Rūmai nustatė rimtų procedūros vykdymo trūkumų.

- EŽŪFKP atveju Audito Rūmai nustatė, kad dviejų sertifikavimo įstaigų pateikti duomenys buvo nepatikimi. Pavyzdžiui, Rumunijoje Audito Rūmai iš naujo patikrino sertifikavimo įstaigos atliktus patikrinimus ir nustatė netinkamumo požymių 5 iš 10 testuotų atvejų.
- dėl EŽŪGF, Audito Rūmai peržiūrėjo atitinkamų sertifikavimo įstaigų atliktų audito metu patikrintų mokėjimų imtį ir iš naujo atliko šių įstaigų atliktus matavimus. Buvo nustatyta reikšmingų skirtumų. Pavyzdžiui, Audito Rūmams iš naujo atlikus 12 iš 47 matavimų Šiaurės Airijoje, matavimų rezultatai nuo sertifikavimo įstaigos pateiktų rezultatų skyrėsi daugiau nei taikoma toleravimo riba ⁽²⁸⁾.

DG AGRI metinė veiklos ataskaita (MVA)

4.37. DG AGRI MVA pateikta išlyga dėl visų EŽŪFKP išlaidų 2012 m. (13,3 milijardo eurų). Ši išlyga buvo pateikta dėl DG AGRI abejonių, susijusių su kontrolės kokybe kai kuriose valstybėse narėse ir Audito Rūmų nurodytu klaidų lygiu.

4.38. Tačiau DG AGRI išlygoje dėl EŽŪFKP yra šių trūkumų:

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.36. Kai tik bus gautas Šiaurės Airijos atsakymas į Audito Rūmų ataskaitos pastabas, planuojama į šią šalį vykti su Sąj darbo kokybės patikrinimo vizitu.

Rumunijoje ir Bulgarijoje patikrinimo vizitų nesuplanuota, nes Sąj negalėjo patvirtinti kontrolės statistiniuose duomenyse nurodytų išlaidų. Vis dėlto, siekiant ateinančiais metais pagerinti Sąj darbo kokybę, dėl Audito Rūmų pateiktų faktų kartu su šiomis šalimis vykdomi tolesni veiksmai.

- Dviejose susijusiose valstybėse narėse taikomos su EŽŪFKP susijusios atitikties patvirtinimo procedūros; dėl nustatytų trūkumų kylanti rizika bus šalinama taikant finansinius pataisymus.
- Žr. pirmiau.

4.37. Išlyga perkelta iš 2011 m. Tačiau, kaip nurodoma išlygos tekste, pagrindas taikyti išlygą yra išplėstas. Audito Rūmų ir DG AGRI atlikti auditai verčia abejoti valstybių narių vykdytos kontrolės kokybe. Todėl, nors apskaičiuotas likutinis klaidų lygis nesiekė 2 %, išlyga perkelta į 2012 m.

4.38. Priežastys taikyti išlygą dėl EŽŪFKP aiškiai išdėstytos DG AGRI 2012 m. MVA. Atsižvelgiant į abejones dėl kai kurių valstybių narių vykdytos kontrolės kokybės ir į tai, kad nebuvo galimybės pasinaudoti naujuoju integruotu metodu, taikytinu atsietosios tiesioginės pagalbos srityje, DG AGRI negalėjo atmesti tikimybės, kad tikrasis likutinis klaidų lygis viršija reikšmingumo ribą. Tačiau kartu atsižvelgiant į tai, kad dauguma 2012 m. pagal bendrąjį veiksmų planą, parengtą siekiant imtis tolesnių veiksmų po 2011 m. išlygos pateikimo, vykdytų veiksmų bent iki 2014 m. negali padaryti reikšmingo poveikio likutiniam klaidų lygiui, nuspręsta išlaikyti 2011 m. išlygą.

⁽²⁸⁾ Reglamento (EB) Nr. 1122/2009 34 straipsnio 1 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

- remiantis kontrolės statistiniais duomenimis, kuriuos valstybės narės pateikė Komisijai, likutinis klaidų lygis (LKL) ⁽²⁹⁾ buvo 1,62 % (Komisijos kiekybiškai įvertintas 202,7 milijono eurų suma). DG AGRI nustatė, kad LKL greičiausiai buvo didesnis ir galėjo viršyti 2 %; tačiau jis nepateikė savo kiekybiškai įvertintos LKL sumos,
- naujo metodo, kuris yra taikomas atsietajai pagalbai už plotą, atveju DG AGRI kiekvienos mokėjimo agentūros atveju remiasi savo auditų informacija, vertindamas taikyti ar netaikyti aukštesnį klaidų lygį (žr. 3 skyriaus 3.31 dalį). Kaimo plėtros atveju 2012 m. šis metodas nebuvo taikomas.

4.39. Savo išlygoje DG AGRI nurodo, kad nors siekiant sumažinti šį aukštą klaidų lygį buvo imtasi daug veiksmų, reikšmingo poveikio klaidoms nebus, anksčiausiai, iki 2014 m. Audito Rūmai pritaria šiam vertinimui.

Aplinka, žuvininkystė ir sveikata

4.40. Aplinkos, žuvininkystės ir sveikatos sritis Komisija valdo taikydama specialias kontrolės sistemas. Audito Rūmai atliko DG SANCO vidaus kontrolės sistemų, susijusių su viešaisiais pirkimais, mokėjimų savalaikiškumu ir susitarimais dėl dotacijų, auditų. Audito metu buvo nustatyta, kad šios sistemos buvo iš dalies veiksmingos. Mažų sutarčių atveju nebuvo aiškių kriterijų, skirtų įvertinti kandidatų finansines ir ekonomines galimybes, ir nepakako dokumentų atrinkti kandidatus derybų ar ribotų konkursų procedūroms. Reikėjo daug laiko pabaigti *ex ante* patikrinimus vietoje, todėl buvo labai atsilieskama atlikti mokėjimus ir keli mokėjimų vėlavimai nebuvo teisingai apskaičiuoti. Dėl Sveikatos ir vartotojų reikalų vykdomosios agentūros valdomų susitarimų dėl dotacijų, nebuvo įrodymų apie patikras, susijusias su potencialiais interesų konfliktais, turinčiais įtakos išorės ekspertams.

Savo 2012 m. MVA (3.1.1.1.7 dalyje) DG AGRI aiškiai nurodo, kad naujasis metodas, taikytinas atsietosios tiesioginės pagalbos srityje, daugiausia dėl su laiko planavimu susijusių priežasčių, toje ataskaitoje nebūtų taikomas kaimo plėtrai. 2012 m. Komisijos apibendrinamojoje ataskaitoje nurodoma, kad naujasis integruotas metodas bus toliau plėtojamas ir taip pat bus taikomas 2013 m. DG AGRI MVA kaimo plėtros išlaidų srityje. Taip bus galima tiksliau kiekybiškai įvertinti sumas, kurioms yra iškilusi rizika.

4.40. Mažos apimties sutartims Komisija naudoja bendruosius, o ne specialiuosius finansinio gyvybingumo kriterijus, nes mažos apimties trumpalaikės sutartys, kuriose nenumatyta išankstinio finansavimo išmokų, kelia nedidelę finansinę riziką.

Kandidatų atrankos rengiant derybas arba ribotą konkursą procedūra šiuo metu atnaujinama atsižvelgiant į įsigaliojusį naująjį Finansinį reglamentą.

Užbaigti valstybėse narėse atliekamus vietoje auditus prieš inicijuojant galutinį mokėjimą Komisijai užtruko palyginti ilgai, nes su audituojamais subjektais reikėjo aptarti daug neišspręstų klausimų. Per šį laikotarpį valstybės narės gavo pirmąją ir antrąją numatyto mokėjimo dalis.

⁽²⁹⁾ Likutinis klaidų lygis yra klaidų, kurios lieka ištaisius valstybių narių priežiūros ir kontrolės sistemų nustatytas klaidas, lygio įvertis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.41. Audito Rūmai nepateikia konkrečių pastabų dėl DG MARE metinės veiklos ataskaitos atspindimų operacijų tvarkingumo požiūriu.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvada dėl 2012 m.

4.42. Šioje politikos grupėje

- atlikus operacijų testus paaiškėjo, kad labiausiai tikėtinas klaidų lygis populiacijoje yra 7,9 %, ir
- įvertinta, kad tikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos ⁽³⁰⁾ yra iš dalies veiksmingos. Iš audito metu tikrintų šešių valstybių narių kaimo plėtros sistemų viena buvo neveiksminga (Rumunijoje), o kitos penkios buvo iš dalies veiksmingos (Bulgarijoje, Vokietijoje (Brandenburge ir Berlyne), Prancūzijoje, Lenkijoje ir Švedijoje).

Bendri audito įrodymai rodo, kad patvirtintos išlaidos yra veikiamos reikšmingo klaidų lygio.

Rekomendacijos

4.43. **4.3 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama pažanga, padaryta įgyvendinant ankstesnėse metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, rezultatai. 2009 ir 2010 m. metinėse ataskaitose Audito Rūmai pateikė septynias rekomendacijas. Viena rekomendacija buvo įgyvendinta daugeliu atžvilgių, o kitos šešios įgyvendintos kai kuriais atžvilgiais.

Išorės ekspertų patikrinimai yra tipinių raštu išdėstytų gairių, skirtų agentūros darbo procedūroms, dalis. Be to, interesų konflikto aspektai valdomi remiantis ekspertų pareiškimais ir nustatant vertinimo komisijų sudėtį, kai atskiri ekspertai skiriami į mažumos vietą. Agentūra atnaujins savo patikrinimų duomenis atsižvelgdama į auditoriaus išvadą.

4.42.

- Komisija atsižvelgia į Audito Rūmų apskaičiuotą labiausiai tikėtiną klaidų lygį. Ji nepritaria Audito Rūmų pateiktam vienos operacijos teisėtumo ir tvarkingumo vertinimui. Todėl Komisijos apskaičiuotas netinkamai paskirtų išmokų lygis yra žemesnis.

Kaip nustatė Audito Rūmai, operacijų testai rodo, kad apskaičiuotas klaidų lygis, palyginti su praėjusiais metais, išliko pastovus.

- Komisija pažymi, kad pateikti rezultatai yra panašūs į praėjusių metų rezultatus.

Konkrečiai dėl Rumunijos – atlikdama auditus Komisija taip pat aptiko reikšmingų trūkumų, todėl taikomos sąskaitų patvirtinimo procedūros. Taip pat dėl Bulgarijos – atlikdama auditus Komisija aptiko trūkumų, ir dėl jų imamasi tolesnių veiksmų taikydama sąskaitų patvirtinimo procedūrą.

4.43. Audito Rūmų nurodytas keturias žemės ūkio srities rekomendacijas Komisija laiko įgyvendintomis.

⁽³⁰⁾ Visos tikrintos sistemos buvo pasirinktos remiantis rizikos analize.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

4.44. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2012 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai kaimo plėtros srityje rekomenduoja:

- **1 rekomendacija.** Valstybės narės turėtų geriau atlikti taikomas administracines patikras, pasinaudodamos visa svarbia mokėjimo agentūrų informacija, kadangi tai galėtų padėti aptikti ir ištaisyti didžiąją klaidų dalį (žr. 4.11 ir 4.24 dalis),
- **2 rekomendacija.** Komisija turėtų užtikrinti, kad būtų atitinkamai atsižvelgta į visus atvejus, kai Audito Rūmai nustatė klaidų (kaip nurodyta 4.17, 4.24 ir 4.25 dalyse),
- **3 rekomendacija.** Komisija DG AGRI metinėje veiklos ataskaitoje turėtų taikyti panašų metodą EŽŪFKP kaip ir atsietajai pagalbai už plotą, kuomet ji atsižvelgia į savo atitikties auditų rezultatus, vertindama kiekvienos mokėjimo agentūros klaidų lygį (žr. 4.38 dalį),

ir visos BŽŪP srityje rekomenduoja:

- **4 rekomendacija.** Komisija turėtų užtikrinti tinkamą savo atitikties auditų aprėptį (žr. 4.27 dalį),
- **5 rekomendacija.** Komisija turėtų atsižvelgti į jos atitikties auditų metu nustatytus trūkumus bei į išliekančią didelių bendros atitikties procedūros vėlavimų problemą (žr. 4.27, 4.31 ir 4.33 dalis),

KOMISIJOS ATSAKYMAI

4.44.

Komisija pritaria, kad administracines patikras valstybės narės turėtų atlikti geriau.

Dabar, kai rengiamos BŽŪP reformos įgyvendinimo taisyklės, Komisija svarsto, kaip sustiprinti valstybių narių naudosimas administracines ir kontrolės sistemas ir kaip įtvirtinti įvairias priemones (įskaitant mokėjimų sustabdymą), kurias Komisija taikys siekdama geriau apginti ES finansinį interesą tais atvejais, kai valstybės narės savo vaidmenį pagal pasidalijamojo valdymo taisykles atlieka netinkamai.

Komisija užtikrins, kad dėl visų Audito Rūmų nustatytų sisteminių klaidų būtų imamasi tinkamų tolesnių veiksmų ir kad prireikus būtų taikoma atitikties patvirtinimo procedūra.

2012 m. apibendrinamojoje ataskaitoje Komisija jau yra aiškiai nurodžiusi, kad naujasis integruotas metodas bus toliau plėtojamas ir kad rengiant 2013 m. ir vėlesnes ataskaitas jis bus taikomas taip pat ir EŽŪFKP. Be to, Komisija primena, kad taikant integruotą metodą reikia atsižvelgti į faktus, kuriuos atlikdami sistemų auditus nustato Audito Rūmai, ir faktus, kuriuos nustato sertifikavimo įstai-gos.

Komisija imsis tinkamų priemonių neviršydamą turimų išteklių.

Komisija ir toliau tobulins savo auditų metodiką ir procedūras. Be to, visų pirma dėl to, kad rengiamasi įgyvendinti BŽŪP reformą, Komisija ir toliau stengsis pagerinti ir paspartinti procesą, nepamiršdama būtinybės laikytis kokybės standartų ir valstybių narių teisės atsakyti.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- **6 rekomendacija.** Komisija turėtų dar labiau patobulinti savo finansinių pataisymų nustatymo metodą, siekiant labiau atsižvelgti į nustatytų pažeidimų pobūdį ir rimtumą (žr. 4.30 dalį).

4.45. Dėl sveikatos ir vartotojų apsaugos politikos srities:

- **7 rekomendacija.** Komisija turėtų atsižvelgti į nustatytus sistemų trūkumus, susijusius su viešaisiais pirkimais ir susitarimais dėl dotacijų (žr. 4.40 dalį).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Audito Rūmai pripažįsta, kad pastaraisiais metais padidėjo bendra finansinių pataisymų suma ir 2012 m. gerokai sumažėjo nustatyto dydžio pataisymų dalis, o tai rodo, kad Komisija jau patobulino savo taikomą finansinių pataisymų nustatymo metodą.

Taigi Komisija nuolat stengiasi tobulinti savo taikomą finansinių pataisymų nustatymo metodą, visų pirma įgyvendindama BŽŪP reformą.

4.45.

Trūkumus bus siekiama pašalinti atliekant aiškesnius patikrinimus ir atnaujinant procedūras, atsižvelgiant į įsigaliojusį naująjį Finansinį reglamentą.

4.1 PRIEDAS

KAIMO PLĖTROS, APLINKOS, ŽUVININKYSTĖS IR SVEIKATOS POLITIKOS GRUPĖS OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2012			2011	2010	2009
	Kaimo plėtra	Aplinka, žuvininkystė ir sveikata	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA						
Iš viso operacijų:	160	17	177	178	92	93
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾						
Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius, kad jos yra:						
Be klaidų	37 % (59)	41 % (7)	37 % (66)	43 %	48 %	67 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	63 % (101)	59 % (10)	63 % (111)	57 %	52 %	33 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė						
Analizė pagal klaidų tipą						
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	42 % (42)	60 % (6)	43 % (48)	38 %	48 %	42 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	58 % (59)	40 % (4)	57 % (63)	62 %	52 %	58 %
Tinkamumo	71 % (42)	100 % (4)	73 % (46)	68 %	56 %	22 %
Tikrumo	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	2 %	0 %	6 %
Tikslumo	29 % (17)	0 % (0)	27 % (17)	30 %	44 %	72 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS						
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis				7,9 %		
Viršutinė klaidų riba (VKR)				11,3 %		
Apatinė klaidų riba (AKR)				4,5 %		

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

4.2 PRIEDAS

KAIMO PLĖTROS POLITIKOS GRUPĖS SISTEMŲ TIKRINIMO REZULTATAI

Atrinktų priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimas

Valstybė narė (Mokėjimo agentūra)	Administracinės ir kontrolės procedūros	Tikrinimo vietoje metodika, atranka, vykdymas, kokybės kontrolė ir konkrečių rezultatų ataskaitų teikimas	Kompleksinio susiejimo įgyvendinimas ir kontrolė	Bendras įvertinimas
Prancūzija (tik atsižvelgimas į ankstesnes pastabas)	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos	n.d.	Iš dalies veiksmingos
Švedija	Iš dalies veiksmingos	Veiksmingas	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos
Vokietija (Brandenburgas ir Berlynas)	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos
Lenkija	Iš dalies veiksmingos	Veiksmingas	Veiksmingas	Iš dalies veiksmingos
Bulgarija	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos
Rumunija (Intervencijos ir žemės ūkio išmokų agentūra (APIA) ir Kaimo plėtros ir žuvininkystės mokėjimų agentūra (PARDF))	Neveiksmingos	Neveiksmingos	Neveiksmingos	Neveiksmingos

4.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS DĖL KAIMO PLĖTROS, APLINKOS, ŽUVININKYSTĖS IR SVEIKATOS POLITIKOS GRUPĖS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Daugiau netai- koma	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2010	3.58 d) sertifikavimo įstaigos turėtų tinkamai tikrinti patikrų vietoje kokybę ir apie ją pranešti.			X				
	3.59. Kaimo plėtros srityje Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai ir valstybėms narėms ištaisyti nustatytus trūkumus, visų pirma gerinant su IAKS nesusijusių priemonių patikrų veiksmingumą.			X				
	3.60. Pagaliau būtina, kad Komisija ir valstybės narės imtųsi veiksmingų priemonių tam, kad būtų išspręstos aplinkos, žuvininkystės, sveikatos ir vartotojų apsaugos politikos srityse nustatytos problemos.			X				
2009	3.74. Audito Rūmai taip pat pakartotinai teigia, kad kaimo plėtros srityje būtinos papildomos pastangos, siekiant toliau paprastinti taisykles ir sąlygas.			X				
	3.75. Be to, Audito Rūmai mano, kad Komisijos gairės dėl sertifikavimo įstaigų atliekamo darbo pobūdžio, aprėpties ir dėl jų prievolės atsiskaityti, ypač kiek tai susiję su valstybių narių kontrolės ir patikrų vietoje statistikų patvirtinimu, turi būti peržiūretos.			X				
	3.76. Pagaliau kartu su nacionalinėmis valdžios institucijomis būtina imtis veiksmingų priemonių tam, kad būtų išvengta netinkamų finansuoti žuvininkystės projektų išlaidų apmokėjimo.			X				
	3.76. Vidaus kontrolės priemonių, taikomų su gyvūnų ligų likvidavimo ir stebėjimo programomis susijusiems mokėjimams, srityje būtina užtikrinti griežtą pareigų atskyrimą tarp Komisijos tarnybų ir įdiegti tinkamas formalias kontrolės procedūras.		X					

5 SKYRIUS

Regioninė politika; energetika ir transportas

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	5.1–5.25
Politikos grupių ypatumai	5.4–5.24
Politikos tikslai	5.4–5.5
Politikos instrumentai	5.6–5.20
Rizika tvarkingumui	5.21–5.24
Audito apimtis ir metodas	5.25
Operacijų tvarkingumas	5.26–5.43
Sistemų veiksmingumas	5.44–5.61
Audito institucijos	5.44–5.52
Audito Rūmų atliktas keturių AI patikrinimas	5.46–5.49
Komisijos vykdytos AI priežiūros įvertinimas	5.50–5.52
Komisijos metinių veiklos ataskaitų peržiūra	5.53–5.61
Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas	5.54–5.59
Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas ir Energetikos generalinis direktoratas	5.60–5.61
Išvados ir rekomendacijos	5.62–5.65
Išvada dėl 2012 m.	5.62–5.63
Rekomendacijos	5.64–5.65
5.1 priedas. Su regionine politika, energetika ir transportu susijusių operacijų testavimo rezultatai	
5.2 priedas. Sanglaudos politikos fondų (ERPF/SF/ESF) sistemų tikrinimo rezultatai	

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

5.1. Šiame skyriuje pateikiamas Audito Rūmų regioninės politikos, energetikos ir transporto specialusis vertinimas, apimantis „regioninės politikos“, „mobilumo ir transporto“ ir „energetikos“ politikos sritis. Pagrindinė informacija apie 2012 m. veiklą ir išlaidas pateikta **5.1 lentelėje**.

5.1 lentelė. Regioninė politika; transportas ir energetika. Pagrindinė 2012 m. informacija

(milijonais eurų)

Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
Regioninė politika	Europos regioninės plėtros fondas ir kitos regioninės operacijos	27 466	Pasidalijamasis
	Sanglaudos fondas	9 622	Pasidalijamasis
	Solidarumo fondas	726	Pasidalijamasis
	Su struktūriniu politika susijusios pasirengimo narystei operacijos	354	Decentralizuotas
	Administracinės išlaidos	86	Tiesioginis centralizuotas
		38 254	
Mobilumas ir transportas	Transeuropiniai tinklai (TEN)	819	Tiesioginis centralizuotas / Netiesioginis centralizuotas
	Vidaus kelių, oro ir jūrų transportas	158	Tiesioginis centralizuotas / Netiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	65	Tiesioginis centralizuotas
	Su transportu susiję moksliniai tyrimai	63	Tiesioginis centralizuotas
		1 105	
Energetika	Įprasti ir atsinaujinantys energijos ištekliai	285	Tiesioginis centralizuotas / Netiesioginis centralizuotas / Jungtinis valdymas
	Atominė energetika	197	Tiesioginis centralizuotas / Netiesioginis centralizuotas / Jungtinis valdymas
	Su energetika susiję moksliniai tyrimai	152	Tiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	78	Tiesioginis centralizuotas
	Transeuropiniai tinklai (TEN)	11	Tiesioginis centralizuotas
		723	
	Iš viso mokėjimų per metus	40 082	
	– visos administracinės išlaidos ⁽¹⁾	229	
	Iš viso veiklos išlaidų	39 853	
	– avansai ⁽²⁾	1 871	
	+ patvirtinti avansai ⁽²⁾	2 753	
	Audituota populiacija, iš viso	40 735	
	Iš viso įsipareigojimų per metus	45 091	

⁽¹⁾ Administracinių išlaidų audito ataskaita pateikiama 9 skyriuje.

⁽²⁾ Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamesnė informacija pateikta 1.1 priedo 6 dalyje).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2012 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.2. Regioninei politikai, kuri daugiausia įgyvendinama naudojant Europos regioninės plėtros fondą (ERPF) ir Sanglaudos fondą (SF), tenka 96 % šiame skyriuje nagrinėjamų politikos sričių išlaidų, o likusieji 4 % yra susiję su transporto ir energetikos sritimis.

5.3. 2012 m. ERPF (27,5 milijardo eurų išmokų) ir SF (9,6 milijardo eurų išmokų) sudarė 97 % regioninės politikos išlaidų⁽¹⁾. 2012 m. transporto ir energetikos išmokos siekė 1,8 milijardo eurų. Apie 45 % transporto ir energetikos išlaidų buvo skirta Transeuropinių tinklų (TEN) programoms, o 16 % įprastos ir atsinaujinančios energijos projektams⁽²⁾.

Politikos grupių ypatumai

Politikos tikslai

Regioninė politika

5.4. Regionine politika siekiama stiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą Europos Sąjungoje mažinant įvairių regionų išsivystymo lygio atotrūkį.

Transportas ir energetika

5.5. Transporto ir energetikos politikų tikslai – Europos piliečiams ir įmonėms suteikti galimybę naudotis saugiomis, tvariomis ir konkurencingomis transporto ir energetikos sistemomis bei paslaugomis ir ieškoti naujoviškų sprendimų, kurie padėtų formuluoti ir įgyvendinti šias politikas.

Politikos priemonės

Regioninė politika

5.6. Iš ERPF finansuojami infrastruktūros darbai, darbo vietų kūrimas arba išsaugojimas, regioninės ekonomikos plėtros iniciatyvos ir veikla, kuria remiamos mažosios ir vidutinės įmonės.

5.7. Iš SF finansuojamos investicijas į aplinkos ir transporto infrastruktūrą valstybėse narėse, kurių bendrosios nacionalinės pajamos vienam gyventojui nesiekia 90 % ES vidurkio.

⁽¹⁾ Kitos dvi pagrindinės regioninės politikos išlaidų kategorijos buvo pagal ES Solidarumo fondą (2 %) ir Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (1 %) vykdomi projektai.

⁽²⁾ Kitos trys pagrindinės išlaidų kategorijos buvo mokslinių tyrimų projektai, kurie daugiausia finansuojami iš mokslinių tyrimų bendrųjų programų (12 %), atominės energetikos projektai (11 %) ir vidaus kelių, oro ir jūrų transporto projektai (9 %).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.8. Kitos regioninės politikos priemonės yra ES solidarumo fondas, kuris teikia paramą gaivalinių nelaimių valstybėse narėse atveju, ir Pasirengimo narystei pagalbos priemonė, kuri padeda šalims kandidatėms pasirengti naudoti ES regioninį finansavimą.

Sanglaudos politikos fondų valdymas ir kontrolė pagal pasidalijamąjį valdymą

5.9. ERPF ir SF, o taip pat Europos socialinis fondas (ESF) priskiriami sanglaudos politikos fondams. Šie fondai yra reglamentuojami bendromis taisyklėmis, iš kurių gali būti padaryta išimtis kiekvieno fondo specialiuosiuose reglamentuose. Tinkamumo taisyklės yra nustatytos nacionaliniu arba kai kada regioniniu lygmeniu. Sanglaudos politikos fondai yra įgyvendinami vykdam daugiamečių programas pagal pasidalijamojo valdymo tarp Komisijos ir valstybių narių tvarką. Tos pačios nacionalinės institucijos dažnai yra atsakingos už visų sanglaudos politikos fondų valdymą. ESF, kuris aptariamas 6 skyriuje, šiame skyriuje yra paminėtas aptariant bendrus su visais fondais susijusius klausimus.

5.10. Kiekvienam programavimo laikotarpiui, remdamasi valstybių narių pasiūlymais, Komisija tvirtina veiksmų programas (VP) kartu su orientaciniais finansavimo planais, kurie apima ES ir nacionalinius įnašus⁽³⁾. Pagal VP finansuojamus projektus įgyvendina privatūs asmenys, asociacijos, privačios ar valstybinės įmonės arba vietos, regioninės ir nacionalinės viešosios įstaigos.

5.11. Valstybių narių institucijos atrenka projektus, skirtus pasiekti VP tikslus. Naudos gavėjai deklaruoja šių projektų patirtas išlaidas savo nacionalinėms institucijoms. Šios individualios deklaracijos sujungiamos į periodines valstybių narių valdžios institucijų pagal kiekvieną VP tvirtinamas ir Komisijai teikiamas išlaidų deklaracijas. ES bendrai finansuojama lėšų dalis tuomet yra kompensuojama iš ES biudžeto.

5.9. Tinkamumo taisyklių nustatymas nacionaliniu lygmeniu (Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 56 straipsnis) buvo vienas iš pagrindinių 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu pradėto taikyti supaprastinimo elementų. Juo siekta valstybėms narėms suteikti daugiau lankstumo pritaikant tinkamumo taisyklės prie konkrečių regionų ar programų poreikių ir suderinti jas su galiojančiomis kitomis nacionalinių viešųjų sistemų taisyklėmis.

⁽³⁾ 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu Komisija iš viso patvirtino 434 VP: 317 susijusių su ERPF/SF (iš kurių 24 VP apima SF projektus) ir 117 – su ESF.

Valstybių narių ir regionų lygmuo

5.12. Pirminė atsakomybė už netvarkingų išlaidų užkardymą arba aptikimą ir ištaisymą, ir už pranešimą apie tai Komisijai tenka valstybėms narėms. Atsakomybė už kasdienį administravimą tenka paskirtoms vadovujančiosioms institucijoms ir tarpinėms įstaigoms⁽⁴⁾. Kasdienis administravimas apima atskirų projektų atranką, procedūrų ir patikrų, skirtų pažeidimų prevencijai užtikrinti, joms nustatyti ir taisyti, įgyvendinimą ir tikrinimą, ar projektai iš tikrųjų įgyvendinami („pirmojo lygmens patikros“). Prieš kompensuotinių išlaidų deklaravimą Komisijai tvirtinančiosios institucijos patikrina, ar iš tikrųjų atliktos „pirmojo lygmens patikros“ ir, prireikus, atlieka papildomas patikras. Todėl valdymo ir tvirtinančiosios institucijos atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant, kad Komisijos kompensuojamos išlaidos būtų tvarkingos.

5.13. Audito institucijos valstybėse narėse yra atsakingos už sistemų auditų ir operacijų auditų atlikimą, siekiant pateikti pakankamą patikinimą, jog programų valdymo ir kontrolės sistemos yra veiksmingos, o kiekvienos VP patvirtintos išlaidos yra tvarkingos. Apie šių auditų rezultatus jos Komisijai praneša metinėse kontrolės ataskaitose (MKA) ir metinėse nuomonėse.

Komisijos lygmuo

5.14. Komisija turi gauti patikinimą, kad valstybės narės įdiegė teisės aktų reikalavimus atitinkančias valdymo ir kontrolės sistemas ir kad jos veikia veiksmingai⁽⁵⁾. Jei Komisija nustato, kad valstybė narė neištaisė klaidų, susijusių su netvarkingomis išlaidomis, kurios buvo patvirtintos ir deklaruotos, arba kad yra rimtų valdymo ir kontrolės sistemų trūkumų, Komisija gali nutraukti arba sustabdyti mokėjimus⁽⁶⁾. Jei valstybė narė nepanaikina netvarkingų išlaidų (kurios gali būti pakeistos kitų tos pačios VP projektų tinkamomis išlaidomis) ir (arba) nepašalina nustatytų sistemų trūkumų, Komisija gali atlikti finansinius pataisymus ir sumažinti grynąjį ES finansavimą⁽⁷⁾.

5.14. Komisija 2012 m. metinėse struktūrinių fondų generalinių direktoratų veiklos ataskaitose pateikė išsamų patikinimo dėl kiekvienos bendrai finansuotos programos valdymo ir kontrolės sistemų sukūrimo ir tolesnio veikimo vertinimą ir bendrą nacionalinių kontrolės sistemų vertinimą.

Esant sistemų trūkumams Komisija, vykdydama priežiūros funkciją, nutraukia ir (arba) sustabdo mokėjimus. Šios funkcijos vykdymą Komisija pristato metinės veiklos ataskaitose (MVA) (žr. p. 45). Regioninės ir miestų politikos GD pranešė apie 2012 m. nutrauktus du mokėjimus pagal ERPF programas, 66 išankstinių sustabdymo procedūrų ir 69 mokėjimo terminų nutraukimo procedūrų inicijavimą, taip pat apie 119 prevencinių išankstinių įspėjimų valstybėms narėms.

⁽⁴⁾ Tarpinės įstaigos – viešosios arba privačios įstaigos, veikiančios vadovujančiosios institucijos atsakomybe ir vykdančios pareigas jos vardu.

⁽⁵⁾ Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 72 straipsnis (OL L 210, 2006 7 31, p. 25).

⁽⁶⁾ Tarybos reglamento (EB) Nr. 1260/1999 39 straipsnio 2 dalis (OL L 161, 1999 6 26, p. 1); Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 91 ir 92 straipsniai.

⁽⁷⁾ Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 99 straipsnis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Transportas ir energetika

5.15. Įgyvendinant Europos Sąjungos transporto politiką siekiama vystyti vidaus rinką, didinti konkurencingumą ir inovacijas bei integruoti transporto tinklus. Šioje srityje ES politika skatinamas mobilumas, tvarus vystymasis ir transporto sauga. TEN-T programa yra pagrindinė finansinė priemonė, kurią pasitelkus remiami didelės apimties infrastruktūros projektai.

5.16. Įgyvendinant energetikos politiką siekiama prisidėti įmonėms ir piliečiams teikiant prieinamus energijos išteklius, konkurencingas kainas ir technologškai pažangias energijos paslaugas. Taip pat skatinama tvarios energijos gamyba, transportas ir vartojimas bei patikimas energijos teikimas ES. Pagrindinė šios politikos įgyvendinimo finansinė priemonė yra Europos energetikos programa ekonomikai gaivinti (EEPEG). Pagal ją projektai dažniausiai yra finansuojami dotacijomis ir subsidijomis.

Transporto ir energetikos išlaidų valdymas ir kontrolė pagal tiesioginį, netiesioginį centralizuotą ir jungtinį valdymą

5.17. Komisija (Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas bei Energetikos generalinis direktoratas) transporto ir energetikos išlaidas įgyvendina taikydama tiesioginį ir netiesioginį centralizuotą valdymą (per dvi vykdomąsias įstaigas ir vieną bendrąją įmonę⁽⁸⁾) bei jungtinį valdymą (pavyzdžiui, atominių elektrinių eksploatacijos nutraukimo fondų arba Europos energijos efektyvumo finansavimo priemonės atveju).

5.18. Paprastai Komisija projektus finansuoja pateikus oficialius kvietimus teikti projektų pasiūlymus. Patvirtintiems projektams skirtus mokėjimus Komisija atlieka tiesiogiai naudos gavėjams pagal susitarimus dėl dotacijų ar Komisijos sprendimus. Naudos gavėjai paprastai yra valstybių narių institucijos, bet taip pat gali būti valstybinės arba privačios įmonės. Beveik visi mokėjimai atliekami dalimis: pirma – avansas arba išankstinio finansavimo mokėjimas, pasirašius susitarimą dėl dotacijų arba finansavimo sprendimą, po to atliekami tarpinis ir galutinis mokėjimai, kuriais kompensuojamos naudos gavėjų nurodytos tinkamos išlaidos.

5.19. Komisija pagal nustatytus atrankos ir sutarčių sudarymo kriterijus vertina pasiūlymus, teikia informaciją ir rekomendacijas naudos gavėjams bei stebi ir tikrina projektų įgyvendinimą, atsižvelgdama į naudos gavėjų pateiktas finansines ir technines pažangos ataskaitas. Jei to reikalaujama pagal susitarimus dėl dotacijų arba Komisijos sprendimus, išlaidų deklaracijas turi patvirtinti nepriklausomas auditorius arba atitinkama nacionalinė įstaiga.

⁽⁸⁾ Transeuropinio transporto tinklo vykdomoji įstaiga, Konkurencingumo ir inovacijų vykdomoji įstaiga ir bendroji įmonė SESAR (Bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų programa).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.20. Be to, Komisija atlieka *ex post* auditus, siekdama aptikti ir ištaisyti klaidas, kurioms nebuvo užkirstas kelias taikant ankstesnes patikras.

*Rizika tvarkingumui***Regioninė politika**

5.21. ERPF ir SF išlaidų srityje pagrindinė rizika yra susijusi su projektų, kurie neatitinka ES ir (arba) nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių arba tinkamumo sąlygų, finansavimu. Taip pat yra rizika, kad naudos gavėjai gali deklaruoti tam tikras išlaidas, kurios yra netinkamos.

5.22. Įgyvendindamos VP valstybės narės institucijos turi konkurencinius prioritetus. Išlaidoms turi būti taikomos tinkamos patikros, skirtos užtikrinti tvarkingumą ir ekonominę naudą. Tačiau taip pat yra suinteresuotumas įsisavinti ES skirtas lėšas. Praktiškai tai gali trukdyti nuosekliam veiksmingų kontrolės priemonių taikymui.

5.23. Taip pat yra rizika, kad įvairūs valstybės narės kontrolės lygmenys ar Komisija nenustatys ir (arba) neištaisys neatitikties ES ir (arba) nacionalinėms taisyklėms atvejų ir iš ES biudžeto galiausiai bus kompensuotos netinkamos išlaidos.

Transportas ir energetika

5.24. Didžiausia su transporto ir energetikos išlaidomis susijusi rizika yra ta, kad Komisija netinkamų naudos gavėjų deklaruotų išlaidų gali nenustatyti prieš jų kompensavimą. Taip pat, kaip ir ERPF ir SF atveju, gali atsirasti su viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymu susijusi rizika.

5.21. Komisija sutinka su šiuo vertinimu, kaip išsamiai išdėstyta jos tarnybų darbiniam dokumente „2006–2009 m. Sanglaudos politikos srities klaidų analizė“ (SEC(2011) 1179, 2011 m. spalio 5 d.). Šiame dokumente Komisija nurodo konkrečius tokios rizikos mažinimo veiksmus, kurių ji įsipareigojo imtis (visų pirma papildomos vadovaujančiosioms institucijoms skirtos gairės ir mokymas apie nustatytą riziką, finansinių pataisymų įgyvendinimas laiku, procedūrų nutraukimas ir sustabdymas, tikslingesnė audito veikla rizikingiausiose srityse).

5.22. Šiomis aplinkybėmis Komisija mano, kad patikimo valdymo ir kontrolės sistema yra tokia sistema, kuri sudaro sąlygas patvirtinti teisėtas ir tvarkingas išlaidas.

5.23. Kadangi valdymo ir kontrolės sistema yra daugiamečių, gali būti, kad patvirtinimo metu Komisijos apmokėtame mokėjimo prašyme nustatytai permokai buvo pritaikytos dar ne visos nacionalinio ir ES lygmens kontrolės priemonės. Todėl Komisija kasmet įvertina kiekvienos programos bendrą likutinę netinkamų išlaidų riziką, atsiradusią nuo programavimo laikotarpio pradžios, ir imasi veiksmų nustatytai rizikai mažinti. Nustačiusi valdymo ir kontrolės sistemų trūkumus, Komisija imasi tinkamų veiksmų užtikrinti, kad visos susijusių bendrų išlaidų sumos būtų susigrąžintos pritaikant reikalingus finansinius pataisymus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Audito apimtis ir metodas

5.25. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Dėl audito regioninės politikos, transporto ir energetikos srityje visų pirma reikėtų pažymėti, kad:

- a) audito metu buvo tikrinama 180 operacijų imtis⁽⁹⁾, kaip apibrėžta **1.1 priedo 6 dalyje**. Ši imtis yra visų šioje politikos srityje atliktų operacijų reprezentatyvi imtis. 2012 m. imtis buvo sudaryta iš mokėjimų projektams 17 valstybių narių⁽¹⁰⁾;
- b) sistemų įvertinimo metu buvo tikrinama:
 - i) su trimis sanglaudos politikos fondais (t. y. ERPF, SF ir ESF) susijusios keturios audito institucijos (ir, jei taikytina, įgaliotos audito įstaigos) 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu keturiose valstybėse narėse: Belgijoje (Valonijoje), Maltoje, Slovakijoje ir Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje)⁽¹¹⁾;
 - ii) Komisijos AI priežiūros veikla apskritai ir
 - iii) Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato, Mobilumo ir transporto generalinio direktorato ir Energetikos generalinio direktorato metinės veiklos ataskaitos (MVA).

⁽⁹⁾ Šią imtį sudaro 180 operacijų, susijusių su 168 regioninės politikos projektais (138 ERPF ir 30 SF), 9 transporto ir 3 energetikos projektais (žr. **5.1 priedą**). 168 regioninė politikos operacijos, skirtos ERPF ir SF projektams, 145 operacijos yra susijusios su 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu, o 23 – su 2000–2006 m. laikotarpiu. Imtis sudaryta iš visų mokėjimų, išskyrus avansus, kurie 2012 m. sudarė 1,9 milijardo eurų.

⁽¹⁰⁾ Belgijoje, Čekijoje, Vokietijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Liuksemburge, Vengrijoje, Nyderlanduose, Austrijoje, Lenkijoje, Portugalijoje, Rumunijoje, Slovakijoje, Suomijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

⁽¹¹⁾ Tai audito institucijų tikrinimo, kuris prasidėjo 2010 m. (žr. 2010 m. metinės ataskaitos 4.37–4.44 dalis) ir buvo tęsiamas 2011 m. (žr. 2011 m. metinės ataskaitos 5.35–5.51 dalis) dalis. Iš viso 2010–2012 m. buvo audituota 19 audito institucijų 15 valstybių narių.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

5.26. **5.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų santrauka. Iš 180 Audito Rūmų audituotų operacijų 88 (49 %) buvo paveiktos klaidų. Labiausiai tikėtinas klaidų lygis, kurį Audito Rūmai apskaičiavo, remdamiesi savo atliktu kiekybiniu klaidų įvertinimu, yra 6,8 % ⁽¹²⁾.

Daugiau nei pusės regioninės politikos operacijų atveju patikros valstybių narių lygmeniu būtų užkirtusios kelią kai kurioms nustatytoms klaidoms

5.27. 56 % klaidų (kiekybiškai įvertinamų ir (arba) neįvertinamų) veikiamų regioninės politikos operacijų atveju Audito Rūmai mano, jog valstybių narių institucijos turėjo pakankamai informacijos, kad prieš patvirtindamos išlaidas Komisijai, galėtų nustatyti ir ištaisyti vieną arba daugiau klaidų.

5.28. Kaip ir praėjusiais metais, ERPF ir SF atveju buvo nustatyta nacionalinių institucijų atliekamų patikrinimų trūkumų, visų pirma „pirmojo lygmens patikrose“, kurias atliko vadovaujančiosios institucijos ir tarpinės įstaigos ⁽¹³⁾.

5.26. Komisija atkreipia dėmesį, kad 2012 m. labiausiai tikėtinas klaidų lygis atitinka Audito Rūmų per pastaruosius trejus metus nustatytus klaidų lygius, susijusius su dabartiniu programavimo laikotarpiu. Šį mažesnę, palyginti su ankstesniais laikotarpiais, klaidų lygį lemia griežtesnės 2007–2013 m. programavimo laikotarpio kontrolės nuostatos ir Komisijos taikoma griežta mokėjimų nutraukimo ir (arba) sustabdymo nustačius trūkumus politika. Komisija toliau savo veiksmais daugiausia dėmesio skirs rizikingiausioms programoms ir (arba) valstybės narėms ir nustačiusi trūkumų nedelsdama taikys taisyklingas priemones (taip pat žr. atsakymus į 1.12 ir 1.13 dalių pastabas).

Be to, 2012 m. Komisija visoms bendroms išlaidoms, susijusioms su dviem programomis Čekijoje ir Slovakijoje, pritaikė vienodo dydžio pataisymus. Komisija atkreipia dėmesį, kad nors siekdama apsaugoti ES biudžetą tais pačiais finansiniais metais, kurių auditą atliko Audito Rūmai, ji pasinaudojo visais savo įgaliojimais ir besąlygiškai laikėsi galiojančių teisės aktų, Audito Rūmai, apskaičiuodami 2012 m. klaidų lygį, neatsižvelgė į minėtus vienodo dydžio pataisymus.

Komisija taip pat atkreipia dėmesį, kad 2012 m. klaidų dažnis sumažėjo iki 49 %, palyginti su 59 % 2011 m.

5.27 ir 5.28. dalių pastabas. Komisija šiais atvejais imasi griežtų tolesnių veiksmų, siekdama užtikrinti, kad ateityje atitinkamos sistemos padėtų veiksmingiau išvengti klaidų prieš patvirtinimą.

Prieš patvirtindamos išlaidas vadovaujančiosios institucijos turi patikrinti su visais naudos gavėjų prašymais pateiktus dokumentus. Tačiau operacijų patikrinimai vietoje gali įvykti ir vėlesniame projektų įgyvendinimo etape, po patvirtinimo ir iki programos užbaigimo etapo, štai kodėl nepavyko aptikti dalies į Audito Rūmų imtį įtrauktų operacijų klaidų. Kontrolės sistemos poveikis siekiant sumažinti klaidų lygį paprastai matomas tik vėlesniais metais, įgyvendinus visų kontrolės lygmenų priemones.

⁽¹²⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 3,7 % iki 9,9 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų ribos).

⁽¹³⁾ Žr. 2011 m. metinės ataskaitos 5.30 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Suprasdama, kad valdymo patikrinimai yra labai svarbūs, Komisija nuo 2010 m. atlieka tikslinius valdymo patikrinimų auditus didelės rizikos programose, kuriose nustatė, kad trūkumai gali likti nenustatyti arba gali būti nustatyti netinkamu laiku. Iki 2012 m. pabaigos atliktų šių auditų rezultatai pateikiami Regioninės ir miestų politikos GD MVA (žr. p. 39).

5.29. ERPF / SF transporto ir energetikos politikos srityse nustatytos klaidos buvo susijusios su šiais klausimais:

- a) viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymu arba
- b) netinkamų finansuoti išlaidų deklaravimu, arba
- c) neteisingu pajamų duodančių projektų finansavimo trūkumo apskaičiavimu, arba
- d) valstybės pagalbos taisyklių nesilaikymu.

Viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo atvejai sudaro daugiau kaip pusę Audito Rūmų įvertinto klaidų lygio šiose politikos srityse

5.30. Viešųjų pirkimų taisyklės yra pagrindinė priemonė, skirta užtikrinti, kad viešosios lėšos būtų panaudojamos ekonomiškai ir veiksmingai ir kad Europos Sąjungoje būtų sukurta vidaus rinka.

5.31. 2012 m. Audito Rūmai auditavo 247 viešųjų pirkimų procedūras, skirtas darbų ir paslaugų sutartimis, pagal kurias buvo įvykdytos 180 Audito Rūmų testuotų operacijų išlaidos⁽¹⁴⁾. Bendra audito metu tikrintų viešųjų pirkimų sutarčių įvertinta vertė sudaro apie 6,3 milijardo eurų⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁴⁾ Daugiau kaip pusės iš 247 Audito Rūmų audito metu tikrintų viešųjų pirkimų procedūrų atveju sutarties vertė buvo didesnė už ribą, kurią viršijus taikomos į nacionalinius teisės aktus perkeliama ES viešųjų pirkimų taisyklės.

⁽¹⁵⁾ Ši suma atspindi visas su sudarytomis sutartimis susijusias išlaidas, dalis jų buvo patvirtinta audituotose išlaidų deklaracijose.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.32. Kaip ir ankstesniais metais, viešųjų pirkimų procedūros buvo ypač veikiamos klaidų⁽¹⁶⁾. Audito Rūmai aptiko klaidų, susijusių su ES ir (arba) nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymu, 31 % 180 tikrintų operacijų.

5.33. Rimti šių taisyklių pažeidimai nustatyti 12 % audito metu tikrintų operacijų (žr. 5.1 langelį). Šiose politikos srityse tokios klaidos sudaro 51 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir apie 52 % įvertinto klaidų lygio.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.32. Viešųjų pirkimų klaidos yra susijusios su vidaus rinkos taisyklių nesilaikymu ir nėra būdingos sanglaudos politikai, kaip nurodyta kituose šios ataskaitos skyriuose. Bet kuriuo atveju Komisija toliau imasi tikslingų veiksmų, kad užkirstų kelią viešųjų pirkimų procedūrų nesilaikymo atvejams ir juos nustatytų. Šiuo metu Komisija peržiūri ir derina pasidalijamojo valdymo srityje galiojančias savo taisykles, susijusias su vienodo dydžio pataisymų taikymu tokiais taisyklių nesilaikymo atvejais.

5.33. Komisija atkreipia dėmesį, kad 22 iš 180 audituotų projektų nustatytos klaidos sudaro daugiau nei pusę apskaičiuoto klaidų lygio. Komisija pabrėžia, kad iš visų šių projektų dviem atvejais ji mano, kad Audito Rūmų nustatytos klaidos jau buvo ištaisytos valstybei narei programos lygmeniu 2012 m. pritaikius vienodo dydžio finansinius pataisymus (taip pat žr. atsakymą į 5.26 dalies pastabas).

Komisija vienodo dydžio pataisymus taiko vadovaudamasi Fondo koordinavimo komiteto (FKK) gairėmis⁽¹⁾ ir atsižvelgdama į proporcingumo principą, nustatytų pažeidimų pobūdį ir sunkumą. Taip ji apsaugo ES biudžetą.

Komisija ir nacionalinės institucijos šiuos vienodus dydžius taiko nustatydamos su viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimais susijusius finansinius pataisymus, įskaitant atvejus, kai jie nustatomi atsižvelgiant į Audito Rūmų nurodytas klaidas.

5.1 langelis. Rimtų viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimų pavyzdžiai

a) *Dirbtinis darbų skaidymas į keletą konkursų*: Jūros uosto atnaujinimui skirto ERPF projekto Vokietijoje atveju keltų terminalo renovacijos darbai buvo suskaidyti į tris sekcijas. Tačiau visų sekcijų techninė ir ekonominė funkcija buvo ta pati. Tuomet darbai buvo dirbtinai suskaidyti į šešias sutartis, iš kurių penkios buvo sudarytos taikant supaprastintą procedūrą. Atsižvelgiant į konkurso darbų pobūdį, šis konkurencijos apribojimas nebuvo pagrįstas.

Panašus atvejis buvo nustatytas ERPF projekte Lenkijoje.

⁽¹⁶⁾ Žr. 2010 m. metinės ataskaitos 4.26 ir 4.27 dalis ir 2011 m. metinės ataskaitos 5.31–5.33 dalis.

⁽¹⁾ Rekomendacijos dėl finansinių pataisymų, taikytinų iš struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo bendrai finansuojamoms išlaidoms, kai nesilaikyta viešojo pirkimo taisyklių, nustatymo, 2007 m. lapkričio 29 d. FKK aiškinamosios pastabos 07/0037/03.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

b) *Nepagrįstas tiesioginis sutarties skyrimas*: Su greitaeigio geležinkelio linijos statyba susijusio TEN-T projekto Prancūzijoje atveju dvi civilinės inžinerijos sutartys buvo tiesiogiai skirtos tai pačiai įmonei, kuri anksčiau teikė panašias paslaugas infrastruktūros vadovui. Tačiau toks tiesioginis sutarties skyrimas neatitiko taikomų viešųjų pirkimų taisyklių ir turėjo būti paskelbtas konkursas sutarčiai sudaryti.

Panašių nepagrįsto tiesioginio sutarčių skyrimo atvejų buvo nustatyta ERPF projektuose Lenkijoje.

c) *Netvarkingas sutarties skyrimas dėl neteisingo sutarties skyrimo kriterijų taikymo*: Universiteto plėtrai ir biologinės demonstracinės įrangos tiekimui skirto ERPF projekto Jungtinėje Karalystėje atveju sutartis buvo padalyta į dvi dalis. Tačiau vertinimo etape abi dalys buvo vertinamos kartu ir tai pakeitė konkurso rezultatą. Todėl sutarties skyrimas buvo netvarkingas.

Panašus atvejis buvo nustatytas ERPF projekte Vengrijoje.

5.34. Dar 19 % 180 tikrintų operacijų buvo kitų klaidų, susijusių su viešųjų pirkimų ir sutarčių sudarymo procedūromis. Šios klaidos apima informavimo ir viešinimo reikalavimų nesilaikymą, konkurso specifikacijų trūkumus ir pasiūlymų vertinimo procedūrinius trūkumus. Šios klaidos neturi įtakos Audito Rūmų įvertintam klaidų lygiui (žr. 5.26 dalį) ⁽¹⁷⁾.

5.34. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl Audito Rūmų nurodytų klaidų ir, kai tinkama ir teisiškai įmanoma, laikydama savo rekomendacijų taikys finansinius pataisymus (žr. atsakymą į 5.33 dalies pastabas).

Netinkamos išlaidos deklaruotos 9 % Audito Rūmų audituotų projektų atveju

5.35. Deklaruodamos išlaidas Komisijai nacionalinės institucijos patvirtina, kad šios išlaidos buvo įvykdytos laikantis tam tikrų ES teisės aktuose, nacionalinėse tinkamumo finansuoti taisyklėse, konkrečiose VP taisyklėse, kvietimuose pareikšti susidomėjimą, bendrąjį finansavimą patvirtinančiuose sprendimuose arba susitarimuose dėl dotacijų nustatytų specialių nuostatų.

⁽¹⁷⁾ Daugiau informacijos apie Audito Rūmų viešųjų pirkimų klaidų kiekybinio įvertinimo metodą pateikta **1.1 priedo** 9 ir 11 dalyse.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.36. Audito Rūmai nustatė, kad netinkamos išlaidos buvo deklaruotos 9 % audito metu tikrintų operacijų. Šiose politikos srityse šie atvejai sudaro 39 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir maždaug 19 % įvertinto klaidų lygio (žr. 5.2 langelį).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.36. Komisija nurodo naudos gavėjų ir programas valdančių institucijų nuoseklaus tinkamumo taisyklių taikymo svarbą. Tam gali būti rengiami mokymai ir teikiamos gairės, o regioninės politikos srityje vadovaujanciosios institucijos turėtų perduoti šias per mokymus ir susipažinus su gairėmis gautas žinias visoms už lėšų valdymą atsakingoms įstaigoms. Kai regioninės politikos srityje Komisija nustato sudėtingas taisykles programų lygmeniu, ji rekomenduoja valstybėms narėms taisykles supaprastinti.

Komisija toliau daugiausia dėmesio skirs programoms valdančioms institucijoms tose srityse, kuriose nustatyta rizika. Atsižvelgdama į 2014–2020 m. programas, Komisija rekomenduos valstybėms narėms supaprastinti programų tinkamumo taisykles ir veiksmingai pasinaudoti teisės aktuose numatytais galimybėmis supaprastinti išlaidas.

5.2 langelis. Deklaruotų netinkamų išlaidų pavyzdžiai

a) *Išlaidos deklaruotos ne finansuojamu laikotarpiu:* Greitojo aplinkkelio statybos plano parengimui skirto TEN-T projekto Suomijoje atveju į išlaidų deklaraciją buvo įtrauktos šešios sąskaitos faktūros, kurių išlaidos buvo patirtos prieš finansuojamo laikotarpio pradžią. Šios išlaidos buvo neteisingai deklaruotos Komisijai kaip tinkamos.

Panašių išlaidų, kurios buvo netinkamos, nes neatitiko finansavimo laikotarpio, buvo nustatyta ERPF projektuose Prancūzijoje ir Austrijoje.

b) *Pernelyg dideli valdymo mokesčiai:* Ribotas finansavimo galimybes turinčioms socialinėms įmonėms dotacijas ir paskolas teikiančiam fondui skirto ERPF projekto Jungtinėje Karalystėje atveju atlyginimai ir kitos išlaidos buvo neteisingai įtrauktos į išlaidų deklaraciją kaip išlaidos darbuotojams, užuot deklaravus valdymo mokesčių (apskaičiuojamą kaip tiesioginių išlaidų procentinę dalį), kaip nustatyta ES teisės aktuose. Dėl to išlaidų deklaracijoje buvo padidintos išlaidos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Neteisingas finansavimo trūkumo apskaičiavimas nustatytas beveik 8 % Audito Rūmų tikrintų operacijų

5.37. Pagal ERPF ir SF projektams skiriama ES paramos suma priklauso nuo projektų investicijų išlaidų ir įvertintų grynųjų pajamų, kurios iš jų bus gautos. Todėl pajamų duodančių projektų atveju⁽¹⁸⁾ prieš patvirtinant projektą turi būti išnagrinėtos būsimos pajamos ir investicijų išlaidos: „finansavimo trūkumas“ priklauso nuo investicijų išlaidų ir įvertintų grynųjų pajamų, kurias projektas duos konkrečiu referenciniu laikotarpiu, skirtumo bei jo likutinės vertės.

5.38. Audito Rūmai nustatė pajamų duodančių projektų, kai buvo neteisingai įvertintas „finansavimo trūkumas“. Šių projektų atveju nebuvo atsižvelgta į galimas pajamas iš investicijų arba buvo naudojamos nerealistiška didelės įvertintos išlaidos. Be to, galėjo būti neatsižvelgta į likutinės vertės. Šių problemų nenustatė vadovaujančiosios institucijos, kai tvirtino projekto bendrąjį finansavimą ir (arba) tvirtino mokėjimus projektui.

5.39. Išlaidų perdeklaravimas dėl neteisingai apskaičiuoto finansavimo trūkumo buvo nustatytas 1 % audituotų operacijų. Šiose politikos srityse šie atvejai sudaro 5 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir maždaug 5 % įvertinto klaidų lygio (žr. 5.3 langelį). Kitų 7 % projektų atveju Audito Rūmai klaidų kiekybiškai neįvertino, kadangi projekto patvirtinimo momentu Komisijos gairės nebuvo aiškios arba projektai dar nebuvo užbaigti.

5.38 ir 5.39. *dalių pastabas. Dėl kiekybiškai neįvertinamų klaidų Komisija pabrėžia, kad:*

- yra vienas atvejis, kai, Komisijos manymu, iš nacionalinės sveikatos sistemos mokama kompensacija nėra laikoma pajamomis apskaičiuojant finansavimo trūkumą;
- dėl 2000–2006 m. Sanglaudos politikos projektų, kurie buvo bendrai finansuojami iki 2003 m., pažymėtina, kad reglamente buvo reikalaujama atsižvelgti į pajamas, tačiau šiuo tikslu nurodyti konkretaus metodo nereikėjo, be to, lygiai taip pat buvo prašoma atsižvelgti į poreikį skatinti laikytis principo „teršėjas moka“, dėl kurio atitinkamuose projektuose buvo gaunamos didesnės pajamos. Be to, reglamente buvo pateikta nuoroda į poreikį kurti tokius metodus bendradarbiaujant su kiekviena susijusia valstybe nare. Todėl iki 2003 m. taikyti metodai, pagal kuriuos buvo reikalaujama atsižvelgti į pajamas ir kartu skatinama laikytis principo „teršėjas moka“, gali skirtis nuo šiuo metu taikomų metodų, tačiau tai nereiškia taikytinų taisyklių pažeidimo.

⁽¹⁸⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 55 straipsnį: „projektas, iš kurio gaunamos pajamos, yra veiksmas, susijęs su investicijomis į infrastruktūrą, už kurios naudojimą naudotojai tiesiogiai moka mokesčius, arba veiksmas, susijęs su žemės ar pastatų pardavimu arba nuoma arba kitu mokamų paslaugų teikimu“.

5.3 langelis. Neteisingai apskaičiuoto pajamų duodančių projektų finansavimo trūkumo pavyzdys

Taikytos nerealistiškos įvertintos išlaidos: Miesto geriamo vandens tinklo rekonstrukcijai skirto SF projekto Portugalijoje atveju naudos gavėjas nurodė per dideles tikėtinas išlaidas darbuotojams, kurios buvo naudojamos atliekant sąnaudų ir naudos analizę. Dėl to buvo apskaičiuotas pernelyg didelis finansavimo trūkumas.

Panašių atvejų, kai atliekant sąnaudų ir naudos analizę buvo atsižvelgta į per dideles išlaidas, buvo nustatyta ERPF ir SF projektuose Ispanijoje, Lenkijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

Valstybės pagalbos taisyklių nebuvo laikomasi 3 % projektų atveju

5.40. Valstybės pagalbos taisyklės užtikrina, kad valstybių narių intervencijos neiškraipytų konkurencijos ir prekybos Europos Sąjungoje. Projektai turi atitikti šių valstybės pagalbos taisyklių nuostatas⁽¹⁹⁾.

5.41. 3 % 180 audituotų operacijų atveju bendrai finansuojami projektai neatitiko valstybės pagalbos taisyklių. Tais atvejais, kai Audito Rūmai galėjo nustatyti, kad tai prisidėjo prie neteisingo ES finansavimo, klaidos buvo įvertintos kiekybiškai. Šiose politikos srityse tokios kiekybiškai įvertintos klaidos sudaro 5 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir apie 9 % įvertinto klaidų lygio. Apskaičiuojant Audito Rūmų klaidų lygį nebuvo atsižvelgta į kitus valstybės pagalbos taisyklių nesilaikymo atvejus, kurių poveikis ES finansavimui šiame etape negalėjo būti kiekybiškai įvertintas (žr. 5.4 langelį). 2011 m. Europos Teisingumo Teismo sprendimu buvo patvirtinta, kad valstybės pagalbos taisyklės taip pat taikomos infrastruktūros projektams, kurie yra skirti komerciniams tikslams⁽²⁰⁾.

5.41. Komisija sutinka, kad pagalbos taisyklių laikymasis yra būtina programų tinkamumo sąlyga. Tačiau, kaip nurodyta 5.4 langelyje pateiktame Graikijos pavyzdyje, pareiga pranešti apie infrastruktūros projektą teisiškai nebuvo visiškai aiški iki 2011 m. ETT sprendimo Leipzig/Halle byloje (kurioje galutinis sprendimas dėl apeliacinio skundo priimtas tik 2013 m.). Siekdama paaiškinti valstybėms narėms ir naudos gavėjams praktinius sprendimo padarinius, Komisija 2012 m. lapkričio mėn. priėmė aiškinamąsias pastabas ir pateikė jas FKK. Komisija mano, kad pagal šias gaires, jei apie infrastruktūros projektus nebuvo pranešta iki 2012 m. lapkričio mėn., tai nėra laikoma pažeidimu.

⁽¹⁹⁾ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 107 straipsnio 1 dalis dėl valstybės pagalbos.

⁽²⁰⁾ Bylos T-443/08 Freistaat Sachsen ir Land Sachsen Anhalt prieš Komisiją ir T-455/08 Mitteldeutsche Flughafen AG ir Flughafen Leipzig-Halle GmbH prieš Komisiją, 2011 m. kovo 24 d. sprendimas, kaip tai 2012 m. gruodžio 19 d. patvirtino ES Teisingumo Teismas byloje C-288/11P.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.4 langelis. Projektų, kai nebuvo laikomasi valstybės pagalbos taisyklių, pavyzdžiai

Komisijai nepranešti valstybės pagalbos atvejai: Uosto įrenginių statybai skirta ERPF projekto Graikijoje atveju suteikta pagalba buvo valstybės pagalba ⁽²¹⁾. Apie projektą nebuvo pranešta Komisijai, kaip nustatyta SESV 108 straipsnyje, ir dėl to jo atitiktis vidaus rinkai nebuvo įvertinta.

Panašių atvejų buvo nustatyta ERPF projektuose Vokietijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

Komisijos baigiamuosiuose mokėjimuose nustatytos klaidos

5.42. Ankstesniais metais Audito Rūmai yra pažymėję, kad esant nepatikimai programų užbaigimo dokumentacijai (kaip antai, baigiamoji deklaracija) gali būti kompensuojamos netvarkingos išlaidos, nebent Komisija imasi tinkamų veiksmų, skirtų nustatyti ir ištaisyti susijusius trūkumus ⁽²²⁾.

5.43. Šių metų imtyje buvo dviem VP (Austrijoje ir Lenkijoje) ir septyniems 2000–2006 m. laikotarpio SF projektams (Ispanijoje) skirti baigiamieji mokėjimai, kurie apėmė 22 ERPF ir SF audituotus projektus. 12 iš šių 22 projektų Audito Rūmai nustatė klaidų. Vienos ERPF VP atveju Audito Rūmai nustatė, kad ne visos baigiamuoju mokėjimu kompensuojamos išlaidos buvo tvarkingos (Austrijoje). Tačiau Komisija šią VP užbaigė 2012 m. neatlikusi finansinio pataisymo. Septynių SF projektų Ispanijoje atveju nebuvo atlikta finansinių pataisymų atsižvelgiant į klaidas, kurias nustatė Audito Rūmai.

5.42. Komisija užbaigimo deklaracijų trūkumus nustatė ir išnagrinėjo iki Audito Rūmų audito, atlikto prasidėjus užbaigimo procesui ⁽²⁾. Komisija atsižvelgė į šiuos trūkumus per vėlesnius užbaigimo proceso etapus ir po pradinio užbaigimo dokumentų vertinimo atliko papildomą audito darbą. Kai tinkama, buvo taikomi finansiniai pataisymai.

5.43. Komisija išsamiai išnagrinės užbaigtoje programoje nustatytas klaidas. Komisija taip pat atkreipia dėmesį, kad nustačiusi likutines klaidas, finansinius pataisymus ji dar gali taikyti trejus metus nuo oficialaus programos užbaigimo.

2013 m. balandžio mėn. Komisija Europos Parlamentui pateikė apžvalginę ataskaitą, kurioje pateikiama informacija apie Komisijos 2000–2006 m. laikotarpio programose įgyvendintus finansinius pataisymus, apie kuriuos pranešė valstybės narės. Ataskaitoje nurodoma, kad pataisymai buvo pritaikyti ne mažiau kaip 5,6 % (7,3 mlrd. EUR) ERPF skirtų lėšų, skirtų programavimo laikotarpiui iki 2012 m. gruodžio 31 d. (ir 6,2 %, arba 8,1 mlrd. EUR, – iki 2013 m. kovo 31 d.) ⁽³⁾.

Dėl Audito Rūmų pastabose paminėtų septynių Sanglaudos fondo projektų, Komisija nurodo savo atsakymą į 5.39 dalies pastabas ir, be kita ko, pažymi, kad nebuvo padaryta jokių taikomos teisinės sistemos pažeidimų, kuriais būtų galima pagrįsti kokius nors finansinius pataisymus.

⁽²¹⁾ Kaip apibrėžta SESV 107 straipsnyje.

⁽²²⁾ Žr. 2011 m. metinės ataskaitos 5.52–5.64 dalis.

⁽²⁾ Žr. Komisijos atsakymą į 2011 m. metinės ataskaitos 5.57 ir 5.58 dalių pastabas.

⁽³⁾ 2013 m. balandžio 12 d. ARES (2013) 689652 raštas Europos Parlamentui ir 2013 m. gegužės 14 d. ARES(2013) 1044808 raštas Europos Audito Rūmams.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

Audito institucijos

5.44. 27 valstybėse narėse 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu ERPF / SF ir ESF skirtoms 434 veiksmų programoms buvo įsteigta 112 AI (žr. 5.10 ir 5.13 dalis) ⁽²³⁾.

5.45. Sanglaudos srityje AI metinėse kontrolės ataskaitose ir metinėse nuomonėse pateikiama informacija apie su ERPF / SF ir ESF susijusių ES išlaidų 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu tvarkingumą ⁽²⁴⁾. 2012 m. Komisijai iš viso buvo pateiktos 198 MKA ir metinės nuomonės ⁽²⁵⁾, susijusios su 317 ERPF / SF ir 117 ESF veiksmų programų ⁽²⁶⁾.

5.45. Audito institucijos atlieka pagrindinį vaidmenį patikinimo gavimo procese nuo programavimo laikotarpio pradžios ir sistemų įdiegimo. Paskui jos kasmet teikia Komisijai audito nuomonę dėl valdymo ir kontrolės sistemų veikimo, remdamosi valdymo ir kontrolės sistemų audito rezultatais ir paprastai pagal audito strategiją atliktų operacijų statistinėmis imtimis. Reglamente numatyta galimybė Komisijai tam tikromis sąlygomis vadovautis audito institucijos darbu siekiant gauti patikinimą (Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 73 straipsnis).

Komisija su audito institucijomis glaudžiai bendradarbiauja ir koordinuoja veiksmus, be to, Komisija dar 2009 m. pradėjo jų metodikų ir audito rezultatų peržiūrą. Tai padėjo stiprinti gebėjimus, nes Komisija, atlikdama kartotinį auditą, audito institucijoms teikė patarimus, gaires ir rekomendacijas.

Savo 2012 m. MVA Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo GD išsamiai išanalizavo audito institucijų 2012 m. MKA pateiktą audito informaciją ir rezultatus (žr. Regioninės ir miestų politikos GD 2012 m. MVA p. 33–37 ir Užimtumo GD 2012 m. MVA p. 35–39).

⁽²³⁾ 63 iš šių 112 AI yra atsakingos už ERPF / SF bei ESF skirtų VP auditą savo valstybėse narėse arba konkrečiame regione. Šios „daugelio fondų“ AI yra atsakingos už 344 iš 434 atitinkamų VP ir finansiniu atžvilgiu audituoja 89 % viso biudžeto (įvertinant ES ir nacionalinį viešąjį bei privatųjį finansavimą).

⁽²⁴⁾ Kiekviena audito institucija gali parengti vieną ar kelias MKA, kurios gali būti susijusios su viena ar daugiau VP.

⁽²⁵⁾ MKA ir metinės nuomonės yra pagrįstos audito institucijų atliktų auditų, susijusių su ankstesniais ES finansiniais metais Komisijai patvirtintomis išlaidomis, metu nustatytais faktais (žr. Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 62 straipsnio 1 dalies d punktą).

⁽²⁶⁾ 13 ERPF veiksmų programų atveju 2013 m. kovo mėn. AI nebuvo pateikusios 2012 m. MKA ir metinių nuomonių.

Audito Rūmų atliktas keturių AI patikrinimas

5.46. Tikrintų atskirų pagrindinių reikalavimų rezultatai ir bendras keturių tikrintų AI vertinimas pateikti **5.2 priede**. Belgija (Valonija), Malta, Slovakija ir Jungtinė Karalystė (Anglija). Audito Rūmai ypač atkreipė dėmesį į MKA ir metines nuomones bei AI atliktą darbą, turėjusius tiesioginės ir reikšmingos įtakos jų išvadoms.

5.47. Kiekvienos iš tikrintų AI atveju Audito Rūmai nagrinėjo:

- a) organizacinę tvarką ir audito metodiką;
- b) dviejų sistemų auditų darbo dokumentus;
- c) 20 operacijų auditų imties darbo dokumentus; taip pat pakartotinai atliko bent penkis iš šių 20 auditų; ir
- d) jų 2012 m. MKA ir metines nuomones bei susijusius darbo dokumentus.

5.48. Kaip ir ankstesniais metais, Audito Rūmai nustatė, kad visų keturių AI organizacinė tvarka iš esmės atitiko ES teisės aktus. Tai taip pat pasakytina apie sistemų auditui taikomą audito metodiką. Tačiau Audito Rūmai nustatė trūkumų, susijusių su tuo, kaip AI atlieka savo operacijų ir sistemų auditus ir (arba) teikia ataskaitas dėl jų rezultatų Komisijai ⁽²⁷⁾.

5.49. Audito Rūmai įvertino tris iš keturių AI kaip „iš dalies veiksmingas“ ir vieną kaip „veiksmingą“. AI, kurios buvo įvertintos kaip „iš dalies veiksmingos“, atveju Audito Rūmai mano, kad MKA nevisiškai atitiko taisykles ir (arba) Audito Rūmams pakartotinai atlikus operacijų auditus buvo nustatyta problemų, kurių pirmiau nebuvo nustačiusios AI.

5.46. Nuo pat dabartinio programavimo laikotarpio pradžios Komisija atliko 269 audito misijas, per kurias visiškai arba iš dalies buvo patikrintas 41 audito institucijos darbas dėl ERPF ir SF (tai sudaro 96 % visų ERPF ir SF lėšų) ir 84 audito institucijų darbas dėl ESF (tai sudaro 99 % visų ESF lėšų). Per šias misijas taip pat buvo tikrinamas keturių audito institucijų, kurias auditavo Audito Rūmai, darbas. Didžiąją dalį audituojamų audito institucijų Komisija atrinko remdamasi atnaujintu metiniu rizikos vertinimu, kuris, be kelių periodiškai peržiūrimų rizikos kriterijų, apima lėšų paskirstymą programoms.

5.49. Remdamasi per kelius metus surinktais audito duomenimis, Komisija mano, kad per patikinimo procesą ji gali pasitikėti šiomis keturiomis gerai veikiančiomis audito institucijomis (taip pat žr. Komisijos atsakymus į 6.30 ir 6.31 dalių pastabas).

⁽²⁷⁾ Žr. 2011 m. metinės ataskaitos 5.43 dalį.

Komisijos vykdytos AI priežiūros įvertinimas

5.50. 2012 m. Komisija tęsė savo AI darbo patikimumo ir jų atitikimo ES teisės aktams tyrimą⁽²⁸⁾. Komisija nustatė panašių AI darbo trūkumų kaip ir savo pastabose buvo nurodę Audito Rūmai (žr. 5.48 ir 5.49 dalis) arba kaip buvo nustatyta ankstesniais metais⁽²⁹⁾.

5.51. Be to, atlikdama dokumentų peržiūrą Komisija patikrino AI savo MKA ir metinėse nuomonėse pateiktą informaciją apie kiekvieną ERPF/SF ir ESF VP⁽³⁰⁾. Jei Komisija mano, kad AI nurodytas klaidų lygis yra patikimas ir reprezentatyvus veiksmų programai (arba VP grupei), Komisija gali jį priimti arba, remdamasi papildoma informacija, perskaičiuoti. Jei Komisija klaidų lygį laiko nepatikimu, ji taiko nustatyto dydžio klaidų lygį (nuo 2 % iki 25 %), atsižvelgdama į savo VP rizikos įvertinimą.

5.52. Audito Rūmų nustatyti faktai, remiantis Komisijos turima informacija ir papildomais duomenimis, kurių buvo paprašyta pateikti apie visus tris fondus (ERPF / SF ir ESF), buvo šie⁽³¹⁾:

5.50. Komisija nurodo savo atsakymą į 5.46 dalies pastabas, kuriame ji pateikia informaciją apie sanglaudos politikos srityje nuo 2009 m. atliktas audito misijas. Audito institucijų tyrimas tebėra pagrindinis tyrimas pagal dabartinę Komisijos audito strategiją. Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD tęsia savo audito darbą ir iki 2014 m. vidurio rengiasi atlikti dar 102 audito misijas.

5.51. Komisija pabrėžia, kad MKA analizė ir audito nuomonės yra pagrindinė patikinimo gavimo proceso, pagrindžiančio vidaus kontrolės deklaraciją metinės veiklos ataskaitose, kuriose Komisija pateikia savo analizės rezultatus (žr., pvz., Regioninės ir miestų politikos GD 2012 m. MVA p. 33–35 ir 9 priedą ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD 2012 m. MVA p. 35–38 ir 8 priedą), dalis.

Dėl klaidų lygio, apie kurį pranešta, patikimumo ir reprezentatyvumo žr. atsakymą į 5.52 dalies antros įtraukos pastabas.

5.52.

⁽²⁸⁾ Iš viso Regioninės ir miestų politikos GD ir Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD nuo 2009 m. patikrino 62 iš 112 AI. Šios AI yra atsakingos už 257 iš 317 ERPF/SF VP ir 48 iš 117 ESF VP. Per ketverius metus 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu patikrintos AI sudaro 95 % ERPF/SF ir 55 % ESF biudžeto (ES ir nacionalinio viešojo ir privačiojo sektoriaus finansavimo atžvilgiu).

⁽²⁹⁾ Žr. 2010 m. metinės ataskaitos 4.42 dalį ir 2011 m. metinės ataskaitos 5.45 dalį.

⁽³⁰⁾ Konkrečiais atvejais siekiant gauti papildomos informacijos, ši dokumentų peržiūra buvo papildyta patikromis vietoje.

⁽³¹⁾ 138 ERPF/SF ir ESF VP atžvilgiu Audito Rūmai patikrino, ar Komisijos atliekamas AI ataskaitose pateiktų klaidų lygių patvirtinimas buvo veiksmingas tikrinant AI pateiktos informacijos tikslumą ir patikimumą. Už šias VP yra atsakingos 27 iš 62 AI, dėl kurių pastaruosius trejus metus Komisija vykdė specialų tyrimą (žr. 5.50 dalį).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— Komisijos galimybės patvirtinti ir, prireikus, pakoreguoti audito institucijų savo MKA pateiktus klaidų lygius, yra ribotos, kadangi pagal teisės aktus iš AI nereikalaujama Komisijai pateikti informaciją apie jų atliekamus operacijų auditus⁽³²⁾.

— 51 iš 138 peržiūrėtų VP atveju Audito Rūmai nustatė, kad vertindama MKA Komisija neturėjo pakankamos informacijos, kad galėtų patvirtinti (arba perskaičiuoti) AI nurodytus klaidų lygius. Šis skaičius apima atvejus, kai MKA nurodytos audituotos išlaidos nevisiškai atitiko VP metines išlaidas arba kai AI netiksliai apskaičiavo MKA nurodytus klaidų lygius.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— Kiekvienų metų pradžioje Komisija analizuoja visas audito institucijų pateiktas MKA ir audito nuomones. Be to, atliekant analizę atsižvelgiama į visų nacionalinių auditų rezultatus, kuriuos per metus gavo audito institucijos, taip pat į Komisijos ir Audito Rūmų audito rezultatus. Siekdamas toliau didinti klaidų lygių, apie kuriuos pranešta, patikimumą ir atsižvelgdamas į abejones arba nustatytą riziką, Komisijos tarnybos 2013 m. atliko faktų nustatymo misijas vietoje dėl ERPF ir SF (11 misijų 9 valstybėse narėse) ir dėl ESF (15 valstybių narių). Šias misijas Komisija vykdė, kad surinktų papildomų duomenų ir gautų paaiškinimų dėl pateiktų MKA, ypač dėl klaidų lygio apskaičiavimo metodikos. Kai kuriais atvejais misijų rezultatai sudarė tinkamą pagrindą perskaičiuoti klaidų lygius. Komisija taip pat prašė kai kurių audito institucijų pateikti papildomą rašytinę informaciją ir ji buvo pateikta.

Šios analizės rezultatai yra pagrindinis patikinimo gavimo proceso šaltinis, kaip paaiškinta MVA.

Taip Komisija gavo išsamios informacijos apie su kiekviena audito institucija susijusią riziką.

— Komisija atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmų nurodyta 51 programa yra susijusi su 9 audito institucijų darbu. Iš viso už ERPF, ESF ir SF auditą yra atsakingos 112 audito institucijų. Komisija taip pat atkreipia dėmesį, kad techniniai klausimai, susiję su 31 Prancūzijos programa, neturi įtakos audito institucijos ir Komisijos vertinimui.

Komisija pabrėžia, kad vienodi dydžiai buvo taikomi atitinkamais atvejais, kai Komisija klaidų lygį, apie kurį pranešta, įvertino kaip nepatikimą. 14 programų, kuriose nebuvo taikomas vienodas dydis, Komisija klaidų lygį įvertino kaip patikimą, ir ji atkreipia dėmesį, kad reglamente numatyta galimybė naudoti nestatistine imtimi pagrįstą klaidų lygio imtį, kai operacijų populiacija nėra didelė.

Tai yra vieninteliai prieinami rodikliai, kuriais remiantis galima nustatyti bendrą atitinkamų programų riziką, ir todėl Komisija juos naudoja per patikinimo procesą. Tokiais atvejais Komisija taip pat atsižvelgia į populiacijos ypatumus ir audito apimtį. 2012–2013 m. Komisija aktyviai ragino naudoti statistines imtis ir 2013 m. balandžio mėn. atnaujino savo imčių gaires, kad sudarytų sąlygas naudoti statistines imtis net ir tuo atveju, kai operacijų populiacija nėra didelė, ir taip gauti reprezentatyvius rezultatus.

⁽³²⁾ Taip pat žr. 2011 m. metinės ataskaitos 5.50 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

— 16 iš 138 VP programų atveju AI nurodė nereprezentatyvius klaidų lygius (t. y. lygius, kurie nėra pagrįsti nei statistinės atrankos, nei formaliu nestatistinės atrankos metodais, kaip nurodyta Komisijos gairėse). Šių klaidų lygių Komisija neturėtų naudoti patikinimo procese, siekdama ekstrapoliuoti klaidų lygį visai VP. Audito Rūmai nustatė, kad tik dviejų iš 16 VP atveju Komisija taikė nustatyto dydžio lygius taip, kaip yra reikalaujama.

— Penkių iš 138 veiksmų programų atveju Audito Rūmų perskaičiuotas klaidų lygis (atsižvelgiant į daugiamečius finansinius pataisymus) viršija 2 %.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad Komisija, patvirtinusi klaidų lygius, apie kuriuos pranešė audito institucijos, naudojami visomis nustatytomis audito procedūromis, kai jai kyla abejonių dėl klaidų lygio, apie kurį pranešta, tikslumo ir (arba) patikimumo, t. y. teikia rašytinius ir žodinius klausimus audito institucijoms, atlieka faktų nustatymo misijas ir (arba) audito institucijų pateiktos papildomos informacijos analizę, įskaitant atskirų audito rezultatų analizę, jei to reikia. Remiantis šia informacija klaidų lygiai, apie kuriuos pranešta MKA, buvo patikslinti 21 % ERPF ir SF programų ir 15,4 % ESF programų. Be to, buvo manoma, kad ERPF ir SF, taip pat ESF 11 % klaidų lygiai, apie kuriuos pranešta, yra nepatikimi, ir todėl Komisija juos pakeitė vienodais dydžiais (žr. Regioninės ir miestų politikos GD 2012 m. MVA p. 35 ir Užimtumo GD 2012 m. MVA p. 37).

Dėl papildomų paaiškinimų, susijusių su audito institucijų ESF klaidų lygiais, apie kuriuos pranešta, Komisija nurodo savo atsakymą į 6.40 dalies a punkto pastabas.

— Komisija teigiamai vertina tai, kad Audito Rūmai priėjo prie tokių pačių išvadų dėl visų 138 peržiūrėtų atvejų, išskyrus 5 atvejus. Šie atvejai yra susiję su dviem audito institucijomis. Dėl šių 5 atvejų Komisija nesutinka ir, atlikusi išsamią susijusių audito institucijų pateiktų paaiškinimų analizę, patvirtina savo vertinimą, kaip nurodyta 2012 m. MVA.

Visų pirma dėl vienoje imtyje pergrupuotų keturių Nyderlandų programų Komisija laikėsi nuomonės, kad projektas, kuriame audito institucija ir pati Komisija 2012 m. atlikdama auditą nustatė klaidą, buvo išskirtinis atvejis, todėl neturėjo būti atrinktas finansavimui. Nacionalinės institucijos 2012 m. pabaigoje sutiko panaikinti išlaidas, susijusias su visu projektu, taigi ir susijusias netvarkingas išlaidas. Todėl Komisija mano, kad į šias išlaidas neturi būti atsižvelgiama apskaičiuojant numatomą klaidų lygį. Dėl Vokietijos programos Komisija mano, kad, atsižvelgus į tą išlaidų dalį, kuri nebuvo įtraukta į audituojamą populiaciją, būtų daroma labai nedidelė įtaka klaidų lygiui.

Todėl Komisija mano, kad teisingai įgyvendino savo priežiūros funkciją, susijusią su klaidų lygiais, apie kuriuos pranešė audito institucijos.

Komisijos metinės veiklos ataskaitų peržiūra

5.53. Audito Rūmai įvertino Regioninės ir miestų politikos GD, Mobilumo ir transporto GD ir Energetikos GD 2012 m. MVA ir pridėdamus patikinimo pareiškimus. Konkrečiai dėl mokėjimų, kurie buvo patvirtinti 2012 m., tvarkingumo Audito Rūmai:

- a) įvertino 2012 m. nustatytas išlygas; ir
- b) patikrino Komisijos atlikto rizikos veikiamų sumų skaičiavimo nuoseklumą ir tikslumą.

Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas

5.54. Savo 2012 m. MVA Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas įvertino, kad nuo 2,2 % iki 5,0 % 2007–2013 m. programavimo laikotarpio ERPF ir SF tarpinių ir galutinių mokėjimų, kurie buvo patvirtinti 2012 m., paveikė klaidų rizika⁽³³⁾.

5.55. Šis įvertis, kurį apskaičiavo Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas savo 2012 m. MVA, yra paremtas su 2011 m. išlaidomis susijusiais AI pateiktais klaidų lygiais⁽³⁴⁾. Jis viršija Komisijos nustatytą 2 % reikšmingumo ribą ir atitinka Audito Rūmų pateiktą šios politikos srities 2011 m. įvertinimą⁽³⁵⁾.

5.55. Komisija sutinka, kad Regioninės ir miestų politikos GD 2012 m. MVA pateiktas rizikos lygis yra panašus į Audito Rūmų 2011 m. ataskaitoje pateiktus rezultatus.

⁽³³⁾ 2011 m. Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas įvertino tarpiniams ir galutiniams mokėjimams kylančią riziką nuo 3,1 % iki 6,8 %.

⁽³⁴⁾ Pagal sektoringus teisės aktus 2012 m. gruodžio mėn. AI pateikė klaidų lygius Komisijai remdamosi 2011 m. deklaruotomis išlaidomis.

⁽³⁵⁾ Žr. 2011 m. metinės ataskaitos 5.28 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.56. Veiksmų programų, dėl kurių Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas nustatė išlygas, skaičius ir įvertintas finansinis poveikis 2012 m. sumažėjo palyginti su 2011 m. ⁽³⁶⁾ Tą lėmė mažesnė rizikos veikiama suma, kurią Komisija įvertino remdamasi AI 2012 m. MKA nurodytais klaidų lygiais.

5.57. Audito Rūmai mano, kad Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas turėjo nustatyti išlygą dėl penkių papildomų VP (žr. pirmiau pateiktą 5.52 dalį).

5.58. Vertindamas VP, Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas taip pat išnagrinėja su daugiamete sukaupta likutine rizika susijusius skaičius (kuriuos apskaičiuoja Komisija atsižvelgdama į ES ir nacionaliniu lygmenimis nuo programavimo laikotarpio pradžios atliktus finansinius pataisymus). Tačiau Komisija turi tik ribotą informaciją apie tai, ar valstybėse narėse įdiegtos sistemos, skirtos finansinių pataisymų nustatymui, yra veiksmingos. Todėl kyla rizika, kad Komisijos atliktas atskirų VP įvertinimas metinėse veiklos ataskaitose nebus pakankamai patikimas.

5.59. Audito Rūmų taikytas metodas, siekiant savo auditų metu atsižvelgti į finansinius pataisymus, yra apibūdintas 1 skyriaus 1.19–1.35 dalyse.

⁽³⁶⁾ Veiksmų programų, dėl kurių yra nustatytos išlygos, skaičius sumažėjo nuo 146 2011 m. iki 85 2012 m. Šie skaičiai apima visiškai arba iš dalies kiekybiškai įvertintas išlygas dėl veiksmų programų, kurių tarpiniai ir galutiniai mokėjimai buvo patvirtinti finansiniais metais (121 2011 m. ir 61 2012 m.) ir dėl veiksmų programų, dėl kurių nebuvo atlikta tokių mokėjimų (25 2011 m. ir 24 2012 m.). Be anksčiau minėtų 85 išlygų Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas nustatė išlygų dėl keturių su PNPP susijusių VP. 2011 m. buvo nustatytos dvi su PNPP susijusios išlygos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.56. Kaip nurodyta Regioninės ir miestų politikos GD 2012 m. MVA santraukoje, išlygų skaičiaus mažėjimą iš esmės lėmė taisomieji veiksmai, kurių buvo imtasi valstybėse narėse, ir finansiniai pataisymai, kuriuos įgyvendino Komisija (žr. 2012 m. MVA p. 46–49). Griežta įspėjimų, nutraukimų, sustabdymų ir finansinių pataisymų politika, kurios laikosi Regioninės ir miestų politikos GD, skatino gerinti valdymo ir kontrolės sistemas.

5.57. Komisija nurodo savo atsakymą į 5.52 dalies pastabas, kuriame patvirtinama, kad bet kuriuo iš penkių atvejų nebuvo jokių priežasčių išlygoms. Dėl keturių šių vienoje imtyje pergrupuotų programų klaidų lygis buvo pataisytas 2012 m. ir todėl apskaičiuojant numatomą klaidų lygį į jį neturi būti atsižvelgiama. Dėl penktos programos Komisija mano, kad, atsižvelgus į tą išlaidų dalį, kuri nebuvo įtraukta į audituojamą populiaciją, būtų daroma labai nedidelė įtaka klaidų lygiui.

5.58. Nuo 2011 m. Komisijos tarnybos biudžeto įvykdymą tvirtinančios institucijos prašymu atlieka nustatyta rizika pagrįstą finansinių pataisymų registravimo ir pranešimo apie juos sistemų auditą. Todėl kiekvienais metais Komisija gavo vis daugiau informacijos apie sistemų veikimą valstybėse narėse ir prašė prirėikus tobulinti susijusias sistemas (žr. biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai ir Europos Audito Rūmams 2013 m. išsiųstą suvestinę ataskaitą ⁽⁴⁾). Be to, audito institucijos pačios atlieka tvirtinančiųjų institucijų veiklos auditą ir apie tokio audito rezultatus praneša Komisijai, kuri į šią informaciją atsižvelgia atlikdama vertinimą.

5.59. Siekdama apsaugoti ES biudžetą, Komisija pagal Sutartį ėmėsi visų reikalingų priemonių, numatytų teisės aktuose.

Komisija atkreipia dėmesį, kad nors siekdama apsaugoti ES biudžetą tais pačiais finansiniais metais, kurių auditą atliko Audito Rūmai, ji pasinaudojo visais savo įgaliojimais ir besąlygiškai laikėsi galiojančių teisės aktų, Audito Rūmai, apskaičiuodami 2012 m. klaidų lygį, neatsižvelgė į Čekijos ir Slovakijos programoms pritaikytus vienodo dydžio pataisymus.

Žr. Komisijos atsakymus į 5.26 dalies ir 1.2 langelio pastabas.

⁽⁴⁾ 2013 m. sausio 4 d. ARES (2013) 5521 raštas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas ir Energetikos generalinis direktoratas

5.60. Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas ir Energetikos generalinis direktoratas:

- nustatė išlygų, kurios apima atitinkamai 23 % ir 57 % visų mokėjimų asignavimų, kurie buvo patvirtinti per metus;
- įvertino, kad apie 4,6 % 2012 m. patvirtintų su šeštąja ir septintąja mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendrosiomis programomis susijusių mokėjimų buvo paveikti klaidų, ir
- remdamiesi likutiniu klaidų lygiu, vertina, kad jų išlygų poveikis sudaro 2,5 % su bendrosiomis mokslinių tyrimų programomis susijusių mokėjimų, kurie buvo atlikti 2012 m.

5.61. 2012 m. Audito Rūmai nustatė kiekybiškai įvertinamų klaidų šešiuose iš aštuonių TEN-T audituotų projektų (75 %). Tačiau TEN-T programai Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas nenustatė išlygos dėl ES ir nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymo. Audito Rūmai taip pat pažymi, kad Energetikos generalinis direktoratas tokią išlygą nustatė EEPEG programos atžvilgiu, kurioje Audito Rūmai nustatė panašių problemų ⁽³⁷⁾.

5.61. Komisija mano, kad Mobilumo ir transporto GD (DG MOVE), rengdamas 2012 m. MVA, šiuo atžvilgiu laikėsi nuolatinių instrukcijų (žr. ARES(2012) 1240233 rašto 7.4 dalį) ir kad nebuvo jokių priešasčių numatyti TEN-T programų išimtis. Vadovaudamasis jam suteiktais priešžiūros įgaliojimais, susijusiais su Transeuropinio transporto tinklo vykdomąja įstaiga (TEN-T EA), DG MOVE atsižvelgė į visą turimą informaciją, įskaitant 2011 m. Audito Rūmų ataskaitą, ir agentūros pateiktus patikininimus.

Dėl agentūros pažymėtina, kad 2012 m. gruodžio 31 d. užbaigus ex post kontrolę nustatytas klaidų lygis buvo 1,7 %, t. y. mažesnis už 2 % reikšmingumo ribą. Be to, agentūra, atsižvelgdama į Audito Rūmų nustatytus faktus, 2012 m. ėmėsi įvairių priemonių savo kontrolei stiprinti ir naudoti gavėjų informuotumui apie viešųjų pirkimų taisykles didinti.

Prieš priimdamas išlygą, DG MOVE iki 2013 m. kovo 31 d. Audito Rūmų buvo informuotas apie tris preliminarius nustatytus viešųjų pirkimų klaidų įgyvendinant TEN-T projektus faktus. 2013 m. vasario mėn. DG MOVE, išanalizavęs preliminarūs išvadas, dvi iš jų ginčijo.

⁽³⁷⁾ Žr. 2011 m. metinės ataskaitos 5.69 dalies b punktą.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS**Išvada dėl 2012 m.**

5.62. Dėl šiame skyriuje aptariamų politikos sričių:

— atlikus operacijų testus paaiškėjo, kad labiausiai tikėtinas klaidų lygis populiacijoje yra 6,8 %, ir

— įvertinta, kad tikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos ⁽³⁸⁾ yra iš dalies veiksmingos.

5.62.

— Komisija pažymi, kad labiausiai tikėtinas klaidų lygis atitinka Audito Rūmų pateiktus pastarųjų trejų metų klaidų lygius, susijusius su dabartiniu programavimo laikotarpiu.

Šį klaidų lygio sumažėjimą, palyginti su praėjusiais laikotarpiais, lemia sugriežtintos 2007–2013 m. laikotarpio kontrolės nuostatos ir Komisijos taikoma griežta mokėjimų nutraukimo ir (arba) sustabdymo nustačius trūkumus politika. Komisija toliau savo veiksmais daugiausia dėmesio skirs rizikingiausioms programoms ir (arba) valstybėms narėms ir nustačiusi trūkumų nedelsdama taikys taisomąsias priemones (taip pat žr. atsakymus į 1.12 ir 1.13 dalių pastabas).

Dvi programos, kuriose Audito Rūmai savo 2012 m. imtyje (Čekijoje ir Slovakijoje) nustatė klaidų, 2012 m. buvo ištaisytos pritaikius vienodą dydį. Komisija atkreipia dėmesį, kad nors siekdama apsaugoti ES biudžetą tais pačiais finansiniais metais, kurių auditą atliko Audito Rūmai, ji pasinaudojo visais savo įgaliojimais ir besąlygiškai laikėsi galiojančių teisės aktų. Audito Rūmai, apskaičiuodami 2012 m. klaidų lygį, neatsižvelgė į minėtus vienodo dydžio pataisymus.

— Komisija laikosi nuomonės, kad yra nustačiusi išsamias priežiūros procedūras, padedančias užtikrinti bendrą audito institucijų darbo patikimumą, kad pati gautų patikinimą.

Nuo pat dabartinio programavimo laikotarpio pradžios Komisija atliko 269 audito misijas, per kurias visiškai arba iš dalies buvo patikrintas 41 audito institucijos darbas dėl ERPF ir SF (tai sudaro 96 % visų ERPF ir SF lėšų) ir 84 audito institucijų darbas dėl ESF (tai sudaro 99 % visų ESF lėšų).

Remdamasi savo atliktu vertinimu, Komisija pabrėžia, kad audito institucijų veiksmingumas ir jų veiklos atitiktis nustatytiems reikalavimams gali būti skirtinga. Pagal Reglamento Nr. 1083/2006 73 straipsnį Komisija nuo 2012 m. pirmojo pusmečio oficialiai vadovaujasi 15 audito institucijų darbu ERPF ir SF srityje (51 programa). Komisija toliau tikrins audito institucijų darbą.

⁽³⁸⁾ Žr. 1.1 priedo 17 dalį.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

5.63. Bendri audito įrodymai rodo, kad patvirtintos išlaidos yra veikiamos reikšmingo klaidų lygio.

Rekomendacijos

5.64. Audito Rūmų atliktos pažangos, padarytos įgyvendinant ankstesnėse metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, peržiūros rezultatai pateikti 6 skyriuje **6.2 priede**.

5.65. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2012 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

— **1 rekomendacija:** šalinti vadovaujančiųjų institucijų ir tarpinių įstaigų atliekamų ERPF ir SF skirtų „pirmojo lygmens patikrų“ trūkumus, rengiant specialią rekomendacinę medžiagą ir prireikus – taikant mokymo priemones;

KOMISIJOS ATSAKYMAI

5.63. Komisija ėmėsi konkrečių veiksmų, kad būtų sumažinta nustatyta rizika; šie veiksmai visų pirma apima prevencines ir taisomąsias priemones, kaip antai gaires, mokymą, supaprastinimą, taip pat griežtą mokejimų sustabdymo ir (arba) nutraukimo ir finansinių pataisymų politiką.

5.64. Žr. Komisijos atsakymą į 6.42 dalies ir 6.2 priedo pastabas.

5.65.

Komisija pripažįsta vadinamųjų pirmojo lygmens patikrų svarbą ir pritaria nuomonei, kad šios patikros turėtų būti toliau griežtinamos. Komisija jau teikė valstybėms narėms gaires, kaip vadovaujančiosios institucijos turėtų nustatyti ir atlikti su valdymu susijusius patikrinimus.

Be to, 2009 m. Komisija parengė pirmojo lygmens patikroms skirtas išsamias gaires ir savęs vertinimo priemonę vadovaujančiosioms institucijoms, kad šiomis priemonėmis jos galėtų pagerinti savo veiklą. 2011 m. Komisija taip pat išplatino audito institucijoms kontrolinius sąrašus, kurie skirti valdymo patikrinimų auditui ir kuriuos pačios vadovaujančiosios institucijos gali naudoti kaip atskaitos tašką. Vadovaujančiosioms institucijoms buvo surengti konkretūs mokymai ir jos turi pareigą išplatinti šių mokymų medžiagą visais projektų valdymo lygmenimis. Komisija šiuo atžvilgiu toliau imsis veiksmų gebėjimams stiprinti.

Galiausiai Komisija nuo 2010 m. atlieka tikslinius valdymo patikrinimų auditus didelės rizikos programose, kuriose nustatė, kad trūkumai gali likti nenustatyti arba gali būti nustatyti netinkamu laiku. Iki 2012 m. pabaigos atlikto tokio audito rezultatai pateikiami Regioninės ir miestų politikos GD MVA (žr. p. 39).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- **2 rekomendacija:** remiantis 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu įgyta patirtimi, įvertinti, kaip yra taikomos nacionalinės tinkamumo taisyklės, siekiant nustatyti galimas tolesnio jų paprastinimo sritis bei pašalinti nepagrįstai sudėtingas taisykles (angl. „gold-plating“);
- **3 rekomendacija:** nustatyti aiškias taisykles ir parengti griežtas gaires, kaip turi būti vertinamas projektų tinkamumas ir apskaičiuojamas bendrasis finansavimas pajamų duodančių ERPF ir SF projektų atveju 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu, ir
- **4 rekomendacija:** siekti pagerinti audito institucijų atliekamą darbą ir MKA ir audito nuomonėse pateikiamos informacijos kokybę ir patikimumą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija visiškai sutinka, kad reikia toliau paprastinti nacionalines tinkamumo taisykles ir panaikinti nereikalingas sudėtingas taisykles, kurios daro žalingą poveikį, susijusį su padidėjusia administracine našta naudos gavėjams ir didesniu klaidų lygiu. Nepaisant to, Komisija tik iš dalies pritaria šiai rekomendacijai, nes neįmanoma sistemaiškai įvertinti visų nacionalinių tinkamumo taisyklių. Kai Komisija nustato, kad taisyklės valstybių narių lygmeniu yra sudėtingos, ji kartu su atitinkamomis valstybėmis narėmis siekia jas supaprastinti. Komisija teiks valstybėms narėms kito programavimo laikotarpio rekomendacijas ir skatins jas pasinaudoti teisės aktų projektuose numatytomis galimybėmis supaprastinti išlaidas.

Komisija pripažino, kad šią sritį reikia tobulinti, ir ėmėsi atitinkamų veiksmų. 2014–2020 m. programavimo laikotarpio reguliavimo sistemoje numatomi įvairūs tinkamumo taisyklių supaprastinimai ir joje nustatomas supaprastintas su pajamas duodančiais projektais susijęs mechanizmas.

Komisija pripažįsta šio klausimo svarbą ir pabrėžia, kad audito institucijų darbas, apie kurį informacija pateikiama MKA, yra vienas pagrindinių elementų, kuriuo Komisija grindžia savo patikinimą. Pateikta papildomų gairių dėl klaidų vertinimo ir jau 2011 m. audito institucijoms buvo pateikti Komisijos kontroliniai sąrašai, be to, 2012 ir 2013 m. Komisija surengė įvairius seminarus, kad toliau gerintų audito imčių sudarymo metodiką, taikomą rengiant MVA. Komisija toliau dirba su audito institucijomis, kad pateiktų papildomas gaires, įskaitant gaires dėl pranešimo apie audito metu nustatytus faktus (žr. Regioninės ir miestų politikos GD 2012 m. MVA p. 87).

5.1 PRIEDAS

SU REGIONINE POLITIKA, ENERGETIKA IR TRANSPORTU SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2012					2011	2010	2009
	ERPF	SF	Energetika	Transportas	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA								
Iš viso operacijų:	138	30	3	9	180	180	177	145
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾								
Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius, kad jos yra:								
Be klaidų	54 % (75)	47 % (14)	33 % (1)	22 % (2)	51 % (92)	41 %	43 %	60 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	46 % (63)	53 % (16)	67 % (2)	78 % (7)	49 % (88)	59 %	57 %	40 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė								
Analizė pagal klaidų tipą								
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	52 % (33)	75 % (12)	50 % (1)	14 % (1)	53 % (47)	64 %	60 %	60 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	48 % (30)	25 % (4)	50 % (1)	86 % (6)	47 % (41)	36 %	40 %	40 %
Tinkamumo	87 % (26)	75 % (3)	100 % (1)	100 % (6)	88 % (36)	94 %	97 %	78 %
Tikrumo	3 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	2 % (1)	3 %	0 %	0 %
Tikslumo	10 % (3)	25 % (1)	0 % (0)	0 % (0)	10 % (4)	3 %	3 %	22 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS								
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis						6,8 %		
Viršutinė klaidų riba (VKR)						9,9 %		
Apatinė klaidų riba (AKR)						3,7 %		

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

SANGLAUDOS POLITIKOS FONDU (ERPF/SF/ESF) SISTEMŲ TIKRINIMO REZULTATAI

Atrinktų priežiūros ir kontrolės sistemų įvertinimas: Audito institucijos (AI) – atitiktis pagrindiniams reglamentavimo reikalavimams ir veiksmingumas užtikrinant operacijų tvarkingumą

Audito Rūmų testuoti pagrindiniai reikalavimai		Belgija (Valonija) ERPF / ESF AI	Malta ERPF / SF / ESF AI	Slovakija ERPF / SF / ESF AI	Jungtinė Karalystė (Anglija) ESF AI
Bendri aspektai	Veiksmų programos valdymo ir kontrolės sistemų koncepcija leidžia tinkamai apibrėžti, paskirstyti ir atskirti funkcijas audito institucijose ir tarp audito institucijų bei kitų kompetentingų valdymo ir kontrolės įstaigų.	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka
Audito vadovo apimtis	Yra audito vadovas (tiek sistemų auditų, tiek operacijų auditų), kuris atitinka tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus ir kuriame yra aiškiai apibrėžtos audito procedūros	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka
Sistemų auditams skirta audito metodika	Audito institucijos atliktas darbas, skirtas įvertinti valdymo ir kontrolės sistemos veiksmingumą, yra paremtas patikros lapu, sudarytu iš klausimų, kuriais tikrinami taikomų teisės aktų pagrindiniai reikalavimai (nustatyti vadovaujančiųjų institucijų, tarpinių įstaigų ir sertifikavimo įstaigų), ir kiekvienam šių pagrindinių reikalavimų skirtų atitinkamų vertinimo kriterijų	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka
Sistemų auditų peržiūra	Audito institucijos audito planas buvo įgyvendintas remiantis einamuoju laikotarpiu patvirtinta audito strategija, sistemų auditai buvo atlikti remiantis AI nustatyta metodika ir visi sistemų auditų etapai buvo tinkamai dokumentuojami	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga

Audito Rūmų testuoti pagrindiniai reikalavimai		Belgija (Valonija) ERPF / ESF AI	Malta ERPF / SF / ESF AI	Slovakija ERPF / SF / ESF AI	Jungtinė Karalystė (Anglija) ESF AI
Operacijų auditų imties sudarymo metodika	Nustatyta tinkama operacijų auditų imties sudarymo metodika, skirta sudaryti peržiūros laikotarpiu audituotinų operacijų imtį	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Atitinka
Operacijų auditų imties sudarymas	Sudarant peržiūros laikotarpiu audituotinų operacijų imtį buvo taikoma nustatyta operacijų auditų imčių sudarymo metodika	Iš dalies atitinka	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga
Operacijų auditams skirta audito metodika	Audito darbas, skirtas patikrinti operacijų tvarkingumą, yra paremtas patikrų lapu, sudarytu iš klausimų, kuriais pakankamu detalumo lygmeniu tam, kad būtų galima atsižvelgti į susijusią riziką, tikrinami taikomų teisės aktų reikalavimai	Atitinka	Atitinka	Atitinka	Iš dalies atitinka
Operacijų auditų peržiūra	Operacijų auditai įgyvendinti remiantis einamuoju laikotarpiu atrinkta imtimi, buvo atlikti remiantis AI nustatyta metodika ir visi operacijų auditų etapai buvo tinkamai dokumentuojami	Veiksminga	Iš dalies veiksminga	Veiksminga	Veiksminga
Operacijų auditų pakartotinis atlikimas	Audito Rūmų AI auditų pakartotinio atlikimo metu nustatyti faktai buvo panašūs kaip ir audito institucijų pateikti Komisijai	Veiksminga	Iš dalies veiksminga	Veiksminga	Iš dalies veiksminga

Audito Rūmų testuoti pagrindiniai reikalavimai		Belgija (Valonija) ERPF / ESF AI	Malta ERPF / SF / ESF AI	Slovakija ERPF / SF / ESF AI	Jungtinė Karalystė (Anglija) ESF AI
Metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė	Metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė buvo parengtos laikantis reglamentavimo reikalavimų ir Komisijos ir valstybių narių nustatytų gairių, o ataskaita ir nuomonė nuosekliai atitinka AI atliktų sistemų auditų ir operacijų auditų rezultatus.	Iš dalies atitinka	Iš dalies atitinka	Atitinka	Atitinka
Bendras įvertinimas ⁽¹⁾		Iš dalies veiksminga	Iš dalies veiksminga	Veiksminga	Iš dalies veiksminga

⁽¹⁾ Kaip ir praėjusių metų AI tikrinimo metu (žr. 2010 m. metinės ataskaitos 4.2 priedą ir 2011 m. metinės ataskaitos 5.2 priedą), siekiant gauti bendrą AI įvertinimą pagal tikrintus konkrečius pagrindinius reikalavimus, yra taikomi šie kriterijai:

- a) „**Veiksminga**“: pagrindinio reikalavimo „metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė“ įvertinimas yra „atitinka“, o pagrindinių reikalavimų „sistemų auditų peržiūra“, „imties sudarymas“, „operacijų auditų peržiūra“ ir „operacijų auditų pakartotinis atlikimas“ įvertinimas yra „veiksminga“.
- b) „**Iš dalies veiksminga**“: pagrindinio reikalavimo „metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė“ įvertinimas yra ne blogesnis nei „iš dalies atitinka“, o pagrindinių reikalavimų „sistemų auditų peržiūra“, „imties sudarymas“, „operacijų auditų peržiūra“ ir „operacijų auditų pakartotinis atlikimas“ įvertinimas ne blogesnis nei „iš dalies veiksminga“.
- c) „**Neveiksminga**“: pagrindinio reikalavimo „metinė kontrolės ataskaita ir audito nuomonė“ įvertinimas yra „neveiksminga“, o bent vieno iš pagrindinių reikalavimų „sistemų auditų peržiūra“, „imties sudarymas“, „operacijų auditų peržiūra“ ir „operacijų auditų pakartotinis atlikimas“ įvertinimas yra „neveiksminga“.

6 SKYRIUS

Užimtumas ir socialiniai reikalai

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	6.1–6.9
Politikos grupės ypatumai	6.3–6.8
Politikos tikslai	6.3
Politikos priemonės	6.4–6.7
Rizika tvarkingumui	6.8
Audito apimtis ir metodas	6.9
Operacijų tvarkingumas	6.10–6.27
Sistemų veiksmingumas	6.28–6.38
Audito Rūmų atliktas audito institucijų patikrinimas	6.28–6.30
Komisijos vykdytos AI priežiūros įvertinimas	6.31–6.33
DG EMPL metinės veiklos ataskaitos peržiūra	6.34–6.38
Išvada ir rekomendacijos	6.39–6.42
Išvada dėl 2012 m.	6.39–6.40
Rekomendacijos	6.41–6.42
6.1 priedas. Su užimtumu ir socialiniais reikalais susijusių operacijų testavimo rezultatai	
6.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas, susijusias su sanglauda, transportu ir energetika	

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

6.1. Šiame skyriuje pateikiamas užimtumo ir socialinių reikalų politikos srities specialusis įvertinimas. Pagrindinė informacija apie nagrinėjamas veiklos sritis ir 2012 m. išlaidas pateikta **6.1 lentelėje**.

6.2. Užimtumo ir socialinių reikalų politikos sritis daugiausia finansuojama per Europos socialinį fondą (ESF), kuris kartu su Europos regioninės plėtros fondu (ERPF) ir Sanglaudos fondu (SF) yra sanglaudos politikos fondų dalis. Jį reglamentuoja tos pačios taisyklės. Papildomos ESF taikomos nuostatos išdėstytos konkrečiame reglamente ⁽¹⁾. Dėl šiems trims fondams bendrų klausimų yra daromos nuorodos į 5 skyrių.

6.1 lentelė. Užimtumas ir socialiniai reikalai. Pagrindinė 2012 m. informacija

(milijonais eurų)

Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
Užimtumas ir socialiniai reikalai	Europos socialinis fondas	11 281	Pasidalijamasis
	Užimtumas, socialinis solidarumas ir lyčių lygybė	120	Tiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	93	Tiesioginis centralizuotas
	Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondas	83	Pasidalijamasis
	Darbas Europoje – Socialinis dialogas ir judumas	64	Tiesioginis centralizuotas
	Pasirengimo narystei pagalbos priemonė	58	Decentralizuotas
		11 699	
	Iš viso mokėjimų per metus	11 699	
	– visos administracinės išlaidos ⁽¹⁾	93	
	Iš viso veiklos išlaidų	11 606	
	– avansai ⁽²⁾	146	
	+ patvirtinti avansai ⁽²⁾	1 944	
	Audituota populiacija, iš viso	13 404	
	Iš viso įsipareigojimų per metus	11 782	

⁽¹⁾ Administracinių išlaidų audito ataskaita pateikiama 9 skyriuje.

⁽²⁾ Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamesnė informacija pateikta 1 skyriaus 1.6 ir 1.7 dalyse).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2012 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

⁽¹⁾ 2006 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1081/2006 dėl Europos socialinio fondo ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1784/1999 (OL L 210, 2006 7 31, p. 12).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Politikos srities ypatumai*Politikos tikslai*

6.3. Užimtumo ir socialinių reikalų politikos sritis yra ES sanglaudos politikos, kuria siekiama sustiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą Europos Sąjungoje, mažinant įvairių regionų išsivystymo lygio atotrūkį, dalis. Pagrindiniai ES užimtumo ir socialinės politikos tikslai yra mažinti nedarbą, vystyti žmogiškuosius išteklius ir skatinti integraciją į darbo rinką.

Politikos priemonės

6.4. ESF yra pagrindinė užimtumo ir socialinės politikos įgyvendinimo priemonė, kuriai 2012 m. teko apie 97 % visų šios politikos srities išlaidų. ESF finansuoja investicijas į žmogiškąjį kapitalą remdamas mokymus, kurių tikslas – pagerinti užimtumo galimybes bei padėti nepalankioje padėtyje esančių visuomenės grupių atstovams gauti darbą. Šiuo fondu remiamos ir kitos užimtumo priemonės (pavyzdžiui, subsidijuojamos bedarbių atlyginimų ir (arba) socialinio draudimo išlaidos).

6.5. Kitos išlaidos šioje srityje – tai organizacijoms, įgyvendinančioms ir koordinuojančioms socialines ir užimtumo priemones, skirtos subsidijos ir dotacijos. Tai apima ES agentūroms ⁽²⁾ skirtą finansavimą ir lėšų skyrimą Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondui (EGF) ⁽³⁾, Pasirengimo narystei pagalbos priemonei (PNPP) ⁽⁴⁾ ir kitoms finansinėms priemonėms, kaip antai Europos mikrofinansų priemonei „Progress“ ⁽⁵⁾.

⁽²⁾ Europos lyčių lygybės institutui, Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondui ir Europos saugos ir sveikatos darbe agentūrai.

⁽³⁾ EGF remia ES darbuotojus, likusius be darbo dėl esminių pasaulio prekybos sistemos struktūrinių pokyčių bei finansų ir ekonominės krizės.

⁽⁴⁾ Į užimtumo ir socialinių reikalų politikos biudžeto sritį įtraukiami tik PNPP žmogiškųjų išteklių vystymo dalies mokėjimai. PNPP, be kita ko, padeda šalims kandidatėms pasirengti ESF įgyvendinimui ir valdymui.

⁽⁵⁾ 2010 m. pradėta taikyti Europos mikrofinansų priemonė „Progress“ didina galimybes pasinaudoti mikrokreditais (25 000 eurų neviršijančiomis paskolomis), skirtomis pradėti smulkųjį verslą ar jį plėtoti. Šių veiklos rūšių vykdymo nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d. finansinio paketo vertė – 683,25 milijono eurų.

Išlaidų valdymas ir kontrolė

6.6. ESF išlaidas bendrai valdo Komisija ir valstybės narės. ESF taikomos visai sanglaudos išlaidų sričiai nustatytos valdymo ir kontrolės sistemos, kaip aprašyta 5 skyriuje (žr. 5.9–5.14 dalis).

6.7. EGF taip pat įgyvendinamas taikant pasidalijamąjį valdymą. EGF atveju biudžeto valdymo institucija priima sprendimą dėl asignavimų, o Komisija peržiūri valstybių narių pateiktas paraiškas finansavimui gauti ir tvirtina mokėjimus. PNPP priemonė vykdoma taikant decentralizuotą valdymą, o kitos su socialiniais reikalais ir užimtumu susijusios išlaidos įgyvendinamos taikant tiesioginį centralizuotą valdymą.

Rizika tvarkingumui

6.8. Pagrindinė ESF išlaidoms kylanti rizika yra susijusi su nematerialiu investicijų į žmogiškąjį kapitalą (kaip antai mokymo kursų) pobūdžiu, bendrai finansuojamos veiklos įvairovė ir daugelio dažnai smulkių partnerių dalyvavimu įgyvendinant projektus. Šie veiksniai sąlygoja ES ir (arba) nacionalinių tinkamumo taisyklių ir teisės aktų nesilaikymo atvejus, dėl kurių patvirtinamos netinkamos finansuoti išlaidos arba atsiranda skaičiavimo klaidų, turinčių įtakos deklaracijų tikslumui, kurių įdiegtos sistemos neaptinka.

Audito apimtis ir metodas

6.9. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Užimtumo ir socialinių reikalų audito srityje reikėtų pažymėti, kad:

- a) audito metu buvo tikrinama 180 operacijų imtis⁽⁶⁾, kaip nustatyta **1.1 priedo 6 dalyje**. Ši imtis yra reprezentatyvi visų šioje politikos srityje atliktų operacijų imtis. 2012 m. į imtį įtrauktos operacijos apėmė mokėjimus (arba tvirtinimus), susijusius su pagal 21 veiksmų programą (VP) 15-oje valstybių narių⁽⁷⁾ ir trijose ES agentūrose vykdytais ESF projektais ir kitais Komisijos tiesiogiai valdomais projektais ar veiksmiais;

6.8. Kad sumažintų nustatytą riziką, Komisija imasi konkrečių veiksmų, visų pirma prevencinių ir taisomųjų priemonių, pvz., teikia gaires, rengia mokymus, paprastina procedūras ir prirėkus taiko griežtą mokėjimų nutraukimo ir sustabdymo politiką. Su šia rizika susijusias problemas Komisija taip pat sprendžia aktyviai skatindama valstybes nares taikyti supaprastintus išlaidų metodus (žr. Komisijos atsakymus į 6.22–6.25 dalių pastabas).

⁽⁶⁾ Audito Rūmų imtį sudarė 168 su ESF ir PNPP susiję projektams skirti tarpiniai ar galutiniai mokėjimai. O 12 imtį sudariusių mokėjimų ar išlaidų tvirtinimų buvo susiję su EGF ir kitomis užimtumo ir socialinėmis priemonėmis.

⁽⁷⁾ Belgijoje, Vokietijoje, Estijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Lietuvoje, Nyderlanduose, Lenkijoje, Portugalijoje, Rumunijoje, Slovėnijoje, Slovakijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

b) Sistemų įvertinimo metu buvo tikrinama:

- i) dvi audito institucijos (AI), kurios 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu buvo atsakingos už ESF išlaidų valdymą: Jungtinėje Karalystėje (Anglijoje) ir Slovakijoje. Tai sudarė bendro keturių audito institucijų, susijusių su trim sanglaudos politikos fondais (ERPF, SF ir ESF), patikrinimo dalį, kaip nurodyta 5 skyriuje (žr. 5.25 dalį).
- ii) Komisijos vykdoma AI priežiūra ir visų pirma Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD (DG EMPL) atliktas AI parengtose metinėse kontrolės ataskaitose (MKA) ir audito nuomonėse pateiktos informacijos ir išvadų patikimumo įvertinimas;
- iii) DG EMPL metinė veiklos ataskaita (MVA).

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

6.10. **6.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų santrauka. Iš 180 Audito Rūmų audituotų operacijų 63 (35 %) buvo paveiktos klaidų. Labiausiai tikėtinas klaidų lygis, kurį Audito Rūmai apskaičiavo, remdamiesi savo atliktu su 31 operacija susijusiu kiekybiniu klaidų įvertinimu, yra 3,2 % ⁽⁸⁾.

6.11. Audito Rūmų audito rezultatai atskleidė trūkumus, visų pirma susijusius su „pirmojo lygmens“ išlaidų patikromis, kuriomis siekiama užkardyti, aptikti ir ištaisyti pažeidimus ir patikrinti, ar projektai iš tiesų įgyvendinami. Už šias patikras atsakingos valstybių narių vadovaujančiosios institucijos ir tarpinės įstaigos.

6.10. Komisija atkreipia dėmesį į savo atsakymą į 1.12 dalies pastabas, kuriame paaiškintos daugiamečių veiksmų programų įgyvendinimo programos pasekmės. 2012 m., taikydama savo vidaus kontrolės sistemą, Komisija užimtumo ir socialinių reikalų politikos srityje pritaikė finansinius pataisymus ir susigrąžino lėšas, kurių suma – 442 mln. EUR (taip pat žr. visų pirma padėtį Rumunijoje, aprašytą Komisijos atsakyme į 6.39 dalies a punkto ir 1.2 langelio pastabas). Komisija pažymi, kad, palyginti su 2011 m. (40 %), 2012 m. užimtumo ir socialinių reikalų politikos srityje Audito Rūmų nustatytų klaidų dažnis sumažėjo (35 %).

6.11. Prieš patvirtindamos išlaidas, valdymo institucijos turi patikrinti su visais naudos gavėjų prašymais pateiktus dokumentus. Tačiau operacijų patikros vietoje gali įvykti ir vėlesniame projektų įgyvendinimo etape, po patvirtinimo ir iki programos užbaigimo, štai kodėl valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemoms dar nepavyko aptikti dalies į Audito Rūmų imtį įtrauktų operacijų klaidų. Šių sistemų poveikis siekiant sumažinti klaidų lygį paprastai matomas tik vėlesniais metais, įgyvendinus visų kontrolės lygmenų priemones.

⁽⁸⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 1,3 % iki 5,1 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.12. Kaip ir ankstesniais metais, Audito Rūmai mano, kad 67 % (kiekybiškai įvertinamų ir neįvertinamų) klaidų veikiama operacijų atveju valstybių narių institucijos turėjo pakankamai informacijos, kad prieš patvirtindamos išlaidas Komisijai, galėtų nustatyti ir ištaisyti bent vieną klaidą ar daugiau.

6.13. Dauguma šioje politikos srityje nustatytų klaidų buvo susijusios su netinkamais finansuoti projektais ir išlaidomis, viešųjų pirkimų taisyklių nesilaikymu arba reikalavimų neatitinkančių dalyvių įtraukimu į bendrai pagal ESF finansuojamus projektus.

Netinkami finansuoti projektai ir išlaidos

6.14. Audito Rūmai nustatė, kad buvo kompensuotos su 20 operacijų susijusios netinkamos finansuoti ir neteisingai apskaičiuotos išlaidos ir netinkami finansuoti projektai, o tai sudarė 11 % 180 audituotų operacijų. 17 šių operacijų buvo susijusios su ESF projektais. Šioje politikos srityje tokios klaidos sudarė 65 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir apie 72 % įvertinto klaidų lygio (žr. 6.1 langelį).

6.1 langelis. Netinkamų finansuoti projektų ir išlaidų pavyzdžiai

- a) *Naudos gavėjas neatitiko ESF finansavimo gavimo reikalavimų.* Rumunijos įstatymuose reikalaujama, kad visi asmenys, rengiantys profesinius mokymus, turėtų tam leidimą. Projektą, kurio tikslas – į darbo rinką integruoti kaimuose gyvenančias darbo neturinčias moteris, įgyvendino naudos gavėjas, neturėjęs tokio leidimo. Taigi visa deklaruota suma buvo netinkama finansuoti.
- b) *Neteisingai apskaičiuotos personalo išlaidos:* Tiesiogiai Komisijos bendrai finansuojamu projektu buvo siekiama sustiprinti Europos darbo tarybų profesinių sąjungų veiklos koordinavimą. Audito Rūmai nustatė personalo išlaidų skaičiavimo klaidų, kurios sudarė 3,2 % audituotos sumos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.12. Komisija šiais atvejais imasi griežtų tolesnių priemonių, siekdama užtikrinti, kad ateiityje atitinkamos valstybės narės įgyvendintų tinkamus veiksmų planus, kurie padėtų išvengti klaidų prieš patvirtinant išlaidas. Be to, žinodamas, koks svarbus yra valdymo patikrų vaidmuo ir kad jas reikia tobulinti, 2012 m. lapkričio mėn. Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD (DG EMPL) visoms valdymo institucijoms išsiuntė pranešimą, kuriame atkreipė dėmesį į tai, kad reikia toliau didinti valdymo patikrų patikimumą ir išsamumą, ir paskelbė, kad 2013 m. šešiose valstybėse narėse bus atliktas teminis septynių atrinktų veiksmų programų valdymo patikrų auditas. Šiuo metu šis teminis auditas vykdomas. Užbaigusi auditą, Komisija parengs apžvalginę ataskaitą, joje bus apibendrinti audito rezultatai ir įgyta patirtis, kuria bus pasidalyta su visomis valstybėmis narėmis.

6.14. Audito Rūmų Rumunijoje nustatytos klaidos užimtumo ir socialinių reikalų politikos srityje sudaro nemažą bendro klaidų lygio dalį. Panašių klaidų anksčiau buvo aptikusi Komisija. Todėl 2012 m. Komisija veiksmų programoms pritaikė 25 % vienodo dydžio finansinių pataisymą. Žr. atsakymą į 6.39 dalies a punkto ir 1.2 langelio pastabas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- c) *Neteisingas pridėtinių išlaidų paskirstymas*: Pagal ES tinkamumo finansuoti taisyklės ⁽⁹⁾ pridėtinės išlaidos turėtų būti „deramai pagrįstu sąžiningu ir teisingu būdu proporcingai paskirstytos veiklai“. Ispanijoje mokymo projekto pridėtinės išlaidos buvo paskirstytos taikant metodą, kuris šių reikalavimų neatitiko. Audito Rūmai mano, kad pridėtinės išlaidos buvo neteisėtai padidintos 2,3 % audituotos sumos.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimai

6.15. Nors užimtumo ir socialinių reikalų srityje su viešųjų pirkimų procedūromis susijusių operacijų dalis yra mažesnė nei regioninės politikos, transporto ir energetikos srityje, Audito Rūmai aptiko ES ir (arba) nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimų 24 iš 180 audituotų operacijų. Rimti šių taisyklių pažeidimai nustatyti devyniais atvejais arba 5 % audito metu tikrintų operacijų, dėl kurių atsirado kiekybiškai įvertinamų klaidų. Šioje politikos srityje tokios klaidos sudaro 29 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir apie 26 % įvertinto klaidų lygio.

6.16. Visais atvejais susijusios sumos neviršijo lygio, kuriam esant tiesiogiai taikomos ES viešųjų pirkimų taisyklės ⁽¹⁰⁾. Taigi buvo pažeistos nacionalinės taisyklės (žr. 6.2 langelį).

6.15. Remdamasi COCOF gairėmis, Komisija užimtumo politikos srityje taiko proporcingus vienodo dydžio finansinius pataisymus ir taip apsaugo ES biudžetą, atsižvelgdama į proporcingumo principą ir nustatytų pažeidimų pobūdį bei sunkumą.

Komisija ir nacionalinės institucijos šiuos vienodo dydžio pataisymus taiko, kai skiria su viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimais susijusius finansinius pataisymus, taip pat kai imasi tolesnių veiksmų dėl visų Audito Rūmų nurodytų su viešaisiais pirkimais susijusių klaidų.

6.16. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl visų Audito Rūmų nurodytų klaidų ir, jeigu reikia ir teisiškai įmanoma, taikys finansinius pataisymus. Komisija atkreipia dėmesį, kad kai kuriais atvejais iš ESF finansuojamoms išlaidoms taikomos nacionalinės ar regioninės taisyklės yra griežtesnės nei tos, kurios nacionalinės teisės aktuose numatytos panašioms nacionaliniu lygmeniu finansuojamoms išlaidoms. Todėl šie iš ESF finansuojamoms išlaidoms taikomi papildomi reikalavimai gali būti laikomi perteklinio reglamentavimo, nereikalingos administracinės naštos užsikrovimo ir papildomo sudėtingumo pavyzdžiu.

⁽⁹⁾ 2004 m. kovo 10 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 448/2004, iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1685/2000, nustatantį išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1260/1999 įgyvendinimo taisykles dėl struktūrinių fondų bendrai finansuojamos veiklos išlaidų tinkamumo ir panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1145/2003 (OL L 72, 2004 3 11, p. 66).

⁽¹⁰⁾ Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/17/EB ir 2004/18/EB (OL L 134, 2004 4 30).

6.2 langelis. Viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimų pavyzdžiai

a) *Neteisingai sudaryta sutartis*: Italijoje naudos gavėjas atliko mokyklinei ekskursijai skirtą kelionės ir švietimo paslaugų paketo viešųjų pirkimų procedūrą. Naudos gavėjas skelbimą apie pirkimą paskelbė tik mokyklos skelbimų lentoje, o ne regiono laikraštyje, kaip to reikalaujama pagal nacionalinius teisės aktus. Be to, nustatytas pasiūlymų siuntimo terminas buvo tik trys darbo dienos. Šie veiksniai apribojo konkurenciją ir galimybes potencialiems pasiūlymų teikėjams dalyvauti šioje procedūroje. Dėl šios priežasties visa sutarties suma laikoma netinkama finansuoti. Tai sudarė 84,9 % prašyme deklaruotų audituotų išlaidų. Šis projektas buvo prašymo, kuris buvo apmokėtas Komisijai atnaujintus VP skirtus mokėjimus po to, kai DG EMPL buvo juos nutraukęs, dalis.

Panašūs su neteisingai sudarytomis sutartimis susiję faktai taip pat buvo nustatyti ESF projekto, vykdyto Rumunijoje, atveju.

b) *Neteisėtas tiesioginis sutarties sudarymas*: Estijoje vykdyto ESF projekto atveju apskaitos paslaugos buvo užsakytos nesurengus konkurso, o tai pažeidžia nacionalines viešųjų pirkimų taisykles. Klaida sudarė 1,5 % audituotos sumos.

Panašūs faktai buvo nustatyti Prancūzijoje vykdytų ESF projektų atveju.

Reikalavimų neatitinkantys dalyviai

6.17. Dviejose iš 180 audituotų operacijų Audito Rūmai nustatė, kad ESF finansuojamų konkrečių veiksmų dalyviai neatitiko tinkamumo kriterijų, o dėl to atsirado kiekybiškai įvertinamų klaidų. Šioje politikos srityje tokie atvejai sudaro 6 % visų kiekybiškai įvertinamų klaidų ir maždaug 2 % įvertinto klaidų lygio (žr. 6.3 langelį).

6.17. Komisija stebės visus Audito Rūmų nustatytus atvejus, kad prireikus galėtų pritaikyti finansinius pataisymus. Tačiau 6.3 langelyje pateiktame pavyzdyje minėti reikalavimai yra kitas perteklinio reglamentavimo pavyzdys, nes jie yra visiškai savanoriškai nusistatyti nacionalinėse tinkamumo finansuoti taisyklėse neatsižvelgiant į tai, kad dažnai toks ilgas pasiūlymų teikimo terminas nėra įmanomas. Šiuo konkrečiu atveju, laikantis Komisijos rekomendacijų, 2012 m. iš esmės patobulinti reikalavimai ir pagalbos užimtumo srityje priemonių valdymas.

6.3 langelis. Reikalavimų neatitikusių dalyvių pavyzdžiai

Reikalavimų neatitinkantys dalyviai: ESF parama buvo suteikta bedarbius samdančioms Ispanijos bendrovėms. Dalyviams taikoma tinkamumo sąlyga buvo ta, kad darbdaviai turėjo mažiausiai trejus metus, o kai kuriais atvejais iki penkerių metų, darbo vietoje išlaikyti naujai įdarbintus darbuotojus. Šios sąlygos nebuvo laikomasi 12 asmenų atžvilgiu. Su reikalavimų neatitikusiais dalyviais susijusios deklaruotos išlaidos sudarė 39,2 % audituotos sumos.

Panašūs faktai buvo nustatyti Italijoje vykdyto ESF projekto atveju.

Buvo dažnai nesilaikoma procedūrinių reikalavimų

6.18. Beveik visos Audito Rūmų nustatytos kiekybiškai neįvertinamos klaidos buvo susijusios su įvairiais vadovaujančiųjų institucijų ir naudos gavėjų procedūrinių reikalavimų nesilaikymo atvejais valdant ir įgyvendinant ESF projektus. Aštuoniais atvejais tokį reikalavimų nesilaikymą Audito Rūmai traktuoja kaip rimtus neatitikties klausimus. 6.4 langelyje pateikti pagrindinių kiekybiškai neįvertinamų klaidų kategorijų pavyzdžiai

6.18. Komisija imsis tolesnių veiksmų dėl visų Audito Rūmų nurodytų klaidų ir užtikrins, kad būtų taikomos taisykos priemonės.

6.4 langelis. Procedūrinių reikalavimų nesilaikymo atvejų pavyzdžiai

a) *Buvo atlikti reikšmingi projekto apimties ir tikslų pakeitimai nepriėmus susitarimo dėl dotacijos pataisos.* Slovakijoje vykdytu ESF projektu buvo bendrai finansuotos dviejų konkrečių savivaldybių taikomos mokymų priemonės. Audito Rūmai nustatė, kad didžioji šių mokymo priemonių dalis buvo skirta kitam regionui priklausančios trečios savivaldybės vidurinės mokyklos darbuotojams. Nors naudos gavėjas gavo rašytinį tarpinės įstaigos sutikimą, atliekant tokio pobūdžio pakeitimus yra būtina susitarimo dėl dotacijos pataisa. Tokia pataisa nebuvo priimta.

b) *Per vėlai išsiųstas arba apskritai neišsiųstas pranešimas apie sutarties skyrimą:* pagal viešųjų pirkimų taisykles perkamosios organizacijos privalo ne vėliau kaip per 48 dienas po sutarties skyrimo išsiųsti pranešimą apie konkurso rezultatus. Audito Rūmai Graikijoje nustatė tris šios taisyklės nesilaikymo atvejus.

Panašūs faktai buvo nustatyti Jungtinėje Karalystėje vykdytų ESF projektų atveju.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

c) *Neteisingas valstybės pagalbos teikimo taisyklių taikymas:* Portugalijoje vykdytu ESF projektu buvo teikiama parama MVĮ 12 mėnesių subsidijuojant naujai praktikuojantiems įdarbintų bedarbių personalo išlaidas. Ši pagalba būtų priimtina, jei ji būtų įgyvendinta laikantis de minimis taisyklės arba pagal išimtinę pagalbos schemą. Tačiau valstybė narė nepasirinko nė vienos iš šių dviejų galimybių.

Panašūs faktai buvo nustatyti Vokietijoje vykdyto ESF projekto atveju.

Naudojimosi supaprastintais išlaidų metodais poveikis

6.19. Savo ankstesnėse metinėse ataskaitose Audito Rūmai rekomendavo Komisijai dažniau naudoti vienkartinės arba nustatyto dydžio išmokas užuot atlyginus "tikrąsias išlaidas" siekiant sumažinti klaidų tikimybę ir projektų vykdytojams tenkančią administracinę naštą ⁽¹⁾.

6.20. 2009 m. teisės aktų leidėjas padidino supaprastintų išlaidų metodų skaičių ⁽¹²⁾. Nuo tada tiesiogiai dotacijos forma įgyvendinamos projektų ar operacijų išlaidos gali būti deklaruojamos naudojantis:

- netiesioginėms išlaidoms taikoma nustatyto dydžio suma, siekiančia iki 20 % operacijos tiesioginių išlaidų,
- nustatyto dydžio išlaidomis, apskaičiuotomis taikant standartinius vieneto įkainius, arba
- iki 50 000 eurų siekiančiomis vienkartinėmis išmokomis, skirtomis padengti visas operacijos išlaidas arba jų dalį.

6.21. Komisija, remdamasi tyrimo rezultatais įvertino, kad apie 60 % ESF VP atveju deklaruojant dalį 2012 m. kompensuotų išlaidų buvo pasinaudota bent vienu iš šių trijų supaprastintų išlaidų metodų.

6.22. Audito Rūmų imtį sudariusių 43 operacijų, susijusių su 12 veiksmų programų iš 21, atveju į išlaidų deklaracijas buvo įtraukti supaprastinti išlaidų metodai. 24 operacijų atveju nustatyto dydžio išlaidos buvo apskaičiuotos taikant standartinius vieneto įkainius, o 15 operacijų atveju netiesioginėms išlaidoms buvo taikoma nustatyto dydžio suma. Vienkartinėmis išmokomis buvo naudojama rečiau (keturios operacijos).

6.19. *Įdiegusi supaprastintus išlaidų metodus, Komisija aktyviai stengėsi kuo labiau išplėsti jų taikymą ir mano, kad šios pastangos jau davė teigiamų rezultatų. Komisija toliau aktyviai skatins taikyti supaprastintus išlaidų metodus.*

6.22. *Komisija mano, jog Audito Rūmų pastaba patvirtinama, kad jos nuolatinės pastangos nuo pat dabartinio programavimo laikotarpio pradžios skatinti valstybes nares veiksmingai taikyti supaprastintus išlaidų metodus yra sėkmingos, o nuo 2011 m. šių metodų taikymas gerokai patobulintas rengiant specialius seminarus supaprastinimo klausimais, kuriuose iki šiol yra dalyvavusios 17 valstybių narių.*

⁽¹⁾ 2006 m. metinės ataskaitos 6.45 dalis ir 2007 m. metinės ataskaitos 6.34 dalis.

⁽¹²⁾ 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 396/2009, iš dalies keičiančiu Reglamentą (EB) Nr. 1081/2006 dėl Europos socialinio fondo, į jį įtraukiant naujus iš ESF tinkamų finansuoti išlaidų tipus (OL L 126, 2009 5 21, p. 1).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.23. Audito Rūmai nenustatė jokių (kiekybiškai įvertinamų ar neįvertinamų) klaidų, susijusių su konkrečiu supaprastintų išlaidų metodų naudojimu. Tai rodo, kad projektai, kurių išlaidos deklaruojamos naudojantis supaprastintais išlaidų metodais, yra mažiau veikiami klaidų. Taigi dažnesnis supaprastintų išlaidų metodų naudojimas paprastai daro teigiamą poveikį klaidų lygiui.

6.24. Viena pagrindinių kliūčių, trukdančių vadovaujančiosioms institucijoms ir tarpinėms įstaigoms įgyvendinti supaprastintus išlaidų metodus, yra baimė, kad bus nustatytos normos, neatitinkančios Reglamento (EB) Nr. 1081/2006⁽¹³⁾ 11 straipsnio 3 dalies reikalavimų, t. y. kad normos „nustatomos iš anksto, laikantis teisingo, sąžiningo ir patikrinamo apskaičiavimo metodo“. Komisija parengė gaires, kuriose paaiškinta, kaip šie reikalavimai turėtų būti suprantami⁽¹⁴⁾. Šios gairės yra aiškios ir jose yra pateikti geri iliustruojantys pavyzdžiai. Jei bus aktyviau skatinama naudotis supaprastintais išlaidų metodais, o Komisija vykdys sistemingą apskaičiuotų nustatyto dydžio sumų *ex ante* tvirtinimą, tikėtina, kad vadovaujančiosios institucijos ir tarpinės įstaigos jomis naudosis dažniau. Tai ypač svarbu atsižvelgiant į dabartinį būsimo 2014–2020 m. programavimo laikotarpio parengiamąjį etapą.

Vėl pradėjus mokėti su probleminėmis VP susijusias išmokas 2012 m. populiacijai iškilo didesnė rizika

6.25. 2012 m. Komisija vėl pradėjo mokėti kelioms VP skirtas išmokas, kurių mokėjimas anksčiau buvo nutrauktas ar sustabdytas. Nors DG EMPL atlikus auditus, galėjo būti pagerintos sistemos ir atlikti finansiniai pataisymai, kai kurie prašymai dėl mokėjimų, kurie buvo nutraukti, gali būti visiškai kompensuoti vėl atnaujinus mokėjimus. Iškyla rizika, kad į šiuos prašymus vis dar yra įtraukti projektai, turintys netinkamų finansuoti išlaidų, kurios prieš tai sąlygojo mokėjimų nutraukimą ar sustabdymą (žr. 6.2 langelyje pateiktą a) pavyzdį).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.23. Komisija palankiai vertina tai, kad Audito Rūmams atlikus audito darbą patvirtintas teigiamas supaprastintų išlaidų metodų poveikis veiksmingai mažinant klaidų skaičių.

Viena pagrindinių priežasčių taikyti supaprastintus išlaidų metodus yra ne tik administracinės naštos mažinimas naudos gavėjams, visų pirma, kaip dažnai būna teikiant ESF paramą, mažesniesiems, bet ir tolesnis klaidų lygio mažinimas užimtumo ir socialinių reikalų politikos srityje.

6.24. Komisija palankiai vertina Audito Rūmų pastabą ir paramą supaprastintų išlaidų metodų taikymui. Komisija laiko tai paskatiniu įgyvendinti jos plataus užmojo supaprastinimo veiksmų planą, kuriame numatyta iki 2013 m. pabaigos daugumoje valstybių narių surengti seminarus supaprastinimo klausimais.

6.25. Komisija vykdo griežtą mokėjimų nutraukimo arba sustabdymo politiką, kuria, kai tik, dažnai per pačios Komisijos atliekamą auditą, nustatius reikšmingus trūkumus nutraukiami mokėjimai, mažinama rizika Bendrijos biudžetui. Prieš atnaujindama tarpinius mokėjimus, Komisija reikalauja veiksmingai atlikti būtinus finansinius pataisymus ir įgyvendinti sutartą veiksmų planą, kad šie trūkumai nepasikartotų ateityje. Komisija stebės konkretų Audito Rūmų nustatytą atvejį, kad prirėkus galėtų pritaikyti papildomus finansinius pataisymus.

⁽¹³⁾ Su pakeitimais, padarytais Reglamento (EB) Nr. 396/2009 1 straipsniu.

⁽¹⁴⁾ EK rekomendacinis pranešimas COCOF 09/0025/04-EN dėl netiesioginių išlaidų, deklaruotų pagal vienodo dydžio normą, nustatyto dydžio išlaidų, apskaičiuotų taikant standartinius vieneto įkainius, ir vienkartinį išmokų, galutinė 2010 m. sausio 28 d. redakcija.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Užbaigtose VP nustatytos klaidos

6.26. Į Audito Rūmų imtį buvo įtraukta 16 operacijų, susijusių su dviem 2000–2006 m. veiksmų programų užbaigimui skirtais galutiniais mokėjimais. Audito Rūmai nustatė kiekybiškai įvertinamų klaidų penkiose operacijose, susijusiose su programa, kuri buvo užbaigta neatlikus jokių finansinių pataisymų ⁽¹⁵⁾.

6.27. Tai patvirtina į praeitų metų metinę ataskaitą ⁽¹⁶⁾ įtrauktos programų užbaigimo sistemos audito išvados, kad dėl nepatikinimų užbaigimo dokumentų gali atsirasti netvarkingų išlaidų, kurios galiausiai bus kompensuotos, nebent Komisija tolesniais etapais imtųsi būtinų taisomųjų veiksmų.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS**Audito Rūmų atliktas audito institucijų patikrinimas**

6.28. Audito Rūmų atlikto keturių ERPF, SF ir ESF AI priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **5.2 priede**.

6.26. Kaip parodyta 2013 m. balandžio 23 d. Europos Parlamentui pateiktoje apžvalginėje ataskaitoje apie 2000–2006 m. programavimo laikotarpiui pritaikytus finansinius pataisymus, DG EMPL laikosi atsargaus požiūrio į programų užbaigimą – tai matyti iš to, kad pateikiant apžvalginę ataskaitą tebevyko 61 ESF programos užbaigimo procesas, o 2013 m. dar buvo planuojama atlikti penkis užbaigimo auditus. Iš apžvalginės ataskaitos matyti, kad, įskaitant jau atliktus finansinius pataisymus ir papildomus pataisymus, pritaikytus užbaigiant likusią 61 ESF programą, nustatyta, jog ESF programoms pritaikytų finansinių pataisymų bendra suma 2,4 mlrd. EUR. Atsižvelgdama į pirmiau pateiktą informaciją, Komisija atkreipia dėmesį į penkis konkrečius vienoje užbaigtoje veiksmų programoje Audito Rūmų nustatytas klaidas ir yra pasirengusi pritaikyti reikalingus papildomus pataisymus.

6.27. Komisija sutinka, kad 2000–2006 m. laikotarpio programų užbaigimas yra sudėtingas procesas, susijęs su tam tikra rizika, kylančia dėl kartais nevisiškai patikimų valstybių narių pateikiamų tam tikrų konkrečių veiksmų programų užbaigimo dokumentų. Todėl DG EMPL ėmėsi šiai rizikai sumažinti reikalingų priemonių, įskaitant dideles finansines pataisas ir penkis 2013 m. atlikti planuojamus užbaigimo auditus (taip pat žr. atsakymą į 6.27 dalies pastabas). Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį, kad net po užbaigimo Komisija vis dar gali taikyti finansines pataisas, jeigu paaiškėja nauji, kaip antai Audito Rūmų nustatyti, faktai. Komisija pripažįsta pirmiau minėtą riziką, tačiau pabrėžia, kad 2000–2006 m. laikotarpio programų užbaigimo procesas tebevyksta.

6.28. Komisija atkreipia dėmesį, kad audito institucijos nuo pat programavimo laikotarpio pradžios ir sistemų įdiegimo atlieka pagrindinį vaidmenį patikinimo rengimo procese. Paskui jos kasmet, remdamosi valdymo ir kontrolės sistemų audito rezultatais ir paprastai pagal audito strategiją atliekamų operacijų imtimis, teikia Komisijai audito nuomonę dėl valdymo ir kontrolės sistemų veikimo. Dėl šios priežasties Komisija glaudžiai su jomis bendradarbiauja bei derina veiksmus ir jau nuo 2009 m. pradėjo tikrinti jų taikomus metodus ir audito rezultatus. Taip, teikiant konsultacijas, gaires ir rekomendacijas audito institucijoms, buvo padedama stiprinti jų gebėjimus. Reglamente numatyta galimybė Komisijai tam tikromis sąlygomis rengiant patikinimą vadovautis audito institucijos darbu (73 straipsnis).

⁽¹⁵⁾ Ispanija (Valensijos autonominė sritis).

⁽¹⁶⁾ Žr. 2011 m. metinės ataskaitos 5.52–5.64 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.29. Audito Rūmai, tirdami iš viso keturių su ERPF, SF ir ESF susijusių AI veiklą, įvertino dviejų valstybių narių dviejų AI (Anglijos AI Jungtinėje Karalystėje ir Slovakijos AI) darbą. Šių dviejų audituotų AI atveju tikrinant jų darbą ir pakartotinai atliekant jų operacijų auditus daugiausia dėmesio buvo skiriama ESF išlaidoms.

6.30. Nors pagrindinių norminių reikalavimų laikymosi ir operacijų tvarkingumo užtikrinimo prasme Slovakijos AI įvertinta kaip veiksminga, Anglijos AI Jungtinėje Karalystėje įvertinta kaip iš dalies veiksminga. Audito Rūmų atlikto su visais trim fondais (ERPF, SF ir ESF) susijusių AI audito apimtis ir konkretūs rezultatai yra pateikti 5 skyriuje (5.46–5.49 dalyse).

Komisijos vykdytos AI priežiūros įvertinimas

6.31. Audito Rūmų atliktos Komisijos vykdytos AI priežiūros peržiūros rezultatai pateikti 5 skyriuje (5.50–5.52 dalyse).

6.32. Komisija su kiekviena VP susijusių klaidų lygį apskaičiuoja remdamasi AI pateiktomis metinėmis kontrolės ataskaitomis (MKA). DG EMPL 2012 m. tikslino ar laikė nepatikimais 31-oje iš 117 MKA praneštus klaidų lygius (2011 m. jų buvo 42 iš 117).

6.33. Visais atvejais, kuomet Komisija, atlikusi tyrimus valstybėse narėse, nustatė konkrečių trūkumų, nacionalinėms institucijoms buvo pranešta, kokių taisomųjų veiksmų jos turėtų imtis. Audito Rūmai nustatė tam tikrų su Komisijos atlikta MKA analize susijusių neatitikimų. Komisija neaptiko ar neištaisė kai kurių AI klaidų lygio skaičiavimo trūkumų. Tačiau šios problemos neverčia abejoti dėl 2012 m. DG EMPL suformuluotų išlygų skaičiaus ir poveikio.

DG EMPL metinės veiklos ataskaitos peržiūra

6.34. Audito Rūmai įvertino Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD generalinio direktoriaus 2012 m. MVA ir kartu pateiktą deklaraciją. Nagrinėdami 2012 m. patvirtintų mokėjimų tvarkingumą, Audito Rūmai visų pirma:

- a) įvertino MVA pateiktas išlygas;
- b) tikrino Komisijos atlikto rizikos veikiamų sumų skaičiavimo nuoseklumą ir tikslumą.

6.29 ir 6.30. 2012 m. pabaigoje DG EMPL atliko auditus siekdamas patikrinti 84 audito institucijų, įskaitant Jungtinės Karalystės ir Slovakijos audito institucijas, darbą. Pačios Komisijos atliktas šių audito institucijų vertinimas yra teigiamas.

6.32. Prieš patvirtindama audito institucijų pateiktus klaidų lygius, Komisija, kilus abejonėms dėl pateiktų klaidų lygių tikslumo ir (arba) patikimumo, taiko visas įdiegtas audito procedūras: pateikia audito institucijoms klausimus raštu ir žodžiu, vykdo faktų nustatymo misijas ir (arba) atlieka audito institucijų pateiktos papildomos informacijos, įskaitant, prireikus, individualių auditų rezultatų, analizę. Remiantis šia informacija pataisyti metinėse kontrolės ataskaitose nurodyti 18-os (15,4 %) ESF veiksmų programų klaidų lygiai. Be to, 13-oje (11,1 %) ESF veiksmų programų nurodyti klaidų lygiai laikyti nepatikimais, todėl Komisija juos pakeitė vienodo dydžio normomis.

6.33. Komisijos nuomone, ji yra įdiegusi visapusiškos priežiūros procesą – juo siekia užtikrinti bendrą metinių kontrolės ataskaitų, kuriomis naudojasi savo patikinimui parengti, patikimumą bei padėti nustatyti ir kiekybiškai įvertinti savo metinėje veiklos ataskaitoje pateikiamas išlygas (žr. atsakymą į 6.40 dalies a punkto pastabas).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.35. DG EMPL vertina, kad bendras klaidų lygis 2012 m. tarpiniuose mokėjimuose 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu yra 2,3–3,2 %. Apie 30 % mokėjimų buvo paveikti reikšmingų klaidų (jų dalis viršijo arba buvo lygi Komisijos nustatytai 2 % reikšmingumo ribai).

6.36. DG EMPL metinėje veiklos ataskaitoje pateikta 27 iš 117 veiksmų programų apimanti išlyga, susijusi su 68 milijonų eurų vertės 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu atliktais mokėjimais, ir finansinio poveikio neturinti išlyga dėl 12-os 2000–2006 m. programavimo laikotarpio veiksmų programų.

6.37. 2011 m. DG EMPL naudojo kaupiamosios finansinės rizikos skaičiavimus, susijusius su tomis 2007–2013 m. programavimo laikotarpio VP, kurių patvirtinti klaidų lygiai siekė nuo 2 % iki 5 %, kad nuspręstų, ar VP turėtų būti pateikta išlyga. 2012 m. DG EMPL šį metodą pritaikė 20-čiai VP, kurių patvirtinti klaidų lygiai viršijo 5 %. Nors 13 VP atveju Komisijos apskaičiuota kaupiamoji finansinė rizika neviršijo 2 %, aštuonios jų buvo įtrauktos į išlygą dėl atsargumo principo taikymo. Dėl likusių penkių VP nebuvo pateikta jokių išlygų. Tik vienu iš šių penkių atvejų 2012 m. MVA buvo atskleistos priežastys, kodėl išlyga nebuvo pateikta. Audito Rūmai mano, kad ir kitų keturių susijusių VP atveju Komisija turėjo atskleisti šią informaciją.

6.38. 1 skyriuje pateikta su finansinių pataisymų traktavimu susijusi informacija (žr. 1.19–1.37 dalis).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.35. Komisija mano, jog tai, kad DG EMPL metinėje veiklos ataskaitoje nurodytas apskaičiuotas pačios Komisijos klaidų lygis trejus metus iš eilės atitinka Audito Rūmų nustatytą labiausiai tikėtiną klaidų lygį, patvirtina jos taikomo metodo tinkamumą ir patikimumą (žr. atsakymą į 6.40 dalies a punkto pastabas). Be to, šie rezultatai rodo, kad Komisija yra įdiegusi patikimą procesą audito institucijų metinėse kontrolės ataskaitose pateikiamai informacijai kontroliuoti.

Komisija pabrėžia, kad, kaip nurodyta Komisijos 2012 m. metinėje veiklos ataskaitoje (p. 37), iš visų jos 2012 m. atliktų tarpinių mokėjimų tik 19,7 % išmokėta pagal veiksmų programas, kurių klaidų lygis 2012 m. gruodžio mėn. pateiktoje 2012 m. metinėje kontrolės ataskaitoje nurodytas kaip 2–5 %, ir tik 9,8 % – pagal veiksmų programas, kurių klaidų lygis nurodytas kaip didesnis nei 5 %. Tai aiškiai atspindi DG EMPL sistemingai įgyvendinamą griežtą mokėjimų nutraukimo arba sustabdymo politiką, nes veiksmų programoms, kurių bendras klaidų lygis (per visą laikotarpį nuo 2007 m.) viršija 2 % ribą, Komisija taikė atitinkamą finansinį pataisymą arba sustabdydavo mokėjimus, kol pataisymas buvo atliktas.

6.37. Pagal Komisijos 2012 m. metinei veiklos ataskaitai skirtas instrukcijas (kiekybiškai įvertinta) išlyga reikalinga tik tada, kai bendra finansinė rizika viršija 2 % ribą, o to nebuvo nė vienoje iš penkių Audito Rūmų minėtų veiksmų programų, nes tuomet, kai buvo paskelbta metinė veiklos ataskaita, reikalingi finansiniai pataisymai jau buvo atlikti. Be to, kad penkiose minėtose veiksmų programose šie trūkumai nebepasikartotų, pradėti įgyvendinti atitinkami veiksmų planai. Komisija atkreipė dėmesį į Audito Rūmų pastabą ir šiuo atžvilgiu būsimose metinėse veiklos ataskaitose pateiks išsamesnę informaciją.

6.38. Komisija ėmėsi visų pagal Sutartį ir ES biudžetui apsaugoti skirtose taisyklėse numatytų būtinų priemonių. Komisija atkreipia dėmesį, kad nors tais pačiais Audito Rūmų tikrintais finansiniais metais ji padarė viską, ką galėjo, ir veikė laikydamasi visų galiojančių taisyklių, į Rumunijai pritaikytą 25 % vienodo dydžio finansinį pataisymą nustatant 2012 m. klaidų lygį nebuvo atsižvelgta. Žr. atsakymus į 6.39 dalies ir 1.2 langelio pastabas.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvada dėl 2012 m.

6.39. Užimtumo ir socialinių reikalų politikos srityje

a) atlikus operacijų testus paaiškėjo, kad labiausiai tikėtinas klaidų lygis populiacijoje yra 3,2 %;

b) patikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos yra iš dalies veiksmingos užtikrinant 2007–2013 m. programavimo laikotarpio operacijų tvarkingumą.

6.40. Bendri audito įrodymai rodo, kad patvirtintos išlaidos yra veikiamos reikšmingo klaidų lygio.

Rekomendacijos

6.41. **6.2 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama pažanga, padaryta įgyvendinant ankstesnėse metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, rezultatai. 2009 ir 2010 m. metinėse ataskaitose Audito Rūmai pateikė 10 rekomendacijų sanglaudos, transporto ir energetikos srityse. Iš šių rekomendacijų viena nebuvo taikytina pagal dabartinę finansinę programą. Komisija visiškai įgyvendino vieną rekomendaciją, penkias rekomendacijas įgyvendino dauguma atžvilgių, viena rekomendacija buvo įgyvendinta tik tam tikrais atžvilgiais, o viena apskritai nebuvo įgyvendinta. Vienu atveju nebuvo įmanoma gauti pakankamų vykdytus veiksmus pagrindžiančių įrodymų.

6.39.

a) Komisija yra įdiegusi visapusiškos priežiūros procesą, kurį taiko siekdama pagrįsti metinėje veiklos ataskaitoje pateikiamą patikinimą. Komisija mano, jog tai, kad DG EMPL metinėje veiklos ataskaitoje nurodytas apskaičiuotas pačios Komisijos klaidų lygis trejus metus iš eilės atitinka Audito Rūmų nustatytą labiausiai tikėtiną klaidų lygį, patvirtina jos taikomo metodo tinkamumą ir patikimumą. 2012 m. DG EMPL metinėje veiklos ataskaitoje nurodytas apskaičiuotas jo paties klaidų lygis siekė nuo 2,3 iki 3,2 %. Komisija atkreipia dėmesį, kad vienos Rumunijoje įgyvendintos veiksmų programos klaidos sudaro nemažą dalį Audito Rūmų nustatyto labiausiai tikėtino klaidų lygio. Komisija pabrėžia, kad 2012 m. gruodžio mėn. ji pritaikė 25 % vienodo dydžio pataisymą visoms Rumunijos valdžios institucijų pagal šią veiksmų programą patvirtintoms išlaidoms. Komisija atkreipia dėmesį, kad nors tais pačiais Audito Rūmų tikrintais finansiniais metais ji padarė viską, ką galėjo, ir veikė laikydamasi visų galiojančių taisyklių, kad apsaugotų ES biudžetą, į pirmiau nurodytą 25 % vienodo dydžio finansinį pataisymą nustatant 2012 m. klaidų lygį nebuvo atsižvelgta. Žr. atsakymus į 1.2 langelio pastabas.

b) Komisijos nuomone, ji yra įdiegusi visapusiškos priežiūros procesą – juo siekia užtikrinti bendrą audito institucijų darbo, kuriuo remiasi rengdama savo patikinimą, patikimumą. Remdamasi savo vertinimu, Komisija pabrėžia, kad audito institucijų darbo veiksmingumas ir reikalavimų laikymasis gali skirtis. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 73 straipsnį nuo 2012 m. birželio mėn. Komisija oficialiai vadovaujasi devynių audito institucijų darbu ESF (10 veiksmų programų) srityje. Komisija toliau tikrins audito institucijų darbą.

6.40. Kad sumažintų nustatytą riziką, Komisija ėmėsi konkrečių veiksmų, visų pirma prevencinių ir taisomųjų priemonių, pvz., rekomendacijų teikimo, mokymo, paprastinimo ir griežtos mokėjimų nutraukimo arba sustabdymo politikos.

6.41. Remdamasi savo pačios vertinimu, Komisija mano, kad iš dešimties 2009 ir 2010 m. skirtų rekomendacijų dvi turėtų būti laikomos visiškai įgyvendintomis, o penkios – įgyvendintomis daugeliu aspektų. Tris likusias rekomendacijas Komisija laiko „netaikytinomis“.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

6.42. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2012 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

— **1 rekomendacija:** šalinti vadovaujančiųjų institucijų ir tarpinių įstaigų atliekamų „pirmojo lygmens patikrų“ trūkumus, rengiant specialią rekomendacinę medžiagą, o prireikus – vykdant mokymo priemones;

— **2 rekomendacija:** remiantis 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu įgyta patirtimi, įvertinti, kaip yra taikomos nacionalinės tinkamumo taisyklės, siekiant nustatyti galimas tolesnio jų paprastinimo sritis bei pašalinti nepagrįstai sudėtingas taisykles;

KOMISIJOS ATSAKYMAI

6.42.

Komisija pripažįsta valstybių narių atliekamų pirmojo lygmens patikrų svarbą ir sutinka, kad jas reiktų toliau tobulinti. Todėl Komisija valstybėms narėms teikė gaires, kaip valdymo institucijos turėtų nustatyti ir atlikti su valdymu susijusias patikras. Be to, 2009 m. Komisija parengė išsamias pirmojo lygmens patikrų atlikimo gaires ir valdymo institucijoms skirtą savęs vertinimo priemonę. 2011 m. Komisija audito institucijoms išplatino kontrolinius valdymo patikrų audito klausimynus, kuriuos valdymo institucijos gali naudoti kaip etaloninę priemonę. Be jau minėtų veiksnių, žinodamas, koks svarbus yra valdymo patikrų vaidmuo, 2012 m. lapkričio mėn. DG EMPL visoms valdymo institucijoms išsiuntė pranešimą, kuriame atkreipė dėmesį į tai, kad reikia toliau didinti valdymo patikrų patikimumą ir išsamumą, ir paskelbė, kad 2013 m. šešiose valstybėse narėse bus atliktas teminis septynių atrinktų veiksnių programų valdymo patikrų auditas. Šiuo metu šis teminis auditas vykdomas. Užbaigusi auditą, Komisija parengs apžvalginę ataskaitą, joje bus apibendrinti audito rezultatai ir įgyta patirtis, kuria bus pasidalyta su visomis valstybėmis narėmis.

Komisija visiškai pritaria, kad reikia labiau supaprastinti nacionalines tinkamumo finansuoti taisykles ir panaikinti nebūtinai sudėtingas taisykles, turinčias neigiamą poveikį, t. y. našta naudos gavėjams ir padidėjusį klaidų lygį. Komisija pabrėžia, kad nors ir neįmanoma sistemingai įvertinti visų nacionalinių tinkamumo finansuoti taisyklių, kartu su atitinkamomis valstybėmis narėmis aptarti visi nustatyti perteklinio reglamentavimo atvejai (žr. atsakymą į 6.18 dalies pastabas). Komisija yra įsipareigojusi 2013 m. spalio mėn. biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai pateikti ataskaitą apie ESF veiksnių programų perteklinį reglamentavimą. Komisija taip pat toliau skatins ir remis nacionalinių institucijų pastangas supaprastinimo srityje. 2011–2013 m. DG EMPL šioms valdymo institucijų pastangoms remti surengė seminarų ciklą (žr. taip pat Komisijos atsakymą į 3 rekomendacijos pastabas).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- **3 rekomendacija:** skatinti plačiai naudoti supaprastintais išlaidų metodais siekiant sumažinti išlaidų deklaracijose esančių klaidų riziką ir naudoti gavėjams tenkančią administracinę našta. Komisija turėtų iš anksto sistemingai tvirtinti supaprastintiems išlaidų metodams taikomas nustatyto dydžio normas, kad šie atitiktų reglamentavimo reikalavimus (laikantis teisingo, sąžiningo ir patikrinamo apskaičiavimo metodo);

- **4 rekomendacija:** siekti pagerinti audito institucijų atliekamą darbą bei MKA ir audito nuomonėse pateiktos informacijos kokybę ir patikimumą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija sutinka su Audito Rūmais, kad svarbu visose valstybėse narėse veiksmingai taikyti supaprastintus išlaidų metodus. Būtent todėl Komisija ne tik dabartinėje reglamentavimo sistemoje nustatė supaprastintus išlaidų metodus, bet ir labai aktyviai skatino veiksmingai juos taikyti 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu – tuo tikslu rengė ir seminarus supaprastinimo klausimais, kuriuose iki šiol yra dalyvavusios 17 valstybių narių. Tai, kad šiuo metu 60 % ESF veiksmų programų jau taikomas bent vienas iš šių metodų, rodo, kad šioje srityje pasiekta neblogų rezultatų. Rengiantis 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui, toliau stiprinamas supaprastintų išlaidų metodų taikymas, įskaitant, be kita ko, ir reglamentuose jau nustatytą galimybę taikyti vienodo dydžio normas.

Komisija sutinka, kad šis klausimas yra svarbus. Audito institucijų darbas, kurio rezultatai pateikiami jų metinėse kontrolės ataskaitose, yra vienas pagrindinių elementų, kuriuo remdamasi Komisija rengia savo patikinimą. 2011 m. Komisija audito institucijoms pateikė papildomų rekomendacijų dėl klaidų ištaisymo, o 2012 m. organizavo daug seminarų rengiant metines kontrolės ataskaitas taikomai audito atrankos metodikai gerinti.

6.1 PRIEDAS

SU UŽIMTUMU IR SOCIALINIAIS REIKALAIS SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2012			2011	2010	2009
	ESF+PNPP	Kiti socialiniai reikalai	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA						
Iš viso operacijų:	168	12	180	180	66	44
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾						
Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius, kad jos yra:						
Be klaidų	65 % (109)	67 % (8)	65 % (117)	60 %	73 %	75 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	35 % (59)	33 % (4)	35 % (63)	40 %	27 %	25 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė						
Analizė pagal klaidų tipą						
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	54 % (32)	0 % (0)	51 % (32)	58 %	39 %	0 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	46 % (27)	100 % (4)	49 % (31)	42 %	61 %	100 %
Tinkamumo	89 % (24)	100 % (4)	90 % (28)	77 %	91 %	64 %
Tikrumo	7 % (2)	0 % (0)	7 % (2)	3 %	9 %	0 %
Tikslumo	4 % (1)	0 % (0)	3 % (1)	20 %	0 %	36 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS						
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis				3,2 %		
Viršutinė klaidų riba (VKR)				5,1 %		
Apatinė klaidų riba (AKR)				1,3 %		

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliaustuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS, SUSIJUSIAS SU SANGLAUDA, TRANSPORTU IR ENERGETIKA

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Igyvendinama	n. d. apie dabartinę finansinę programą	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Dauguma atžvilgių				
2010	1 rekomendacija: ir toliau stebėti, kaip yra laikomasi tinkamumo gauti ES finansavimą reikalavimų, visų pirma nustatant, ar teisingai taikomos ES ir nacionalinės viešųjų pirkimų taisyklės;		X					
	2 rekomendacija: paraginti nacionalines institucijas, kad jos, prieš patvirtindamos Komisijai išlaidas, griežtai taikytų taisomojus mechanizmus. Nacionalinėms ar ES įstaigoms nustačius reikšmingų valdymo ir kontrolės sistemų veikimo trūkumų, Komisija turėtų nutraukti arba stabdyti VP skirtus mokėjimus, kol valstybė narė nesiims taisomųjų veiksmų;		X ⁽¹⁾					
	3 rekomendacija: remiantis pirmaisiais 2007–2013 m. programavimo laikotarpio metais įgyta patirtimi, įvertinti, kaip yra taikomos nacionalinės tinkamumo taisyklės, siekiant nustatyti galimas tolesnio jų paprastinimo sritis bei pašalinti potencialius klaidų šaltinius po 2013 m.;				X			Atlikti sistemingą visų nacionalinių tinkamumo finansuoti taisyklių vertinimą neįmanoma. Komisija mano, kad veiksmingiausia būtų aktyviai skatinti taikyti supaprastintus išlaidų metodus.
	4 rekomendacija: siūlyti dabartiniu programavimo laikotarpiu galiojančių struktūrinių fondų teisės aktų pataisą siekiant pareikalauti iš valstybių narių, kad jos teiktų ataskaitas apie finansinį FIP įgyvendinimą. Komisija taip pat turėtų reguliariai tikrinti, kaip įsisavinamos fondų lėšos;	X						
	5 rekomendacija: esamam programavimo laikotarpiui audito institucijoms teikti daugiau rekomendacijų, visų pirma dėl imčių sudarymo, patikrų atliekant projektų auditus apimties ir ataskaitų apie audito metu nustatytus faktus teikimo;		X ⁽²⁾					

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė						Komisijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Įgyvendinama	n. d. apie dabartinę finansinę programą	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Dauguma atžvilgių				
2010	6 rekomendacija: siūlyti laikotarpiui po 2013 m. struktūrinių fondų teisės aktuose suderinti metinių kontrolės ataskaitų teikimo laikotarpius su ES biudžeto finansiniais metais, o taikomus metodus suderinti taip, kad būtų galima apibendrinti audito institucijų audito nuomones dėl kiekvieno fondo nacionaliniu ir ES lygmenimis.					X		Komisija savo 2014–2020 m. skirtuose pasiūlymuose atsižvelgė į šią rekomendaciją.
2009	1 rekomendacija: paraginti nacionalines institucijas, kad jos, prieš patvirtindamos Komisijai išlaidas, griežtai taikytų taisomuosius mechanizmus;		X ⁽³⁾					
	2 rekomendacija: užtikrinti, kad tais atvejais, kai netinkamos finansuoti išlaidos keičiamos naujomis išlaidomis (atėmimas), valstybės narės nedeklaruotų naujų netvarkingų išlaidų;						X	
	3 rekomendacija: vykdam nacionalinių valdymo ir kontrolės sistemų priežiūrą užtikrinti veiksmingą jų veikimą 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu.			X				Komisija griežtai atlieka savo priežiūros vaidmenį, prareikus nutraukdama ar sustabdydama mokėjimus ir atlikdama finansinius pataisymus.
	4 rekomendacija: atidžiai stebėti, ar valstybėse narėse tinkamai taikomos ES viešųjų pirkimų direktyvos.		X					

⁽¹⁾ Komisijos lygmeniu rekomendaciją galima vertinti kaip visiškai įgyvendintą, tačiau vis dar yra tobulinimo galimybių valstybių narių lygmeniu.

⁽²⁾ Įgyvendinta rekomendacija dėl imčių sudarymo ir patikrų apimties gairių teikimo, tačiau būtina pažanga teikiant ataskaitas dėl audito metu nustatytų faktų.

⁽³⁾ Žr. 2 rekomendaciją dėl 2010 m. metinės ataskaitos.

7 SKYRIUS

Išorės santykiai, pagalba ir plėtra

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	7.1–7.11
Politikos grupės ypatumai	7.2–7.9
Rizika tvarkingumui	7.5–7.9
Audito apimtis ir metodas	7.10–7.11
Operacijų tvarkingumas	7.12–7.19
Sistemų veiksmingumas	7.20–7.24
Plėtos generalinis direktoratas	7.21–7.23
<i>EuropeAid</i>	7.24
Išvados ir rekomendacijos	7.25–7.28
Išvada dėl 2012 m.	7.25–7.26
Rekomendacijos	7.27–7.28
7.1 priedas. Su išorės santykiais, pagalba ir plėtra susijusių operacijų testavimo rezultatai	
7.2 priedas. Su išorės santykiais, pagalba ir plėtra susijusių sistemų tikrinimo rezultatai	
7.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas, susijusias su išorės santykiais, pagalba ir plėtra	

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

7.1. Šiame skyriuje pateikiamas išorės santykių, pagalbos ir plėtros specialusis įvertinimas, apimantis šias politikos sritis: išorės santykius, vystymą ir santykius su Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybėmis ⁽¹⁾, humanitarinę pagalbą ir plėtrą. Pagrindinė informacija apie nagrinėjamas veiklos sritis ir 2012 m. išlaidas pateikta **7.1 lentelėje**.

7.1 lentelė. Išorės santykiai, pagalba ir plėtra. Pagrindinė 2012 m. informacija

(milijonais eurų)

Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
Išorės santykiai	Europos kaimynystės politika ir santykiai su Rusija	1 420	Tiesioginis centralizuotas/decentralizuotas
	Santykiai su Azija, Vidurine Azija bei Artimaisiais ir Viduriniaisiais Rytai	595	Tiesioginis centralizuotas/decentralizuotas/jungtinis
	Santykiai su Lotynų Amerika	292	Tiesioginis centralizuotas/decentralizuotas
	Reagavimas į krizes ir pasaulinę grėsmę saugumui	278	Tiesioginis centralizuotas/jungtinis
	Bendra užsienio ir saugumo politika	265	Tiesioginis centralizuotas/netiesioginis centralizuotas/jungtinis
	Administracinės išlaidos	157	Tiesioginis centralizuotas
	Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė (EDŽTRP)	140	Tiesioginis centralizuotas
	Bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis migracijos ir prieglobsčio suteikimo srityje	43	Tiesioginis centralizuotas
	Politikos strategija ir koordinavimas	24	Tiesioginis centralizuotas
	Ryšiai ir bendradarbiavimas su pramoninėmis trečiosiomis šalimis	19	Tiesioginis centralizuotas
		3 233	
Vystymasis ir santykiai su AKR valstybėmis	Administracinės išlaidos	340	Tiesioginis centralizuotas
	Geografinis bendradarbiavimas su Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno regiono (AKR) valstybėmis	288	Tiesioginis centralizuotas/decentralizuotas/jungtinis
	Nevalstybiniai subjektai vystymosi procese	224	Tiesioginis centralizuotas
	Aprūpinimas maistu	218	Tiesioginis centralizuotas
	Žmogaus ir socialinė raida	157	Tiesioginis centralizuotas/jungtinis
	Aplinka ir tvarus gamtos išteklių, įskaitant energiją, valdymas	155	Tiesioginis centralizuotas
	Vystomojo bendradarbiavimo veiksmai ir <i>ad hoc</i> programos	31	Tiesioginis centralizuotas
	Politikos strategija ir koordinavimas	16	Tiesioginis centralizuotas
		1 429	

⁽¹⁾ Iš Europos plėtros fondų skiriama pagalba yra nagrinėjama atskirai, kadangi ji nėra finansuojama iš bendrojo biudžeto.

(milijonais eurų)

Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
Humanitarinė pagalba	Humanitarinė pagalba	1 073	Tiesioginis centralizuotas/jungtinis
	Administracinės išlaidos	35	Tiesioginis centralizuotas
	Civilinės saugos finansinė priemonė	20	Tiesioginis centralizuotas
		1 128	
Plėtra	Plėtros procesas ir strategija	851	Tiesioginis centralizuotas/netiesioginis centralizuotas/decentralizuotas/jungtinis
	Administracinės išlaidos	92	Tiesioginis centralizuotas
		943	

Iš viso mokėjimų per metus	6 733
– iš viso administracinių išlaidų ⁽¹⁾	624
Iš viso veiklos išlaidų	6 109
– avansai ⁽²⁾	4 009
+ patvirtinti avansai ⁽²⁾	4 516
Audituota populiacija, iš viso	6 616
Iš viso įsipareigojimų per metus	9 021

⁽¹⁾ Administracinių išlaidų audito ataskaita pateikiama 9 skyriuje.

⁽²⁾ Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamesnė informacija pateikta 1 skyriaus 1.6–1.7 dalyse).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2012 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Politikos grupės ypatumai

7.2. ES išorės veikla apima keturias plačias politikos sritis: išorės santykius, pagalbą vystymuisi, plėtrą ir humanitarinę pagalbą. **Išorės santykių ir pagalbos vystymuisi** srityse Europos Sąjunga siekia apginti Europos interesus, skatinti Europos vertybes bei padeda išsaugoti taiką, užtikrinti saugumą ir tvarų vystymąsi. Siekdama šių tikslų ES įgyvendina Europos kaimynystės politiką, skatina žmogaus teises, pasisako už laisvą ir sąžiningą prekybą bei remia savo partnerių socialinį ir ekonominį vystymąsi. Pagalba vystymuisi skiriama siekiant įgyvendinti Tūkstantmečio vystymosi tikslus (TVT), sumažinti skurdą ir integruoti besivystančias šalis į pasaulinę ekonomiką. **Plėtros** tikslas – padėti šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms ugdyti savo gebėjimus naudotis su naryste ES susijusiomis teisėmis ir vykdyti atitinkamas prievoles. **Humanitarinė pagalba** skirta padėti nuo stichinių ar žmogaus sukeltų nelaimių nukentėjusioms šalims, regionams ir jų gyventojams.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.3. Išlaidos finansuojamos per šias programas ir priemones:

- a) geografinės programos, apimančias kaimynystės politiką, plėtrą ir besivystančias šalis (3 477 milijonai eurų);
- b) temines programos, susijusias su aprūpinimu maistu, nevalstybiniais subjektais ir vietinėmis institucijomis, aplinka, sveikata ir švietimu, demokratija ir žmogaus teisėmis (977 milijonai eurų);
- c) užsienio politikos veiksmus, kurie vykdomi pagal bendrą užsienio ir saugumo politiką, Stabilumo priemonę, rengiant rinkimų stebėjimo misijas ir taikant Pramoninių šalių priemonę (562 milijonai eurų), ir
- d) humanitarinės pagalbos veiksmus ir taikant Europos civilinės saugos mechanizmą (1 093 milijonai eurų).

7.4. Išlaidas valdo Vystymosi ir bendradarbiavimo generalinis direktoratas (*EuropeAid*), Plėtros generalinis direktoratas (DG ELARG), Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinis direktoratas (DG ECHO) ir Užsienio politikos priemonių tarnyba (FPI).

Rizika tvarkingumui

7.5. Šiame skyriuje nagrinėjamos išlaidos daromos taikant labai įvairias bendradarbiavimo priemones ir paramos teikimo metodus, naudojamus daugiau kaip 150 šalių. Taisyklės ir procedūros, įskaitant konkursų ir sutarčių sudarymo taisykles ir procedūras, dažnai yra sudėtingos. Audito Rūmų įvertinta būdinga rizika yra didelė.

7.6. Dviejose srityse – paramos biudžetui⁽²⁾ ir ES įnašų, kuriais prisidedama prie tokių tarptautinių organizacijų⁽³⁾ kaip JT vykdomų daugelio donorų projektų, teikimo srityse – dėl priemonių pobūdžio ir mokėjimo sąlygų tikimybė, kad operacijose bus klaidų, yra mažesnė, kaip tai buvo nustatyta Audito Rūmams atlikus tvarkingumo auditą.

7.7. Parama biudžetui teikiama siekiant prisidėti prie valstybės bendrojo biudžeto arba konkrečiai politikai ar tikslui numatyto biudžeto. Audito Rūmai tikrino, ar Komisija laikėsi specialių susijusioms šalims partnerėms skirtų paramos biudžetui mokėjimų vykdymo sąlygų: audito rezultatai parodė, kad buvo laikomasi bendrų tinkamumo sąlygų (pavyzdžiui, susijusių su pažanga viešojo sektoriaus finansų valdymo srityje).

⁽²⁾ 2012 m. iš bendrojo biudžeto atlikti su parama biudžetui susiję mokėjimai sudarė 796 milijonus eurų.

⁽³⁾ 2012 m. iš bendrojo biudžeto atlikti mokėjimai tarptautinėms organizacijoms sudarė 1,4 milijardo eurų – daugiau nei pusė šios sumos buvo įsisavinta įgyvendinus daugelio donorų projektus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

7.8. Tačiau Komisija gana lanksčiai sprendžia, ar šios bendrosios sąlygos buvo įvykdytos. Audito Rūmų tvarkingumo auditas negali aprėpti tolesnių etapų po to, kai pagalbos lėšos yra sumokamos šaliai partneriui. Pervestos lėšos yra sujungiamos su pagalbą gaunančios šalies biudžeto lėšomis. Su jos finansų valdymu susiję trūkumai nesąlygos klaidų, kurias būtų galima nustatyti Audito Rūmams atliekant tvarkingumo auditą.

7.9. Daugelio donorų projektams skirti Komisijos įnašai yra sujungiami su kitų donorų įnašais ir nėra skiriami konkrečioms pripažintoms išlaidoms finansuoti.

Audito apimtis ir metodas

7.10. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Išorės santykių, pagalbos ir plėtros audito srityje reikėtų pažymėti, kad:

- a) audito metu buvo tikrinama 174 operacijų imtis, kaip nustatyta **1.1 priedo 6 dalyje**. Ši imtis yra reprezentatyvi visų šioje politikos grupėje atliktų operacijų imtis. 2012 m. imtį sudarė 56 Komisijos būstinės patvirtintos operacijos ir 118 ES delegacijų patvirtintų operacijų ⁽⁴⁾;
- b) vertinant sistemas *EuropeAid* ir DG ELARG būstinėse buvo tikrinamos jų priežiūros ir kontrolės sistemos, apimant šiuos aspektus:
 - i) *ex ante* patikras ir vidaus kontrolės standartus;
 - ii) stebėjimą ir priežiūrą ir
 - iii) vidaus auditus.Aptikus klaidų, buvo analizuojamos atitinkamos kontrolės sistemos siekiant nustatyti konkrečius susijusius trūkumus;
- c) Audito Rūmai peržiūrėjo DG ELARG ir *EuropeAid* metines veiklos ataskaitas; ir
- d) ir tikrino, ar Komisija atsižvelgė į 2009 ir 2010 m. Audito Rūmų metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas (žr. **7.3 priedą**).

⁽⁴⁾ Bangladeše, Bosnijoje ir Hercegovinoje, Gvatemaloje, Indonezijoje, Kosove, Maroke, Palestinoje, Turkijoje, Ukrainoje ir Zambijoje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

7.11. *EuropeAid*, kuris valdo 60 % šios politikos grupės išlaidų, taip pat valdo beveik visas su Europos plėtros fondu (EPF) susijusias išlaidas. 2012 m. Audito Rūmų ataskaitoje dėl EPF išdėstyti visi Audito Rūmų atlikto *EuropeAid* priežiūros ir kontrolės sistemų ir metinės veiklos ataskaitos, taip pat bendrojo biudžeto išlaidų, už kurias ji yra atsakinga, tikrinimo rezultatai. Šių rezultatų santrauka pateikta 7.2 langelyje.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

7.12. **7.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų santrauka. Iš 174 Audito Rūmų audituotų operacijų 40 (23 %) buvo paveiktos klaidų. Labiausiai tikėtinas klaidų lygis, kurį Audito Rūmai apskaičiavo, remdamiesi savo atliktu kiekybiniu klaidų įvertinimu, yra [3,3 %] ⁽⁵⁾.

7.13. Įvertintas politikos grupės klaidų lygis yra didesnis nei 2011 m. įvertintas klaidų lygis (1,1 %). Šis skirtumas turėtų būti aiškinamas atsižvelgiant į Audito Rūmų imčių sudarymo metodo pokyčius (žr. 1 skyriaus 1.6, 1.7 ir 1.15 dalis).

7.14. Ankstesniais metais į Audito Rūmų operacijų imtį būdavo įtraukiami naudos gavėjams išmokėti avansai. Tačiau į 2012 m. Audito Rūmų imtį įtraukti tik tarpiniai mokėjimai, galutiniai mokėjimai ir patvirtinti avansai. Dėl visų šių mokėjimų buvo priimtas Komisijos sprendimas, kad veikla buvo vykdyta arba išlaidos buvo patirtos ir kad iš ES biudžeto atliktas mokėjimas yra pagrįstas. Tai Audito Rūmams leidžia susidaryti tikrovišką operacijų tvarkingumo vaizdą.

7.15. Patvirtinti avansai – naujas 2012 m. imties elementas, sudarantis 68 % audituojamos populiacijos vertės – sudarė 3,2 procentinio punkto bendrojo klaidų lygio, apskaičiuoto atlikus specialųjį įvertinimą.

7.16. Nustatyti šie kiekybiškai įvertinamų klaidų tipai (žr. 7.1 langelį):

- a) 17 operacijų buvo paveiktos tinkamumo klaidų: mokėjimai buvo atlikti ne įgyvendinimo laikotarpiu patirtoms išlaidoms apmokėti (trys operacijos), sutartyje nenumatytai veiklai finansuoti (penkios operacijos) arba kitais atžvilgiais netinkamos veiklos išlaidoms padengti (devynios operacijos);

7.12. Komisija pabrėžia, kad klaidų dažnumas 2012 m., palyginti su dvejais ankstesniais metais (41 % 2011 m. ir 38 % 2010 m.), sumažėjo.

7.13. Komisija palankiai vertina tai, kad apskaičiuoto klaidų lygio padidėjimas yra susijęs ne su kontrolės sistemos pablogėjimu, o su imčių sudarymo metodo plėtoje.

⁽⁵⁾ Audito Rūmai apskaičiuoja klaidų lygio įvertį remdamiesi reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 1,4 % iki 5,2 % (atitinkamai apatinė ir viršutinė klaidų ribos).

- b) 10 operacijų buvo paveiktos tikrumo klaidų, susijusių su sąskaitų faktūrų ar kitų išlaidas patvirtinančių dokumentų nebuvimu; ir
- c) trys operacijos buvo paveiktos tikslumo klaidų.

7.1 langelis. Kiekybiškai įvertinamų klaidų pavyzdžiai

Netinkamos finansuoti išlaidos

Komisija nevyriausybinei organizacijai Gvatemaloje išmokėjo 90 000 eurų. Ji apmokėjo netinkamą finansuoti PVM ir ne dotacijos taikymo laikotarpiu dirbusių darbuotojų atlyginimus. Apie 18 % apmokėtų išlaidų buvo netinkamos finansuoti.

Patvirtinamųjų įrodymų nebuvimas

Komisija išmokėjo 16,7 milijono eurų programai, kuria remiamos Bangladešo kaimo vietovių vidurinėse mokyklose dirbančios moterys mokytojos, skirtų lėšų. Komisijai tvirtinant išlaidas ir Audito Rūmams atliekant jų auditą nebuvo dokumentų, pagrindžiančių 8,6 milijono eurų sumą. Be to, Komisija sutiko apmokėti nepanaudotas 0,5 milijono eurų sąnaudas, dėl kurių ji nepateikė vykdomojo rašto sumoms išieškoti.

2012 m. Komisija patvirtino 29 milijonus eurų siekiančias 2003–2005 m. tarptautinės organizacijos vykdytas išlaidas, negavusi pakankamų dokumentinių įrodymų. Auditoriai negalėjo šių dokumentinių įrodymų gauti, kadangi jau buvo pasibaigęs laikotarpis, už kurį pagalbą gaunanti organizacija privalėjo saugoti dokumentus ir kaupti apskaitos informaciją.

Bendras dviejų pastarųjų klaidų bruožas yra tai, kad Komisija ilgai delsė patvirtinti galutines išlaidas.

7.17. Visos šios klaidos buvo aptiktos Komisijos operacijoje, kurioms teoriškai buvo taikomos Komisijos patikros. Nė viena šių klaidų nebuvo užkardyta ar aptikta. 12 operacijų Audito Rūmai nustatė klaidų, kurių naudos gavėjų paskirti auditoriai neaptiko.

7.18. Dar kitos 10 operacijų iš 174 buvo paveiktos kiekybiškai neįvertinamų klaidų, daugiausia susijusių su teisinių ar sutartinių prievolių nesilaikymu.

7.19. Iš 35 Audito Rūmų patikrintų viešųjų pirkimų procedūrų šešios buvo paveiktos klaidų. Dviejų šių procedūrų atveju sutartis buvo sudaryta su konkurso dalyviu, kuris arba neatitiko reikalavimų, arba nebuvo pateikęs geriausio pasiūlymo.

7.17. *Komisija mano, kad auditų kokybė yra itin svarbi, ir kuria priemones, kad padėtų Komisijos audito vadovams geriau įvertinti audito ataskaitų kokybę.*

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

7.20. Audito Rūmų atlikto priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta 7.2 *priede*.

Plėtos generalinis direktoratas

7.21. Savo 2009 ir 2010 m. metinėse ataskaitose Audito Rūmai pateikė kelias su DG ELARG taikomomis priežiūros ir kontrolės sistemomis susijusias rekomendacijas. Komisija visas šias rekomendacijas įgyvendino (žr. 7.3 *priedą*). Audito Rūmai 2012 m. audito metu jokių kitų trūkumų neaptiko.

7.22. Taigi iš esmės DG ELARG priežiūros ir kontrolės sistema yra laikoma veiksminga

7.23. DG ELARG generalinis direktorius pareiškė, kad jis gavo patikinimą dėl metinėje veiklos ataskaitoje (MVA) paskelbtų 2012 m. skaičių patikimumo. Tačiau DG ELARG nėra nustatęs visai politikos sričiai taikomo likutinio klaidų lygio. Jo likutinio klaidų lygio (neviršijančio 2 % reikšmingumo ribos) skaičiavimai yra pagrįsti tik mokėjimais, atliktais esant decentralizuotam valdymui. Šie mokėjimai sudarė tik 26 % visų per metus atliktų mokėjimų. Atliekant skaičiavimus nebuvo atsižvelgta į mokėjimus, atliktus esant centralizuotam valdymui.

EuropeAid

7.24. Audito Rūmų nustatytų faktų dėl EuropeAid priežiūros ir kontrolės sistemų veiksmingumo santrauka yra pateikta 7.2 langelyje.

7.2 langelis. EuropeAid: Audito Rūmų nustatytų faktų dėl sistemų veiksmingumo santrauka ⁽⁶⁾

Ex ante patikros

Nustatytų klaidų dažnis, taip pat ir galutinėse išlaidų deklaracijose, kurioms iš esmės buvo atlikti išorės auditai ir išlaidų patikrinimai, atspindi prieš mokėjimus atliekamų patikrų trūkumus.

Pavėluotas išlaidų tvirtinimas ir sutarčių užbaigimas turi įtakos ex ante patikrų kokybei; tai smarkiai padidina nutrauktos audito sekos arba patvirtinamųjų dokumentų nebuvimo riziką. Audito Rūmai aptiko ir su EPF, ir su bendrojo biudžeto operacijomis susijusių senų sutarčių, kurių išlaidos buvo patvirtintos pavėluotai.

7.2 langelis. EuropeAid: Audito Rūmų nustatytų faktų dėl sistemų veiksmingumo santrauka

Ex ante patikros

Komisija pritaria, kad nors EuropeAid kontrolės sistemos struktūra yra iš esmės tinkama, vis dar reikia pažangos įgyvendinant kontrolės mechanizmus.

Be to, Komisija pabrėžia, kad išorės pagalbos srityje bendras klaidų dažnumas, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo.

⁽⁶⁾ Išsamūs EuropeAid sistemų, taip pat ir jos metinės veiklos ataskaitos įvertinimo rezultatai yra pateikti Audito Rūmų metinės ataskaitos dėl aštuntojo, devintojo ir dešimtojo Europos plėtos fondų 31–44 dalyse.

7.23. 2012 m. gruodžio 20 d. generalinis direktorius patvirtino ex post kontrolės priemonių esant centralizuotam valdymui ir likutinio klaidų lygio skaičiavimo tvarkos vadovą. Jau atlikti keli audito vizitai. LKL vertinimas esant centralizuotam valdymui suteiks svarbios informacijos generaliniam direktoriui pasirašant patikinimo deklaraciją metinėje veiklos ataskaitoje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Stebėjimas ir priežiūra

EuropeAid valdymo informacinėje sistemoje, susijusioje su išorės auditų rezultatais ir tolesniais veiksmais, išlaidų patikrinimais ir priežiūros vizitais, vis dar yra trūkumų.

Yra su ES delegacijų atliekamų stebėjimo vizitų atranka, planavimu ir tolesniais veiksmais susijusių trūkumų.

2012 m. likutinio klaidų lygio tyrimas

EuropeAid atliko savo pirmąjį klaidų, kurios nebuvo nustatytos taikant visas valdymo patikras, skirtas užkirsti kelią klaidoms, jas aptikti ir ištaisyti, lygio tyrimą, kitaip tariant, likutinio klaidų lygio (LKL) tyrimą. Atlikus tyrimą apskaičiuota, kad LKL siekia 3,63 %.

LKL metodikos koncepcija iš esmės buvo tinkama, o tyrimas suteikė įdomios ir potencialiai naudingos informacijos. Tačiau dar yra metodikos tobulinimo galimybių, susijusių su pasiklovimo ankstesniais auditais ar patikrinimų ataskaitomis lygiu, klaidų atskirose operacijose lygio apskaičiavimo metodu ir operacijų tvarkymu tais atvejais, kai nebūdavo galima lengvai gauti atitinkamų dokumentų.

Vidaus auditas

2011 m. įvykdyta Komisijos reorganizacija ir toliau neigiamai veikia Vidaus audito skyriaus (VAS) veiklą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2012 m. vykdant išorės tyrimą, EuropeAid įgyvendino procedūrą, kuria peržiūrimos visos sutartys, kurių įgyvendinimo laikotarpis yra pasibaigęs anksčiau nei prieš 18 mėnesių. Tarnybų prašoma pakomentuoti, kodėl sutartys dar neįgyvendintos, ir kaip jos planuoja užtikrinti, kad sutartys būtų kuo greičiau baigtos įgyvendinti. Taip pavyko sumažinti metų pabaigoje neįgyvendintų sutarčių skaičių, palyginti su 2011 m. Panaši priemonė pradėta taikyti 2013 m. balandžio mėn., kad šia kryptimi būtų toliau imamasi veiksmų.

Stebėjimas ir priežiūra

Išorės pagalbos valdymo informacinės sistemos (CRIS) audito modulio paskirtis – planuoti ir registruoti išorės auditų rezultatus, o ne stebėti EuropeAid tolesnius veiksmus po audito. Tačiau EuropeAid planuoja tobulinti šią funkciją vidutinės trukmės laikotarpiu, jei bus pakankamai išteklių.

EuropeAid parengė darbų plano priemonę misijoms planuoti. Be to, EuropeAid rengia stebėsenos ir ataskaitų teikimo reformą, kurią ketinama įgyvendinti 2014 m. pradžioje.

2012 m. likutinio klaidų lygio tyrimas

2012 m. LKL tyrimo rezultatai tiesiogiai panaudoti 2012 m. metinių veiklos ataskaitų patikinimo procese ir buvo itin naudingi EuropeAid. 2012 m. LKL tyrimas buvo pirmasis, ir remiantis įgyta patirtimi bus galima patobulinti metodiką.

EuropeAid aptars pasiklovimo ankstesnių auditų ar patikrinimų ataskaitomis klausimus ir klaidų lygio skaičiavimo metodą su rangovu.

Veiksmai, kurių reikės imtis atliekant skaičiavimus, išsamiai aprašyti peržiūretame LKL vadove, kuris bus taikomas vykdant 2013 m. LKL tyrimą.

Vidaus auditas

Nuo 2013 m. įgyvendinant kelias priemones vidaus audito grupės veikla gerėja.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Metinė veiklos ataskaita (MVA)

Generalinis direktorius pateikė išlygą dėl operacijų teisėtumo ir tvarkingumo, kadangi suma, kuri yra traktuojama kaip veikiama rizikos (259,5 milijono eurų), sudaro daugiau kaip 2 % ataskaitiniu laikotarpiu patvirtintų mokėjimų.

LKL tyrimo rezultatai metinėje veiklos ataskaitoje yra pateikti klaidingai:

- LKL yra ne „maksimali suma“, bet tiksliausias įvertis (arba labiausiai tikėtinas įvertis). Tikrasis klaidų lygis gali būti didesnis;
- LKL – tai ne rizikos veikiamos sumos įvertis, o pasibaigus valdymo ciklui likusių neaptiktų ir neištaisytyklaidų įvertis, kuris yra galutinis ⁽⁷⁾;
- priežiūros ir kontrolės sistemos yra neveiksmingos, jei jas taikant neaptinkamos ir neištaisyomos reikšmingos klaidos;
- metinėje veiklos ataskaitoje apibūdinti pagrindiniai su *EuropeAid* išlaidomis susijusių klaidų tipai, tačiau išskyrus trūkumus išieškant lėšas, nėra analizuojama, kodėl jie atsirado ir kokie *EuropeAid* priežiūros ir kontrolės sistemos aspektai neveikė taip, kaip turėjo veikti.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Metinė veiklos ataskaita (MVA)

Kaip numatyta *EuropeAid* procedūrose, veiksmų planas parengtas siekiant toliau tobulinti vidaus kontrolės sistemą. Be kita ko, į planą įtraukta informavimo veiksmai, mokymas ir orientavimas, delegacijų atskaitingumo stiprinimas, glaudesnis bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis ir kontrolės sistemos supaprastinimas.

- Komisija pritaria, kad *EuropeAid* 2012 m. metinėje veiklos ataskaitoje nurodyta rizika yra labiausiai tikėtina, remiantis 2012 m. metinių veiklos ataskaitų rengimo nurodymais. Tikrasis klaidų lygis galėtų būti ir didesnis, ir mažesnis.
- „Rizikos sumos“ sąvoka metinėje veiklos ataskaitoje taikoma visiškai laikantis Komisijos metinių veiklos ataskaitų rengimo nurodymų. Šiuose nurodymuose „rizikos suma“ apibrėžta kaip klaidų finansinis poveikis vertinant tikrąją finansinę riziką biudžetui kalendoriniais metais.

Komisija pritaria, kad LKL tyrimo rezultatai nėra rizikos sumos įvertis.

- Dauguma klaidų yra susijusios su nedaugeliu trūkumų, dažniausiai susijusių su kontrolės priemonių įgyvendinimu. Taigi kontrolės sistemos struktūra atrodo tinkama, jos keisti nereikia.
- Kitoje metinėje veiklos ataskaitoje *EuropeAid* atliks analizę, kurios prašoma metinių veiklos ataskaitų rengimo nurodymuose. Pirmiau minėtame veiksmų plane kalbama apie visus klaidų tipus, kuriuos nustatė kontrolės sistema ir Audito Rūmai. Prieš rengiant veiksmų planą šių klaidų priežastys buvo išsamiai išnagrinėtos. Be to, taip pat aprašyti veiksmų plane nurodytų klaidų taisymo būdai. Atliekant analizę padaryta išvada, kad kontrolės sistemos struktūra yra tinkama, o pasitaikančios klaidos kyla dėl įgyvendinimo problemų.

⁽⁷⁾ „Likutinės klaidos – tai klaidos, kurios nebuvo aptiktos pagal esamą kontrolės sistemą taikant visas klaidų užkardymo, aptikimo ir taisymo kontrolės priemones“ (*EuropeAid* likutinių klaidų lygio įvertinimo vadovas, 2013 m. gegužės mėn.).

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvada dėl 2012 m.

7.25. Šioje politikos grupėje:

- a) atlikus operacijų testus paaiškėjo, kad labiausiai tikėtinas klaidų lygis populiacijoje yra 3,3 %, ir
- b) EuropeAid tikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos buvo iš dalies veiksmingos; ir
- c) DG ELARG tikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos buvo veiksmingos.

7.26. Bendri audito įrodymai rodo, kad patvirtintos išlaidos yra veikiamos reikšmingo klaidų lygio.

Rekomendacijos

7.27. **7.3 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama pažanga, padaryta įgyvendinant ankstesnėse metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, rezultatai. 2009 ir 2010 m. metinėse ataskaitose Audito Rūmai pateikė vienuolika rekomendacijų. Komisija septynias rekomendacijas įgyvendino visapusiškai, o keturias – dauguma atžvilgių.

7.28. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2012 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

- **1 rekomendacija:** užtikrinti savalaikį išlaidų tvirtinimą;
- **2 rekomendacija:** skatinti, kad įgyvendinantys partneriai ir naudos gavėjai geriau tvarkytų dokumentus;
- **3 rekomendacija:** patobulinti sutarčių sudarymo procedūrų valdymą, nustatant aiškius atrankos kriterijus ir geriau dokumentuojant vertinimo procesą;

7.25.

- a) *Komisija pabrėžia, kad Audito Rūmų apskaičiuoto klaidos įverčio padidėjimas yra susijęs su Audito Rūmų imčių sudarymo metodo pakeitimais.*
- b) *Komisija pritaria, kad nors EuropeAid kontrolės sistemos struktūra yra iš esmės tinkama, vis dar reikia pažangos įgyvendinant kontrolės mechanizmus.*

7.28.

Komisija priima šią rekomendaciją ir neseniai ėmėsi veiksmų, kad išlaidos būtų patvirtinamos nedelsiant.

Komisija pritaria rekomendacijai.

Komisija priima šią rekomendaciją. Į 2013 m. gegužės mėn. patvirtintą veiksmų planą įtrauktos priemonės, susijusios su esamo mokymo viešųjų pirkimų ir subsidijų srityje peržiūra siekiant patobulinti su viešųjų pirkimų procedūromis susijusius finansinius ir veiklos aspektus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

- **4 rekomendacija:** imtis veiksmingų priemonių, kad pagerintų išorės auditorių atliekamų išlaidų patikrų kokybę;

- **5 rekomendacija:** Išorės santykių generaliniams direktorams taikyti nuoseklią ir patikimą likutinio klaidų lygio apskaičiavimo metodiką.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Komisija priima šią rekomendaciją ir, vykdydama veiksmų planą, 2013 m. suplanavo išnagrinėti galimybes pagerinti auditų ir patikrinimų kokybę ir veiksmingumą. Visų pirma, bus aprėpti auditai ir patikrinimai, kuriuos vykdo naudos gavėjų pasamdytos vietos audito įmonės.

MVA rengimo nurodymuose yra darniosios gairės, kurias galima taikyti visoje Komisijoje MVA apskaičiuojant (likutinius) klaidų lygius, šių klaidų finansinį poveikį, kaip antai rizikos sumą, reikšmingumą galimai išlygai ir jų poveikį įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų patikinimo deklaracijai.

7.1 PRIEDAS

SU IŠORĖS SANTYKIAIS, PAGALBA IR PLĖTRA SUSIJUSIŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2012					2011	2010	2009
	EuropeAid ⁽³⁾	FPI	ELARG	ECHO	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA								
Iš viso operacijų:	109	7	34	24	174	120	90	97
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾								
Testuotų operacijų dalis, nustčius, kad jos yra:								
Be klaidų	65 % (71)	100 % (7)	97 % (33)	96 % (23)	77 % (134)	59 %	62 %	80 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	35 % (38)	0 % —	3 % (1)	4 % (1)	23 % (40)	41 %	38 %	20 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė								
Analizė pagal klaidų tipą								
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos:	24 % (9)	0 % —	100 % (1)	0 % —	25 % (10)	55 %	47 %	74 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	76 % (29)	0 % —	0 % —	100 % (1)	75 % (30)	45 %	53 %	26 %
Tinkamumo	59 % (17)	0 % —	0 % —	0 % —	57 % (17)	86 %	72 %	100 %
Tikrumo	34 % (10)	0 % —	0 % —	0 % —	33 % (10)	0 %	17 %	0 %
Tikslumo	7 % (2)	0 % —	0 % —	100 % (1)	10 % (3)	14 %	11 %	0 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS								
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis					3,3 %			
Viršutinė klaidų riba					5,2 %			
Apatinė klaidų riba					1,4 %			

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

⁽³⁾ Įskaitant keturias Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomosios įstaigos operacijas.

7.2 PRIEDAS

SU IŠORĖS SANTYKIAIS, PAGALBA IR PLĖTRA SUSIJUSIŲ SISTEMŲ TIKRINIMO REZULTATAI

	<i>Ex ante</i> kontrolė	Stebėjimas ir priežiūra	Vidaus auditas	Bendras įvertinimas
EuropeAid	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos
Plėtros GD	Veiksmingos	Veiksmingos	Veiksmingos	Veiksmingos

7.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS, SUSIJUSIAS SU IŠORĖS SANTYKIAIS, PAGALBA IR PLĖTRA

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					Komisijos atsakymas	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Daugiau netai-koma		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2010	DG ELARG turėtų išsamiau nustatyti <i>ex ante</i> kontrolės panaikinimo ir „valdymo įgaliojimų perdavimo“ decentralizuotoms šalims laikino sustabdymo kriterijus ir atlikti nacionalinių valdžios institucijų naudojamų sistemų veiksmingumo testus (Tai - tolesni veiksmai, kurių 2010 m. buvo imtasi atsižvelgiant į 2009 m. rekomendaciją/jos atnaujinimas)	X						
	DG ELARG turėtų ir toliau gerinti į jo valdymo informacinę sistemą įvedamų duomenų kokybę. (Tai - tolesni veiksmai, kurių 2010 m. buvo imtasi atsižvelgiant į 2009 m. rekomendaciją/jos atnaujinimas)	X						
	DG ELARG turėtų sukurti priemonę, skirtą palengvinti audito vizitų rezultatų, susijusių su teisėtumo ir tvarkingumo klausimais, konsolidavimą. (Tai - tolesni veiksmai, kurių 2010 m. buvo imtasi atsižvelgiant į 2009 m. rekomendaciją/jos atnaujinimas)		X				DG ELARG mano, kad CRIS audito modulis tinka valdymo reikmėms ir kad Audito Rūmų prašoma valdymui reikalinga informacija gali būti teikiama pasitelkiant turimą CRIS priemonę. DG ELARG stiprins savo kontrolės mechanizmus, siekdamas užtikrinti, kad CRIS būtų registruojamos visos audito vizitų rūšys ir kad į sistemą būtų įkeliami atitinkami aiškinamieji dokumentai, padėsiantys vadovybei ir Audito Rūmams susidaryti išsamų padėties vaizdą.	
	DG ELARG turėtų padidinti operacijų, vykdomų esant centralizuotam valdymui, <i>ex post</i> patikrinimų skaičių.	X						

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					Komisijos atsakymas	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Daugiau netai-koma		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2010	Komisija turėtų nustatyti išorės santykių generaliniam direktoratui skirtą nuoseklią metodiką, skirtą apskaičiuoti likutinį klaidų lygį, kuriuo remiantis generaliniai direktoriai teiktų savo vadovybės pareiškimus.	X						
2009	<p>DG RELEX turėtų skirti pakankamai išteklių senoms GRM ir BUSP sutartims, kurių įgyvendinimo terminas jau pasibaigęs, išnagrinėti ir užbaigti.</p> <p>DG RELEX turėtų konsoliduoti savo <i>ex post</i> kontrolės metodiką ir kaip galima skubiau atsižvelgti į šiuo atžvilgiu vidaus auditoriaus suformuluotas rekomendacijas.</p> <p>DG ELARG ir toliau turėtų skirti pakankamai išteklių siekiant išanalizuoti pagal PHARE ir Pereinamojo laikotarpio priemonę pateiktas neišnagrinėtas galutines deklaracijas naujosiose valstybėse narėse.</p> <p>DG ECHO turėtų nustatyti ir įdiegti mechanizmą, skirtą rinkti ir analizuoti duomenis apie tai, kiek jo partneriai naudojami „humanitariniams tikslams vykdomų pirkimų centrų“ paslaugomis.</p>	X	X					
			X				DG ECHO įvertino ir išbandė įvairius veiksmingo duomenų rinkimo metodus. Pasirinktas sprendimas bus visiškai įgyvendintas 2014 m. parengus naują „vieną e. formą“ kartu su naujais DG ECHO partneriais. Partneriai turės teikti duomenis apie naudojamąsi humanitariniams tikslams vykdomų pirkimų centrų paslaugomis pasitelkdami „vienos e. formos“ priemonę. Ši priemonė padės nuosekliau ir veiksmingiau stebėti naudojamąsi humanitariniams tikslams vykdomų pirkimų centrų paslaugomis.	

8 SKYRIUS

Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos

TURINYS

	<i>Dalys</i>
Įvadas	8.1–8.11
Politikos grupės ypatumai	8.2–8.9
Politikos tikslai	8.2
Politikos priemonės	8.3–8.8
Rizika tvarkingumui	8.9
Audito apimtis ir metodas	8.10–8.11
Operacijų tvarkingumas	8.12–8.20
Sistemų veiksmingumas	8.21–8.38
Mokslinių tyrimų bendrosios programos	8.23–8.35
<i>Ex ante</i> dokumentų patikros	8.23–8.24
Išlaidų ataskaitų audito sertifikavimas	8.25–8.27
Komisijos <i>ex post</i> finansiniai auditai	8.28–8.35
Mokymosi visą gyvenimą programa	8.36–8.38
Išvada ir rekomendacijos	8.39–8.42
Išvada dėl 2012 metų	8.39–8.40
Rekomendacijos	8.41–8.42
Išorės veikslių garantijų fondo audito rezultatai	8.43–8.45
8.1 priedas. Mokslinių tyrimų ir kitų vidaus politikų operacijų testavimo rezultatai	
8.2 priedas. Mokslinių tyrimų ir kitų vidaus politikų sistemų nagrinėjimo rezultatai	
8.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas dėl mokslinių tyrimų ir kitų vidaus politikų	

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

8.1. Šiame skyriuje pateikiami Audito Rūmų specialusis vertinimas, susijęs su moksliniais tyrimais ir kitomis vidaus politikomis, apimančiomis šias politikos sritis: „Moksliniai tyrimai“, „Švietimas ir kultūra“, „Informacinė visuomenė ir žiniasklaida“, „Žmonės“, „Vidaus reikalai“, „Ekonomikos ir finansų reikalai“, „Tiesioginiai moksliniai tyrimai“, „Komunikacija“, „Teisingumas“, „Prekyba“, „Vidaus rinka“ ir „Konkurencija“. Šiame skyriuje taip pat pateikiamas periodiškai atliekamas Išorės veiksmų garantijų fondo auditas ⁽¹⁾. **8.1 lentelėje** pateikta pagrindinė informacija apie nagrinėjamą veiklą ir 2012 m. išlaidas.

8.1 lentelė. Moksliniai tyrimai ir kitos vidaus politikos – pagrindinė 2012 m. informacija

(milijonais eurų)

Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
Moksliniai tyrimai	7BP	4 230	Tiesioginis centralizuotas
	Ankstesnių bendrųjų programų (BP) užbaigimas	376	Tiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	348	Tiesioginis centralizuotas
	7BP Euratomas	353	Netiesioginis centralizuotas
		5 307	
Švietimas ir kultūra	Mokymasis visą gyvenimą, įskaitant daugiakalbystę	1 529	Netiesioginis centralizuotas
	„Žmonės“ – mokslininkų mobilumo programa	751	Netiesioginis centralizuotas
	Bendradarbiavimo jaunimo ir sporto srityje skatinimas	177	Netiesioginis centralizuotas
	Europos kultūrinio bendradarbiavimo vystymas	173	Netiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	131	Tiesioginis centralizuotas
		2 761	
Informacinė visuomenė ir žiniasklaida	7BP	1 217	Tiesioginis centralizuotas
	Kita	155	Tiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	129	Tiesioginis centralizuotas
		1 501	

⁽¹⁾ 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 480/2009, kuriuo įsteigiamas Išorės veiksmų garantijų fondas (OL L 145, 2009 6 10, p. 10), konstatuojamose dalyse pažymima, kad Audito Rūmai audituoja Garantijų fondo finansinį valdymą, taikydami procedūras, dėl kurių susitaria Audito Rūmai, Komisija ir Europos investicijų bankas.

(milijonais eurų)

Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
Įmonės	7BP – Bendradarbiavimas – kosmosas ir saugumas	572	Tiesioginis centralizuotas
	ES palydovinės navigacijos programos (EGNOS ir „Galileo“)	416	Tiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	126	Tiesioginis centralizuotas
	Konkurencingumas, pramonės politika, inovacijos ir verslumas	126	Tiesioginis centralizuotas / Netiesioginis centralizuotas per EACI
	Prekių vidaus rinka ir sektorių politikos	31	Tiesioginis centralizuotas
		1 271	
Vidaus reikalai	Solidarumas – išorės sienos, vizų išdavimo politika ir laisvas asmenų judėjimas	453	Pasidalijamasis / Tiesioginis centralizuotas
	Saugumas ir laisvių apsauga	167	Tiesioginis centralizuotas
	Migracijos srutai – Bendra imigracijos ir prieglobsčio politika	170	Pasidalijamasis / Tiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	42	Tiesioginis centralizuotas
	Politikos strategija ir koordinavimas	3	Tiesioginis centralizuotas
		835	
Ekonomikos ir finansų reikalai	Finansinės operacijos ir priemonės	370	Tiesioginis centralizuotas / Jungtinis valdymas su EIF / Tiesioginis necentralizuotas per EIF
	Administracinės išlaidos	71	Tiesioginis centralizuotas
	Tarptautiniai ekonomikos ir finansų reikalai	30	Tiesioginis centralizuotas
	Ekonominė ir pinigų sąjunga	13	Tiesioginis centralizuotas
		484	
Tiesioginiai moksliniai tyrimai	Personalas, einamosios išlaidos ir investicijos	371	Tiesioginis centralizuotas
	7BP	42	Tiesioginis centralizuotas
	Ilgalaikiai įsipareigojimai dėl branduolinės veiklos	28	Tiesioginis centralizuotas
	Ankstesnių bendrųjų programų (BP) užbaigimas	25	Tiesioginis centralizuotas
		466	
Komunikacija	Administracinės išlaidos	128	Tiesioginis centralizuotas
	Komunikacija ir žiniasklaida	39	Tiesioginis centralizuotas
	Komunikacija vietos lygiu	33	Tiesioginis centralizuotas
	Europos pilietiškumo skatinimas	32	Tiesioginis centralizuotas
	Analizės ir komunikacijos priemonės	24	Tiesioginis centralizuotas
		256	

(milijonais eurų)

Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
Teisingumas	Teisingumas baudžiamųjų ir civilinių bylų srityje	68	Tiesioginis centralizuotas
	Pagrindinės teisės ir pilietybė	47	Tiesioginis centralizuotas
	Administracinės išlaidos	35	Tiesioginis centralizuotas
	Lygybė	34	Tiesioginis centralizuotas
	Narkotikų prevencija ir visuomenės informavimas	3	Tiesioginis centralizuotas
	Politikos strategija ir koordinavimas	3	Tiesioginis centralizuotas
		190	
Prekyba	Administracinės išlaidos	94	Tiesioginis centralizuotas
	Prekybos politika	11	Tiesioginis centralizuotas / Jungtinis valdymas su TO
		105	
Vidaus rinka	Administracinės išlaidos	60	Tiesioginis centralizuotas
	Vidaus rinkos generalinio direktorato politikos strategija ir koordinavimas	39	Tiesioginis centralizuotas
		99	
Konkurencija	Administracinės išlaidos	92	Tiesioginis centralizuotas
	Karteliai, antimonopolinė veikla ir rinkos liberalizavimas	—	Tiesioginis centralizuotas
		92	

Iš viso mokėjimų per metus	13 367
– iš viso administracinių išlaidų ⁽¹⁾	1 627
Iš viso veiklos išlaidų	11 740
– avansai ⁽²⁾	7 712
+ patvirtinti avansai ⁽²⁾	6 639
Audituota populiacija iš viso:	10 667

Iš viso įsipareigojimų per metus **16 365**

⁽¹⁾ Administracinių išlaidų audito ataskaita pateikta 9 skyriuje.

⁽²⁾ Pagal suderintą atspindimų operacijų apibrėžtį (išsamiau žr. 1 skyriaus 1.6–1.7 dalis).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2012 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Politikos grupės ypatumai*Politikos tikslai*

8.2. Lėšos skirtos įvairiausiems politikos tikslams, kaip antai paramai moksliniams tyrimams ir inovacijai, švietimo ir mokymo plėtojimui, ES išorės sienų apsaugai, teisminiam bendradarbiavimui, vidaus rinkos sukūrimui ir konkurencijos taisyklių įgyvendinimui.

Politikos priemonės

8.3. Pagrindiniai šios politikos grupės finansavimo instrumentai yra mokslinių tyrimų bendrosios programos (BP), kurioms skirta 7 957 milijonai eurų arba 68 % veiklos išlaidų ir Mokymosi visą gyvenimą programa (LLP), kuriai skirta 1 529 milijonai eurų arba 13 % veiklos išlaidų.

8.4. Bendrosios programos įgyvendinamos taikant tiesioginį centralizuotą ir netiesioginį centralizuotą valdymą, kurį vykdo septyni Komisijos generaliniai direktoratai ir dvi vykdomosios įstaigos⁽²⁾. Taip pat dalį biudžeto netiesioginio centralizuoto valdymo būdu įgyvendina tokios įstaigos kaip ES mokslinių tyrimų bendrosios įmonės⁽³⁾, Europos investicijų bankas ir tarptautinės viešojo sektoriaus organizacijos⁽⁴⁾.

8.5. Didžiąją išlaidų dalį sudaro dotacijos naudos gavėjams, vykdančiams projektus valstybėse narėse ir asocijuotosioms ir besirengiančioms stojimui šalims bei tarptautiniam bendradarbiavimui su šalimis partnerėmis. Naudos gavėjai paprastai dirba kaip partnerių konsorciumas remdamiesi su Komisija pasirašytu susitarimu dėl dotacijos. Projektą koordinuoja vienas projekto partneris, kuris gauna finansavimą iš Komisijos ir paskirsto reikiamas sumas kitiems partneriams.

⁽²⁾ Minėti septyni generaliniai direktoratai yra: Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD (RTD), Informacinės visuomenės ir žiniasklaidos GD (INFSO), Švietimo ir kultūros GD (EAC), Įmonių ir pramonės GD (ENTR), Mobilumo ir transporto GD (MOVE) ir Energetikos GD (ENER). Šios dvi vykdomosios įstaigos yra: Mokslinių tyrimų vykdomoji įstaiga (REA) ir Europos mokslinių tyrimų tarybos vykdomoji įstaiga (ERCEA)

⁽³⁾ Europos Sąjungos mokslinių tyrimų bendrosios įmonės (BĮ) yra: Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė; BĮ „Švarus dangus“; BĮ „Artemis“; Naujoviškų vaistų iniciatyvos BĮ; BĮ ENIAC ir Kuro elementų ir vandenilio BĮ.

⁽⁴⁾ Pavyzdžiui, Europos kosmoso agentūra (ESA), Europos nacionalinių metrologijos institutų asociacija (EURAMET) ir Europos ir besivystančių šalių klinikinių tyrimų partnerystė (EDCTP).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8.6. 2011 m. Komisija įvedė paprastinimo priemones, kaip antai plačiau pripažįstamas naudos gavėjų taikomas vidutinių personalo išlaidų apskaičiavimo metodikas; Nors šios priemonės prisidėjo mažinant naudos gavėjams tenkančią administracinę našta, dabartinei BP taikomos tinkamumo taisyklės išlieka sudėtingos. Radikalesnių paprastinimo priemonių Komisija pasiūlė būsimai BP („Horizontas 2020“).

8.7. LLP tikslas suteikti žmonėms galimybes dalyvauti mokymuose ir visoje Europoje plėtoti švietimo ir mokymo sektorių. LLP sudaro keturi pagrindiniai paprogramiai: „Erasmus“ – aukštojo mokslo srityje, „Leonardo da Vinci“ – profesinio švietimo ir mokymo srityje, „Grundtvig“ – suaugusiųjų švietimo srityje ir „Comenius“ mokyklų srityje.

8.8. Apie 85 % LLP išlaidų yra įgyvendinamos taikant netiesioginį centralizuotą valdymą per 40 nacionalinių agentūrų (MA), kurios sudaro susitarimus dėl dotacijų su Komisija. NA skiria ir prižiūri nacionalinės institucijos (NAI), paprastai švietimo ministerijos. NA yra atsakingos už projektų vertinimą, atranką ir valdymą, taip pat už skaitlingų, tačiau palyginti nedidelių, išmokų mokėjimą dalyvaujančioms organizacijoms.

Rizika tvarkingumui

8.9. Pagrindinė netvarkingumo rizika yra ta, kad paramos gavėjai į savo išlaidų deklaracijas įtraukia netinkamas finansuoti ar nepagrįstas išlaidas, kurių priežiūros ir kontrolės sistemos neaptinka ir neištaiso. Ši rizika smarkiai padidėja dėl tinkamų finansuoti išlaidų skaičiavimo taisyklių sudėtingumo ir dėl naudos gavėjams keliamo reikalavimo priskirti projektams personalo ir netiesiogines išlaidas, tuo pat metu išskaitant netinkamus ES bendrai finansuoti elementus.

Audito apimtis ir metodas

8.10. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Mokslinių tyrimų ir kitų vidaus politikų audito srityje reikėtų pažymėti, kad:

- a) audito metu buvo patikrinta 150 operacijų, kaip parodyta **1.1 priedo** 6 dalyje. Imtis parengta taip, kad būtų reprezentatyvi visų šios politikos grupės operacijų atžvilgiu. Iš šių 150 operacijų 90 buvo susijusios su mokslinių tyrimų bendrųjų programų tarpiniais arba galutiniais mokėjimais, o likusios 60 – su kitų vidaus politikų mokėjimais ir patvirtinimais. 30 tarpinių mokėjimų mokslinių turimų projektams (iš jų 25 įtraukti į 7BP operacijų imtį, o likusieji įtraukti į papildomą kitų 5 projektų 7BP imtį), šis nagrinėjimas taip pat apėmė Komisijos atliekamą projektų pasiūlymų vertinimą.
- b) sistemų vertinimas apėmė:
 - i) Mokslinių tyrimų bendrąsias programas ir LLP;
 - ii) DG RTD, DG EAC, DG ECFIN ⁽⁵⁾ ir REA 2012 m. metinės veiklos ataskaitas (MVA).

8.11. Atliekant Garantijų fondo auditą daugiausia dėmesio skirta Komisijos ir EIB susitarimo dėl Fondo turto valdymo laikymuisi ir Komisijos priežiūros procedūroms. Taip pat buvo patikrintas privačios auditorių įmonės atliktas darbas.

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

8.12. **8.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų santrauka. Iš 150 Audito Rūmų audituotų operacijų 73 (49 %) buvo paveiktos klaidų. Audito Rūmai, remdamiesi klaidomis, kurias jie kiekybiškai įvertino, mano, kad labiausiai tikėtinas klaidų lygis yra 3,9 % ⁽⁶⁾.

8.12. Komisija nurodo savo atsakymą į 1.11 dalies pastabas, kuriame ji aiškina daugiametės finansinės programos įtaką veiksmų programų įgyvendinimui. Pasinaudojusi savo vidaus kontrolės sistema šiame skyriuje aptariamoje politikos srityje, 2012 m. Komisija susigrąžino 120 mln. eurų.

⁽⁵⁾ Ekonomikos ir finansų reikalų generalinį direktoratą.

⁽⁶⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja remdamiesi reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje siekia nuo 1,8 % iki 6,0 % (atitinkamai apatinės ir viršutinės klaidų ribos).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8.13. Šioje politikos grupėje įvertintas klaidų lygis yra didesnis, nei 2011 metais įvertintas klaidų lygis. Šį skirtumą galima būtų paaiškinti tuo, kad Audito Rūmai patobulino savo imties sudarymo metodą (žr. 1.6, 1.7 ir 1.15 dalis).

8.14. Ankstesniais metais Audito Rūmų operacijų imtis šioje politikos grupėje apėmė naudos gavėjams išmokėtus avansus. Tačiau 2012 m. Audito Rūmų imtis apima tik tarpinius mokėjimus, galutinius mokėjimus ir avansų patvirtinimą⁽⁷⁾. Dėl šių priežasčių Komisija priėmė sprendimą, kad veikla buvo vykdoma ir išlaidos buvo atliktos ir kad mokėjimai iš ES biudžeto yra pateisinti; tai leidžia Audito Rūmams suformuluoti tikroviškesnį vaizdą, ar operacijos buvo tvarkingos.

8.15. Patvirtinti avansai – naujas 2012 m. imčių elementas, sudarantis 62 % audituojamos populiacijos vertės – prisidėjo 2,1 procentinio punkto viso specialiojo vertinimo įvertintojo klaidų lygio. Ankstesniais metais Audito Rūmai nagrinėdavo šios politikos grupės avansus jų išmokėjimo momentu, t. y. kai buvo pasirašomas susitarimas dėl dotacijų ar kai buvo priimamas finansinis sprendimas, dar prieš tai, kai lėšų gavėjai pradėdavo veiklą ar patirdavo išlaidas (taip pat žr. **1.1 priedo** 6 dalį). Kiekybiškai įvertinamos klaidos yra dažniau aptinkamos, kai avansai yra tvirtinami, nei kai jie yra išmokami.

8.16. Iš viso Audito Rūmai nustatė, kad iš 150 testuotų operacijų 73 (49 %) buvo paveiktos klaidų. Pagrindiniai klaidų šaltiniai išlieka netinkamų finansuoti išlaidų įtraukimas į mokslinių tyrimų BP projektų išlaidų deklaracijas ir tai, kad BP naudos gavėjai, apskaičiuodami personalo ir netiesiogines išlaidas, naudoja neteisingas metodikas (žr. 8.1 langelį). Kitos klaidų priežastys yra deklaruotas išlaidas patvirtinančių dokumentų nebuvimas, klaidos registruojant laiką ir subrangos taisyklių nesilaikymas.

8.17. Klaidų, atsirandančių mokslinių tyrimų naudos gavėjams deklaruojant išlaidas, tipą ir dažnį patvirtina Komisijos savo pačios *ex post* auditai, kurių metu dauguma klaidų aptinkama personalo išlaidų ir netiesioginių išlaidų kategorijose.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.13. *Komisija palankiai vertina tai, kad apskaičiuoto klaidų lygio padidėjimas yra susijęs ne su kontrolės sistemos pablogėjimu, o su imčių sudarymo metodo plėtote.*

8.16. *Komisija pritaria Audito Rūmų analizei dėl pagrindinių klaidų šaltinių. Dėl šios priežasties Komisija pasiūlė įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ taikyti supaprastintas taisykles (pvz., netiesioginėms išlaidoms – privalomą vienodą normą), kad dalyviams būtų paprasčiau ir kartu sumažėtų klaidų lygis.*

(7) Pagal savo bendrą bendrųjų programų audito strategiją mokslinių tyrimų generaliniai direktoratai nagrinėja tik tarpinius ir galutinius mokėjimus naudos gavėjams, o avansai nėra įtraukti į audito populiaciją.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8.1 langelis. Klaidos vieno 7BP projekto išlaidose

Vienas 7BP dalyvavęs naudos gavėjas savo išlaidų deklaracijoje deklaravo 1,7 milijonų eurų išlaidas, kurias maždaug 1,2 milijono eurų suma iš ES įnašo kompensavo Komisija. Audito Rūmai šiose deklaruotose išlaidose aptiko keletą klaidų, kaip antai:

- neteisingai deklaruotos personalo išlaidos, apskaičiuotos remiantis ne faktiniais, o į biudžetą įtrauktais skaičiais;
- nepagrįstos kelionių išlaidos ir netinkamų finansuoti netiesioginių mokesčių (PVM) įtraukimas į deklaruojamas kelionių išlaidas;
- netiesioginių išlaidų sumos, pagrįstos neteisingai apskaičiuotais valandiniais pridėtinų išlaidų lygiais ir netinkamų finansuoti su projektu nesusijusių išlaidų kategorijų įtraukimas.

Naudos gavėjo deklaruotos netinkamos finansuoti išlaidos sudarė maždaug 60 000 eurų. Kadangi ES bendrojo finansavimo norma šiam projektui yra 70 %, Komisija neteisėtai kompensavo apie 42 000 eurų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.1 langelis. Klaidos vieno 7BP projekto deklaruotose išlaidose

Netiesioginės išlaidos yra nuolatinis klaidų šaltinis, būtent todėl Komisija pasiūlė įgyvendinant programą „Horizontas 2020“ nustatyti vienodą šios rūšies išlaidoms taikytiną normą ir taip užkirsti kelią tokioms klaidoms.

8.18. Komisija žymiai sumažino mokslinių tyrimų dotacijų mokėjimų atlikimo laiką. Tačiau Audito Rūmai nustatė keletą atvejų 2012 metais, kai projektų koordinatoriai smarkiai vėlavo pervesti lėšas kitiems projektų partneriams. Tokie vėlavimai gali turėti rimtų finansinių pasekmių, ypač mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI) ar kitiems smarkiai nuo ES finansavimo priklausantiems naudos gavėjams.

8.19. Audito Rūmų atlikti Komisijos 30-ties 7BP projektų vertinimo testai parodė, kad visais audituotais atvejais Komisija, prieš pasirašydama susitarimus dėl dotacijų, atliko tinkamą pasiūlymų vertinimą.

8.18. *Lėšų paskirstymas reglamentuojamas naudos gavėjų sudaryto konsorciumo susitarimo nuostatomis, o Komisija nėra šio susitarimo šalis. Nepaisant to, Komisija nuolat primena koordinatoriams apie šį įsipareigojimą.*

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8.20. Dvi didžiausios kiekybiškai įvertinamos klaidos kitų vidaus politikų srityje buvo nustatytos Konkurencingumo ir inovacijos bendrosios programos (KIP) IRT-PRP ⁽⁸⁾ projektuose (žr. 8.2 langelį). Savo 2011 m. metinėje ataskaitoje Audito Rūmai taip pat pranešė apie dideles klaidas IRT-PRP operacijose ir apie nustatytus KIP priežiūros ir kontrolės sistemos trūkumus ⁽⁹⁾.

8.2 langelis. Klaidos vieno (IRT-PRP) projekto deklaruotose išlaidose

Vienas 7BP dalyvavęs naudos gavėjas savo išlaidų deklaracijoje deklaravo 2 milijonų eurų išlaidas, kurias Komisija kompensavo maždaug 1 milijono eurų suma iš ES įnašo. Audito Rūmai šiose deklaruotose išlaidose aptiko keletą klaidų, kaip antai:

- deklaruotos išlaidos vidaus konsultantams, tačiau nepateikti įrodymai, kad iš tikrųjų buvo atliktas su projektu susijęs darbas;
- netinkamos finansuoti išlaidos, kaip antai grąžintinas pridėtinės vertės mokestis ir su projektu nesusijusios išlaidos;
- netinkamos finansuoti subrangos išlaidos ir susijusių sutarčių skyrimo procedūrų trūkumai;
- netinkamos netiesioginės išlaidos, kadangi šios išlaidos buvo skaičiuojamos taikant vienodą normą, pagrįstą personalo išlaidomis.

Naudos gavėjo deklaruotos netinkamos finansuoti išlaidos siekė maždaug 940 000 milijonų eurų. Kadangi ES bendrojo finansavimo norma šiam projektui yra 50 %, Komisija neteisėtai kompensavo apie 470 000 eurų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.20. 2012–2013 m. buvo įgyvendinama speciali ne mokslinių tyrimų projektų audito strategija, pagal kurią numatyta iki 2017 m. atlikti 215 ne mokslinių tyrimų projektų (įskaitant IRT PRP) auditų. Atliekant visus šiuos auditus, daugiausia dėmesio bus skiriama naudos gavėjams, kurie dėl savo ypatumų priskiriami prie didelės rizikos grupės.

Be to, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Komisija parengė bendrą finansuojamų ne mokslinių tyrimų projektų (įskaitant IRT PRP) audito strategiją. 2012 m. pradėti 27 tokie ex post auditai, o 2013 m. – dar 15. Dar daugiau ne mokslinių tyrimų projektų auditų bus pradėta antrąjį 2013 m. pusmetį.

8.2 langelis. Klaidos vieno IRT PRP projekto deklaruotose išlaidose

Komisija imsis reikiamų priemonių, kad užbaigus prieštaravimo procedūras su audituotais naudos gavėjais susigrąžintų neteisėtai išmokėtas sumas.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

8.21. Audito Rūmų atlikto priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **8.2 priede**. Audito Rūmai nustatė, kad operacijų tvarkingumą Mokslinių tyrimų programose užtikrinančios sistemos buvo iš dalies veiksmingos. Audito Rūmai nustatė, kad operacijų tvarkingumą mokymosi visą gyvenimą programose (LLP) užtikrinančios sistemos buvo iš dalies veiksmingos.

⁽⁸⁾ Informacinių ir ryšių technologijų politikos rėmimo programa.

⁽⁹⁾ Žr. 2011 m. metinės ataskaitos 8.31–8.34 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.22. Audito Rūmų peržiūretose metinės veiklos ataskaitose pateiktas teisingas su operacijų tvarkingumu susijusio finansų valdymo vertinimas, o jose pateikta informacija daugeliu atžvilgių patvirtina Audito Rūmų nustatytus faktus ir išvadas. Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD metinės veiklos ataskaitos yra gerosios praktikos pavyzdys, jose pateikta aiški ir išsami išlaidų tvarkingumą paveikiančių veiksnių analizė.

Mokslinių tyrimų bendrosios programos

Ex ante dokumentų patikros

8.23. Prieš leisdamą atlikti mokėjimą ar patvirtinimą, Komisija atlieka *ex ante* dokumentų patikras. Moksliniai / projektų pareigūnai, vertindami projektų ataskaitas ir atliktus darbus įsitikina, kad gavėjo atliktas darbas atitinka susitarimą dėl dotacijos. Finansų pareigūnai atlieka apskaitines ir aritmetines patikras, siekdami įsitikinti, kad finansinės atskaitomybės ataskaitos ir audito sertifikatai buvo pateikti laikantis susitarimo dėl dotacijų nuostatų. Remiantis papildoma naudos gavėjo pateikta informacija, kaip antai sąskaitomis faktūromis ar kontroliniais sąrašais, gali būti atliktos papildomos, „nuodugniosios“ *ex ante* dokumentų patikros.

8.24. 90-tyje audituotų mokslinių tyrimų operacijų nustatyta atvejų, kai patikros neleido aptikti klaidų naudos gavėjo pateiktoje informacijoje. Pavyzdžiui, Komisija sutiko kompensuoti subrangos išlaidas, kurios nebuvo įtrauktos į susitarimą dėl dotacijų. Kitu atveju, naudojant kontrolinius sąrašus nebuvo aptikta neteisinga išlaidų klasifikacija išlaidų deklaracijoje, dėl ko buvo neteisingai nustatytas kompensacijos dydis. Ši kontrolės procedūra yra iš dalies veiksminga.

Išlaidų deklaracijų audito sertifikavimas

8.25. Susitarimuose dėl mokslinių tyrimų dotacijų nustatyta, kad naudos gavėjų išlaidų deklaracijos teikiamos su nepriklausomo auditoriaus išduotu sertifikatu. 7BP naudos gavėjai privalo pateikti audito sertifikatą, jei ES įnašas viršija 375 000 eurų. Nepriklausomas auditoriaus turi patvirtinti, kad deklaruotos išlaidos atitinka susitarimuose dėl dotacijų nustatytus tinkamumo kriterijus.

8.24. Komisijos nuomone, jos atliekama *ex ante* kontrolė vykdoma suteikiant atitinkamą galimybę prisitaikyti, kuri užtikrina gerus mokslinės veiklos rezultatus ir leidžia pasiekti reikiamą pasitikėjimo ir kontrolės pusiausvyrą. Komisija įsipareigojusi vengti pernelyg formalaus taisyklių taikymo, kuris labai trukdytų pasiekti gerų mokslinių rezultatų ir dėl kurio, įgyvendinant bendrąją programą, atsirastų labai daug biurokratizmo.

Nepaisant to, Komisija toliau tikrina savo *ex ante* patikras. Kaip patobulinti *ex ante* patikras neužkraunant papildomos administracinės naštos naudos gavėjams, kartu užtikrinant, kad mokėjimai mokslininkams būtų atliekami kuo greičiau, yra nuolatinis iššūkis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

8.26. Tų išlaidų deklaracijų, kurioms sertifikatas buvo išduotas (29 iš 90 imties operacijų), atveju Audito Rūmai palygino savo pačių audito rezultatus su nepriklausomo auditoriaus nuomone. Devyniais atvejais, kai nepriklausomas auditorius sertifikavo išlaidų deklaraciją, Audito Rūmai nustatė reikšmingą klaidų lygį deklaruotose išlaidose.

8.27. Nors išlaidų deklaracijų sertifikavimas padeda sumažinti bendrą visų BP klaidų lygį, Audito Rūmai ir toliau nustato reikšmingą klaidų lygį nepriklausomo auditoriaus sertifikuotose išlaidų deklaracijose. Ši kontrolės procedūra yra iš dalies veiksminga.

Komisijos ex post finansiniai auditai

8.28. Komisijos naudos gavėjų atžvilgiu vykdoma *ex post* auditų programa yra pagrindinis priežiūros ir kontrolės sistemos elementas mokslinių tyrimų bendrųjų programų srityje. Šiuos *ex post* auditus atlieka Komisijos audito personalas ir Komisijos vardu išorės audito įmonės. Jų rezultatai yra labai svarbus indėlis į generalinių direktorių metines patikinimo deklaracijas, susijusias su operacijų tvarkingumu, ir sudaro pagrindą per likusius BP metus susigrąžinti neteisėtai išmokėtas ES lėšas.

8.29. Audito Rūmai peržiūrėjo Mokslinių tyrimų GD bendros *ex post* strategijos įgyvendinimo rezultatus 6BP ir 7BP atvejais. Konkrečiai Audito Rūmai įvertino pažangą siekiant su atliktų auditų skaičiumi susijusių tikslų.

8.30. 6BP atveju 2012 m. pabaigoje buvo atliekami 75 auditai, nors pagal pirminį planą 6BP *ex post* auditai turėjo būti užbaigti 2010 m. pabaigoje. Tačiau 6BP auditų programa buvo papildyta, siekiant padidinti klaidų aptikimo tikimybę ir sumažinti likutinį klaidų lygį.

8.31. 7BP atveju Komisija visiškai pasiekė bendroje *ex post* auditų strategijoje nustatytą bendro 2012 m. pabaigoje užbaigtų auditų skaičiaus tikslą. Tačiau REA ir ERCEA nepasiekė savo užsibrėžtų užbaigtų auditų skaičiaus tikslų.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.27. Komisija supranta, kad finansinės ataskaitos sertifikatai nepadedą visiškai išvengti klaidų, nepaisant to, jie gerokai sumažina klaidų lygį. Todėl jie labai prisideda prie bendro Komisijos patikinimo lygio.

8.31. REA ir ERCEA audito kampanijos pradėtos šiek tiek vėliau, nei buvo numatyta audito strategijoje. Tai reiškia, kad iki 2012 m. pabaigos joms nepavyko pasiekti su auditų užbaigimu susijusių savo tikslų. Tačiau pagal pradėtų auditų skaičių REA ir ERCEA savo tikslų pasiekė ir yra įsitikinusios, kad iki bendrosios programos įgyvendinimo pabaigos jos pasieks ir su auditų užbaigimu susijusius tikslus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

8.32. Atlikus auditus, naudos gavėjų išlaidų deklaracijose gali tekti atlikti korekcijas, paprastai Komisija tai padaro išskaičiuodama netinkamas finansuoti sumas iš būsimų išmokų projektui. 2012 m. pabaigoje 92 % 6BP korekcijų ir 60 % 7BP korekcijų buvo įgyvendintos. Atsižvelgiant į tai, kad didžioji dalis neatliktų korekcijų buvo susijusios su 2012 m. užbaigtais auditais, šie įgyvendinimo lygiai yra patenkinami.

8.33. Tais atvejais, kai nustatomos sistemingos klaidos, Komisija taiko ekstrapoliuotas pataisas. 2012 m. pabaigoje buvo įgyvendinta 78 % 6BP ir 37 % 7BP ekstrapoliuotų pataisų atvejų. Dauguma 7BP atvejų buvo pradėti 2012 m., taigi pataisos gali būti atliktos tik 2013 m. arba vėliau. 6BP srityje iš visų 7 101 ekstrapoliuotų pataisų atvejų dar liko įgyvendinti 1 506 atvejus. Iš jų 1 336 yra susiję su 2011 m. arba anksčiau užbaigtais auditais.

8.34. Dažnai nėra laikomasi išorės audito įmonėms privalomų audito užbaigimo terminų. Komisijos darbuotojų atliekami auditai taip pat dažnai užbaigiami su dideliais vėlavimais. Nors tokius vėlavimus dažnai lemia veiksniai, kurių Komisija nekontroliuoja, atidesnis stebėjimas galėtų padėti juos sumažinti.

8.35. Komisijos *ex post* audito strategija mokslinių tyrimų BP srityje yra parengta taip, kad galima būtų suteikti patikinimą daugiamečiu pagrindu, ir prisideda prie likutinio klaidų lygio mažinimo BP srityje. Ši strategija yra svarbi Komisijos priežiūros ir kontrolės sistemų sudėtinė dalis. Tačiau atsižvelgiant į jos daugiametį pobūdį, strategija neleidžia sumažinti klaidų lygio tais pačiais finansiniais metais.

8.34. Komisija įgyvendino papildomas priemones, kuriomis siekiama sumažinti su auditų užbaigimu susijusius vėlavimus.

Tačiau po audito vizito naudos gavėjai nuolat siūnia papildomos informacijos arba prašo daugiau laiko prieštaravimo procedūrai, todėl užbaigti audito laiku nepavyksta. Be to, kai kurių auditų atveju gali reikėti intensyvių konsultacijų, siekiant užtikrinti, kad visais atvejais būtų laikomasi nuoseklios pozicijos, arba audito eiga gali priklausyti nuo teisinių konsultacijų.

Komisija nusprendė priimti dokumentus ir kitus argumentus iš naudos gavėjų, net jei jie būtų pateikiami vėluojant. Tokiu sprendimu, dėl kurio gali ir nepavykti laiku užbaigti auditų, bus užtikrintos naudos gavėjų teisės į gynybą ir į pirmą vietą iškelta kuo didesnė parama mokslui.

Mokymosi visą gyvenimą programa

8.36. Audito Rūmai auditavo Komisijos taikomas LLP susitarimų su nacionalinėmis institucijomis uždarymo procedūras, remdamiesi 10 uždarymų imtimi. Auditas visų pirma buvo skirtas išsiaiškinti, ar Komisija turėjo patikimą pagrindą uždaryti susitarimus, ir apėmė atliktas patikras (įskaitant finansinius ir nefinansinius aspektus), pareigų atskyrimą, galutinių tinkamų finansuoti sumų apskaičiavimą ir Komisijos apskaitos sistemoje registruotus išankstinio finansavimo patvirtinimus.

8.37. Audito Rūmai mano, kad visais audituotais atvejais Komisija atliko tinkamą svarbių bylų patikrų vertinimą ir turėjo tinkamą pagrindą uždaryti sutarimus. Audito Rūmų operacijų imtį sudarė trys pagal 2012 m. uždarytus LLP susitarimus vykdyti projektai. Šiose operacijose Audito Rūmai reikšmingų klaidų nenustatė.

8.38. Švietimo ir kultūros GD kontrolės procedūra, susijusi su LLP susitarimų su nacionalinėmis institucijomis uždarymu, yra laikoma veiksminga.

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvada dėl 2012 m.

8.39. Šioje politikos grupėje:

- operacijų testai rodo, kad labiausiai tikėtinas klaidų lygis populiacijoje yra 3,9 %, ir
- tikrintos mokslinių tyrimų BP priežiūros ir kontrolės sistemos yra vertinamos kaip iš dalies veiksmingos. Tikrintos LLP priežiūros ir kontrolės sistemos yra vertinamos kaip veiksmingos.

8.40. Apskritai audito įrodymai rodo, kad patvirtintas išlaidas veikia reikšmingas klaidų lygis.

8.39. Komisija nurodo savo atsakymą į 1.11 dalies pastabas, kuriame ji aiškina daugiametės finansinės programos įtaką veiksmų programų įgyvendinimui. Pasinaudojusi savo vidaus kontrolės sistema šiame skyriuje aptariamose politikos srityse, 2012 m. Komisija sugrąžino 120 mln. eurų.

Komisija laikosi nuomonės, kad, vertinant iš valdymo perspektyvos, t. y. pasvėrus su teisėtumu ir tvarkingumu susijusius tikslus bei rizikos proporcingumo ir kontrolės išlaidų efektyvumo aspektus, jos valdymo ir kontrolės sistemos užtikrina pakankamą patikinimą, jeigu taikomos metinėse veiklos ataskaitose įgaliotųjų leidimus suteikiančių pareigūnų nustatytos išlygos.

Rekomendacijos

8.41. **8.3 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama pažanga, padaryta įgyvendinant ankstesnių metinių ataskaitų rekomendacijas, rezultatai. 2009–2010 m. metinėse ataskaitose Audito Rūmai pateikė septynias rekomendacijas. Iš šių rekomendacijų viena buvo nebetaikoma. Komisija visiškai įgyvendino dvi rekomendacijas, tuo tarpu keturios rekomendacijos buvo įgyvendintos dauguma atžvilgių.

8.42. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2012 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:

— **1 rekomendacija:** toliau stiprinti pastangas mažinant klaidų lygį, nustatytą tarpiniuose ir galutiniuose mokėjimuose ir patvirtinimuose, kaip antai naudos gavėjams ir nepriklausomiems auditoriams primenant tinkamumo finansuoti taisykles ir reikalavimą pagrįsti visas deklaruotas išlaidas;

— **2 rekomendacija:** priminti mokslinių tyrimų BP projektų koordinatoriams jų pareigą neveluojant skirstyti gautas lėšas kitiems projekto partneriams;

— **3 rekomendacija:** peržiūrėti Audito Rūmų nustatytus *ex ante* patikrų trūkumų atvejus, siekiant įvertinti, ar šias patikras reikia tobulinti;

— **4 rekomendacija:** mažinti vėlavimus įgyvendinant *ex post* auditus ir padidinti ekstrapoliavimo atvejų įgyvendinimo lygį.

8.42.

Komisija vykdo informavimo kampaniją, kad primintų naudos gavėjams ir jų auditoriams apie tinkamumo finansuoti taisykles. Dešimtyje 2012 m. surengtų seminarų dalyvavo 1 700 žmonių, tarp jų – ne mažiau kaip 235 auditoriai. Vokietijoje buvo suorganizuotas vienas tik auditoriams skirtas renginys. 2013 m. lig šiol surengtuose dešimtyje renginių dalyvavo 1 170 žmonių, iš jų – maždaug 180 auditorių. 2013 m. numatyti dar trys renginiai.

Kaip ir anksčiau, Komisijos tarnybos raštu kreipsis į sertifikuojančius auditorius, jeigu Komisijos *ex post* auditų metu bus nustatyta reikšmingų sertifikuotų išlaidų deklaracijų ir Komisijos nustatytų faktų skirtumų.

Taip pat Komisija stengsis išspręsti šį klausimą sutarties sudarymo etape, užtikrindama, kad dalyviai būtų informuoti apie paraiškose dėl išlaidų dažniausiai daromas klaidas.

Šis klausimas taip pat aptariamas pasiūlyme dėl programos „Horizontas 2020“, kuriame numatyta keletas supaprastinimų, kurie sumažintų įprastą klaidų rizikos lygį.

Lėšų paskirstymas reglamentuojamas naudos gavėjų pasirašomo konsorciumo susitarimo nuostatomis, o Komisija nėra šio susitarimo šalis. Nepaisant to, Komisija nuolat primena koordinatoriams apie šį įsipareigojimą.

Komisija toliau tikrina savo *ex ante* patikras. Kaip patobulinti *ex ante* patikras neužkraunant papildomos administracinės naštos naudos gavėjams, kartu užtikrinant, kad mokėjimai mokslininkams būtų atliekami kuo greičiau, yra nuolatinis iššūkis.

Komisija toliau stengsis sumažinti su auditų užbaigimu susijusius vėlavimus ir ekstrapoliuoti auditų metu nustatomus faktus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

— **5 rekomendacija:** sustiprinti priežiūros ir kontrolės sistemas KIP ir IRT-PRP srityse.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

2012–2013 m. buvo įgyvendinama speciali ne mokslinių tyrimų projektų audito strategija, pagal kurią numatyta iki 2017 m. atlikti 215 ne mokslinių tyrimų projektų (įskaitant IRT PRP) auditų. Atliekant visus šiuos auditus, daugiausia dėmesio bus skiriama naudos gavėjams, kurie dėl savo ypatumų priskiriami prie didelės rizikos grupės.

Be to, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Komisija parengė specialią finansuojamų ne mokslinių tyrimų projektų (įskaitant IRT PRP) audito strategiją. 2012 m. pradėti 27 tokie ex post auditai, o 2013 m. – dar 15. Dar daugiau ne mokslinių tyrimų projektų auditų bus pradėta antrąjį 2013 m. pusmetį. Taip pat Komisija KIP IRT PRP taiko tokią pat ex ante kontrolę, kaip ir kitoms finansavimo programoms.

IŠORĖS VEIKSMŲ GARANTIJŲ FONDO AUDITO REZULTATAI

8.43. Garantijas trečiųjų šalių gaunamoms ES paskoloms teikiančio Išorės veiksmų garantijų fondo (toliau – Fondo) tikslas, – naudos gavėjui nevykdant su paskola susijusių įsipareigojimų, išmokėti kompensacijas ES kreditoriams, kad būtų išvengta tiesioginio lėšų pareikalavimo iš ES biudžeto. Šio fondo administracinį valdymą vykdo Ekonomikos ir finansų reikalų GD, o jo išdo valdymą – Europos investicijų bankas (EIB).

8.44. Kaip parodyta 2012 m. konsoliduotose ES finansinėse ataskaitose, 2012 m. gruodžio 31 d. Fondo grynasis turtas sudarė 1 845 milijonus eurų ⁽¹⁰⁾, palyginti su 1 475 milijonais eurų 2011 m. gruodžio 31 d. Per šiuos metus garantijų pareikalavimų suma sudarė 24 milijonus eurų.

8.45. EIB ir Komisija peržiūrėdami Fondo metinius rezultatus taiko atskaitos tašką. Fondo portfelio grąža 2012 m. sudarė 7,796 %, o tai yra 394 baziniais punktais daugiau už atskaitos tašką.

⁽¹⁰⁾ Fondo grynasis turtas prieš konsolidavimą sudarė 1 865,5 milijono eurų.

8.1 PRIEDAS

MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR KITŲ VIDAUS POLITIKŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2012					2011	2010	2009
	6BP	7BP	LLP	Kitos	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA								
Iš viso operacijų:	11	79	21	39	150	86	73	226
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾								
Testuotų operacijų dalis, nustačius, kad jos yra:								
Be klaidų	27 % (3)	39 % (31)	62 % (13)	77 % (30)	51 % (77)	51 %	61 %	72 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	73 % (8)	61 % (48)	38 % (8)	23 % (9)	49 % (73)	49 %	39 %	28 %
Klaidų paveiktų operacijų analizė								
Analizė pagal klaidų tipą								
Kiekybiškai neįvertinamos klaidos	25 % (2)	31 % (15)	37 % (3)	33 % (3)	32 % (23)	38 %	33 %	33 %
Kiekybiškai įvertinamos klaidos:	75 % (6)	69 % (33)	63 % (5)	67 % (6)	68 % (50)	62 %	67 %	61 %
Tinkamumo	100 % (6)	100 % (33)	100 % (5)	100 % (6)	100 % (50)	98 %	97 %	52 %
Tikrumo	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 %	6 %	7 %
Tikslumo	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	0 % (0)	2 %	3 %	38 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS								
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis					3,9 %			
Viršutinė klaidų riba					6,0 %			
Apatinė klaidų riba					1,8 %			

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

8.2 PRIEDAS

MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR KITŲ VIDAUS POLITIKŲ SISTEMŲ TIKRINIMO REZULTATAI

Tikrintų sistemų įvertinimas

Susijusios sistemos	Ex ante dokumentų patikros	Audito sertifikavimas	Ex post finansiniai auditai	Bendras įvertinimas
Mokslinių tyrimų bendrosios programos (BP)	Iš dalies veiksmingos	Iš dalies veiksmingos	n. d. ⁽¹⁾	Iš dalies veiksmingos

Susijusios sistemos	Uždarymas	Bendras įvertinimas
Mokymosi visą gyvenimą programa (LLP)	Veiksmingos	Veiksmingos

⁽¹⁾ žr. 8.35 dalį.

8.3 PRIEDAS

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS, SUSIJUSIAS SU MOKSLINIAIS TYRIMAIS IR KITOMIS VIDAUS POLITIKOMIS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					Komisijos atsakymai	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Nebetai-koma		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2010	<p>Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai:</p> <p>— mokslinių tyrimų bendrųjų programų srityje:</p> <p>1 rekomendacija:</p> <p>i) pasimokyti iš DG INFSO rizika grindžiamo <i>ex post</i> audito metodo gerosios praktikos, toliau gerinti Komisijos <i>ex ante kontrolę</i>, siekiant atpažinti mokėjimus su santykinai didelės rizikos profiliu, ir</p> <p>2 rekomendacija:</p> <p>ii) siekiant toliau didinti audito sertifikatų patikimumą, stiprinti veiksmus informuojant nepriklausomus auditorius apie išlaidų tinkamumo finansuoti taisykles, būtent aktyviai informuojant šiuos auditorius apie išlaidų netinkamumo finansuoti nenustatymo atvejus. (6.51 dalis)</p> <p>3 rekomendacija:</p> <p>— LLP srityje toliau pabrėžti, kaip svarbu įgyvendinti pirminę kontrolę. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas užtikrinti, kad nacionalinės agentūros tikrintų ne mažiau kaip Komisijos reikalaujamą minimalų bylų skaičių ir kad tos patikros būtų tinkamai dokumentuojamos. (6.51 dalis)</p>		X					
		X						

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta pažangos analizė					Komisijos atsakymai	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Nebetai-koma		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2009	<p>Audito Rūmai ragina Komisiją toliau dėti pastangas užtikrinant griežtą veiksmingų kontrolės sistemų taikymą. Dabartinio teisinio pagrindo srityje Komisija turėtų:</p> <p>4 rekomendacija:</p> <p>a) užtikrinti, kad nepriklausomi auditoriai, neteisingai sertifikavę išlaidų deklaracijas būtų supažindinami su deklaruojamų išlaidų tinkamumo finansuoti kriterijais siekiant padidinti jų išduodamų audito sertifikatų patikimumą;</p> <p>5 rekomendacija:</p> <p>b) peržiūrėti naudos gavėjų išlaidų nustatymo metodikoms skirtų sistemų veikimą ir skatinti naudos gavėjus teikti savo išlaidų skaičiavimo metodikas išankstiniam sertifikavimui;</p> <p>6 rekomendacija:</p> <p>c) sumažinti vėlavimus susigražinant neteisėtai išmokėtas sumas ir, jei reikia, skirti nuobaudas. (5.49 ir 8.32 dalys).</p> <p>7 rekomendacija:</p> <p>Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai toliau stiprinti uždarymams taikomas patikras, siekiant užtikrinti, kad klaidos būtų aptinkamos ir ištaisomos ir kad būtų vykdoma anksčiau nustatytų klaidų pasikartojimo prevencija (7.20 dalis).</p>		X					

9 SKYRIUS

Administracinės ir kitos išlaidos

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	9.1–9.7
Politikos grupės ypatumai	9.4–9.5
Audito apimtis ir metodas	9.6–9.7
Operacijų tvarkingumas	9.8
Sistemų veiksmingumas	9.9
Pastabos dėl konkrečių institucijų ir įstaigų	9.10–9.16
Parlamentas	9.11–9.12
Europos Vadovų Taryba ir Taryba	9.13–9.14
Audito Rūmai	9.15
Kitos institucijos ir įstaigos	9.16
Išvada ir rekomendacijos	9.17–9.19
Išvada dėl 2012 m.	9.17
Rekomendacijos	9.18–9.19
9.1 priedas. Administracinių ir kitų išlaidų operacijų testavimo rezultatai	
9.2 priedas. Administracinių ir kitų išlaidų sistemų tikrinimo rezultatai	
9.3 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas, susijusias su administracinėmis ir kitomis išlaidomis	

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

ĮVADAS

9.1. Šiame skyriuje pateikiamas Europos Sąjungos institucijų ir įstaigų administracinių ir kitų išlaidų specialusis įvertinimas. Pagrindinė informacija apie nagrinėjamas institucijas ir įstaigas bei 2012 m. išlaidas pateikta **9.1 lentelėje**.

9.1 lentelė. Administracinės ir kitos išlaidos. Pagrindinė 2012 m. informacija

(milijonais eurų)

Politikos sritis	Aprašymas	Mokėjimai	Valdymo būdas
Administracinės ir kitos išlaidos	Komisija	6 456	Tiesioginis centralizuotas
	Europos Parlamentas	1 623	Tiesioginis centralizuotas
	Europos išorės veikslių tarnyba	731	Tiesioginis centralizuotas
	Taryba	524	Tiesioginis centralizuotas
	Teisingumo Teismas	343	Tiesioginis centralizuotas
	Audito Rūmai	136	Tiesioginis centralizuotas
	Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas	127	Tiesioginis centralizuotas
	Regionų komitetas	96	Tiesioginis centralizuotas
	Europos ombudsmenas	9	Tiesioginis centralizuotas
	Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas	7	Tiesioginis centralizuotas
Iš viso mokėjimų per metus		10 052	
– avansai ⁽¹⁾		264	
+ patvirtinti avansai ⁽¹⁾		197	
Audituota populiacija, iš viso		9 985	
Iš viso įsipareigojimų per metus		10 366	

⁽¹⁾ Remiantis suderinta atspindimų operacijų apibrėžtimi (išsamesnė informacija pateikta 1 skyriaus 1.6–1.7 dalyse).

Šaltinis: Europos Sąjungos 2012 m. konsoliduotos finansinės ataskaitos.

9.2. Šiame skyriuje taip pat nagrinėjamos išlaidos, kurios bendrajame biudžete yra laikomos veiklos išlaidomis, nors daugeliu atvejų jos yra skirtos Komisijos administracijos funkcionavimui, o ne politikos įgyvendinimui.

9.3. Audito Rūmai pateikia atskiras ataskaitas dėl ES agentūrų ir kitų įstaigų bei Europos mokyklų ⁽¹⁾. Audito Rūmų įgaliojimai neapima Europos Centrinio Banko finansinio audito.

⁽¹⁾ Audito Rūmų specialioji metinė ataskaita dėl Europos mokyklų teikiama Europos mokyklų valdytojų tarybai, o jos kopija – Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai. Audito Rūmų specialiosios metinės ataskaitos dėl agentūrų ir kitų įstaigų skelbiamos Oficialiajame leidinyje.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Politikos grupės ypatumai

9.4. Administracinės ir kitos išlaidos yra išlaidos žmogiškiems ištekliams (atlyginimai, išmokos ir pensijos), kurios sudaro 60 % visų administracinių ir kitų išlaidų, bei pastatų, įrangos, energijos, komunikacijų ir informacinių technologijų išlaidos.

9.5. Iš esmės Audito Rūmai šią politikos grupę traktuoja kaip mažos rizikos sritį. Pagrindinės administracinėms ir kitoms išlaidoms kylančios rizikos rūšys yra viešųjų pirkimų, sutarčių vykdymo, įdarbinimo bei atlyginimų ir išmokų skaičiavimo procedūrų nesilaikymas.

Audito apimtis ir metodas

9.6. Bendras Audito Rūmų audito metodas ir metodika apibūdinti 1 skyriaus **1.1 priedo 2 dalyje**. Administracinių ir kitų išlaidų audito srityje reikėtų pažymėti, kad:

- audito metu buvo tikrinama 151 mokėjimo operacijos imtis, kaip nustatyta **1.1 priedo 6 dalyje**. Ši imtis yra reprezentatyvi šioje politikos grupėje institucijų ir kitų įstaigų visų atliktų operacijų imtis. 2012 m. šią imtį sudarė 91 su atlyginimais, pensijomis ir kitomis išmokomis susijęs mokėjimas ir 60 pagal sutartis atliktų mokėjimų, susijusių su pastatais ir kitomis išlaidomis,
- atliekant sistemų įvertinimą buvo tikrinama visų institucijų ir įstaigų taikomų priežiūros ir kontrolės sistemų ⁽²⁾ atitiktis Finansinio reglamento reikalavimams. Be to, Audito Rūmai auditavo laikinųjų darbuotojų ir sutartininkų įdarbinimo procedūras bei Europos Parlamente ir Taryboje vykdytas viešųjų pirkimų procedūras,
- buvo peržiūrėtos keturių Komisijos generalinių direktoratų ir tarnybų ⁽³⁾, visų pirma atsakingų už administracines išlaidas, metinės veiklos ataskaitos.

⁽²⁾ *Ex ante* ir *ex post* kontrolė, vidaus audito funkcija, ataskaitų apie išimtis teikimas ir vidaus kontrolės standartai.

⁽³⁾ Žmogiškųjų išteklių ir saugumo generalinio direktorato, Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuro, Infrastruktūros ir logistikos biuro Briuselyje ir Informatikos generalinio direktorato.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

9.7. Audito Rūmų auditą atlieka išorės audito įmonė⁽⁴⁾, kuri pateikė finansinių metų, trukusių nuo 2012 m. sausio 1 d. iki 2012 m. gruodžio 31 d., finansinės atskaitomybės audito ataskaitą ir finansinių metų, trukusių nuo 2012 m. sausio 1 d. iki 2012 m. gruodžio 31 d., Audito Rūmų išteklių panaudojimo tvarkingumo bei taikytų kontrolės procedūrų patikinimo ataskaitą (žr. 9.15 dalį).

OPERACIJŲ TVARKINGUMAS

9.8. **9.1 priede** pateikta operacijų testavimo rezultatų santrauka. Iš 151 Audito Rūmų audituotos operacijos viena buvo paveikta klaidų. Labiausiai tikėtinas klaidų lygis, kurį Audito Rūmai apskaičiavo, remdamiesi savo atliktu kiekybiniu klaidų įvertinimu, yra 0 %⁽⁵⁾.

SISTEMŲ VEIKSMINGUMAS

9.9. Audito Rūmų atlikto priežiūros ir kontrolės sistemų patikrinimo rezultatų santrauka pateikta **9.2 priede**.

PASTABOS DĖL KONKREČIŲ INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ

9.10. Tolesnės konkrečios pastabos yra pateiktos pagal Europos Sąjungos instituciją ar įstaigą ir neturi įtakos 9.8 ir 9.9 dalyse pateiktiems bendriems įvertinimams. Jos neturi reikšmingos įtakos visoms administracinėms išlaidoms, tačiau yra svarbios nagrinėjant atitinkamas atskiras institucijas ar įstaigas.

Parlamentas**Laikinių darbuotojų ir sutartininkų įdarbinimas**

9.11. Atlikus 15 įdarbinimo procedūrų auditą nebuvo nustatyta klaidų ar trūkumų.

⁽⁴⁾ PricewaterhouseCoopers, ribotos atsakomybės bendrovė, įmonių auditorė.

⁽⁵⁾ Audito Rūmai įvertintą klaidų lygį apskaičiuoja naudodamiesi reprezentatyvia imtimi. Nurodytas skaičius yra tiksliausias įvertis. Audito Rūmai 95 % įsitikinę, kad klaidų lygis populiacijoje yra 0 %.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Viešieji pirkimai

9.12. Audito metu buvo nagrinėjama 18 viešųjų pirkimų procedūrų. Iš esmės nebuvo aptikta rimtų klaidų ar trūkumų. Tačiau dėl administracinių klaidų vienu atveju buvo nustatyti trūkumai, susiję su viešųjų pirkimų procedūros valdymu ir pagrindimu dokumentais, o kitu atveju – su sutarties sudarymo kriterijaus taikymu.

Europos Vadovų Taryba ir Taryba**Laikinųjų darbuotojų ir sutartininkų įdarbinimas**

9.13. Atlikus 15 įdarbinimo procedūrų auditą nebuvo nustatyta klaidų ar trūkumų.

Viešieji pirkimai

9.14. Audito metu buvo nagrinėjama 15 viešųjų pirkimų procedūrų. Iš esmės nebuvo aptikta rimtų klaidų ar trūkumų. Tačiau dėl klaidingos procedūros koncepcijos vienu atveju buvo nustatytas trūkumas, susijęs su derybų procedūros vykdymu, o kitu atveju – su atrankos kriterijaus taikymu.

Audito Rūmai

9.15. Savo ataskaitoje išorės auditorius nurodė⁽⁶⁾, kad, jo nuomone, „finansinės atskaitomybės ataskaitos tikrai ir teisingai atspindi Europos Audito Rūmų finansinę būklę 2012 m. gruodžio 31 d. ir tą dieną pasibaigusią finansinių metų finansinius rezultatus ir pinigų srautus“.

PARLAMENTO ATSAKYMAI

9.12. *Parlamentas susipažino su Audito Rūmų pastabomis dėl šių konkrečių atvejų ir davė reikiamus nurodymus dėl procedūrų vykdymo ateityje. Sutarties sudarymo kriterijų klausimu Parlamentas pabrėžia, kad tai buvo procedūra dėl nedidelės vertės sutarties, kurios metu sutartis buvo sudaryta su dalyviu, pasiūliusiu mažiausią kainą.*

⁽⁶⁾ Žr. 9.7 dalyje nurodytą išorės auditoriaus ataskaitą dėl finansinės atskaitomybės ataskaitų.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

Kitos institucijos ir įstaigos

9.16. Atlikus su Komisija, Europos Sąjungos Teisingumo Teismu, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Regionų komitetu, Europos ombudsmenu, Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu ir Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT) susijusių temų auditą jokių reikšmingų trūkumų nenustatyta. Tačiau atlikus auditą buvo nustatyti tam tikri dar nepašalinti su socialinių išmokų valdymu Komisijoje ir EIVT susiję trūkumai.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.16. Darbuotojai privalo PMO pranešti apie bet kokią šeiminių padėties pasikeitimą ir nurodyti iš kitų šaltinių gautas išmokas. Kad sumažintų problemas, kylančias dėl kai kurių darbuotojų aktyvumo stokos ar užmaršumo, PMO, kai gali, siunčia priminimus, vykdo patikras ir taiko IT, pavyzdžiui:

- vykdo a posteriori patikras,
- atlieka automatinį iš kitų šaltinių gautų išmokų dyžių IT atnaujinimą (jau atnaujinta 90 % darbuotojų informacija, iki 2014 m. pabaigos bus atnaujinta paskutinių šalių informacija),
- atlieka patikrinimus pagal galiojančias procedūras (tarnybos pradžioje arba pabaigoje),
- SYSPER2 diegia numatytus administracinius modulius (turėtų būti baigta iki 2013 m. pabaigos).

EIVT ATSAKYMAS

9.16. Europos išorės veiksmų tarnyba pabrėžia, kad:

- Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuras (PMO) sėkmingai išbandė savo iš kitų šaltinių gaunamų išmokų modulį (APP) su EIVT būstineje ir delegacijoje dirbančiais darbuotojais,
- nuo 2013 m. pradžios PMO atlikdamas automatinį atnaujinimą iš esmės sistemingai atnaujina būstineje ir delegacijoje dirbančių darbuotojų duomenis,
- modulis jau ne kartą taikytas Belgijos pilietybę turinčių darbuotojų atvejais,
- kitų pilietybių darbuotojams modulis pradėdamas taikyti laipsniškai: 2013 m. gegužės mėn. Airijos, vėliau – Prancūzijos, Nyderlandų ir Suomijos piliečiams,
- Švedijos, Austrijos, Rumunijos ir Vengrijos piliečiams jį numatyta taikyti 2014 m.,
- be to, rugšėjo mėn. EIVT nusiųs darbuotojams priminimą apie jų prievolę atnaujinti savo deklaracijas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

IŠVADA IR REKOMENDACIJOS

Išvada dėl 2012 m.

9.17. Šioje politikos grupėje:

- atlikus operacijų testus paaiškėjo, kad labiausiai tikėtinas klaidų lygis populiacijoje yra lygus nuliui, ir
- nors Audito Rūmai aptiko tam tikrų klaidų ir trūkumų (9.11–9.16 dalys), tikėtina, kad tikrintos priežiūros ir kontrolės sistemos iki priimtino lygio sumažina pradiniuose mokėjimų prašymuose esančių klaidų lygį. Todėl šios sistemos yra įvertintos kaip veiksmingos.

Bendri audito įrodymai rodo, kad patvirtintos išlaidos nėra paveiktos reikšmingo klaidų lygio.

Rekomendacijos

9.18. **9.3 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama pažanga, padaryta įgyvendinant ankstesnėse metinėse ataskaitose pateiktas rekomendacijas, rezultatai. 2009 ir 2010 m. metinėse ataskaitose Audito Rūmai pateikė devynias rekomendacijas. Iš šių rekomendacijų keturios šiais metais nebuvo peržiūrėtos vadovaujantis Audito Rūmų taikomu rotacijos principu pagrįstu metodu. Susijusios institucijos visiškai įgyvendino vieną rekomendaciją, dvi rekomendacijas įgyvendino dauguma atžvilgių, o kitas dvi – tam tikrais atžvilgiais.

9.19. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2012 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai (žr. 9.12–9.14 dalis) užtikrinti, kad leidimus duodantys pareigūnai pagerintų viešųjų pirkimų procedūrų rengimą, koordinavimą ir vykdymą atliekant tinkamas patikras ir rengiant geresnes gaires.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

9.18. Žr. atsakymą į 9.16 dalies pastabas.

TARYBOS ATSAKYMAI

9.19. Taryba ir Europos Vadovų Taryba turi įdiegtą patikimą ir centralizuotą viešųjų pirkimų sistemą, kuri neseniai buvo pritaikyta prie naujojo Finansinio reglamento bei taikymo taisyklių ir bus sustiprinta sukūrus naujus sutarčių ir kvietimų teikti pasiūlymus šablonus, taip pat parengus specialius atrankos ir sutarties skyrimo kriterijų nustatymo ir taikymo mokymo kursus.

9.1 PRIEDAS

ADMINISTRACINIŲ IR KITŲ IŠLAIDŲ OPERACIJŲ TESTAVIMO REZULTATAI

	2012				2011	2010	2009
	Su darbuotojais susijusios išlaidos	Su pastatais susijusios išlaidos	Kitos išlaidos (energetika, komunikacijos, informacinės technologijos ir kt.)	Iš viso			
IMTIES DYDIS IR STRUKTŪRA							
Iš viso operacijų:	91	17	43	151	56	58	57
TESTAVIMO REZULTATAI ⁽¹⁾ ⁽²⁾							
Testuotų operacijų dalis (skaičius), nustačius, kad jos yra:							
Be klaidų	100 % (91)	100 % (17)	98 % (42)	99 % (150)	93 %	93 %	93 %
Paveiktos vienos ar daugiau klaidų	0 % (0)	0 % (0)	2 % (1)	1 % (1)	7 %	7 %	7 %
APSKAIČIUOTAS KIEKYBIŠKAI ĮVERTINAMŲ KLAIDŲ POVEIKIS							
Labiausiai tikėtinas klaidų lygis				0 %			

⁽¹⁾ Siekiant geriau įvertinti šios politikos grupės sritis su skirtingais rizikos profiliais, imtis buvo suskaidyta į segmentus. Testavimo rezultatai rodo kiekvieno segmento santykinę dalį politikos grupėje.

⁽²⁾ Skliausteliuose pateikti skaičiai atspindi faktinį operacijų skaičių.

9.2 PRIEDAS

ADMINISTRACINIŲ IR KITŲ IŠLAIDŲ SISTEMŲ TIKRINIMO REZULTATAI

Tikrintų sistemų įvertinimas

Susijusi sistema	Europos Parlamentas	Europos Vadovų Taryba ir Taryba	Kitos institucijos ir įstaigos	Bendras įvertinimas
Įdarbinimas, atlyginimai ir pensijos	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga
Viešieji pirkimai	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga	Veiksminga

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS, SUSIJUSIAS SU ADMINISTRACINĖMIS IR KITOMIS IŠLAIDOMIS

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė				Institucijos atsakymas	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2010	<p>Parlamentas <i>Laikinių darbuotojų ir sutartininkų samdymas</i></p> <p>Parlamentas turėtų užtikrinti, kad būtų rengiami priimamus sprendimus dėl įdarbinimo pagrindžiantys būtini dokumentai.</p>	Nuodugniai patikrinus laikinių darbuotojų ir sutartininkų samdymo procedūrų imtį (žr. 9.11 dalį) nebuvo suformuluota jokių pastabų.					
	<p>Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas <i>Laikinių darbuotojų ir sutartininkų samdymas</i></p> <p>Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi pranešimuose apie laisvas darbo vietas nustatytą tinkamumo reikalavimų.</p>			Audito Rūmai pažymėjo, kad Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas atsižvelgė į šią rekomendaciją ir įgyvendino priemones, skirtas samdymo procedūroms konsoliduoti ir sustiprinti. Laikantis nuodugnaus institucijų vidaus kontrolės sistemų patikrinimo rotacijos principo, audito darbas įdarbinimo srityje bus vykdomas ateityje.			
	<p>Parlamentas <i>Viešieji pirkimai</i></p> <p>Parlamentas turėtų užtikrinti, kad leidimus duodantys pareigūnai galėtų pasitelkti tinkamas patikras ir turėti geresnes gaires, kad būtų patobulintas viešųjų pirkimų procedūrų rengimas, koordinavimas ir vykdymas.</p>			Nuodugniai patikrinus viešųjų pirkimų procedūrų imtį (žr. 9.12 dalį) nustatyta, kad rengiant, koordinuojant ir vykdant viešųjų pirkimų procedūras vis dar aptinkama klaidų.			
	<p>Komisija (*) <i>Viešieji pirkimai</i></p> <p>Komisija turėtų užtikrinti, kad leidimus duodantys pareigūnai galėtų pasitelkti tinkamas patikras ir turėti geresnes gaires, kad būtų patobulintas viešųjų pirkimų procedūrų rengimas, koordinavimas ir vykdymas.</p>						

(*) Laikantis nuodugnaus institucijų vidaus kontrolės sistemų patikrinimo rotacijos principo, ateityje bus tikrinama, kaip buvo atsižvelgta į šias rekomendacijas.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					Institucijos atsakymas
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Nepakanka įrodymų	
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2010	<p>Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (*) <i>Viešieji pirkimai</i></p> <p>Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas turėtų užtikrinti, kad leidimus duodantys pareigūnai galėtų pasitelkti tinkamas patikras ir turėti geresnes gaires, kad būtų patobulintas viešųjų pirkimų procedūrų rengimas, koordinavimas ir vykdymas.</p>						
	<p>Regionų komitetas (*) <i>Viešieji pirkimai</i></p> <p>Regionų komitetas turėtų užtikrinti, kad leidimus duodantys pareigūnai galėtų pasitelkti tinkamas patikras ir turėti geresnes gaires, kad būtų patobulintas viešųjų pirkimų procedūrų rengimas, koordinavimas ir vykdymas.</p>						
2009	<p>Parlamentas <i>Socialinių išmokų darbuotojams mokėjimas</i></p> <p>Darbuotojų turėtų būti prašoma atitinkamai laiko tarpais pateikti dokumentus, patvirtinančius jų asmeninę padėtį. Be to, Parlamentas turėtų įdiegti sistemą, skirtą laiku atliekamam šių dokumentų stebėjimui ir kontrolei užtikrinti.</p>		<p>Kaip paminėta 2011 m. metinės ataskaitos 9.3 priede, Parlamentas, siekdamas sumažinti riziką, įgyvendino atitinkamas priemones. Audito Rūmams atlikus auditą nebuvo aptikta jokių naujų trūkumų. Tačiau neteisingų ar nepagrįstų mokėjimų rizika išlieka, kadangi įdiegta sistema yra pagrįsta darbuotojų deklaracijomis.</p>				<p>Priemonės, kurių buvo imtasi 2012 m., leido dar labiau pagerinti atsakymų lygį per kasmetinę elektroninio darbuotojų asmens duomenų atnaujinimo (patvirtinimo) procedūrą. Tam tikrais atvejais darbuotojai turi taip pat pateikti reikiamus patvirtinamuosius dokumentus.</p>
	<p>Komisija – DG RELEX <i>Socialinių išmokų ir pašalpų darbuotojams mokėjimas</i></p> <p>Darbuotojų turėtų būti prašoma atitinkamai laiko tarpais Komisijos tarnyboms pateikti dokumentus, patvirtinančius jų asmeninę padėtį. Be to, DG RELEX turėtų įdiegti sistemą, skirtą laiku atliekamam šių dokumentų stebėjimui ir kontrolei užtikrinti.</p>			<p>Kaip paminėta 2011 m. metinės ataskaitos 9.3 priede, Europos išorės veiksmų tarnyba, bendradarbiaudama su Komisijos Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuru (PMO), įgyvendino atitinkamas priemones rizikai sumažinti. Tačiau Audito Rūmų auditas parodė, kad trūkumai išlieka (žr. 9.16 dalį).</p>			

(*) Laikantis nuodugnaus institucijų vidaus kontrolės sistemų patikrinimo rotacijos principo, ateityje bus tikrinama, kaip buvo atsižvelgta į šias rekomendacijas.

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė				Institucijos atsakymas	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais			
2009	<p>Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas <i>Socialinių išmokų darbuotojams mokėjimas</i> Darbuotojų turėtų būti prašoma atitinkamais laiko tarpais pateikti dokumentus, patvirtinančius jų asmeninę padėtį. Šiuo atžvilgiu Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas turėtų patobulinti savo sistemą, skirtą laiku atliekamam šių dokumentų stebėjimui ir kontrolei užtikrinti.</p>		<p>Kaip paminėta 2011 m. metinės ataskaitos 9.3 priede, Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas, bendradarbiaudamas su Komisijos Individualių išmokų administravimo ir mokėjimo biuru (PMO), įgyvendino atitinkamas priemones rizikai sumažinti. Audito Rūmams atlikus auditą nebuvo aptikta jokių naujų trūkumų. Tačiau neteisingų ar nepagrįstų mokėjimų rizika išlieka, kadangi įdiegta sistema yra pagrįsta darbuotojų deklaracijomis.</p>			<p><i>Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas atsižvelgia į Audito Rūmų analizę ir ketina toliau gerinti laiku atliekamos stebėsenos ir kontrolės sistemą.</i></p>	

10 SKYRIUS

Siekiant ES biudžeto rezultatų

TURINYS

	<i>Dalis</i>
Įvadas	10.1–10.4
1 dalis. Metinėse veiklos ataskaitose plėtojama informacija apie politinius rezultatus, tačiau jos naudojimas vis dar yra ribotas	10.5–10.19
Įvadas	10.5–10.6
Būtina patobulinti ataskaitas dėl politinių rezultatų	10.7–10.16
Tikslai, tiesiogiai paimti iš aukšto lygio politinių ar teisinių dokumentų, nėra pakankamai konkretūs, kad būtų naudingi valdymo planams ir metinėms veiklos ataskaitoms	10.17–10.19
2 dalis. Pasiiektais rezultatais pagrįsta Sąjungos finansų vertinimo ataskaita	10.20–10.24
3 dalis. Audito Rūmų atliktų veiklos auditų rezultatai	10.25–10.44
Įvadas	10.25–10.27
SMART tikslų ir atitinkamų veiklos rodiklių taikymas išlaidų programose nėra nuoseklus	10.28–10.31
Veiklos rezultatų duomenų aktualumo, patikimumo ir savalaikiškumo trūkumai	10.32–10.36
Kai kuriais atvejais iškilo ES projektų tvarumo rizika	10.37–10.44
Išvados ir rekomendacijos	10.45–10.51
Išvados	10.45–10.49
Rekomendacijos	10.50–10.51
10.1 priedas. 2012 m. Audito Rūmų priimtose specialiosios ataskaitos	
10.2 priedas. Atsižvelgimas į ankstesnes rekomendacijas siekiant ES biudžeto rezultatų	

ĮVADAS

10.1. Šiame skyriuje pirmiausia nagrinėjami veiklos rezultatai. Jį sudaro trys dalys. Pirmojoje dalyje pateikiamos Audito Rūmų pastabos apie kai kurių Komisijos generalinių direktorių valdymo planus (VP) ir metines veiklos ataskaitas (MVA). Antrojoje dalyje pateikiama Komisijos antroji ir trečioji vertinimo ataskaitos⁽¹⁾. Trečiojoje dalyje atkreipiamas dėmesys į kelias pagrindines 2012 m. Audito Rūmų veiklos rezultatams skirtų specialiųjų ataskaitų temas ir į tai, ko galima būtų iš jų pasimokyti⁽²⁾.

10.2. Veiklos rezultatai vertinami remiantis patikimo finansų valdymo principais (ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo)⁽³⁾. Šių rezultatų vertinimas yra būtinas visam viešosios intervencijos procesui, aprėpiančiam sąnaudas (finansų, personalo, programai įgyvendinti reikalingas materialiąsias, organizacines arba reguliavimo priemones), išdirbius (programos galutinius rezultatus), rezultatus (tiesioginį programos poveikį tiesioginiams adresatams arba gavėjams) ir poveikį (ilgalaikius pokyčius visuomenėje, kurie yra nulemti ES veiksmų).

10.1. *Komisijoje vis daugiau dėmesio skiriama veiklos rezultatų vertinimui ir ataskaitoms. Informacijos apie veiklos rezultatus teikimas laikytinas pažangia praktika. Komunikate „Komisijos 2012 m. rezultatų valdymo srityje apibendrinamoji ataskaita“ (COM(2013) 334 final, 2013 6 5) apibrėžtos kelios tolesnio veiklos rezultatų valdymo stiprinimo Komisijoje iniciatyvos. Kol ši veiklos rezultatų vertinimo kultūra bus laipsniškai išplėtotą iki galo, praeis keleri metai, iš dalies dėl to, kad reikia parengti naujas statistikos ir kitas priemones.*

(1) Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 318 straipsnyje nustatyta, kad Komisija teikia Europos Parlamentui ir Tarybai pasiūlymus rezultatais pagrįstą Sąjungos finansų vertinimo ataskaitą.

(2) Audito Rūmų specialiosios ataskaitos apima ES biudžetą ir Europos plėtros fondus. Jas galima rasti Audito Rūmų interneto svetainėje (<http://eca.europa.eu>).

(3) Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento 27 straipsnis, panaikintas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 298, 2012 10 26, p. 1), 30 straipsnis (įsigaliojo 2013 m. sausio 1 d).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.3. Daugelyje ES biudžeto sričių teisinis pagrindas yra sudėtingas ir nėra pakankamai atsižvelgiama į veiklos rezultatus. Nepaisant ketinimų atsižvelgti į rezultatus, BSP ir bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) naujų reglamentų pasiūlymai 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu iš esmės ir toliau yra grindžiami sąnaudomis (susiję su išlaidomis), todėl juose prioritetas skiriamas atitikčiai, o ne veiklos rezultatams⁽⁴⁾. Pavyzdžiui, kaimo plėtros srityje reglamente yra nustatyti skirtingi ir platūs tikslai nenurodant numatomų rezultatų, poveikio ar susijusių rodiklių⁽⁵⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.3. Naujaisiais BŽŪP reglamentais užtikrinamas labiau į veiklos rezultatus orientuotas požiūris, taip pat pagal antrąjį ramstį:

- į EŽŪFKP reglamento projektą kiekybiniai ES lygmens tikslai neįtraukti, bet jame reikalaujama, kad kiekviena kaimo plėtros programa (KPP) būtų rengiama siekiant kiekybinių tikslų, griežtai susijusių su reglamente nustatytais uždaviniais. Apibrėžiant šiuos tikslus taikytini rodikliai bus nustatyti įgyvendinimo akte,
- be to, Bendrųjų nuostatų reglamente numatyta pagrindiniam planuojamam išdirbiui taikyti veiklos rezultatų sistemą.

Į pasiūlytus reglamentus dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų kryptingas rezultatų siekis įtrauktas kaip esminė ypatybė. Į plataus užmojo novatoriškus pasiūlymus įtraukta:

- stipresnė intervencijos logika, kuria Sąjungos nustatyti tikslai siejami su privalomais ir tiksliai apibrėžtais valstybių narių nustatytais tikslais,
- pirmą kartą – su intervencija susijusios ex ante sąlygos, kuriomis siekiama gerinti investicijų veiksmingumą,
- ryžtingai išplėstos makroekonominės sąlygos,
- naujas planavimu pagrįstas požiūris į vertinimą, prievolė vertinti kiekvienos programos dalies poveikį, naujų metodų taikymas ir
- privaloma veiklos rezultatų sistema, įskaitant veiklos rezervą.

⁽⁴⁾ Nuomonės Nr. 7/2011 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, pasiūlymo (OL C 47, 2012 2 17), 6 dalis, ir Nr. 1/2012 dėl kai kurių pasiūlymų dėl reglamentų, susijusių su bendra žemės ūkio politika 2014–2020 m., 8 dalis (<http://eca.europa.eu>).

⁽⁵⁾ Nuomonė Nr. 1/2012, 8 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.4. Didžiosioms ES biudžeto dalims, daugiausia Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir sanglaudos fondams (BSP), didžiausias išlaidų lygis kiekvienai daugiametės finansinės programos (DFP) ⁽⁶⁾ išlaidų kategorijai yra paskirstytas į metinius asignavimus pagal valstybes nares. Audito Rūmai jau anksčiau buvo nurodę, kad užtikrinti gerus kokybinius rezultatus taikant schemas, pagal kurias lėšos yra iš anksto paskirstomos valstybėms narėms ⁽⁷⁾ ir jų įsisavinimas yra savaiminis tikslas, yra sunki užduotis ⁽⁸⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.4. *Naujosios kaimo plėtros programos bus rengiamos atsižvelgiant į pasiektus kiekybinius tikslus (jie susiję su reglamento uždaviniais). Biudžeto paskirstymas įvairioms priemonėms derės su šiais tikslais, todėl bus užtikrinta siektinų tikslų ir joms programoje numatytų priemonių nuoseklumas. Be to, Komisija saugos veiklos rezervą ir leis jį naudoti tik vėliau programavimo laikotarpiu, kai valdymo institucijos galės įrodyti, kad įgyvendinant kaimo plėtros programas pasiekti iš anksto nustatyti orientyrai. Taigi labai daug dėmesio skiriama svarbiausiam uždaviniui – pasiekti tikslus.*

Paskirstyti biudžetą pagal valstybes nares būtina programavimo tikslais, pirmiausia siekiant atlikti ex ante kiekybinį tikslų vertinimą, kurio kitaip nebūtų galima atlikti. Finansiniai paketai turėtų būti proporcingi poreikiams, į kuriuos reikia atsižvelgti įvairiose valstybėse narėse.

⁽⁶⁾ Pagal Europos Vadovų Tarybos patvirtintą dabartinę daugiametę finansinę programą (2007–2013 m. DFP), kuriai pritarė Europos Parlamentas, išipareigojimų asignavimų metinių ribų sumos nustatytos pagal išlaidų kategoriją ir pagal metinę mokėjimų asignavimų ribą. Šios išlaidų kategorijos yra šešios DFP kategorijos (pavyzdžiui, „Konkurencingumas augimui ir užimtumui skatinti“ (1 A kategorija) arba „Sanglauda augimui ir užimtumui skatinti“ (1 B kategorija).

⁽⁷⁾ Atsižvelgdama į Tarybos nustatytus kriterijus, Komisija lėšas paskirsto pagal valstybes nares (nacionaliniai finansiniai paketai), pavyzdžiui, kaimo plėtrai (2009 m. liepos 7 d. Komisijos sprendimas 2009/545/EB, kuriuo nustatomas Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl paramos kaimo plėtrai 69 straipsnio 2a dalyje nurodytos sumos metinis paskirstymas valstybėms narėms ir kuriuo iš dalies keičiamas Komisijos sprendimas 2006/636/EB (OL L 181, 2009 7 14, p. 49) arba regionų konkurencingumo ir užimtumo tikslui (2006 m. rugpjūčio 4 d. Komisijos sprendimas 2006/593/EC, nustatantis orientacinį išipareigojimų asignavimų, skirtų regionų konkurencingumo ir užimtumo tikslui 2007–2013 m. laikotarpiu, paskirstymą pagal valstybes nares (OL L 243, 2006 9 6, p. 32).

⁽⁸⁾ Nuomonė Nr. 7/2011, 4 dalis.

1 DALIS. METINĖSE VEIKLOS ATASKAITOSE PLĖTOJAMA INFORMACIJA APIE POLITINIUS REZULTATUS, TAČIAU JOS NAUDOJIMAS VIS DAR YRA RIBOTAS

Įvadas

10.5. Skirtingi valdymo būdai⁽⁹⁾ vykdam ES biudžetą ir skirtingos generalinių direktoratų funkcijos atspindi skirtingas Komisijos funkcijas ir atsakomybę. Į tai Komisija, be kita ko, turėtų atsižvelgti nustatydamą veiklos rezultatų tikslus ir rodiklius VP ir apie juos pranešdama MVA.

10.6. Audito Rūmai nagrinėjo ataskaitų rengimo reikalavimus ir procesus, susijusius su valdymo planais ir metinėmis veiklos ataskaitomis, bei atitinkamas gaires ir peržiūrėjo Konkurencijos generalinio direktorato (DG COMP), Mobilumo ir transporto generalinio direktorato (DG MOVE) ir Jūrų reikalų ir žuvininkystės generalinio direktorato (DG MARE) 2012 m. valdymo planus ir metines veiklos ataskaitas (1 dalį). Visų pirma Audito Rūmai vertino, ar metinėse veiklos ataskaitose pateikiama naudinga informacija apie generalinių direktoratų metinį indėlį į politikos rezultatus⁽¹⁰⁾. Peržiūra buvo pagrįsta Finansiniame reglamente nustatytais reikalavimais, Komisijos vidaus kontrolės standartais ir Komisijos generalinio sekretoriato (GS) ir Biudžeto generalinio direktorato (DG Budget) parengtomis VP/MVA instrukcijomis.

10.5. Komisijos tarnybų buvo paprašyta savo valdymo planuose apibrėžti tikslus, kuriais nustatomi siejami rezultatai ir poveikis. Siekiant šių tikslų paprastai sprendžiamos visuomenės problemos ir tam pasitelkiamos įvairios priemonės, įskaitant finansinę intervenciją, reguliavimo veiksmus ar teisės aktų vykdymo užtikrinimą.

Skaidrumą stengiamasi gerinti valdymo planuose geriau aprašant Komisijos atsakomybę už savo veiklą.

⁽⁹⁾ 2012 m. taikomame Finansiniame reglamente nustatyti penki valdymo būdai (tiesioginis centralizuotas, netiesioginis centralizuotas, pasidalijamasis (VN), decentralizuotas (trečiosios šalys) ir jungtinis). Nuo 2013 m. sausio 1 d. taikomame Finansiniame reglamente nustatyti trys valdymo būdai (tiesioginis, netiesioginis ir pasidalijamasis).

⁽¹⁰⁾ Savo 2010 m. metinės ataskaitos 8 skyriuje Audito Rūmai nagrinėjo Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato (DG AGRI), Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato (DG REGIO) ir Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato (DG RTD) metines veiklos ataskaitas. Savo 2011 m. metinės ataskaitos 10 skyriuje jie nagrinėjo EuropeAid ir tų pačių DG AGRI ir DG REGIO metines veiklos ataskaitas. Šiais metais pastabos yra panašios į 2010 m. ir 2011 m. metinių ataskaitų pastabas.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Būtina patobulinti ataskaitas dėl politinių rezultatų

10.7. Pagal Finansinių reglamentą reikalaujama, kad Komisija biudžeto valdymo institucijai su biudžeto projektu pateiktų veiklos ataskaitas⁽¹⁾. Šiose veiklos ataskaitose įvairioms veiklos sritims turi būti pateikti SMART⁽²⁾ tikslai (nors vienas tikslas kiekvienai veiklos sričiai). Šie tikslai turi būti matuojami rodikliais. Tikslus ir rodiklius generaliniai direktoriai iš esmės naudoja tiesiogiai kaip tikslus savo valdymo planuose.

10.8. Generaliniai direktoriai metinių veiklos ataskaitų 1 dalyje turi pateikti ataskaitą apie pasiektus rezultatus ir nurodyti, ar šie rezultatai turėjo numatytą poveikį. Visos Komisijos valdymo planuose bendrai skaičiuojama apie 1 000 tikslų ir 3 000 rodiklių⁽³⁾.

10.9. Audito Rūmams peržiūrėjus DG COMP, DG MOVE ir DG MARE valdymo planus ir metines veiklos ataskaitas buvo nustatytos šios pagrindinės problemos, turinčios įtakos ataskaitoms dėl metinių politinių rezultatų:

- a) tikslai, tiesiogiai paimti iš aukšto lygio politinių ar teisinių dokumentų, dažnai nėra pakankamai pritaikyti, kad būtų naudingi valdymo planams ir metinėms veiklos ataskaitoms;
- b) tik aštuoni iš 52 tikslų atitiko visus SMART kriterijus;
- c) būtina patobulinti veiklos rezultatų stebėjimo rodiklius;
- d) [vertinimai nebuvo naudingas įrodymų šaltinis, pagrindžiant ataskaitas dėl politinių rezultatų metinėse veiklos ataskaitose].

10.9. Komisijos nuomone, pastaraisiais metais ji ėmė daug geriau teikti informaciją apie politinius rezultatus; pirmiausia generalinių direktoratų metinėse veiklos ataskaitose pateikta daug naudingos informacijos apie pasiektus rezultatus ir jų poveikį visuomenei.

a) Žr. Komisijos atsakymą į 10.10 dalies pastabas.

b) Žr. Komisijos atsakymą į 10.12 dalies pastabas.

d) Įvairūs vertinimai buvo naudingas informacijos, patvirtinančios metinėse veiklos ataskaitose pristatomus politinius rezultatus, šaltinis. Vis dėlto ne visi vertinimai buvo tiesiogiai naudingi metinei veiklos ataskaitai, nes, pavyzdžiui, buvo susiję su kitu laikotarpiu, o ne su metinėje veiklos ataskaitoje aptariamais metais.

⁽¹⁾ Finansinis reglamentas, 38 straipsnio 3 dalies e punktas.

⁽²⁾ SMART tikslas atitinka šiuos kriterijus: konkretus, išmatuojamas, pasiekiamas, svarbus ir savalaikis.

⁽³⁾ Komisija pasiūlė pradėti naudoti „programų ataskaitas“, kad sumažintų tikslų ir rodiklių skaičių (nuo 2014 finansinių metų biudžeto procedūros).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Tiksiai, tiesiogiai paimti iš aukšto lygio politinių ar teisinių dokumentų, dažnai nėra pakankamai pritaikyti, kad būtų naudingi valdymo planams ir metinėms veiklos ataskaitoms

10.10. Pagal 2012 m. galiojančias Komisijos instrukcijas dėl valdymo planų, generaliniai direktoratai turi nustatyti bendruosius tikslus su poveikio rodikliais (ilguoju laikotarpiu) ir konkrečius tikslus su rezultatų rodikliais (trumpuoju / vidurio laikotarpiu). Valdymo planuose ir metinėse veiklos ataskaitose naudojami tikslai dažnai yra paimti tiesiogiai iš teisinių tekstų arba aukšto lygio politinių dokumentų. Trys nagrinėti generaliniai direktoratai nurodė šių teisinių tekstų privalomą pobūdį kaip šį metodą pagrindžiančią priežastį. Nors šiuose dokumentuose pateikiami tikslai turi būti pagrindas nustatant bendruosius tikslus, jie yra interpretuojami politiniame kontekste ir dažnai nėra pakankamai pritaikyti, kad būtų naudingi GD lygmeniu (pavyzdžiui, žr. 10.1 langelį). Be to, nebuvo aiškiai nustatytas bendrųjų ir konkrečių tikslų ryšys (DG COMP ir DG MARE). Panašią išvadą neseniai padarė VAT, kuri nurodė, kad kai kurių metinių veiklos ataskaitų atveju informacija apie valdymo plane nustatytus bendruosius ir konkrečius tikslus nėra išsami.

10.1 langelis. DG COMP – politinis tikslas nepakankamai pritaikytas GD lygmeniu

DG COMP užsibrėžė pasiekti bendrąjį tikslą „remti augimą, darbo vietų kūrimą ir konkurencingumą“. Jis stebi šio tikslo įgyvendinimą, atsižvelgdamas į realiojo BVP augimo lygį, 20–64 metų amžiaus žmonių užimtumo lygį ir į mokslinius tyrimus ir vystymą investuoto ES BVP procentinę dalį.

Kaip poveikio rodiklius naudodamas aukšto lygio politinį tikslą ir Komisijos prioritetinius tikslus, DG COMP negali parodyti savo indėlio įgyvendinant politikos tikslus.

10.10. Galiojančiose instrukcijose dėl valdymo planų reikalaujama, kad bendrieji tikslai būtų derinami su Komisijos politikos tikslais ir toliau plėtojami valdymo planuose. Šis požiūris pagrįstas būtinybe užtikrinti, kad Komisijos tarnybos stebėtų, kaip įgyvendinami Komisijos politikos tikslai ir jos pagrindiniai politikos prioritetai. Įgyvendinant tikslus daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama poveikiui ir rezultatams, net jei jie paprastai tik iš dalies priskirtini tarnybų veiksmams.

Įgyvendinant tikslus, kuriais užtikrinama Komisijos viešoji atskaitomybė, daugiausia dėmesio skiriama poveikiui ir rezultatams, net tais atvejais, kai jie paprastai tik iš dalies priskirtini tarnybų veiksmams ir jiems turi įtakos kiti išorės veiksniai.

Komisija apsvarstys galimybę iš dalies pakeisti galiojančias instrukcijas dėl valdymo planų, kad būtų geriau nurodomos bendrųjų ir konkrečių tikslų sąsajos. Taip pat žr. Komisijos atsakymą į 10.1 langelį.

10.1 langelis. DG COMP – Generalinio direktorato lygmeniu nepakankamai atsižvelgiama į politikos tikslą

Komisija pripažįsta, kad naudojant su konkurencija susijusius kiekybinius poveikio rodiklius, o ne bendresnius, pvz., BVP augimo rodiklius, iš esmės metodiškai sunku parodyti, kaip konkurencijos politika padeda įgyvendinti strategiją „Europa 2020“. Šio bendrojo tikslo ir Komisijos vykdymo užtikrinimo veiksmų bei politikos iniciatyvų sąsaja paaiškinta 2012 m. metinės veiklos ataskaitos (MVA) 4 ir 5 puslapiuose.

Siekdamas pagal Komisijos vidaus gaires susieti savo politiką su Europos Komisijos politika, DG COMP nustatė bendrąjį tikslą „Remti augimą, darbo vietų kūrimą ir konkurencingumą“.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.11. Valdymo planuose nėra aiškiai nustatyta, kaip planuota veikla kiekviename valdymo lygmenyje bus prisidėta prie nustatytų tikslų įgyvendinimo, atsižvelgiant į skirtus išteklius ir nustatytą riziką. Tai turi neigiamą poveikį ataskaitų dėl politinių rezultatų MVA 1 dalyje teikimo naudingumui. Tokie tikslai gali būti svarbūs atsižvelgiant į generalinių direktoratų veiklos politikos sritį, tačiau jie nėra pakankamai pritaikyti, kad būtų užtikrintas jų įgyvendinimo stebėjimas laike (pavyzdžiui, su riboženkliais).

Tik aštuoni iš 52 tikslų atitiko visus SMART kriterijus

10.12. Generalinių direktoratų tikslai turėtų būti aiškiai nustatyti ir prireikus atnaujinami. Jie turėtų būti suformuluoti taip, kad būtų galima stebėti jų įgyvendinimą. Kitaip sakant, tikslai turi būti SMART. Tačiau tik aštuoni iš 52 tikrintų tikslų atitiko visus SMART kriterijus (vienu atveju žr. 10.2 langelį). Nors tikrinti tikslai buvo susiję su generalinių direktoratų veiklos politikos sritimi, dažnai jie nebuvo pakankamai konkretūs, išmatuojami ar į juos nebuvo atsižvelgta laiku.

10.2 langelis. DG MOVE tikslai

SMART tikslas

Vienas iš DG MOVE tikslų yra „iki 2030 m. sukurti pagrindinį transporto tinklą“. Šis tikslas yra konkretus, savalaikis ir svarbus. VP ir MVA šio tikslo išmatuojamumas nurodytas kiekybiškai išmatuojama forma (pavyzdžiui, „iki 2017 m. panaikintos penkios grūstys pagrindiniuose transporto keliuose“).

Ne SMART tikslas

Vienas DG MOVE 2012 m. VP pateiktų konkrečių tikslų yra: „skatinti modernaus miesto mobilumą“. Šis tikslas nėra SMART. Jis taip pat nėra konkretus, nes nėra pateikiama jokia informacija, kokie turi būti padaryti pokyčiai, jis nėra išmatuojamas ar savalaikis.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.11. Komisija svarsto, kaip valdymo planuose būtų galima geriau nurodyti tarnybų vykdomų veiksmų ir numatytų rezultatų bei poveikio sąsajas. Komisija mano, kad, norint sudaryti sąlygas tinkamai stebėti tikslų siekimo pažangą, pakanka įvykdyti SMART kriterijus. Be to, poveikį ir rezultatus dažnai galima įvertinti tik iš daugiametės perspektyvos.

10.12. Vertinant SMART kriterijų įvykdymą reikėtų analizuoti visą valdymo plane pateiktą informaciją.

Komisija pripažįsta, kad veiklos ataskaitose daugiausia dėmesio reikėtų skirti tikriesiems suinteresuotųjų subjektų poreikiams ir jos turėtų būti pakankamai lanksčios, kad jose atsiskleistų tarnybų veiklos įvairovė.

10.2 langelis. DG MOVE tikslai

Ne SMART tikslas

Judumo mieste tikslas bus laikomas pasiektu, jei iki 2015 m. CIVITAS forumo nariais taps 250–270 miestų. Taigi skaitytojui pateikiama visa reikiama informacija ir tikslą iš esmės galima laikyti konkrečiu, išmatuojamu, pasiekiamu, realiu ir per nustatytą laiką įvykdytinu, t. y. SMART (angl. Specific, Measurable, Achievable, Relevant ir Timed).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.13. Riboženkliai suteikia galimybę patikrinti, ar siekiama ilgalaikio tikslo. Ilgalaikiai tikslai turėtų būti susiję su vidutinės trukmės ar metiniais riboženkliais. Savo 2012 m. VP DG MARE nustatė du riboženklus, kurie jau buvo pasiekti 2011 m. Kitų DG MARE naudotų riboženklių atveju jų svarba atsižvelgiant į susijusių tikslų pasiekimą nebuvo akivaizdi. Savo 2012 m. VP DG MOVE naudojo keturis riboženklus ilgalaikiams tikslams (2020 ir 2050 m.). Tačiau vienas šių tikslų, kuris buvo susijęs su 2012 m. nustatytu riboženkliais, nebuvo pateiktas 2012 m. MVA, visiškai nepaaiškinus, kodėl tai nebuvo padaryta.

Būtina patobulinti veiklos rezultatų stebėjimo rodiklius

10.14. Rodiklių pasirinkimas turėtų būti grindžiamas atsižvelgiant į tam tikrus požymius, pavyzdžiui, svarbą, išmatuojamumą bei savalaikių ir patikimų veiklos rezultatų duomenų turėjimą. Šie rodikliai, kiek įmanoma, turėtų būti nustatyti remiantis „RACER“ kriterijais⁽¹⁴⁾. Rodikliai, kuriais vertinami rezultatai, kurie generaliniams direktoratams turi ribotą poveikį, turėtų būti naudojami su kitais, tiesiogiai generalinių direktoratų veiklą vertinančiais rodikliais.

10.15. Visi trys GD turi bent vieną veiklos rezultatų rodiklį kiekvienam tikslui, skirtą vadovybei stebėti, vertinti ir teikti rezultatų ataskaitas. Išnagrinėjus 15 rodiklių (po penkis iš kiekvieno GD), buvo nustatyta, kad aštuoni atitiko visus RACER kriterijus. Be to, Audito Rūmai nustatė šiuos trūkumus (žr. 10.3 langelį):

- a) generaliniai direktoratai negalėjo daryti jokios įtakos kai kuriems rodikliams (DG MARE, DG MOVE);
- b) kai kurių rodiklių atveju trūko svarbios informacijos (DG COMP), kiekybinio tikslo (DG MARE ir DG COMP) arba, jei kiekybinis tikslas buvo, jis negalėjo būti išmatuotas (DG MARE);
- c) rodiklių su tikslais atveju buvo neaiškus rodiklio ir tikslo ryšys arba tikslas nebuvo reikšmingas (DG MARE ir DG MOVE).

⁽¹⁴⁾ Svarbus, priimtinas, patikimas, paprastas ir tvirtas, Komisijos vidaus kontrolės standartas, susijęs su tikslais ir veiklos rodikliais (5 VKS).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.13. Nustatčius orientyrus sudaroma tik galimybė patikrinti, kokia pažanga įgyvendinant veiksmus, kurių imtasi, buvo padaryta siekiant ilgalaikio tikslo, ir taip sužinoti, ar pažanga yra tokia, kokia planuota.

Dėl DG MOVE pasakytina, kad jo 2012 m. VP buvo nustatytas su poveikio rodikliu „Atsinaujinančiosios energijos transporto sektoriuje dalis“ susijęs ilgalaikis (2020 m.) tikslas ir 2010 m. orientyras. Tačiau nuo 2012 m. sausio 1 d. buvo panaikinti teisės aktai, kuriais buvo pagrįstas šis orientyras, todėl 2012 m. metinėje veiklos ataskaitoje atitinkamas rodiklis nebuvo nurodomas. Komisija sutinka, kad būtų buvę naudinga 2012 m. MVA paaiškinti, kodėl 2012 m. VP nustatytas 2010 m. orientyras nebuvo nurodytas 2012 m. MVA.

10.14. Rodikliai turėtų būti tinkami tiems tikslams, su kuriais jie susiję. Jei tikslai yra orientuoti į poveikį arba rezultatą, rodikliai, pagal kuriuos vertinami tik tiesioginiai GD rezultatai, yra pernelyg siauri, kad būtų galima tinkamai stebėti pažangą siekiant tų tikslų. Komisija mano, kad, atsižvelgiant į įvairią jos veiklą, būtų pernelyg siaura ir netinkama taikyti tik tuos rodiklius, pagal kuriuos vertinami tiesioginiai GD rezultatai.

10.15. Komisija mano, kad pateiktais rodikliais apskritai suteikiama naudingos informacijos apie pažangą siekiant Komisijos bendrųjų politikos tikslų, taip pat veiklos rezultatų stebėsenai naudingos informacijos.

- a) Komisija mano, kad rodikliai yra svarbi informacija bendraujant su išorės suinteresuotaisiais subjektais ir nurodant bendrąsias Komisijos politinių iniciatyvų ir sprendimų gaires. Tiesioginį politinės iniciatyvos poveikį siekiant tikslo dažnai galima vertinti tik vidutinės trukmės arba ilgesnio laikotarpio požiūriu.
- b) Žr. atsakymą į 10.3 langelį.
- c) Komisija mano, kad pateikti rodikliai yra naudingi. Vis dėlto ji sutinka, kad informaciją apie tikslų pasiekimą pagal šiuos konkrečius rodiklius reikėtų geriau paaiškinti, ir ateityje stengsis pateikti aiškesnę informaciją (taip pat žr. atsakymą į 10.3 langelį).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.3 langelis. Rodiklių pavyzdžiai

DG MARE – GD nekontroliuojami rodikliai

Yra rodiklių, kuriems DG MARE negali daryti įtakos, kadangi jie yra pagrįsti tarptautinės prekybos derybų rezultatais. DG MARE pateikia pastabą, kad jis nekontroliuoja šių derybų pabaigos.

DG COMP – nepateikiama svarbi informacija

Konkretus tikslas „kitų nei karteliai įmonių žalingiausios antikonkurencinės praktikos veiksmingas aptikimas, sankcionavimas, atgrasymas ir trūkumų ištaisymas“ yra matuojamas vienu rezultatų rodikliu „kriterijus, skirtas įvertinti (matomą) naudą, kurią klientas gauna iš Komisijos sprendimų, kurie draudžia kitą nei kartelių antikonkurencinę praktiką, ir iš Komisijos sprendimų, kuriais siekiama privalomų įmonių priimtų įsipareigojimų.“ Šis rodiklis apibrėžtas remiantis DG COMP naudojama skaičiavimo metodika, skirta kiekybiškai įvertinti nustatytą vartotojo naudą. Tačiau pats DG COMP nurodo, kad šiuo rodikliu nematuojama su tikslo pasiekimu susijusi pažanga. Taigi, tikslas neturi rodiklio.

DG MOVE – sunkumai pateikiant ir interpretuojant savo rezultatus

Bendrajam tikslui „modernizuoti transporto infrastruktūrą ir jos pažangų finansavimą“ DG MOVE vienas nustatytų poveikio rodiklių yra „(vidutinio) kelionės laiko sutrumpinimas 30 TEN-T prioritetinių projektų, pagerinus ES lėšomis finansuojamą infrastruktūrą“. Iki 2020 m. šį laiką siekiama sutrumpinti 20 % (palyginti su 2011 m.). Poveikis gyventojams nustatytas kiekybine forma kaip sutrumpintas kelionės laikas. Tačiau dėl to, kaip ši žinoma informacija pateikta 2012 m. MVA, atsiranda painumo. Dabartinė su šiuo rodikliu susijusi informacija yra pateikta taip: „Sent Peltenas–Viena: 40 min; Žemesnis Ino slėnis: 15 min; Barselona–Prancūzija: 1 h 40 min“. Neaišku, ar tai yra jau pasiektas sutrumpintas vidutinis kelionės laikas 2012 m., ar sutrumpinto vidutinio kelionės laiko tikslas 2020 m. Nėra informacijos, ar buvo pasiektas 20 % sumažinimo tikslas. Be to, pateiktos tik trys vertės iš 30. Kadangi nėra papildomo paaiškinimo, negalima nustatyti, ar gerai atliekamas tikslo stebėjimas atsižvelgiant į rodiklį.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.3 langelis. Rodiklių pavyzdžiai

DG MARE – GD nekontroliuojami rodikliai

Tarptautinės prekybos derybų rodiklis pagal BSVS 1102 yra svarbus vertinant pažangą siekiant konkretaus susijusio tikslo, nes juo nurodomas GD darbo rezultatas.

Atsakomybės nepriėmimas įtrauktas pagal centrinių tarnybų parengtų galiojančių instrukcijų dėl 2012 m. valdymo plano 4 dalį.

DG COMP – nepateikiama svarbi informacija

Komisija pripažįsta, kad šiuo metu DG COMP nėra parengęs rodiklio (išskyrus kartelių atvejus), kurį būtų galima taikyti vertinant įmonių antikonkurencinę praktiką. Jis nenumatytas dėl sudėtingo skaičiavimo, nes tokie atvejai, palyginti su vienodesniais, pvz., horizontaliųjų susijungimų arba kartelių, atvejais, kai skaičiavimas mažiau sudėtingas, yra labai skirtingi ir tokiam sudėtingesniai skaičiavimui reikia daugiau išteklių (sąnaudos – nauda).

DG MOVE – kelionės laiko sutrumpinimo rodiklis

Komisija mano, kad kelionės laiko sutrumpinimo rodiklis yra labai svarbus ir pirmiausia naudingas vertinant, ar pasiektas transporto infrastruktūros modernizavimo tikslas. Vis dėlto ji pripažįsta, kad pažanga siekiant tikslo sutrumpinti su 30 TEN-T prioritetiniais projektais (PP) susijusį kelionės laiką galėjo būti nurodyta aiškiau, ir ateityje stengsis pateikti aiškesnę informaciją.

Taikant ES bendrai finansuojamas priemones kelionės laikas nurodytų trijų prioritetinių projektų atkarpose 2012 m. sutrumpintas 20–60 %. Kadangi su kitomis atkarpomis susijusios intervencijos bus vykdomos iki 2020 m., Komisija tikisi, kad taip pat bus pasiekti pavieniai visų šių prioritetinių projektų atkarpų ir kitų prioritetinių projektų tikslai.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Vertinimai nebuvo naudingas įrodymų šaltinis, pagrindžiant ataskaitas dėl politinių rezultatų metinėse veiklos ataskaitose

10.16. Pagal taikomas Komisijos instrukcijas vertinimai ir su vertinimu susiję tyrimai turėtų būti informacijos apie rezultatus ir poveikį šaltinis. Visi trys GD pateikia tam tikros informacijos apie vertinimus jų 2012 m. MVA 1-oje dalyje. Tačiau ši informacija buvo trumpa arba pateikta išnašose. Patikrinus visų trijų tikrintų generalinių direktoratų 2012 m. ar anksčiau baigtus vertinimus paaiškėjo, kad jų, kaip informacijos šaltinio apie rezultatus ir poveikį, vertė buvo ribota. Tai didžia dalimi susiję su tuo, kad vertinimai buvo skirti veiklos klausimams, o ne rezultatams, arba Komisija turėjo abejonių dėl iš valstybių narių institucijų gautos informacijos kokybės.

10.16. Komisija atkreipė dėmesį į Audito Rūmų nustatytą faktą, kad atliekant Audito Rūmų nagrinėtus vertinimus dėmesys buvo sutelktas į veiklos klausimus, o ne į veiklos rezultatus. Komisija pritaria nuomonei, kad vertinimai turėtų būti informacijos apie rezultatus ir poveikį šaltinis, ir pripažįsta, kad atliekant vertinimus dėmesys gali būti sutelkiamas į skirtingus dalykus, priklausomai nuo vertinamos programos įgyvendinimo etapo. Komisija nurodo Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 318 straipsnyje minimą vertinimo ataskaitą, kurioje su visomis DFP biudžeto išlaidų kategorijomis susiję rezultatai pateikiami dvejopai: neseniai pradėtų įgyvendinti programų atveju pateikiama su veiklos klausimais susijusi informacija, o programų, kurių įgyvendinimas įsibėgėjęs, atveju – informacija apie tų programų poveikį, veiksmingumą ir ES pridėtinę vertę.

Atlikdama vertinimus Komisija skirs daugiau dėmesio su veiklos rezultatais susijusiems aspektams ir teiks daugiau reikiamos atitinkamos informacijos metinėse veiklos ataskaitose. Komisija atkreipia dėmesį į vertinimų, kurie jau yra naudingos informacijos apie politinius rezultatus šaltinis, pavyzdžius.

Komisija mano pastaraisiais metais padariusi didelę pažangą informacijos apie politinius rezultatus teikimo srityje ir laikosi nuomonės, kad generalinių direktoratų metinėse veiklos ataskaitose pateikiama daugybė naudingos informacijos apie politikos tikslus, pasiektus rezultatus ir jų poveikį visuomenei.

Komisija šiuo metu rengia stipresnę ir nuoseklesnę veiklos rezultatų stebėjimo, vertinimo ir atitinkamų ataskaitų teikimo sistemą, kuri galios kitos DFP ES finansinėms programoms. Į 318 straipsnyje nurodytą ataskaitą 2012 m. įeina veiksmų planas. Komisija primena, kad informacija ir vertinimai, kuriuos Komisija kasmet galės pateikti metinėse veiklos ataskaitose ir visose kitose ataskaitose kitos DFP laikotarpiu, labai priklausys nuo teisės aktuose, kuriuos turi priimti Parlamentas ir Taryba, kad būtų nustatytas tvirtesnis naujų finansinių programų pagrindas, išdėstytų su veiklos rezultatais susijusių nuostatų.

Plėtojamas veiklos rezultatų valdymas ir ataskaitų rengimas, buvo imtasi tam tikrų taisomųjų veiksmų, tačiau dar per anksti vertinti jų rezultatus

10.17. Generalinis sekretoriatas ir DG Budget atlieka pagrindinę funkciją, teikiant metines instrukcijas dėl metinių veiklos ataskaitų struktūros ir turinio. Be to, jie vykdo įvairių GD parengtų metinių veiklos ataskaitų pagrindinę kokybės valdymo funkciją (pagalbos ir stebėjimo). Į kokybės kontrolės procesą pirmą kartą 2012 m. buvo įtrauktos diskusijos apie visų generalinių direktoratų metinių veiklos ataskaitų 1 dalies projektus su generaliniu sekretoriatu ir DG Budget.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.18. Atlikusi metinių veiklos ataskaitų proceso auditą, VAT padarė išvadą, kad procesas visų pirma buvo susijęs su teisėtumu ir tvarkingumu, tačiau nepakankamai atsižvelgiama į politinių rezultatų ekonomiškumą, efektyvumą ir veiksmingumą. Remiantis šiuo auditu Komisija 2013 m. kovo mėn. parengė veiksmų planą, skirtą atsižvelgti į pagrindinius nustatytus faktus, taip pat apimant galiojančių instrukcijų peržiūrą.

10.19. Atsižvelgdama į DFP derybas Komisija pasiūlė bendrą veiklos rezultatų pagrindą Komisijai ir nacionalinėms institucijoms, pagrįstą bendrai patvirtintais išdirbių ir rezultatų rodikliais.

2 DALIS. PASIEKTAIS REZULTATAIS PAGRĮSTA SĄJUNGOS FINANSŲ VERTINIMO ATASKAITA

10.20. 2012 m. lapkričio mėn. Komisija paskelbė savo antrąją pasiektais rezultatais pagrįstą Sąjungos finansų vertinimo ataskaitą, o 2013 m. birželio mėn. – savo trečiąją ataskaitą (vertinimo ataskaitą)⁽¹⁵⁾. Sutartyje reikalaujama, kad Komisija tokią ataskaitą parengtų ir kad ši ataskaita prisidėtų prie įrodymų, kuriais remdamasis Parlamentą kasmet suteikia Komisijai biudžeto įvykdymo patvirtinimą⁽¹⁶⁾.

10.21. Savo pastabose⁽¹⁷⁾ dėl antrosios vertinimo ataskaitos Audito Rūmai nurodė pagerėjimą, susijusį su platesne apimtimi, palyginti su pirmąja vertinimo ataskaita ir pažymėjo, kad ataskaitoje yra kelios nuorodos, susijusios su programų veiksmingumu ir efektyvumu. Tačiau vertinimo ataskaitoje nebuvo pakankamų, svarbių ir patikimų įrodymų apie Sąjungos politinius rezultatus ir todėl ji nėra tinkama jos numatytam naudojimui biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūroje.

10.22. Palyginti su pirma ir antra vertinimo ataskaitomis, trečiojoje matomi kai kurie patobulinimai, kadangi joje labiau remiamasi didesniu informacijos šaltinių skaičiumi, o ne vien tik vertinimo ataskaitomis, pavyzdžiui, Audito Rūmų specialiosiomis ataskaitomis ir Komisijos vidaus audito tarnybos rekomendacijomis, bei nurodomos kai kurios tobulintinos sritys. Audito Rūmai palankiai vertina šiuos patobulinius. Tačiau vertinimo ataskaita vis dar nėra tinkama jos numatytam naudojimui.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.18. Komisija persvarstys galiojančias instrukcijas dėl metinių veiklos ataskaitų rengimo. Taip bus užtikrinama, kad būtų atsižvelgiama į politinių rezultatų ekonomiškumą, efektyvumą ir veiksmingumą.

10.21. Svarstydamą šį klausimą su biudžeto įvykdymą tvirtinančia institucija Komisija dar kartą patvirtina ketinanti ateityje ir toliau tobulinti šią ataskaitą.

Komisija taip pat patvirtina, kad tai bus įmanoma padaryti tik pagal naująją veiklos rezultatų sistemą, pagrįstą teisiniais kitos DFP pagrindais.

Rengiant šių metų vertinimo ataskaitą, kiek tai buvo įmanoma pagal dabartinę 2007–2013 m. DFP sistemą, buvo atsižvelgta į Audito Rūmų iki tol pateiktus nurodymus. Ši ataskaita priimta 2013 m. birželio 26 d.

10.22. Komisija džiaugiasi palankia Audito Rūmų reakcija į vertinimo ataskaitos patobulinius. Kartu Komisija mano, kad teikti vertinimo ataskaitoje pakankamą, aktualią ir patikimą informaciją, įrodančią ES politinius rezultatus, kitaip tariant, rengti tokią ataskaitą, kurią Audito Rūmai laikytų tinkama naudoti pagal paskirtį atliekant biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą, bus įmanoma pradėti tik DFP laikotarpio pabaigoje, kai pasirodys pirmieji programų poveikio ženklai.

⁽¹⁵⁾ Antroji vertinimo ataskaita COM(2012) 675 final; trečioji vertinimo ataskaita COM(2013) 461 final.

⁽¹⁶⁾ SESV 318 ir 319 straipsniai.

⁽¹⁷⁾ Audito Rūmų pirmininko raštas Komisijos pirmininkui: „Europos Audito Rūmų atsakymas į Komisijos antrąją 318 straipsnio vertinimo ataskaitą“, 2012 12 21. (<http://eca.europa.eu/portal/page/portal/publications/auditreportsandopinions/Otherauditdocuments>).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.23. Audito Rūmai pažymi, kad Komisija laikosi savo išsipareigojimo 2014 m. pateikti naują veiklos rezultatų ataskaitų rengimo pagrindą ir pabrėžia jau taikytas iniciatyvas, siekiant stiprinti veiklos rezultatų ataskaitų rengimą Komisijos tarnybose. Be to, Komisija planuoja:

- a) gerinti informacijos apie veiklos rezultatus teikimą jos generalinių direktoratų metinėse veiklos ataskaitose;
- b) labiau susieti metinius valdymo planus ir metines veiklos ataskaitas bei 318 straipsnio ir vertinimo ataskaitą;
- c) vertinimo ataskaitą priimti su apibendrinamąja ataskaita.

10.24. Trečioji vertinimo ataskaita pateikiama su veiksmų planu, skirtu parengti 318 straipsnio vertinimo ataskaitą. Audito Rūmai pripažįsta, kad tai yra teigiamas žingsnis. Tačiau neaišku, kokie veiksmai bus vykdomi praktikoje. Visų pirma plane nėra apibrėžtos atskiros atsakomybės sritys arba minėtų veiksmų baigimo datos. Audito Rūmai stebės ir praneš apie tai, kaip Komisijai sekasi įgyvendinti veiksmų planą ir atlikti žadėtus patobulinimus, susijusius su būsimois vertinimo ataskaitomis.

3 DALIS. AUDITO RŪMŲ ATLIKTŲ VEIKLOS AUDITŲ REZULTATAI

Įvadas

10.25. Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose nagrinėjama, ar Europos Sąjungos išlaidoms yra taikomi patikimo finansų valdymo principai (10.2 dalis). Audito Rūmai pasirenka savo specialiųjų ataskaitų temas (konkrečias biudžeto sritis ar valdymo temas) taip, kad galėtų daryti maksimalų poveikį, remdamiesi įvairiais kriterijais, kaip antai susijusių pajamų ar išlaidų lygiu (reikšmingumas), rizika patikimam finansų valdymui ir suinteresuotojo subjekto interesu. 2012 m. Audito Rūmai priėmė ⁽¹⁸⁾ 25 specialiąsias ataskaitas, kurios išvardytos **10.1 priede**.

10.26. Šioje dalyje Audito Rūmai nagrinėja, ko galima būtų pasimokyti iš jų 2012 m. specialiųjų ataskaitų. Audito Rūmai prioritetą skiria trims temoms, kurios yra svarbios siekiant norimų rezultatų ir kitos kartos išlaidų programų poveikio: SMART tikslams ir tinkamiems programų rodikliams, patikimiems ir savalaikiams duomenims apie programų veiklos rezultatus ir ES finansuotų projektų tvarumą.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.23. Atsižvelgdama į naujos kartos išlaidų programas pagal 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą, Komisija nurodys savo tarnyboms 2014 m. valdymo planuose atspindėti šių programų veiklos rezultatų sistemą. Taip bus užtikrinta galimybė į 2015 m. kovo mėn. pateiksimas metines veiklos ataskaitas įtraukti veiklos rezultatų ataskaitas. Be to, generalinių direktoratų metinės veiklos ataskaitos bus glaudžiau susietos su pagal SESV 318 straipsnį rengiamomis vertinimo ataskaitomis.

10.24. Komisija džiaugiasi, kad Audito Rūmai pripažįsta veiksmų planą tinkamu žingsniu į priekį. Komisija primena, kad šių metų ataskaitoje buvo nurodyta, kad veiksmų planas išlieka negalutinis iki tol, kol bus priimti teisės aktai, kuriais bus nustatytas tvirtesnis kitos DFP finansinių programų pagrindas. Todėl jame ir nėra nurodytos konkrečios individualios pareigos ir vykdymo terminai.

⁽¹⁸⁾ Priimtas reiškia patvirtintas skelbti.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.27. Šios temos taip pat, vienaip ar kitaip, atsispindi kituose neseniai skelbtuose Audito Rūmų leidiniuose⁽¹⁹⁾. Kaip Audito Rūmai buvo pabrėžę anksčiau ir siekiant nustatyti, ar Europos Sąjungos išlaidomis pasiekta norimų rezultatų ir poveikio, reikia, kad Komisija iš naujo apgalvotų savo ataskaitų rengimo ir atskaitomybės sistemas ateinančiu programavimo laikotarpiu ir atkreiptų dėmesį ne tik į atitiktį taisyklėms, bet taip pat ir į rezultatus ir išdirbius (rezultatus ir poveikį). SMART tikslai ir tinkami rodikliai bei patikima ir savalaikė informacija yra pagrindiniai šios ataskaitų teikimo ir atskaitomybės sistemos elementai.

SMART tikslų ir atitinkamų veiklos rodiklių taikymas išlaidų programose nėra nuoseklus

10.28. Pagal Finansinį reglamentą reikalaujama, kad SMART tikslų, nustatytų visiems su biudžetu susijusiems veiklos sektoriams, stebėjimas būtų vykdomas pasitelkiant veiklos rodiklius⁽²⁰⁾. Tai suteiktų galimybę Komisijai ir valstybėms narėms įvertinti ne tik pabaigoje, bet taip pat ir pagrindiniuose tarpiniuose etapuose, ar buvo pasiekti nustatyti tikslai ir ar galima tikėtis numatyto poveikio.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.27. Komisija sutinka, kad jos valdymo sistemos turėtų būti tinkamai parengtos pasiektiems ES išlaidų tikslams ir rezultatams vertinti ir kad siekiant gauti patikimą informaciją, kuria būtų galima naudotis teikiant rezultatų ataskaitas, reikėtų taikyti tinkamas tolesnių veiksmų ir kontrolės sistemas.

Pagal būsimą 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą (DFP) Komisija plėtoja vidaus valdymo sistemą, ypatingą dėmesį skirdama išlaidų programų papildomai vertei ES, efektyvumui, veiksmingumui ir bendram poveikiui ekonomikai ir visuomenei. Taikydama teisėkūros institucijos nustatytus ateinančio programavimo laikotarpio tikslus, rodiklius, stebėsenos ir vertinimo sistemas, Komisija sukurs naują veiklos rezultatų kultūrą; kartu bus sukurtas ir aiškus Komisijos veiklos rezultatų metinių ataskaitų pagrindas.

Komisija į pasiūlymus dėl naujų programų pagal DFP jau įtraukė kelis aspektus, kuriais siekiama sukurti stipresnę veiklos rezultatų sistemą, kurioje daugiau dėmesio būtų skiriama efektyvumui ir veiksmingumui siekiant įvairių finansinių programų bendrųjų tikslų. Ši veiklos rezultatų sistema turės įtakos esamoms vidaus valdymo priemonėms.

⁽¹⁹⁾ Nuomonė Nr. 4/2012 dėl Komisijos pateiktos pasiektais rezultatais pagrįstos Sąjungos finansų vertinimo ataskaitos, kurią ji privalo parengti pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 318 straipsnį (<http://eca.europa.eu>). Taip pat žr. Nuomonę Nr. 7/2011 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniai fondai, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondai, kurių veiklos gairės pateiktos Bendroje strateginėje programoje, bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, pasiūlymo ir Nr. 1/2012 dėl kai kurių pasiūlymų dėl reglamentų, susijusių su bendra žemės ūkio politika 2014–2020 m., 2010 finansinių metų metinės ataskaitos 8.54 dalį ir Europos Audito Rūmų atsakymą į Komisijos antrąją 318 straipsnio vertinimo ataskaitą.

⁽²⁰⁾ Finansinio reglamento 30 straipsnio 3 dalis.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.29. Savo specialiojoje ataskaitoje dėl trečiųjų šalių piliečių integracijos Audito Rūmai nurodė, kad Komisija įrodė, jog galima nustatyti su remiamų veiksmų išdirbiais ir išdavomis susijusius rodiklius⁽²¹⁾. Tikrintų institucijų valstybėse narėse buvo prašoma įtraukti kiekybiškai įvertinamus išdirbius. Tačiau išmatuojami tikslai buvo apibrėžti tik maždaug pusėje nagrinėtų veiksmų, o daugeliu atvejų šie tikslai buvo susiję su projektų ar dalyvių skaičiumi, o ne su konkrečiais aspektais, pavyzdžiui, sėkmės lygiu įgyjant kvalifikaciją. Audito Rūmai padarė išvadą, kad nors Komisija pateikė išsamias gaires dėl rodiklių, keturiose iš penkių valstybių narių buvo reikšmingų trūkumų, susijusių su SMART tikslų įtraukimu į programas, nustatant tinkamas informacines duomenų rinkimo sistemas ir (arba) teikiant ataskaitas dėl tikslų pasiekimo. Todėl sumažėjo valstybių narių ir Komisijos gebėjimas stebėti programas ir vykdyti jų priežiūrą.

10.30. Specialioji ataskaita dėl vyno rinkos reformos parodė, kad, nepaisant griežtų informacijos teikimo reikalavimų ir to, kad Komisija iš valstybių narių gauna daug informacijos apie įvairių priemonių įgyvendinimą, Komisijos vykdomos priežiūros funkcija, kuri turėtų apimti vertinimą, ar vykdančią reformą pasiekti jos tikslai, buvo ribota, kadangi trūksta pagrindinių veiklos rodiklių⁽²²⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.29. Pagal Europos fondo trečiųjų šalių piliečių integracijai nuostatas Komisija taiko įvairias nacionalinių programų stebėsenos priemones, pvz., reguliary bendravimą su valstybėmis narėmis ir tarpines bei galutines įgyvendinimo ataskaitas. Be to, valstybės narės, remdamosi Komisijos nustatytais rodikliais, projektų lygmeniu suderintais su pačių valstybių narių rodikliais, pateikė 2007–2010 m. laikotarpį apimančias nacionalines vertinimo ataskaitas. Taikant šiuos bendruosius rodiklius turėtų būti pasiekti svarbūs nacionalinio ir Europos lygmens rezultatai. 2011 m. lapkričio 15 d. pasiūlyme dėl reglamento, kuriuo įsteigiamas Prieglobsčio ir migracijos fondas (COM(2011) 751), Komisija pasiūlė taikyti bendrus privalomus rodiklius, pagal kuriuos būtų galima veiksmingai vertinti ir valdyti nacionalines programas. Jie jau aptariami su kartu dalyvaujančiomis valstybėmis narėmis, pirmiausia dėl to, kad reikėtų apriboti jų skaičių, jie taip pat turėtų atitikti SMART kriterijus, juos reikėtų susieti su tikrove ir juos taikant turėtų būti gaunami patikimi duomenys.

10.30. Ar 2008 m. vyno reforma atitinka tikslą, Komisija vertina remdamasi šiais aspektais;

1) periodinis vyno rinkos padėties vertinimas:

a. jis pagrįstas reglamentuose (EB) Nr. 555/2008 ir (EB) Nr. 436/2009 nurodytais pagrindiniais rodikliais;

2) periodinis valstybių narių įgyvendinamos vyno politikos vertinimas, pvz.:

a. 2012 m. atliktas reformos įgyvendinimo tyrimas, po kurio pateikta esminė ir išsami įvairių bendrojo vyno rinkos organizavimo analizė;

b. kalbant apie nacionalines programas, pakeistas Reglamentas (EB) Nr. 555/2008, o 2013 m. DG AGRI, siekdamas paaiškinti ir konkrečiai nurodyti, kaip tos priemonės turi būti įgyvendinamos nacionaliniu lygmeniu, atitinkamai patvirtino dvi gaires; šiose gairėse valstybėms narėms rekomenduojama taikyti pagrindinius rodiklius (pvz., atrankos kriterijus, vertinimo kriterijus, poveikio rodiklius ir pan.); vertindamas politiką, šiuos rodiklius taiko ir DG AGRI;

⁽²¹⁾ Specialioji ataskaita Nr. 22/2012 „Ar Europos integracijos fondas ir Europos pabėgėlių fondas veiksmingai prisideda prie trečiųjų šalių piliečių integracijos?“, 20, 24, 25 ir 79 dalys.

⁽²²⁾ Specialioji ataskaita Nr. 7/2012 „Vyno rinkos bendro organizavimo reforma: pasiekta pažanga“, 50 ir 57 dalys.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.31. Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje dėl iš ERPF bendrai finansuotų finansinių priemonių pabrėžiama, kad standartinės ERPF sanglaudos politikos stebėjimo priemonės yra netinkamos ar nepritaikytos finansinėms priemonėms. Audito Rūmai padarė išvadą, kad stebėjimo ir informacinės sistemos, jeigu tokios egzistavo, buvo nepritaikytos teikti informaciją apie patikimą fondų finansų valdymą ir jį stebėti ⁽²³⁾.

Veiklos rezultatų duomenų aktualumo, patikimumo ir savalaikiškumo trūkumai

10.32. Tikslų pasiekimo matavimas ir vertinimas yra reikšmingas tik tuomet, jei yra pagrįstas aktualia, patikima ir savalaikė informacija. Kurdamą tvirtą veiklos rezultatų valdymo ir ataskaitų apie juos teikimo sistemą, Komisija ypatingą dėmesį turėtų skirti veiklos rezultatų duomenų, kuriuos ji turi ar gauna iš valstybių narių ir trečiųjų šalių, patikimumui ir savalaikiškumui. Keliose 2012 m. Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose buvo pateikti duomenų kokybės trūkumų pavyzdžiai. Keli pavyzdžiai pateikti tolesnėse dalyse.

3) platesni vertinimai vyno klausimais:

- a. 2012 m. surinktais duomenimis DG AGRI taip pat rėmėsi rengdamas 2012 m. ataskaitą Tarybai ir Parlamentui; jis juos derino su kitais valstybių narių nustatytais su nacionalinėmis paramos programomis ir vynmedžių išnaikinimo schema susijusiais rodikliais;
- b. šiuo metu DG AGRI pradeda naują ES vynu konkurencingumo vertinimą, kuris turėtų būti baigtas iki 2014 m. pabaigos; konkursui pateiktame pasiūlyme nustatyti aiškūs šio būsimo vertinimo rodikliai;
- c. DG AGRI atlieka dar vieną saugomų kilmės vietos ir geografinių nuorodų papildomos vertės vertinimą; šio vertinimo rodikliai taip pat aiškūs.

10.31. 2011 m. gruodžio mėn. padarytu Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 pakeitimu nustatyta valstybių narių prievolė teikti oficialias ataskaitas apie finansines priemones. 2012 m. Komisija, atsižvelgdama į šią prievolę, parengė apibendrinamąją ataskaitą, o Komisijos tarnybos taip pat parengė valdymo institucijoms skirtas išsamias ataskaitų teikimo gaires. Be to, 2012 m. vasario mėn. Komisija paskelbė tarnybų darbinį dokumentą dėl sanglaudos politikos finansinių priemonių ir, naudodamasi ekspertų vertinimo tinklo paslaugomis, atliko ERPF naudojimo finansinėms priemonėms remti vertinimą. Per kitą programavimo laikotarpį ataskaitų rengimo reikalavimai bus toliau konsoliduojami.

10.32. Tiesioginio valdymo srities programų atžvilgiu Komisija pagal kitų finansavimo programų pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų turėtų galėti užtikrinti laiku pateikiamą ir patikimą informaciją, kurios reikia ataskaitoms apie veiklos rezultatus.

Netiesioginio valdymo programų atžvilgiu Komisija turi pasikliauti valstybių narių ir trečiųjų šalių noru ir gebėjimu teikti tinkamus, per nustatytą laiką surinktus, patikimus ir palyginamus duomenis. Pagal dabartinį teisinį pagrindą neįmanoma teikti tokių apibendrintų visų programų duomenų.

⁽²³⁾ Specialioji ataskaita Nr. 2/2012 „Iš Europos regioninės plėtros fondo bendrai finansuotos MVĮ skirtos finansinės priemonės“, 82 ir 121 dalys.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.33. Atlikę „tikslingo paramos žemės ūkio valdų modernizavimui paskirstymo“ auditą, Audito Rūmai nustatė, kad bendra stebėjimo ir vertinimo sistema – valstybėms narėms ir Komisijai sukurta priemonė – nesuteikia tinkamų duomenų, kuriais galima būtų pasinaudoti atliekant gautų rezultatų su panaudotomis lėšomis stebėjimą. Nustatyti rodikliai neleido stebėti ES prioritetinių tikslų vykdymo pažangos. Nustatyta, kad duomenys buvo mažai patikimi ir neleido palyginti valstybių narių (ir (arba) regionų) ⁽²⁴⁾. Kitoje ataskaitoje Audito Rūmai nustatė reikšmingų trūkumų, susijusių su valstybių narių ataskaitų teikimu, dėl kurių Komisija negalėjo visais atvejais įvertinti, ar valstybių narių pasiekti veiklos rezultatai atitiko ES atliekų tikslus. Nors Komisija tikrino gautų duomenų nuoseklumą, ji nevertino jų patikimumo ⁽²⁵⁾.

10.34. Ataskaitų teikimo sistemų trūkumai taip pat gali turėti neigiamos įtakos informacijos patikimumui. Atlikus bendrosios išorės santykių informacinės sistemos (CRIS) – informacinės sistemos, kurią Komisija įdiegė paremti išorės veiksmų valdymo finansinius ir veikimo aspektus, – auditą buvo nustatyti trūkumai, susiję su duomenų šioje sistemoje vientisumu. Audito Rūmai nustatė įrašų, kuriuose trūko informacijos, ji buvo nepagrįsta arba neatnaujinta. Tai mažino sistemos kaip valdymo priemonės patikimumą, efektyvumą ir veiksmingumą ⁽²⁶⁾.

⁽²⁴⁾ Specialioji ataskaita Nr. 8/2012 „Tikslingas paramos žemės ūkio valdų modernizavimui paskirstymas“, 70 dalis.

⁽²⁵⁾ Specialioji ataskaita Nr. 20/2012 „Ar komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros projektams skirtas struktūrinių priemonių finansavimas veiksmingai padeda valstybėms narėms siekti ES atliekų politikos tikslų?“, 73 dalis.

⁽²⁶⁾ Specialioji ataskaita Nr. 5/2012 „Bendroji išorės santykių informacinė sistema (CRIS)“, 79 dalis.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Dėl pasidalijamojo valdymo programų Komisija teisėkūros institucijai pasiūlė kelis svarbius sistemų rengimo reikalavimus, kad būtų galima po 2013 m. teikti informaciją apie rezultatus pagal būsimus reglamentus. Atsižvelgiant į pasidalijamojo valdymo kompetencijos paskirstymą, atsakomybė už šių sistemų naudojimą išsamiai ir tiksliai informacijai apie rezultatus pateikti tenka valstybėms narėms.

10.33. Komisija mano, kad bendra stebėjimo ir vertinimo sistema yra tinkamas integruotas rodiklių rinkinys, kurį Komisija ir valstybės narės bendrai parengė siekdamos apimti visus politikos tikslus. Pirmą kartą ES įgyvendinta išsami, bet daug pastangų reikalaujanti kaimo plėtros stebėsenos ir vertinimo sistema. Vertinant, ar gerai sprendžiami prioritetiniai ES klausimai, reikia atsižvelgti į visų priemonių derinį.

121 priemonė turėtų būti vertinama atsižvelgiant į tikslą gerinti konkurencingumą. Iš dabartinio patirtinio mokymosi matyti, kad apibrėžti rezultatų rodiklius šioje srityje sunku, todėl Komisija, valstybės narės ir įvairūs suinteresuotieji subjektai dėjo daug pastangų, kad būtų nuolat gerinama metodika, patikimumas ir palyginamumas. Ši patirtis bus taip pat taikoma būsimai stebėsenos ir vertinimo sistemai.

10.34. Šiuos trūkumus stengiamasi pašalinti, bet bendrojoje išorės santykių informacinėje sistemoje (CRIS) finansinės ir (arba) kitokios esminės informacijos netrūksta. Be atliekant CRIS auditą nurodytos pažangos duomenų kokybės klausimais (paskirti duomenų savininkai, sukurta duomenų kokybės grupė ir užtikrintas duomenų kokybės valdymas), neseniai pradėti šie projektai:

- geografinių kodų racionalizavimas,
- CRIS naudotojo sąsajos tobulinimas remiantis kodavimo klaidų analize,
- įvairūs valymo veiksmai atsižvelgiant į atliekant auditą nustatytus faktus, stebėjimo procedūras ir ataskaitų teikimą.

Nurodytieji projektai įtraukti į naujai apibrėžtą duomenų kokybės bendrąjį planą, kuriame nurodyti veiksmai, susiję su duomenų valymu, informacinės sistemos tobulinimu, stebėsenos ir kontrole, naudotojų dokumentais ir mokymu.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.35. Atlikus tiesioginės pagalbos už karves žindenes bei avis ir ožkas auditą taip pat buvo nustatyta, kad daugelyje valstybių narių veiklos rezultatų rodiklių stebėjimas buvo netinkamai vykdomas dėl to, kad trūko *ad hoc* veiklos rezultatų priežiūros sistemos audituotų schemų rezultatams vertinti ir dėl skirtingo terminų „produkcija“ ir „perdirbimo pramonei tiekama žaliava“ aiškinimo kiekvienoje valstybėje narėje. Komisijos vykdomą stebėjimą apsunkino dar ir tai, kad nėra tinkamos priemonės, leidžiančios apžvelgti visą, iš įvairių šaltinių gaunamą tiesioginę paramą. Be to, dėl sparčiai įgyvendinamų pastarųjų metų BŽŪP reformų ne visada buvo galima laiku atlikti tikslius kiekybinius vertinimus ⁽²⁷⁾.

10.36. Nustatyta savalaikiškumo problema teikiant ataskaitas dėl veiklos rezultatų duomenų, atsižvelgiant į stebėjimo duomenų, susijusių su vyresnio amžiaus darbuotojams skirtų Europos socialinio fondo lėšomis, kaupimo ir registravimo trūkumus. Neturint galimybės pasinaudoti patikimais, patikrinamais ir laiku teikiamais duomenimis apie veiklos rezultatus bei įvairių veiksmų įvertinimais, yra sudėtinga padaryti išvadas, paremiančias šiuo metu ir ateityje priimamus sprendimus ⁽²⁸⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.35. Teisės aktų leidėjo nuomone, šias sąvokas būtų galima geriau apibrėžti nacionaliniu lygmeniu.

Komisija yra susidariusi bendrą vaizdą, kaip Europos Sąjungoje taikomos įvairios gyvulininkystės sektoriuose taikomos susietosios paramos priemonės. Valstybės narės privalo periodiškai pranešti Komisijai gyvulių skaičių ir pagal susietąsias išmokas už karves žindenes, avis ir ožkas, susietąsias 68 straipsnio išmokas, taip pat pagal 2004 ir 2007 m. prisijungusiose valstybėse narėse įgyvendintas papildomas nacionalines tiesiogines išmokas (PNTI) sumokėtas sumas. Kalbant apie socialinį, ekonominį schemų poveikį ir jų poveikį aplinkai, Komisija mano, kad tai daugiau ne stebėsenos, bet vertinimo klausimas.

Kalbant apie būsimos reformos sprendimų priėmimo procesą, Komisija savo pasiūlymus grindžia poveikio vertinimu, pagrįstu įvairiais informacijos šaltiniais, pvz., kiekybinėmis analizėmis, kokybine ir kiekybine informacija iš literatūros ir viešųjų konsultacijų vertinimo ataskaitomis.

Komisijos pasiūlyme dėl BŽŪP artėjant 2020 m. numatyta ateityje sukurti bendrą stebėsenos ir vertinimo sistemą siekiant įvertinti bendros žemės ūkio politikos, įskaitant pirmojo ir antrojo ramsčių priemones, veiklos rezultatus.

10.36. Pagal dabartinę ESF reglamentavimo sistemą nustatyta, kad reikia rinkti ne daug išsamesnius tikslinės grupės lygmens, bet prioritetinės krypties lygmens duomenis. Pasiūlymą būtų labai sunku įgyvendinti (pvz., daugelis projektų *de facto* apima daug įvairių tikslinių grupių), juo būtų uždedama didelė našta valstybėms narėms ir naudos gavėjams ir atsirastų daug sąnaudų.

Informaciją apie rezultatus, pirmiausia apie poveikį, galima gauti atliekant vertinimus. Pavyzdžiui, atliekant 2012 m. liepos mėn. baigtą ESF paramos mokymuisi visą gyvenimą vertinimą daug dėmesio, be kita ko, skirta vyresnio amžiaus darbuotojams. Komisija mano, kad tokių vertinimų duomenys labai svarbūs ir kad jais remiantis galima daryti išvadas apie ESF intervencijų veiksmingumą.

Vis dėlto Komisija pripažįsta, kad padėtį galima gerinti. Todėl Komisija siekia kitą 2014–2020 m. programavimo laikotarpį naujuoju teisės aktų rinkiniu šalinti įvairius stebėsenos ir vertinimo trūkumus.

⁽²⁷⁾ Specialioji ataskaita Nr. 11/2012 „Tiesioginė pagalba už karves žindenes bei avis ir ožkas iš dalies įgyvendinant susitarimus pagal bendrosios išmokos schemą“, 63 ir 64 dalys.

⁽²⁸⁾ Specialioji ataskaita Nr. 25/2012 „Ar yra įdiegtos priemonės, leidžiančios stebėti vyresnio amžiaus darbuotojams skirtų Europos socialinio fondo lėšų veiksmingumą?“, 61 dalis.

Kai kuriais atvejais iškilo ES projektų tvarumo rizika

10.37. Idealiu atveju kiekviena viešoji intervencija turėtų būti tvari, t. y. ji neturėtų būti susijusi tik su trumpalaikiais išdirbiais, bet taip pat turėtų ir toliau duoti rezultatų bei turėti poveikį pasibaigus išorės finansavimui. Todėl tvarumas turėtų būti svarbus veiksnys, į kurį būtina atsižvelgti, rengiant programos ir (arba) projekto koncepciją. Reikėtų atsižvelgti į kelis klausimus, pavyzdžiui, finansinį tvarumą, techninį tvarumą ir institucijų gebėjimus bei šių elementų tarpusavio priklausomybę.

10.38. 2012 m. aštuoniose ataskaitose nustatyta tvarumo problema. Penkios iš šių aštuonių ataskaitų buvo susijusios su pagalba, skirta ne ES šalims ir teritorijoms. Kitose trijose ataskaitose nagrinėjamas pagal pasidalijamąjį valdymą finansuotų projektų tvarumas, tokiu būdu įrodant, kad šis klausimas susijęs ne tik su paramos vystymuisi sritimi. Be kita ko, šešiose iš šių aštuonių ataskaitų buvo nustatyta rizika, kad šie projektai gali būti baigti ir kad jie nebeduotų jokios naudos dėl nuolatinio finansavimo nebuvimo ⁽²⁹⁾.

10.39. Pasidalijamojo valdymo atveju valstybių narių institucijos visų pirma yra atsakingos už finansiškai tvarių projektų atranką. Audito Rūmams atlikus ES paramos, skirtos higienos teisės aktams įgyvendinti skerdyklose, auditą, buvo nustatyta, kad projekto tvarumas buvo tikslas, kadangi ne trumpiau kaip penkerius metus po investavimo turėtų būti išsaugotas tikslinis finansuojamų projektų veiklos lygis. Tačiau atlikus auditą kiekvienoje iš penkių audito metu tikrintų valstybių narių taip pat nustatyta atvejų, kai veikla nebuvo vykdoma laikantis minimalaus penkerių metų termino arba kai nepasiektas tikslinis veiklos lygis. Dėl to sumažėjo lėšų, kuriomis siekta sudaryti palankesnes sąlygas laikytis higienos reikalavimų skerdyklose, poveikis ⁽³⁰⁾.

10.39. *Finansuojamų investicijų poveikis naujųjų higienos standartų atitikčiai nagrinėtas aštuonių paramą gaunančių šalių, kurios prie ES prisijungė 2004 m., SAPARD programų ex post vertinimo ataskaitose. Šių vertinimų, atliktų nepriklausomų vertintojų, apibendrinamosios ataskaitos 4.2.1 skyriuje „ES standartų ir Bendrijos teisyno laikymasis“ padaryta išvada: „Higienos, sanitarijos bei veterinarijos sąlygų ir aplinkos srityje svarbiausias poveikis pasiektas.“ Ataskaita paskelbta adresu*

http://ec.europa.eu/agriculture/evaluation/rural-development-reports/index_en.htm.

⁽²⁹⁾ Specialioji ataskaita Nr. 1/2012 „Europos Sąjungos paramos vystymuisi, skirtos aprūpinti maistu, veiksmingumas Užsacharės Afrikoje“, Nr. 6/2012 „Kipro turkų bendruomenei teikiama Europos Sąjungos parama“, Nr. 8/2012 „Tikslingas paramos žemės ūkio valdų modernizavimui paskirstymas“, Nr. 13/2012 „Europos Sąjungos pagalba vystymuisi, teikiant geriamąjį vandenį ir pagrindines sanitarijos priemones Užsachario šalyse“, Nr. 14/2012 „ES higienos teisės aktų įgyvendinimas į ES nuo 2004 m. įstojusių šalių skerdyklose“, Nr. 17/2012 „Europos plėtros fondo (EPF) įnašas į tvaraus kelių tinklo kūrimą Užsachario Afrikoje“, Nr. 18/2012 „Su teisine valstybe susijusi Europos Sąjungos pagalba Kosovui“ ir Nr. 23/2012 „Ar ES struktūrinės priemonės sėkmingai padėjo gaivinti apleistas pramonines ir karines vietas?“

⁽³⁰⁾ Specialioji ataskaita Nr. 14/2012, 48 ir 49 dalys.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.40. Atlikę auditą, susijusį su pagalba vystymuisi, teikiant geriamąjį vandenį ir pagrindines sanitarijos priemones Užsachario šalyse, Audito Rūmai nustatė, kad tikrinti projektai buvo techniškai tvarūs: buvo skatinamas standartinių technologijų ir vietinių medžiagų naudojimas. Tačiau daugelio projektų atveju rezultatai ir nauda gali nebūti ilgalaikiai vertinant iš vidutinės trukmės ir ilgalaikės perspektyvos, nebent būtų užtikrintos su apmokestinimu nesusijusios pajamos. Nepaisant išsamių valdymo procedūrų, Komisija neatsižvelgė į svarbius tvarumo klausimus⁽³¹⁾.

10.41. Atlikę auditą, susijusį su apleistų pramoninių ir karinių vietovių gaivinimu, Audito Rūmai nurodė, kad visi nagrinėti apleistų vietovių gaivinimo projektai turėjo svarbių ypatumų, kuriuos galima laikyti geriausia praktika užtikrinant vietovių tvarumą ir ilgalaikius rezultatus⁽³²⁾. Pavyzdžiui, kai kurių šių vietovių padėtis strategiškai ir jas aptarnauja trijų rūšių transportas (kelių, geležinkelių ir vandens), visos vietovės turėjo pakankamai išvystytą transporto, sanitarijos bei informacinių ir komunikacijos technologijų infrastruktūrą.

10.42. Net jei intervencijos yra finansiškai ir techniškai tvarios, rezultatai gali nebūti ilgalaikiai, jei naudos gavėjai nėra aktyvūs dalyviai ir nesieja savęs su projektu arba kai institucijų gebėjimai yra nepakankami.

10.43. Taikydama pasirengimo narystei pagalbos priemonę ir bendrą saugumo ir gynybos politiką ES teikia pagalbą Kosovui stiprinant teisinę valstybę. Kosovo institucijų politinė parama yra pagrindinė tvarių rezultatų sąlyga. Tačiau klausimas, ar nacionalinės institucijos yra įsipareigojusios teisinės valstybės atžvilgiu, lieka atviras. Teikiant pagalbą pasiektų rezultatų tvarumui apskritai kelia grėsmę netvirta politinė valia, menkas finansinis pajėgumas ir ribota pilietinės visuomenės įtaka⁽³³⁾.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.40. Spręsdama institucinio tvarumo klausimus Komisija remia plataus masto gebėjimų stiprinimo ir mokymo veiklą, kad vandens vartotojų asociacijos ir vietos valdžios institucijos galėtų turėti, valdyti ir naudoti įrenginius; kartais, siekdama padėti kurti tinkamą sektorių politiką ir institucinę sistemą. Komisija, padedama privačiojo sektoriaus, pagal sektorių reformų programas taip pat veikia šalies lygmeniu ir, siekdama teikti ilgalaikę pagalbą vietos suinteresuotiems subjektams, padeda kurti decentralizuotas struktūras.

Siekiant kurti finansiškai stabilų vandens sektorių, reikia nustatyti tinkamą tarifų, pervedimų ir mokesčių pusiausvyrą. Daugelio šalių veiklos sąnaudų negalima padengti vien tarifais. Tai taikytina Europai, bet dar labiau Užsachario šalims, kuriose projektai dažniausiai skirti pažeidžiamiausioms labai ribotas mokėjimo galimybes turinčioms visuomenės grupėms. Todėl Komisija remia socialinių tarifų plėtojimą, kartu, vykdant sektoriaus dialogą su lengvatomis besinaudojančiomis šalimis, užtikrinant viso sektoriaus finansinį tvarumą.

10.41. Komisija pritaria Audito Rūmų analizei.

10.43. Komisija ir EIVT sutinka su Audito Rūmų vertinimu. Nustatytus trūkumus jos siekia šalinti, kaip rekomendavo Audito Rūmai, vykdydamos daugiau politinių dialogų, įskaitant dialogus su pilietine visuomene, taip pat geriau koordinuodamos ir derindamos ES politikos tikslus, priemones ir pagalbą. Taip turėtų būti lengviau užtikrinti veiksmingesnius, efektyvesnius ir tvaresnius ES veiksmus.

⁽³¹⁾ Specialioji ataskaita Nr. 13/2012, III ir 61 dalys.

⁽³²⁾ Specialiosios ataskaitos Nr. 23/2012 32 dalis.

⁽³³⁾ Specialioji ataskaita Nr. 18/2012, 62 ir 102 dalys.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.44. Taip pat atlikus Kipro turkų bendruomenei teikiamos Europos Sąjungos paramos auditą buvo nustatyta tvarumo rizika. Ji iškilo dėl ribotų administracinių gebėjimų, delsimo priimti atitinkamas priemones ir abejonių dėl būsimo finansavimo ⁽³⁴⁾.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išvados

10.45. Daugelyje ES biudžeto sričių teisinis pagrindas yra sudėtingas ir nėra pakankamai atsižvelgiama į veiklos rezultatus, iškyla rizika, kad BSP ir BŽŪP naujų reglamentų pasiūlymai 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu ir toliau iš esmės bus grindžiami sąnaudomis (susiję su išlaidomis), todėl juose prioritetą skiriamas atitinkčiai, o ne veiklos rezultatams (žr. 10.3 ir 10.4 dalis).

⁽³⁴⁾ Specialioji ataskaita Nr. 6/2012, 45, 47 ir 60 dalys.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.44. Komisija į 2012 m. programą ir 2013 m. programos projektą įtraukė priemones, kuriomis siekiama užtikrinti, kad vykdomi projektai būtų užbaigti ir tvarūs. Jos apima tolesnį mokymą ir pagalbą kuriant veiklos ir valdymo sistemas, taip pat papildomas investicijas siekiant užtikrinti, kad Kipro turkų bendruomenė būtų tinkamai pasirengusi perimti ir valdyti naująją gamyklą. Labai atsargus požiūris taikomas naujoms investicijoms, ir kai kuriose srityse jos sustabdytos, iki Kipro turkų bendruomenė imsis efektyvumo didinimo priemonių.

Audito Rūmai nustatė, kad, Kipro turkų bendruomenei vėluojant patvirtinti atitinkamas procedūras ir priimti teisės aktus, kyla rizika tvarumui. Šiais atvejais Komisija ir toliau skatina Kipro turkų bendruomenę tęsti darbą ir teikia paramą atitinkamose srityse.

Siekdama šalinti netikrumą dėl būsimo finansavimo Komisija parengė pasiūlymą dėl daugiamečių perspektyvos pagal 2014–2020 m. DFP. Taip turėtų būti lengviau užtikrinti stabilesnį pagal Pagalbos reglamentą vykdomų veiksmų finansavimą.

10.45. Komisija sutinka su Audito Rūmų nuomone, kad dabartinė teisinė sistema sudėtinga ir joje nepakankamai atsižvelgiama į veiklos rezultatus. Todėl Komisija dėjo visas pastangas savo pasiūlymuose dėl naujos kartos programų pagal 2014–2020 m. daugiamečių finansinę programą nustatyti stiprią veiklos rezultatų sistemą, pagrįstą aiškiai SMART tikslų apibrėžimu ir tinkamų rodiklių naudojimu, kad būtų galima teikti ne tik išlaidų programų išdirbių, bet ir jų rezultatų bei poveikio ataskaitas. Komisija labai tikisi, kad šiuo metu vykstančiame teisėkūros procese, kuriame siekdami galutinai priimti teisinius pagrindus dalyvauja Europos Parlamentas ir Taryba, nuostatos dėl šios sistemos bus išlaikytos.

Naujuose su BŽŪP susijusiuose reglamentuose yra naujų svarbių elementų, skirtų labiau į rezultatus orientuotam požiūriui užtikrinti (žr. atsakymą į 10.3 dalies pastabas):

- naujos tiesioginės išmokos skirtos konkreitiems poreikiams tenkinti ir konkreitiems tikslams siekti (aplinkosaugos tikslams, jauniesiems ūkininkams, vietovėms, kuriose esama gamtinių kliūčių ir t. t.),
- EŽŪFKP reglamento projekte reikalaujama, kad kiekviena kaimo plėtros programa (KPP) būtų grindžiama kiekybiniais tikslais, glaudžiai susijusiais su reglamente nustatytais uždaviniais. Jei įgyvendinant KPP akivaizdžiai nepavyksta pasiekti iš anksto nustatytų orientyrų, nėra panaudojamas veiklos rezervas (žr. atsakymą į 10.4 dalies pastabas).

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.46. Atsižvelgdama į DFP derybas Komisija pasiūlė bendrą veiklos rezultatų pagrindą Komisijai ir nacionalinėms institucijoms, pagrįstą bendrai patvirtintais išdirbių ir rezultatų rodikliais. Tačiau būsimos sėkmės šioje srityje svarbus veiksnys yra tai, kaip jį įgyvendins Komisija ir valstybės narės (žr. 19 dalį).

10.47. Išnagrinėjus trijų generalinių direktoratų metines veiklos ataskaitas galima daryti išvadą, kad MVA plėtojama informacija apie politinius rezultatus, tačiau jos naudojimas vis dar yra ribotas. Audito Rūmai kaip pagrindinius trūkumus nustatė tikslus veikiančių ir rodiklių trūkumą (žr. 10.9–10.16 dalis). Pastabos atitinkamuose dviejų praėjusių metų Audito Rūmų metinių ataskaitų skyriuose yra panašios į šių metų pastabas.

10.48. Vis dar vykdomas darbas, susijęs su 318 straipsnio vertinimo ataskaita. Ji dar nėra tinkama numatytam naudojimui biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūroje. Audito Rūmai pripažįsta Komisijos išsipareigojimą stiprinti veiklos rezultatų kultūrą Komisijoje bei nustatyti patikimą ir tvirtą veiklos rezultatų valdymo ir ataskaitų teikimo sistemą. Šiuo tikslu 2014 m. Komisija pateiks naują veiklos rezultatų ataskaitų pagrindą kitai DFP. Be to, Komisija taikė iniciatyvas, skirtas stiprinti ir racionalizuoti tarnybas, teikiančias ataskaitas dėl veiklos rezultatų likusiu dabartiniu programavimo laikotarpiu (žr. 10.20–10.24 dalis).

KOMISIJOS ATSAKYMAI

Į pasiūlytus reglamentus dėl Europos struktūrinių ir investicinių fondų orientavimasis į rezultatus įtrauktas kaip esminis principas. Į platus užmojo novatoriškus pasiūlymus įtraukta:

- stipresnė intervencijos logika, pagal kurią Sąjungos nustatyti tikslai siejami su privalomais ir aiškiais valstybių narių nustatytais tikslais,
- pirmą kartą – su intervencija susijusios ex ante sąlygos, kuriomis siekiama gerinti investicijų veiksmingumą,
- iš esmės papildytos makroekonominės sąlygos,
- naujas planavimu pagrįstas požiūris į vertinimą, prievolė vertinti kiekvienos programos dalies poveikį, naujų metodų taikymas ir
- privaloma veiklos rezultatų sistema, įskaitant veiklos rezervą.

10.46. Komisija pažymi, kad programų, vykdomų taikant pasidalijamojo valdymo principą, atveju atsakomybė įgyvendinti bendrą veiklos rezultatų sistemą pirmiausia tenka toms valstybėms narėms, kurios atsako už kasdienį tų programų valdymą, stebėjimą ir rezultatų ataskaitų teikimą.

10.47. Komisijos nuomone, pastaraisiais metais ji labai pagerino informaciją apie politinius rezultatus; pirmiausia generalinių direktoratų metinėse veiklos ataskaitose pateikta daug naudingos informacijos apie politikos tikslus, pasiektus rezultatus ir jų poveikį visuomenei. Pateiktais rodikliais apskritai suteikiama naudingos informacijos apie pažangą siekiant Komisijos bendrųjų politikos tikslų, taip pat veiklos rezultatų stebėsenai naudingos informacijos.

10.48. Komisija pripažįsta, kad ataskaita tebėra tobulinama, kiekvienais metais nuodugniai aiškinantis, ką būtų galima patobulinti kitais metais. Vis dėlto Komisija abejoja galimybe anksčiau nei DFP laikotarpio pabaigoje pradėti šioje ataskaitoje teikti patikimą ES politinius rezultatus įrodančią informaciją, kitaip tariant, rengti ataskaitą, tinkamą naudoti pagal paskirtį atliekant biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.49. Kaip ir ankstesniais metais, savo veiklos audito darbuose, paskelbtuose 2012 m. specialiosiose ataskaitose, Audito Rūmai nustatė trūkumų, turinčių įtakos visam tipinio valdymo ciklui. Šiais metais nagrinėtose trijose konkrečiose srityse Audito Rūmai nustatė veiklos rezultatų valdymo ir ataskaitų teikimo sistemos pagrindinių elementų trūkumų: SMART tikslai ir atitinkami rodikliai nėra nuosekliai naudojami išlaidų programose; nustatyti veiklos rezultatų duomenų kokybės ir savalaikiškumo trūkumai ir dažnai nėra užtikrintas ES finansuojamų projektų išlaidų tvarumas. Svarbu šiuos trūkumus taisyti, siekiant kitos kartos išlaidų programų numatytų rezultatų ir poveikio (žr. 10.25–10.44 dalis).

Rekomendacijos

10.50. **10.2 priede** pateikti Audito Rūmų atliktos peržiūros, kurios metu buvo tikrinama pažanga įgyvendinant 2010 m. metinėje ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, rezultatai. 2010 m. metinėje ataskaitoje (8 skyriuje) Audito Rūmai pateikė šešias rekomendacijas. Visos šešios rekomendacijos kai kuriais atžvilgiais buvo įgyvendintos. Šis pažangos vertinimas pagrįstas:

- a) kai kuriais pozityviais centrinio lygmens gairių ir kokybės valdymo patobulinimais (pavyzdžiui, patobulintos 2013 m. valdymo planų instrukcijos ir patobulinta 2012 m. metinių veiklos ataskaitų 1 dalies kokybės kontrolė);
- b) išliekančiais svarbiais išnagrinėtų metinių veiklos ataskaitų trūkumais ir
- c) Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose nustatytais trūkumais.

10.50.

b) Komisija toliau stengiasi gerinti metines veiklos ataskaitas. Ji sieks:

- nustatyti kiekvienos programos uždavinius, veiklos rodiklius ir susijusius tikslus,
- teikti išsamesnę informaciją apie tai, kaip, siekiant kolegijos nustatytų politikos tikslų, naudotasi finansiniais ir žmogiškaisiais ištekliais ir kaip šia politika kuriama papildoma vertė Europos Sąjungai,
- stiprinti metinių veiklos ataskaitų vidaus tarpusavio vertinimo procesą, taip pat daugiau dėmesio skirti informacijai apie veiklos rezultatus.

AUDITO RŪMŲ PASTABOS

10.51. Atlikę šią peržiūrą ir atsižvelgdami į 2012 m. nustatytus faktus ir išvadas, Audito Rūmai rekomenduoja:

- **1 rekomendacija:** Komisija ir teisės aktų leidėjas turėtų užtikrinti, kad ateinančiu programavimo laikotarpiu (2014–2020 m.) būtų atsižvelgiama į veiklos rezultatus. Reikia, kad sektoriniuose teisės aktuose ar keliais kitais privalomais būdais būtų nustatytas ribotas pakankamai konkrečių tikslų su atitinkamais rodikliais skaičius, numatyti rezultatai ir poveikis.
- **2 rekomendacija:** Komisija turėtų įsitikinti, kad yra aiškiai nustatytas generalinių direktoratų veiklos ir nustatytų tikslų ryšys. Nustatant šiuos tikslus kiekvienas GD turėtų prirėkęs atsižvelgti į atitinkamą valdymo būdą, funkciją ir atsakomybę.

KOMISIJOS ATSAKYMAI

10.51.

Komisijos pasiūlymuose dėl programų pagal kitą daugiametę finansinę programą daugiausia dėmesio skiriama pagrindinių politikos prioritetų įgyvendinimui ir veiklos rezultatams. Į juos įtraukti patobulintos veiklos rezultatų sistemos aspektai: tikslų ir rodiklių nuostatos, stebėsenos tvarka ir vertinimo bei ataskaitų teikimo reikalavimai. Vis dėlto pagal įprastą teisėkūros procedūrą galutinė atsakomybė už pagrindinių teisės aktų priėmimą tenka Tarybai ir Europos Parlamentui.

Komisija veikia politinėje aplinkoje. Todėl jos siejami politikos tikslai yra susiję su daugeliu priešasčių ir dažnai juos lemia išorės aplinka, kurioje veikia Komisijos tarnybos.

Tikslų nustatymas daugiausia pagrįstas ne valdymo būdais, kaip tvirtina Audito Rūmai, bet politika.

Be to, pasiūlymuose dėl kitos kartos programų pateiktos nuostatos, kuriomis nurodytas numatomas įnašas siekiant Sąjungos politikos tikslų.

10.1 PRIEDAS

2012 M. AUDITO RŪMŲ PRIMITOS SPECIALIOSIOS ATASKAITOS ⁽¹⁾

- Nr. 1/2012 „Europos Sąjungos paramos vystymuisi, skirtos aprūpinti maistu, veiksmingumas Užsacharės Afrikoje“;
- Nr. 2/2012 „Iš Europos regioninės plėtros fondo bendrai finansuotos MVĮ skirtos finansinės priemonės“;
- Nr. 3/2012 „Struktūriniai fondai: ar Komisija sėkmingai pašalino nustatytus valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemų trūkumus?“;
- Nr. 4/2012 „Ar struktūrinių ir Sanglaudos fondų naudojimas bendrai finansuojant jūrų uostų transporto infrastruktūras – veiksminga investicija?“;
- Nr. 5/2012 „Bendroji išorės santykių informacinė sistema (CRIS)“;
- Nr. 6/2012 „Kipro turkų bendruomenei teikiama Europos Sąjungos parama“;
- Nr. 7/2012 „Vyno rinkos bendro organizavimo reforma: pasiekta pažanga“;
- Nr. 8/2012 „Tikslingas paramos žemės ūkio valdų modernizavimui paskirstymas“;
- Nr. 9/2012 „Ekologinių produktų gamybai, perdirbimui, paskirstymui ir importui taikomos kontrolės sistemos auditas“;
- Nr. 10/2012 „Darbuotojų tobulinimo veiksmingumas Europos Komisijoje“;
- Nr. 11/2012 „Tiesioginė pagalba už karves žindenes bei avis ir ožkas iš dalies įgyvendinant susitarimus pagal bendrosios išmokos schemą“;
- Nr. 12/2012 „Ar Komisija ir Eurostatas pagerino patikimos ir įtikimos Europos statistikos rengimo procesą?“;
- Nr. 13/2012 „Europos Sąjungos pagalba vystymuisi, teikiant geriamąjį vandenį ir pagrindines sanitarijos priemones Užsachario šalyse“;
- Nr. 14/2012 „ES higienos teisės aktų įgyvendinimas į ES nuo 2004 m. įstojusių šalių skerdyklose“;
- Nr. 15/2012 „Interesų konfliktų valdymas atrinkose ES agentūrose“;
- Nr. 16/2012 „Bendrosios išmokos už plotą schemos, kaip pereinamosios sistemos, skirtos teikti paramą ūkininkams naujose valstybėse narėse, veiksmingumas“;
- Nr. 17/2012 „Europos plėtros fondo (EPF) įnašas į tvaraus kelių tinklo kūrimą Užsachario Afrikoje“;
- Nr. 18/2012 „Su teisine valstybe susijusi Europos Sąjungos pagalba Kosovui“;
- Nr. 19/2012 „2011 m. ataskaita dėl atsizvelgimo į Europos Audito Rūmų specialiąsias ataskaitas“;
- Nr. 20/2012 „Ar komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros projektams skirtas struktūrinių priemonių finansavimas veiksmingai padeda valstybėms narėms siekti ES atliekų politikos tikslų?“;
- Nr. 21/2012 „Sanglaudos politikos investicijų į energijos vartojimo efektyvumą ekonominis veiksmingumas“;
- Nr. 22/2012 „Ar Europos integracijos fondas ir Europos pabėgėlių fondas veiksmingai prisideda prie trečiųjų šalių piliečių integracijos?“;
- Nr. 23/2012 „Ar ES struktūrinės priemonės sėkmingai padėjo gaivinti apleistas pramonines ir karines vietas?“;
- Nr. 24/2012 „Europos Sąjungos solidarumo fondo veiksmai, reaguojant į 2009 m. žemės drebėjimą Abrucuose. Operacijų aktualumas ir išlaidos“;
- Nr. 25/2012 „Ar yra įdiegtos priemonės, leidžiančios stebėti vyresnio amžiaus darbuotojams skirtų Europos socialinio fondo lėšų veiksmingumą?“

⁽¹⁾ Europos Audito Rūmų specialiosios ataskaitos yra skelbiamos šioje interneto svetainėje:
<http://eca.europa.eu/portal/page/portal/publications/auditreportsandopinions/specialreports>.

ATSIŽVELGIMAS Į ANKSTESNES REKOMENDACIJAS SIEKIANT ES BIUDŽETO REZULTATŲ

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					Komisijos atsakymas	
		Visiškai įgyvendinta	Įgyvendinama		Neįgyvendinta	Daugiau netaikoma		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2010	1 rekomendacija: Generalinių direktoratų metinėse veiklos ataskaitose daugiau dėmesio turėtų būti skiriama veiklos rezultatams, visų pirma analizuojant planuotų užduočių bei pasiekimų skirtumus ir teikiant informaciją apie ES lėšų panaudojimo ekonomiškumą ir efektyvumą (žr. 8.53 dalį).			X			Reikalaujama, kad nuo 2012 m. MVA tarnybos į MVA 3 dalį įtrauktų pagrindinius finansavimo iš ES patikimo finansų valdymo rodiklius (efektyvumą, veiksmingumą, ekonomiškumą) ir kasmet teiktų ataskaitas apie šių rodiklių rezultatus. Taigi šie rodikliai galėtų būti pagrįsti, pvz., projektų atrankos procedūrų kokybės rezultatais (kriterijus – ginčytų sprendimų procentas), statistiniais mokėjimo laikotarpio duomenimis ir per sutarčių sudarymo procesą sutauptomis lėšomis.	
	2 rekomendacija: Komisijos tarnybos turėtų nustatyti tinkamus tarpinius riboženklis daugiametėms užduotims, kad būtų galima tinkamai įvertinti pažangą (žr. 8.54 dalį).			X			Iš tikrųjų būtų galima nustatyti tarpinius išdirbio, rezultatų ir, jei taikoma, poveikio rodiklių riboženklis (pvz., bent nustatant tendenciją). Išdirbio daugiametėjų tikslų riboženklis galima nustatyti bent programos lygmeniu. Be to, rengdamasi kitai finansinei programai, Komisija į visus pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų įtraukė dar kelis reikalavimus, kuriais būtų galima gerinti planavimo etapo kokybę: reikalavimą nustatyti bendruosius ir konkrečius tikslus bei susijusius rodiklius.	
	3 rekomendacija: Komisija ir valstybės narės, vykdydamos pagal pasidalijamąjį valdymą priištus savo išipareigojimus, turėtų susitarti dėl nuoseklių veiklos rodiklių ir užtikrinti informacijos apie planuotas užduotis ir pasiektus rezultatus patikimumą (žr. 8.56 dalį).			X			Komisija imasi rekomenduotų veiksmų ir jau pradėjo šį procesą kartu su valstybėmis narėmis. Ši rekomendacija bus įgyvendinta iki kito programavimo laikotarpio pradžios.	
	4 rekomendacija: Planuodamos ES išlaidų programas, Komisija ir valstybės narės turėtų skirti daugiau dėmesio tam, kad būtų formuluojami SMART tikslai ir kad būtų nustatoma ir sumažinama įgyvendinimo metu galinti kilti rizika (žr. 8.57 dalį).			X			Komisija visada stengiasi nustatyti SMART tikslus. Kai kurie iš SMART kriterijų gali būti įvykdyti tik juos analizuojant kartu su susijusiais rodikliais arba kita valdymo planuose pateikta informacija. Komisija dėjo konkrečias pastangas, pvz., parengė prie instrukcijų pridamą tikslų ir rodiklių nustatymo vadovą.	

Metai	Audito Rūmų rekomendacija	Audito Rūmų atlikta padarytos pažangos analizė					Komisijos atsakymas	
		Visiškai igyvendinta	Igyvendinama		Neigyvendinta	Daugiau netaikoma		Nepakanka įrodymų
			Dauguma atžvilgių	Kai kuriais atžvilgiais				
2010	<p>5 rekomendacija: Vadovybės atskaitomybė taip pat turėtų apimti pareigą atsiskaityti už rezultatus taip, kad būtų išlaikyta pasiekimų, nustatytų valdymo plane, ir pasiekimų, skelbiamų metinėje veiklos ataskaitoje, sąsaja. (žr. 8.58 dalį).</p> <p>6 rekomendacija: Komisija kartu su valstybėmis narėmis, kai tai yra taikytina pasidalijamojo valdymo kontekste, turėtų sukurti ir įdiegti stebėjimo ir kontrolės sistemas, leidžiančias gauti išsamią ir tikslią informaciją apie rezultatus (žr. 8.58 dalį).</p>			X			<p>Galiojančios instrukcijos dėl valdymo planų ir metinių veiklos ataskaitų atnaujintos siekiant padidinti su tikslais susijusių lūkesčių ir pasiektų rezultatų atitiktį ir paaiškinti visus nukrypimus (žr. spragų analizę). Instrukcijose dėl 2013 m. valdymo planų nustatyta, kad apibrėžiant bendruosius tikslus (žr. 3 dalį „Dabartinė padėtis“) ir konkretų tikslą (žr. 4 dalį „Naujausi žinomi rezultatai“) reikia nustatyti pradinį tašką.</p> <p>Per 2012 m. MVA vidaus tarpusavio vertinimo procesą centrinės tarnybos kiekvienai GD grupei pateikė lentelę, iš kurios matyti 2012 m. valdymo planuose pateiktų tikslų ir rodiklių palyginamumas.</p> <p>Dėl pasidalijamojo valdymo programų Komisija teisėkūros institucijai pasiūlė kelis svarbius sistemų rengimo reikalavimus, kad būtų galima po 2013 m. teikti informaciją apie rezultatus pagal būsimus reglamentus. Atsižvelgiant į pasidalijamojo valdymo kompetencijos paskirstymą, atsakomybė už šių sistemų naudojimą išsamiai ir tiksliai informacijai apie rezultatus pateikti tenka valstybėms narėms. Pavyzdžiui, žr. 2012 m. kovo 14 d. COM(2011) 615 final, pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo nustatomos struktūriniam fondams taikytinos bendrosios nuostatos, pirmiausia 9 straipsnį dėl teminių tikslų, 47 straipsnį dėl vertinimo ir 1 priedą dėl veiklos rezultatų plano rengimo metodo.</p>	